
APPENDICIS
AD
JOANNIS LELANDI
ANTIQUARI
COLLECTANEA
PARS PRIMA.

Vol. 5.

A

JOANNIS LELANDI

ANTIQUARIII CODRUS,

Sive Laus & Defensio

Gallofridi Arturii Monumetenfis

Contra Polydorum Vergilium.

Ex Autographo.

GALLOFRIDUS Arturius Monovagæ (quæ
celebris & antiqua urbs est Cambriæ, posita
quidem inter duos fluvios, Monam & Vagam,
unde & nomen sumpsit,) natus erat. Num ta-
men ibidem in bonis literis ad maturam usque
ætatem informatus fuerit, certo adfirmare non possum: ut ne-
que ^a an monachus fuerit. quanquam utrumque aliquam veri-
^b spetiem præ se fert. Nam Monæ Benedictinorum cœno-
bium nuper erat, sed cujus antiquitatis mihi incertum. Et illis
temporibus soli fere monachi, cum alibi, tum præcipue in
nostra Britannia, docti erant. Causa autem hæc fuit, ^c Non
dum ^d Isidis vadum, non Granta, florentes nunc ^e achademiae,
alte capita extulerant; emerferant tamen, sed ita, ut ^f Dacica
barbarie, vi, furore, aliquoties deprimerentur. Quare quæ
celebria erant monasteria, erant etiam & gymnasia, perinde
atque olim ante diminutum Saxonum imperium. monachique
non ventrem lautis epulis, sed animum pulcherrimis studiis
perpascabant. Quid multis in confirmanda conjectura moror?
Illud liquido constat, Gallofridum, quantum tempora patie-
bantur, nec carmine, nec soluta oratione indoctum fuisse; id
quod ne ipsi quidem Itali, ^g qui tum, non usque adeo pure
& exacte Latini, vivebant, mihi pernegarent. Quanquam non
hæc res mihi curæ est, ut autorem ab eloquentia laudem.
Aliud est longe nobilius, illustrius, magnificentius, quod me
sedulo hortatur monetque, immo jubet potius cogitque, ut il-
lum, idque accurata oratione, extollam. Solus etenim est,
qui diligentia sua, nunquam satis laudata, bonam partem Bri-

^a Ita in autographo, non, ut alii, utrum monachus fuit. ^b Sic. Et quidem
cum t in monumentis vet. frequenter commutatur. ^c Ita divisim Lelandus,
uti etiam alibi; faventque lapides & codices MSS. vetustissimi. Grammatici autem
recentiores nondum conjunctim proferunt. ^d Bellofuitum primum scripserat Le-
landus. ^e Haud secus etiam alibi Lelandus. Cum Dicaarcho nimirum apud Plutar-
chum existimavit ἀπὸ τοῦ Ἐξιδίου (perinde ac si Ἐξιδίαν scribas) originem
duxisse. Rectius tamen illi, qui ab Ἀξιδίῳ. ^f Ita Autogr. non, ut alii, Danica.
^g Sic, cum ipsa Lelando, distinguo; non, ut alii, qui, tum non usque &c.

tannicæ

tannicæ antiquitatis ab interitu plane vindicavit: rumpantur ut ilia Codris, aliter & scribentibus & sentientibus. Non tamen sum usque adeo malus rerum æstimator, ut putem, Gallofridum tanta & tam integra fide in scribenda historia fuisse, ut nunquam à vero latum culmum erraverit: cum manifeste liqueat, incerta pro certis, vana pro veris ab illo esse aliquoties scripta. Et quis, obsecro te candide lector, inter historicos in eodem luto non hæsit? Gallofridus tamen in primis veniam meretur, qui ingenue fatetur, se tantum interpretis usum fuisse officio, id est, historiam Britannicam, Britannicæ scriptam, a Latinitate donavisse. Sed Codrus Galfredo-maltix, non videns manticam, quæ sibi à tergo dependet, ista furda aure præteribit.

Forfan aliquis dixerit, quis hic est Codrus? Huic ego hominem depingere non gravabor. Est peregrinus & hospes gloriosus simul ac curiosus, ut qui sua jactet, nostra autem audita potius quam intellecta pro arbitrio tractet. Nec alio nomine Britannis pro imperio insultat, quam quod, nescio cujus a Pythagoræ dogma secutus, certo sibi persuasit, facundi Ciceronis animam, post tot secula, in suum scilicet pectus recta migrasse, atque hoc munere aureum illud torrentis eloquentiæ flumen ita assecutum, ut illa fretus ex muscis elephantos, rursus ex elephantis muscas facile faciat. Itaque juvenis carmina scriptitavit, sed quæ postea, furente illo, omnia in spongiam, ad exemplum Ajacis, incubuere. Quanquam quod versus parum dextris Musis & Apolline scripserit, non multum à Cicerone degeneravit. Tum vero cum videret, non belle sibi cum Musis convenire, contulit se ad liberiores dicendi campum, nactus materiam, in qua ostenderet, quid posset facundia illa quidem a Ciceroniana. Sed circiter idem tempus in eandem inciderat materiam quidam barbarus Baravus, quem vulgus sexcenties prætulit Codro Italio. Hanc ægre tulit rem, & causabatur injuriam aperte sibi factam, quod Barbarus per dolum gloriam, quam jure optimo meritus fuerat, præoccupasset. Postremo, ne animum despondere videretur, &, illo pereunte, una periret Romanæ linguæ elegantia, historiam majori confidentia quam rerum cognitione aut lectione inchoavit & consummavit; ita tamen, ut editionem non modo in nonum, ex Horatii præcepto, annum, sed in trigessimum usque, si Diis placet, premeret.

a Mox post hanc vocem inter lineas, & à Gualtero Mapo, Isaacorum archidiacono, oblatam sibi, scripserat Lelandus, qua tamen postea propria sua manu expunxit. b Hac omnia usque ad summopere delectabatur lectione antiquarum rerum, maximeque &c. versus finem Dissertationis, delevis quidam è Polydori, ut suspicor, amicus, isque forsitan Cantabrigiensis. c Sic. d Ciceronia MS. e Si, cum b minuscula, ut sit Adjectivum; mox infra vero cum B majuscula, ut sit nomen proprium. f Spondere MS.

JOANNIS LELANDI

Sed operæ pretium est cognoscere, qua arte fidem historiæ suæ adstruat. Primum strenue debacchatur in Galfredum, ut ejus auctoritatem elevet, & suæ vanissimæ vanitati pondus, robur, veritatem etiam accumulet. Deinde, quem tot sævis verbis ante lancinaverat, cogitur homo impudentissimus per bonam antiquioris historiæ partem sequi. At huic impudentiæ venia certe danda est, quia alium, quem recte sequeretur, auctorem prorsus nullum habuit. Usque adeo tamen sui immemor non fuit, quin obiter in ducem suum, tanquam fatuum & mendacem, multo saepe, ut est mire argutus, lepidus, facetus, luderet. Atque hoc non alio ab eo nomine factum, quam ne ullo approbare modo videatur, quem prius infectatus est.

Fieri hæc potest, ut aliquis mihi objiciat, Codrum non esse primum, qui Galfredum sugillavit, & alios extare scriptores, quorum auctoritate in primis historiæ suæ libris non raro usus est. Ad hæc ego breviter in præsentia respondebo, Gulielmi Parvi, canonici Novoburgensis, verba minoris esse pretii, quam ut in confutandis illis libenter velim laborare. Fuit ille etenim dignissimus, quicum Codrum conferas, maxime in cognitione antiquitatis Britannicæ. Porro, quantum ad Romanos, qui de rebus nostris modo breviter, modo concise, modo parum vere scripserunt, nemo ex illis aliquid saltem memoria dignum de Britannia, quod ego sciam, ante Cæsarem edidit. Et omnia quæ Cæsar scripsit, quantumcumque illius dictis Codrus tribuat, mihi non videntur è tripode profecta, quemadmodum neque alia multa, quæ postea à Latinis autoribus de Britannii posteritati tradita sunt.

At nunc, ut Romanorum autoritas, qua frequenter utitur, fileat, objiciet alter Gildam Bannochorensensem, & Bedam Girovicensem monachos, quorum testimoniis, velut quibusdam vernis floribus, primos historiæ suæ campos interpolat. tantum abest, ut neminem præter unum Galfredum habeat, quem in eruenda antiquitate sequatur. Hujusmodi objectiones me nunquam ad palinodiam adigent. Non me latet, libellum circumferri titulo Gildæ, quamvis docti vehementer de autore dubitent, in quo paucula quædam de Britannia florente leviter referuntur, & aliquanto plura de eadem, gladio, fame, peste ad internecionem fere laborante, inculcantur. Sed quid hoc rei, quod qualiacunque illa non dum bene à Codro intellecta sint? Ut ^a intellegat, quid illic antiquorum regum

^a Sic Lelandus, in re Grammatica versatissimus. Nec aliter alibi. Ne scilicet ab Orthographia regulis discederet. Ab inter & lego est intelligo, R in L abeunte. Non desunt etiam qui ab intus & lego, ut U abeat in E, & intelligere idem sit quod intus legere. Prior sententia magis placet. Verum quomodo-cunque hoc se habeat, illud certum est, quamvis intelligere per i vulgo effertur, à Prisciano tamen per e scribi, eodemque modo in antiquis codd. & lapidibus exarari.

aut urbium, quid populorum aut rituum, quid denique quod ante Romanum nomen cognitum in pretio fuit? Si Gildas Britannus tam parum in hac parte prodesse potest, quanto minus Beda, homo Anglus, qui licet multis esset virtutibus clarissimus, genti tamen Britannæ infensus, & toto fere vitæ suæ tempore intra monasterii septa clausus, nec multum voluit, aut potuit antiquitatem illustrare? Sim vanus, nisi præceptoribus Romanis, paucissima modo demas, eaque non admodum magni momenti, usus sit in libro primo ecclesiasticæ historiæ, ubi de rebus Britannicis, veluti in transcurso, aliquam facit mentionem.

Hæc nunc quæ dixi omnia si æquus iudex in acervum congererit, quodammodo probare videbuntur, multa esse in historia Codri, quæ merito accepta referat Galfredo. Quid igitur causæ est, quod de bono autore tam male sentiat? Certe hæc prima est. Galfredus, homo Britannus, Arturium regem, Britannorum decus inclytum, prædicat, laudat, & ad sidera tantum non extollit. In qua parte secutus est fidem vetustissimæ historiæ, quam à Gualtero, archidiacono Oxoniensi, interpretandam accepit. Invidet hanc laudem barbarus hospes Arturio, principi olim cum potentissimo, tum de Britannis optime merito. Invidet & Galfredo Arturii nomen. Nec sic contentus, modo clam, modo aperte loquitur, scribit, sentit, nullum unquam fuisse regem apud Britannos nomine Arturii illustrem. Quanquam ne solus sapere videretur, eum inter reges in sua historia ponit potius, ut genti nostræ morem gerat, quam quod tale quicquam ex animo scribat; id quod facile apparet cum ex aliis locis, tum etiam ex illo ubi lepide & festivo, ut sibi videtur, in ejus sepulchrum, quod est Glessoburgi & Smertarum, jocatur. At ego tam certis, claris, veris argumentis, non dicam tam multis, probare possum, Arturium fuisse, quam Codrus Cæsarem. Labet itaque in gratiam Antiquariorum subtilius hanc rem tractare.

Arturius, Utheri Pendraconis & Igernæ filius, nomen à Romana nobilitate, quemadmodum & alii id temporis Britannii multi, traxit. Nam Arturiorum nomen apud Romanos clarum fuisse vel ex Juvenale liquet, qui Satyra tertia sic scribit:

————— *vivant Arturius isthic*

Et Catulus.

Sed nostra non de nomine, sed de homine, contentio est; quanquam & illud à recentioribus vitiatum scriptoribus, inter quos est etiam & Codrus. Age igitur. Est civitas in Cambria, nomine Legionum insignis, sita in ipsis Iscæ fluminis ripis. Ibi aliquandiu vixisse Arturium, eoque à Tava, Morganæ urbe, archiepiscopi sedem transtulisse, non modo antiqua incolarum fides asserit, verum etiam permulti libelli, qui Britannica lingua scripti à Cambris etiam nunc leguntur. Ut nihil loquar

a Vide infra, prope finem Disceptationis hujus.

de

de antiquissimis tabulis, quas ego nuper in Cambria vidi columnis templorum adfixas, hæc eadem una cum Giraldo Cambrensi, viro post hominum nemoriam Britannicæ antiquitatis longe peritissimo, testantibus. Possẽm hîc & illorum testimonia de Arturio fatis illustria adferre, qui vitas sanctissimorum episcoporum & monachorum Britannicæ editis Latinis libris posteritati consecraverunt, nisi ad certiora properarem.

Henricus secundus, rex Angliæ, in tabulis donationis suæ, quibus subscribit antiquis Glessöburchensis monasterii privilegiis, plane adfirmat, se vidisse Arturii donationem. Unde, quæ mea est conjectura, fieri potuit, ut, viso tam venerandæ antiquitatis monumento, sibi illud, tanquam ter maximi principis nobile pignus, servaverit, posteaque Westmonasterii inter veteres regum thesauros posuerit. Sed an ita ab illo factum aliorum esto iudicium. Illud recte adfirmare possum, figillum Arturii Patricii, cera impressum, inter nobiles vetustatis reliquias ab Westmonasteriensibus religiose servari. Neque dubium est, quin olim impressa illa cera alicui inscriptæ membranæ annexa fuerit, quam postea edax consumpsit caries. Quare ne aliquando & massam ceream simili corruptam violentia, nos ejus cum inscriptionem tum figuram ab interitu vindicabimus. Hæc igitur e Romanis literis majusculis est inscriptio: PATRICIVS ARTVRVS BRITANNIÆ GALLIÆ GERMANIÆ DACIÆ IMPERATOR. Quid autem sibi velit inscriptio alias abunde declarabo. Tantum in præsentia lectorem admoneo, aliam esse inscriptionem Glessöburgi, in qua non Arturus, sed Arturius, & meo quidem iudicio rectius, legitur. Figura sigilli orbicularis est: materia vero cera rubra, quæ violentia, vel injuria aliqua in frustra aliquot comminuta est, sic tamen ut particula nulla desideretur. Nam ita arcte circulo argenteo constringitur, ut recte cohæreat orbis alioqui diffractus. Porro una ceræ facies argento tota obducitur. Unde adducor ut credam, nihil prorsus vel inscriptionis vel impressæ imaginis subesse. Altera effigiem refert ipsius Arturii plane heroicam. Sedet etenim regali indutus purpura super semicirculum, qualis nobis apparet pluvius arcus. Capite coronam gestat, dextraque sceptrum, liliï ornamento insigne. Læva autem tenet orbem, in cujus medio crux eminet Christiani principis indicium. Barba illi promissa, & omnia corporis lineamenta tantam præ se ferentia dignitatem, ut oculos meos sua majestate raptuerint, raptosque longum detinuerint. Dispeream, lector, nisi vidisse voles. Quod nunc certius argumentum, quam hoc, quo modo probavimus, Arturium fuisse? Nos tamen non prius anchoram figemus, quam alia, non minus certa, ostenderimus.

Inter ærias Brachaniæ rupes locus est, quem Cambri patria lingua Cather, sive Cair Arture, appellant, quod Latine
sonat

sonat Cathedra, five Castrum, Arturii. Nomen vero hujusmodi, si nunquam fuisset Arturius, loco non indidissent. Scribunt præterea, Arturium necem Helenæ, neptis Hoëli, violentia cujusdam gigantis raptæ in Gallia vindicasse; id quod adeo à vero non abhorret, ut propemodum ausim confirmare. Hoëlus Armoricanus contra Pictos, Scottos, & Saxones in Britannia una cum Arturio pugnabat. Quo absente, tyrannus aliquis, sed potens, sed immanis, atque ab hoc, ut facile apparebit Britannicæ linguæ vim & proprietatem intelligentibus, gigas dictus, Helenam, concubitum recusantem, interfecit. Arturius autem, debellatis domi inimicis, Armoricam petiit, tyrannumque in Hoëli gratiam aperto Marte opprefsit. Deinde in edito monte sepulchrum Helenæ positum. Et ne sepulchro suus honos deesset, positum etiam & facellum. Postea nomen loco inditum, Tumba Helenæ, quod in multa duravit secula. Recentiores vero montem D. Michaëlis vocant à fano, quod illhic Michaëli sacrum est. Hæc & similia sunt, si quis recte interpretetur, quæ Codrus argutulus deridet, sublannat, contemnit. Ecce aliud, quod vel homini, minime credulo, facile probet, Arturium olim fuisse.

Est in castello Dovarenfi, de cujus antiquitate nos multa, scitu dignissima, in libro de Civili historia trademus, aula Arturii nomine etiam nunc celebris, & cubiculum Guenoræ, ejus conjugis, nomine famosum. Non ego hæc, tanquam à folis castellanis mihi dicta, ingero, sed majori fretus auctoritate scribo. Nuper inveni historiolum de antiquitate Dovarenfi, in qua eadem non modo scripta sunt, verum etiam Galganum, Arturii comitem, militem quidem strenuissimum, quem Joannes Annævillanus Nortomannus, alias Hauuillensis, & Hillenius corrupte dictus, in suo Architrenio à fortitudine laudat, prope portum Dovariensem à Modredianis interfectum fuisse, ossaque aliquot ejusdem in castello servari. Quæ adeo à vero non dissident, ut castellani, à cognitione historiæ alienissimi, sua sponte obtulerint mihi quædam ossa insolitæ magnitudinis visenda, adfirmantes Galgani ossa^a fuisse.

Non desunt ad huc argumenta multa. Ego tamen tantum adponam unum, ut liqueat, quo loco sepultus est. Arturius, Christianæ religionis professor, heremitas summe coluit, qui locum Avalon Britanniæ dictum inhabitabant. Avalon, ne quis ignoret, Latine pomarium significat. Quanquam locus ille aliquoties nova nomina sumplit. Nam & Inisuitrin Britannica lingua, id est, insula vitrea, ab aquis vicinis vitreum colorem referentibus, quibus tota fere cingitur, dictus est. Tandem victores Saxones Britannicum vocabulum in Glesfeney Germanicum, sed ejusdem prorsus significationis, aptif-

^a Max post hanc vocem hujusmodi signum X inseruis Lelandus; perinde ac si aliud quidpiam adjiciendum esset. fime

sime transtulerunt. Germani id Gles appellant quod pellucidum est, quemadmodum & vitrum. Eye vero eisdem nunc insula, nunc aqua est. Postremo autem cum magnificentissimum ibidem posuisset Ina, Westsaxonum rex, monasterium, & oppidum propter in justam excrevisset magnitudinem, Glesfeneye nomen auctum est in Glesfeneybury, quod nos non omnino inepte Glesfoburgum vocamus.

Sed quorū in nominum etymologiis occupati digredimur? Hic, id est, Avalloniæ, Iderum sepultum diutiuscule lugebat Arturius, utpote virum sibi multis modis charissimum. Ex quo tempore locum præ ceteris sacris omnibus non modo diligere incepit, verum etiam beneficio suo ornare, illustrare, ditare. Atque hinc factum, ut cum in bello, quod contra Modredum gessit, cecidisset, à Britannis, invidentibus tam clarum corpus ejus adversariis, Avaloniam sepeliendus deportaretur, comitante, & una funus curante, Morgane, femina nobilissima, ac Arturio sanguine conjuncta. Quoque minori strepitu & tumultu id facerent propter Saxonum ingruentium metum, fingeant, Arturium graviter vulneratum vivere tamen, & ad felicia superesse non alia causa, quam ut Saxonibus metum incuterent, & occasionem sæviendi in cadaver tollerent. Effosso igitur puteo bene alto, mortui Arturii corpus, cavato in hoc ingenti ex duro robore trunco, recondunt in sacro cœmiterio propter veterem ecclesiam à Britannis constructam, quæ regnante Henrico 2°. una cum augusta Inæ regis basilica tota conflagravit. Præterea in sepulchro crucem plumbeam Romanis literis ita inscriptam ponunt: HIC JACET SEPULTVS INCLYTVS REX ARTVRIVS IN INSVLA AVALLONIA. Addita fuit hæc inscriptio, ut si Britannis serenior aliquando fortuna arderet, certum haberent de Arturii monumento indicium. Sed res Britannorum quotidie deteriores fuerunt. Quare jacuit Arturii corpus sine gloria circiter 648. annos, solisque Britannis ejus sepulturæ locus ad longum tempus cognitus fuit. Quamquam postea fama etiam ad Saxones victores pervenit ex rithmis, Britannice scriptis, quos Bardi quidam in Cambria ad lyram caneant. Hæc ego de sepultura Arturii partim ex libro Gulielmi Meldunensis de antiquitate Glesfoburgensis monasterii, partim ex aliis autoribus decerpsi. Nunc quo pacto reliquiæ Arturii translatae fuerint in novam basilicam Glesfoburgensem dicemus.

Henricus secundus, rex Angliæ, non raro inter Britannos, Cambriam inhabitantes, multa & libenter quidem de Arturii virtute, magnificentia, victoriis etiam audiebat. Quibus nominibus dici non potest, quam sit ad similia animatus. Usque adeo ut quemadmodum Cæsar Alexandrum, sic Henricus Arturium frequenter in ore habebat. Atque hic adfectus magna-

magnanimum regem provocavit, ut de perquirendo ejus sepulchro cogitaret. Sed filiorum iniquitas, quæ omnia fere consilia Henrici patris inturbabat, forsitan & huic proposito obsuit. Quod tamen vivente patre prætermissum, in primis postea annis imperii Richardi, ejus filii, peractum est. Motore igitur, quantum conjectura adsequi possum, Richardo rege, Henricus de Soliaco, abbas Glessoburgensis, curavit, ut fossores terram alte egerent inter duas sacras columnas antiquissimi & elegantissimi operis etiam nunc extantes, quo loco fama vetus affirmabat Arturium fuisse sepultum. Cumque jam aliquandiu fodissent, nec quicquam ossium invenissent, coepit abbas desperare. Nihilominus fossores jussit operi incumbere, quod tam diu fecerunt, donec ad cavatum robur, de quo superius locutus sum, pervenirent. Tum vero abbas præ gaudio exilire, & tantum non lachrimari, locaque vicina diligentissime scrutari. Præter cetera tamen oculos in cruce plumbea defigebat, verbaque inscriptionis eruebat, quæ quoniam superius à me scripta sunt frustra est hic repetere. Inventa sunt & eodem tempore ossa Guenoræ, ut constanter affirmant, reginæ. Visa quoque vitta integra, quæ capillos, grata quadam varietate in nodum collectos, implicabat, donec unus ex multis temerarius eam tactu in cineres resolvit. Denique pius abbas utriusque ossa in novam basilicam, non dum à recenti conflagratione plene restitutam, transtulit, & syndonibus involuta separatim in cistis non sine Assyriis odoribus condidit. Nec multo post honorificum & adfabre factum ex Lydio marmore sepulchrum erexit, in quo cistæ obferatæ in hunc usque diem servantur. De hac Arturii translatione scribit quidam monachus Glessoburgensis, cujus ego ante aliquot annos librum legi adfuturum libro Gulielmi Meldunensis de antiquitate Glessoburgensi, qui ante translatum Arturium obiit. Quid quod Giraldus Cambrensis, autor bonæ fidei, quique interfuit viditque, huic translationi subscribit? Donatus etiam Gallus in suis annalibus eadem confirmat. Hæc tamen translatio longo post tempore quibusdam in dubium veniebat. Quare Edouardus Longus, Henrici 3. Anglorum regis filius, verum exsculpere percipiens, Glessoburgum anno à Christo nato 1276. venit, & apertis sepulchro cistisque reſeratis, Arturii & Guenoræ ossa una cum inscriptionibus invenit, & avidis contrectavit manibus. Idem fecit, præſente rege, Henricus Lacius, comes Lindenſis, comes etiam Sabaudia, qui casu adfuit, ut omittam nobilitatem & plebem, quæ eadem non sine magna cum voluptate tum admiratione videbat. Tandem venerandæ reliquiæ suis repositæ cistis. Sed crania utriusque foris relicta sunt, ut grato populo, illuc confluenti, spectaculo essent. Ab illo mos in-

olevit, ut monachi peregre venientibus calvarias Arturii & Guenoræ una cum cruce plumbea inscripta ostendant. Nunc judicent æqui lectores, num aliquando apud Britannos rex nomine Arturii fuerit, rumpantur ut ilia Codro, quem nos eloquentiæ potius quam fidei commendatum relinquimus, plura dicturi de Galfredo. Is etenim summopere delectabatur lectione antiquarum rerum, maximeque Britannicarum. Delectabatur etiam doctorum consuetudine. Unde intervénit illi familiaritas cum Gualtero, archidiacono * Iliacorum, homine ejusdem prorsus instituti & animi. Nam tam diligenter veteris bibliothecas invisebat avidus, quam qui maxime, erudiendi docta veterum autorum in lucem monimenta. Quod cum aliquandiu strenue fecisset, & casu inter Armoricanos diversaretur, incidit in historiam Britannicæ, Britannice scriptam. Tum vero, tanquam ingentem nactus thesaurum, impendio gaudebat, pauloque post in Angliam transfretans, librum Gallofrido, viro citra controversiam in Britannica lingua exercitissimo, transferendum tradidit. Atque hic fuit Gualterus, ne quis ignoret, qui de rebus nostris proprio Marte privatam à Britannica, ut autor est Ranulphus Castrensis, historiam scripsit.

Gallofridus vero, antiquo exemplari supra quam cuiquam credibile est delectatus, historiam Britannicam Latinitate donavit, inque octo libros divisit, quos Roberto, duci Claudiano, postea dedicavit. Transulit etiam in Latinam linguam prophetias Merlini Ambrosii, quas, addita præfatione, Alexandro, episcopo Lindensi, commendavit. quanquam in multis exemplaribus libellus ille historiæ Britannicæ, à Gallofrido translata, tanquam quartus inseritur: quo modo si sumas, Britannica historia novem libros continet. Præterea vitam Merlini Caledonii ad Robertum episcopum non contemnendo edidit carmine, quod ego nuper avide legebam, cum essem Glesfoburgi ^b Somurotrigum. Pollicebatur etiam 2. cap. 8. libri historiæ Britannicæ, translaturum se ex lingua Britannica in Latinam librum de exilio ecclesiasticorum virorum Britannicæ, quod num fecerit non dum satis cognitum habeo. Aliud tamen, idque memoria non indignum, cognitum habeo ex annalibus Joannis, abbatis Burgentis, nempe Gallofridum designatum fuisse episcopum Eluiensem anno D. 1150. Est enim Eluium sedes episcopalis in citeriori parte Cambriæ ab Eluio fluvio præterlabente sic dictum; Britanniceque vocatur Llanelwi, id est, locus vel ecclesia super Eluium fluvium posita. Sed recentiores nomen loco indidere fanum Afaphi. Sed jam finis esto nostræ de Gallofrido orationis, qui in pretio fuit regnante in Anglia Henrico primo.

^a Oxoniensi in primis scripserat Lelandus. ^b Smertarum primum scripserat Lelandus.

ASSERTIO
INCLYTISSIMI
ARTURII,
REGIS BRITANNIÆ.

JOANNE LELANDO
Antiquario Auctore.

Ad candidos lectores.

*Delituit certe multis Arturius annis,
Vera Britannorum gloria, lumen, honos.
Dispulit obscuras alacer Lelandius umbras,
Sidereum mundo restituitque jubar.
Plaudite lectores studiosa caterva disert;
Præstitit officium candidus ille suum.
Hinc procul at fugiant Codrino felle tumentes,
Ne proprio crepitent ilia rupta malo.*

L O N D I N I

ANNO 1544.

ASSER TO

MENT

ART

NOTES

1844

Journal

Admission

to the

Library

of the

University

Henrico octavo,

Inviētissimo Regi

Angliæ, Franciæ, ac Hiberniæ,

Fidei defensori, Anglicæ ac Hibernicæ ecclesiæ proxime
à Christo supremo capiti,

Joannes Lelandus Antiquarius

S. P. D.

UR A semper merito maxima eruditus fuit, Rex longe serenissime, ut fortia illustrium virorum facta sacrosanctæ posteritati accurate, splendide, magnifice consecrarent: ne rerum, undecunque memorabilium, conspicuum lumen crassa silentii umbra aliquando obducere-
tur. Hinc Hebræi Judam Maccabæum magnis extollunt præconiis. Hinc Homerus Græcus, poetarum gloria, Hectora & Achillem commendatissimos orbi reliquit. Nec segniori usi sunt Græci diligentia in exornando Alexandro, bellatorum inviētissimo. Romani vero Caesaris facinora tantum non ad sidera tollunt. Burgundiones Gottbofridum Boillionensem, Saracenorum flagellum, ab insigni fortitudine exquisitè collaudant. Nec defuere Britanni viri, tum eruditione, tum rerum cognitione præcellentes, qui Arturii nobilissimi inviētissimique genus, vitam, virtutem, felicitatem, famam denique sollicita, at justà interim diligentia, orbi testatissima reliquerint. Applausit eruditorum consensus multis jam seculis tam celebri præstantissimorum Ducum memoria, & res ab eis gestas magno quidem cum studio,

studio, majori vero voluptate, & admiratione plane maxima lectitat. *Historia de Arturio scripta nota à nescio quo Gulielmo Parvo Novoburgensi, homine, ut ego judico, magis pio, quam in Britannica antiquitate erudito, temere, & præter commune judicium omne, iniusta est: qui quum post ducentos & quinquaginta annos in manus Polydori Vergilii incidisset, ita in præfatione historiae, quam de Nortomannis Angliæ regibus scripsit, in Arturium rhetoricatus, aut potius cornicatus est, ut Italum persuasione nova, sed violenta, virum aliqui probum & eruditum, in suam pertraxerit hæresim, & pertractum, ne alio dilaberetur, tam adamantinis arcte constrinxerit vinculis, ut illum coegerit, edita etiam historia, gloriam, nomenque, si diis placet, Arturii, tanquam solem, de medio tollere. Unde & grave quidem jam bellum non modo à Gulielmo Parvo, verum etiam à Polydoro Galfredi Monæmuthensis manibus indictum est, hac præcipue calumnia, quod is primus assertor gloriæ Arturii, Arturius & ipse, esse videatur. Durum, me Hercle! & impium cum manibus decertare. Quid enim nobis cum larvis? Nennius Britannus, scriptor, ut illa ferebant tempora, non ignobilis, Arturii gloriam luculenta celebravit oratione. Vixit enim ille tempore inclinationis Britannici imperii. Tantum abest, ut Arturius recentioris Galfredi Monæmuthensis sit inventum & fabula. Ut taceat Nennius, Thelesinus vates, Merlinus Caledonius, & Melchinus, antiquioris notæ homines, Arturii illustrem fecere mentionem. Certe nunquam temere id imbibam, quod me à fide historiae Arturii avertat: adeo vero non magni aestimo aut Gulielmi Parvi qualemcunque opinionem, aut Polydori in hac parte judicium, cujus tamen aliqui eruditionem excolo, eloquentiam adprobo, ingenium suspicio, & in bonis denique artibus auctoritatem complector. Non hic de eloquentia, non de orationis splendore, non de styli perspicuitate, sed de solida fide, & historiae veritate agitur, qua fretus ausim audacter pronunciare (neque enim est quod metuum umbras obversanteis)*

olim

olim fuisse, regnasse, atque adeo in precio stetisse magno Arturium. Mentiar, nisi palam, liquide, & manifeste testetur ingens nobilium suis temporibus scriptorum numerus Arturii originem, vitam, res longe fortissime gestas, mortem, sepulchrum, denique inventionem ejus reliquiarum, unamque, & alteram, ac etiam tertiam earundem latissime famosam translationem. Quarum quæ ultima fuit, regnante Eaduardo Longo, Angliæ rege, victore fortunatissimo, facta est. Quo tempore stipata magna nobilium caterva præsens Arturii ossa præsentia, reserato sepulchro, Avaloniæ vidit, & contractavit, ut ex ejus diplomate, cui syngrapham adfixit, luculente apparet. Quare, ut orbis universus posthac intelligat quanta, & quam præclara Arturii fama olim fuerit, non gravabor vel universam ejus vitam, & quid veteres de eo senserint auctores, lucido quodam ordine perscribere. Sic enim lucem obscuris, antiquitati suum decus, vacillantibus præ ignorantia justum robur, certitudinem controversiæ, veritati postremo suffragium dedisse videbor. Tu, Princeps maxime, victorque felicissime, novo libello, tuis alacriter in lucem prodeunti auspiciis, fave quæso, quo munere non modo præsentis famam opusculi, una cum successu, promovebis, augebis, ornabis, verum etiam lætissimo mihi igniculos ad alia quoque non inferiora propediem edenda excitabis. Nam & Cygnus meus, tuarum encomiastes virtutum, ad te convolare mirifice cupit. Vale regum ornamentum anicum.

Nomen.

Nomenclatura Auctorum, Quorum testimoniis præsens utitur libellus.

Externi.

Lucanus.
Juvenalis.
Martialis.
Cornelius Tacitus.
Paulus Diaconus.
Claudius Gallus.
Joannes Annævillanus.
Valerius.
Boccatius.
Divionensis.
Ponticus Virunnius.
Ptolemæus Lucensis.
Tritemius.
Volateranus.
Philippus Bergomas.

Britannici.

Theliefinus.
Ambrosius Maridunensis.
Merlinus Caledonius.
Melchius.
Patricius Glessoburgenfis.
Gildas Bannochorenfis.

Anonymus.

Nennius.
Samuel.
Beda Girovicanus.
Afferius Menevenfis.
Gulielmus Meildunenfis.
Galfridus Monæmuthenfis.
Aluredus Fibroleganus.
Henricus Venantodunenfis.
Iosephus Ifcanus.
Sylvester Giraldu.
Matthæus Parisius.
Joan: Chryfiftoriographus.
Gulielmus Parvus.
Joannes Fiberius.
Thomas Vicanus.
Ranulphus Higedenus.
Matthæus Florilegus.
Joannes Burgenfis.
Thomas Mellorius.
Scalz-Chronica.
Chronica Durenfia.
Chronica Glessoburgenfia.
Chronica Perforana.

ASSER-

ASSERTIO
INCOMPARABILIS
ARTURII:

Fol. 1. a.

Auctore Joanne Lelando Antiquario.

[Numeri, ad oram paginæ à nobis collocati, Editionis primæ folia exhibent. Littera autem *a* primam, *b* secundam faciem folii denotat.]

HERCULEM ex Alcmena adulterio Jovis fuisse natum, magno scriptorum Græcorum & Latinorum consensu liquet. Qualis vero quantusque olim fuerit, arbitror vel mediocriter eruditus notius esse, quam ut in præsentia ulla prorsus egeat insinuatione. Fuerunt & alii complures ex adulterio geniti, ut ex veteri abunde constat historia, quorum virtus domi militiæque eximie claruit. Inter quos & noster Arturius Britanniae ornamentum maximum, & sui seculi miraculum unicum effloruit. Liceat mihi igitur cum bona gratia Gulielmi Parvi, atque adeo ejus fortissimi Succenturionis Polydori, Arturium, conterraneum meum, vel justis prosequi laudibus; & eadem opera Britannicæ historiæ, à Galfredo Monæmuthensi, viro non omnino inerudito, quicquid alias calumnientur scioli, antiquitatis ignari, interpretatæ præsidio inniti firmo, potius quam externorum ficulneo. Fabulis vero, quæ in Arturii historiam inrepperunt, non magis applaudo quam Polydorus censor. At ut perterritus alicujus vel senio, vel eloquentia, vel auctoritate deum veritatis partes vecors, atque idem desertor indefensas relinquam, commitam plane nunquam. Alio me æquum, honestum, famæ ratio, hinc & amor patriæ justus, ac ipsa veritas, qua nil mihi charius, una perducunt. Sed neque bellum cum doctis mihi suscipiendum puto. Liberum interim per rationem

Fol. 1. b.

Vol. 5.

C

nem

nem erit, patriæ, & veri maxime partes diligentia summa, industria expedita, labore alacri, consilio prompto, iudicio acri, denique modis omnibus erectissimas facere. Aggrediar igitur, candidorum lectorum benevolentia, humanitate, ac gratia fretus, Arturii originem ab ovo aliquanto accuratius repetere :

*Est locus Abtini sinuoso littore ponti
Rupe situs media, refluxus quem circuit aestus.
Fulminat hic late turrito vertice castrum :
Nomine Tindagium veteres dixere Corini.*

Constans fama est, per ora multorum tradita, & scriptis confirmata etiam eruditorum, Gorloiden, Corinæ regulum, hic sedem habuisse sibi suisque. Erat ei Igerna uxor, femina formæ plane venustissimæ, at pudicitia improbatæ. Huc sæpiusculum recreandi animi gratia Utherius, rex Britannorum, cognomine Pendraco, à serpentina, ut ego arbitror, prudentia sic dictus, cujus & Gorlois beneficiarius erat, diverteat. Architrenius libro, si recte computo, quinto hæc scribit :

Fol. 2. a.

*Hoc trifido mundum Corinei postera sole
Irradiat pubes, quartique puerpera Phæbi
Pulsulat Arturum, facie dum falsus adulter
Tintagol inrumpit, nec amoris Pendragon æstum
Vincit, & omnis Merlini consulit artes,
Mentiturque ducis habitus, & rego latenti,
Induit absentis præsentia Gorlois ora.*

Consuetudo, familiaritas, convictus amor igniculos subministrabant. Et quoniam, ut inquit poëta quidam, *his est cum forma magna pudicitia*, evicit libido continentiam. Unde & postea Arturius, una cum Anna, virgine egregia, genitus est. Illud non est omittendum, quod refert Hector Boëthius : Utherium, videlicet, Gorloiden tandem ob Nathaleodem regulum contra Saxones pugnātem ab eo derelictum è medio tulisse, vel potius, ut Igerna liberius potiretur. Nomen vero Arturiorum Romanis nobile juxta ac familiare vel hinc fuisse dinoscitur, quod Juvenalis Poëta hæc Satyra 3. scribat :

*Cedamus patria, vivant Arturius istic
Et Catulus.*

Samuel, scriptor Britannicus, Arcturium per Cappa pingit, ad urfam alludens, ut à Græco fonte etymon trahat. Non hic aut vitio, aut convitio esse debet Arturio, quod pater adulter filium ad fortitudinem, felicitatem, & triumphos genitum reliquerit : quando per eam non stetit, quo minus à legitimo nasceretur conjugio. Neque usque adeo refert quo parente

parente quis procedat, modo is in virum aliquando fortem probumque evadat.

*Nam genus & proavos, & quæ non fecimus ipsi,
Vix ea nostra puto.*

Immensum quantum accrevit puer virtuti, & jam pater, qui viribus, consilio, judicio quoque non sine gloria floruerat, diem vitæ obiit Verolamii, destinata ante imperii dignitate filio notho, quod legitimum non haberet. Fol. 2. b.

Corona Arturii.

BRITANNICA adfirmat historia, Arturium insulis regni decimo quinto ætatis suæ anno initiatum fuisse à Dubritio, urbis Legionum episcopo. Joannes, Aureæ scriptor historiæ, videtur octodecim adnumerare annos Arturio regiam sedem conscendenti. Scalæ-chronica, cujus libri, ut conjectura ducor, quidam Graius auctor fuit, aiunt, Arturium coronæ insignia Ventæ accepisse. Pictorum & Scottorum duo reguli Lotho, cui Anna, soror Aurelii Ambrosii, regis Britannorum, nupsit, & Conranus, cui Ada, soror Annæ, conjunx data fuerat, coeperunt tam lætis Arturii successibus invidere. nam uterque, sed præcipue Lotho, ad Britannia imperium aspirabat. Hinc factum postea, ut ille, adjuncto sibi Osca, alias Occa, homine impurissimo, bellum Arturio intulerit. Tandem ad manus perventum est, victusque Pictus pejoreis partes tulit, partim Hoëli invictissimi præsidio, qui tunc ducem ibi agebat. Libellus de imperio Britannorum & Anglorum in Scottos beneficiarios adfirmat, hanc victoriam Eboraci ab Hoëlo partam; utque, devictis Scottis, antiquas sedes precibus motus Arturius reliquerit sub Augufello suo, quem eis regulum præfecit. Nec fors melior Saxones excepit, interfecto Colgrino duce, Baldrico autem & Cheldrico fugientibus. Victoriam secuta est concordia. Lotho se Britanno dedit. Mordredus & Gallouinus, filii Lothonis ex Anna, favorem Arturii miris ambiebant modis, & tandem familiares illi facti sunt. Duxerat interea Arturius Guenheram, Cadori Corinienfis alumnam, raræ formæ feminam. Deinde & Saxones bellis cruentissimis contudit. Fol. 3. 2.

Duodecim bella ab Arturio gesta.

NENNIUS Britannus, bonæ & antiquæ fidei scriptor, inter alios multos luculentissimam ejus bellorum mentionem facit: cujus verba quanvis librariorum incuria, & temporis injuria aliquantulum luxata sint, tamen quia ad rem præsentem plurimum faciunt, & venerandam quandam secum adferunt antiquitatem, lubet hîc apponere, & suo ordine: "Arturius pugnavit contra illos, videlicet Saxones, cum regulis Britonum: sed ipse Dux erat. Primum bellum fuit in ostio fluminis Glein, alias Gledy. Secundum, tertium, quartum, & quintum super aliud flumen, quod vocatur Dugles, quod est in regione Linueis. Sextum super flumen, quod vocatur Bassas. Septimum fuit in sylva Caledonis, id est, Catcoit celidon. Octavum in castello Guinion. Novum bellum gestum est in urbe Legionis. Decimum in littore, quod vocatur Traitheurith, alias Rhydrhwyd. Undecimum in monte, qui dicitur Agned cathregonion. Duodecimum in monte Badonis, in quo multi corruerunt uno impetu Arturii." Hactenus Nennius. Joannes, aureæ scriptor historiæ, hæc eadem de bellis duodecim adversus Saxones comprobat. Aluredus etiam Fibroleganus historicus similia narrat. Atque adeo hæc sunt Henrici Venantodunensis verba, 2. historiæ suæ libro: "Arturius belliger illis temporibus dux militum & regulorum Britanniae contra Saxones fortissime pugnat. Duodecies dux belli fuit: duodecies victor." Et ibidem: "Hæc autem bella & loca bellorum narrat quidam historiographus." Videtur hîc Venantodunensis incidisse in Nennii historiolum, cujus nomen exemplari, ut videtur, non erat adscriptum. Hinc silentium illud. Neque erat libellus ille id temporis in manibus frequens, & nostra hac ætate plane rarissimus. Tantum tria ejus exemplaria me vidisse memini. Joannes Rhesus, antiquitatis amator, atque idem sedulus illustrator, habet libellum Gildæ titulo inscriptum, qui, quantum ego ex ejus oratione colligo, non Gildam, sed Nennium parentem habuit. Elenchus bibliothecæ Bellici monasterii Gildæ historiæ inter suos numerabat thesauros. Sedulo quæsitus à me liber, at non inventus tamen. Fama prædicabat, exemplar Brecheniacum translatum fuisse. Hæc obiter inserui. Nunc reperenda bella. Scriptor non inelegans vitæ D. Dubritii, archiepiscopi urbis Legionum, talia commemorat: "Perempto tandem

“tandem per venenum Aurelio rege, & regnante paucis
 “annis Uthero, ejus fratre, Arturius, filius ejus, ope Du-
 “britii successit: qui Saxones audacter pluribus præliis ag-
 “gressus est, nec tamen illos à regno funditus extirpare po-
 “tuit. Subjugaverant enim sibi Saxones totam partem in-
 “sulæ, quæ ab Humbro flumine usque ad Catteneffinum æ-
 “quor protenditur. Ea propter convocatis regni primatibus,
 “quid potissimum contra paganorum Saxonum irruptionem
 “faceret, consuluit. Communi tandem consilio mittit ad Fol. 4. a.
 “Armoricam, id est, Minorem Britanniam, ad Hoëlum re-
 “gem nuncios, qui ei calamitatem Britannicæ notam facerent.
 “Qui cum quindecim millibus armatorum Britanniam ve-
 “niens, ab Arturio & D. Dubritio honorifice susceptus, ad
 “urbem Lindocollinum, à Saxonibus obsessam, proficiscentes,
 “commisso bello, sex millia Saxonum vel submersi, vel telis
 “perculsi perierunt. Ceteri vero ad nemus Caledonis fugi-
 “entes, à Britannis obsessi ad deditionem coacti sunt: &
 “susceptis obsidibus de tributo annuatim solvendo cum folis
 “navibus eos patriam repetere permisit. Elapso parvo deinde
 “tempore, peractæ pacis Saxones pudit, & viribus re-
 “paratis, foedus suum irritum fecerunt, urbemque Badonis
 “obsidione vallant, quæ nunc Bathonia dicitur: quo audito,
 “Arturius, congregato exercitu, conspectis hostium castris,
 “sic alloquitur: *Quoniam impiissimi Saxones fidem mihi obser-*
 “*vare dedignantur, ego fidem Deo meo servans sanguinem ci-*
 “*vium meorum ulcisci conabor. Proditores ergo istos viriliter*
 “*aggrediamur, quos procul dubio, suffragante Christo, cum vo-*
 “*tivo triumpho devincemus.*” Et irruens in Saxonum cuneos,
 “adjutus Dubritii precibus, multa millia prosternendo victo-
 “riam obtinuit, & paucos, qui stragem aufugerant, ad dedi-
 “tionem coëgit.” Boccatius in libro de stagnis & paludibus
 sic scribit: “Murais stagnum est, Arturii, Britonum regis,
 “victoria clarum. Aiunt enim Scottos, Pictos, & Hiberni-
 “enses, ab eodem in stagno obsessos, in deditionem coactos.”
 Idem libro octavo de viris illustribus illustrem Arturii facit
 mentionem, religione quadam ductus, ne tantum talemque
 virum ingrato præteriret silentio. Neque hîc à nostro aliena Fol. 4. b.
 instituto sunt, quæ in chronicis cujusdam Divionensis compa-
 rent. “Cerdicius cum Arturio confligens sæpius, si uno mense
 “vinceretur, in alio mense acrior surrexit ad pugnam. Tan-
 “dem Arturius, tædio fatigatus, post duodecimum annum
 “adventus Cerdicii, fidelitate sibi jurata, dedit ei Avoniam
 “meridianam, & Somariam, quam partem vocavit Cerdicius
 “Visisaxoniam.” Gulielmus à Meildulphi curia, scriptor tum
 elegans, tum eruditus, & quod in historia primum, fidelis-
 simus, hæc de Arturio primo de regibus Britannicis libro in-
 fert:

fert: "Et jam tum profecto pessum issent," (Britannos intelligit) "nisi Ambrosius, solus Romanorum superstes, qui "post Vortigernum monarcha fuit, regni intumescens barbaros eximia bellicosi Arturii opera pressisset." Huc etiam pertinere videntur hæc, quæ in Gildæ Britannii fragmentis ad hunc leguntur modum: "Vires capebant Britannii, victores "provocantes ad prælium, quibus victoria, Domino annuente, ex voto cessit. Ex eo tempore nunc cives, nunc hostes "vincebant, ut in ista gente experiretur Dominus solito more "præsentem Israhalem, utrum eum diligat, an non, usque ad "annum obfessionis Badonici montis, novissimeque ferme de "furciferis non minimæ stragis, qui & meæ nativitas est." Hæc ille. Ecce adest calumniator, & feroculus à me rationem exigit, cur Gildas Arturii, si tum fuit, hic non meminerit? Ad hæc respondeo, me inferius de Gilda dicturum. Interea meminerit adversarius, Gildam tempore Badonici belli infantulum fuisse: quo nomine & ejus res gestæ aut non ab eo, aut leviter admodum intellectæ. Gulielmus à Meildulphi curia paullo superius ita honorificum contulit Arturio testimonium, ut parum abfuerit, quin, si non superiorem, æqualem cum Ambrosio statuerit. Nennius vero, non malæ fidei auctor, tantum præstitit in gratiam Aurelii Ambrosii, quantum Gildas in Arturii: nempe, ut, illius omisso nomine, huic, & merito, decus omne Badonici belli integre attribuat. Sed neque hi soli hoc præstant. Numerus est honorum auctorum, qui idem auctoritate quadam justa confirmant: nisi interim tam iniquus sit censor, ut nihil admittat, quantumvis fidele, quod non spiret Ciceronianum, aut Livianum, quum ipse potius interim spiret nescio quid Æmilianum, id quod mihi non displicebit, ubi eum hoc ingenue fateri intellexero. Interea recitabo Joannis, qui auream scripsit historiam, de Arturio testimonium: "Hoc anno decimo Cerdicii, regis Vixsaxonum, surrexit apud Britones Arturius belliger."

Fol. 5. a.

Arturii in Gallos expeditio.

BRITANNICÆ historiæ liber sextus fuscus loquitur de rebus ab Arturio in Gallia gestis: quam non ante petiit, quam maturo, ut tum quidem videbatur, consilio Britannæ immunitati prospexerat. Erat ei nepos quidam Mordredus nomine, filius Lothonis, Pictorum regis, & Annæ, sororis Aurelii Ambrosii, regis Britannæ. Huic, quia ei sanguine & familiaritate

miliaritate fuerat conjunctissimus, omne regnum suum, una cum Guenhera suavisima conjugē concedidit. Erat enim Mordredus fortitudinis nomine commendatissimus, tum præterea ingenio acri, & gerendis rebus expedito: quas virtutes nisi libidine dominandi flagrantissima, sed interim principio ob metum tacita, & adulterii nota obscurasset, merito quidem inter clarissimos viros numerandus esset. Jam Galliam Arturius invaserat, & debellatis regulis, virtutis suæ specimen vel illustre ostenderat. Ecce adfuit tyrannus immanis, truculentus, ferox, qui Helenam, neptem Hoëli Armorici raptam, & ex Britannia abductam, ad litus Gallicum vitiaverat, unde & obiit. Non tulit Arturius tam insignem Helenæ factam contumeliam, & statim tyranni jugulum petiit, ac monstrum ingens horrendumque è medio sustulit. Nec multo post ab Hoëlo erectus Helenæ sacer tumulus in insula qua periit, & Tumba Helenæ loco nomen apte inditum, quod vel hodie servat. Chronica Divionensis scriptoris magna Arturium laude in Gallia militantem hujusmodi verbis attollunt: "Arturius per novem annos Galliam sibi subjugavit, commisso regno, & regina sua Mordredo nepoti suo. Ille vero regnare appetens, sed solum Cerdiciū timens, dedit ei, ut sibi faveret, septem alias provincias, Sudosaxoniā, Sudorheiam, Berrochiam, Vilugiam, Duriam, Devoniā, & Coriniā. Cerdicius autem his consentiens suas provincias accitis Anglis instauravit, & coronatus est more gentili apud Wintoniam. Mordredus vero super Britones apud Londonium. Et ita Cerdicius quum regnasset tribus annis obiit, manente ad huc Arturio in Galliis. Cui successit Kinrichus, cujus anno septimo Arturius rediit." Hæc enim è Chronicis. Habent, quæ modo citavi, non solum suam antiquitatem, verum etiam fidem, & serie quadam historiæ consonant. Utque triumphis Arturii de Gallis aliquanto indulgentius faveam multa præterea sunt, quæ ego studio plane quodam omitto. Illud tamen tanquam in transcurso attingendum est, constare ex inscriptione sigilli Arturii magni, de qua nos suo loco accurate dicemus, eum aliquando Gallici cognomento insignitum fuisse. Neque enim hoc sine laculenta tanquam factum causa. Nam de sigilli & antiquitate, & cognitione vel certissima, adeo plane non dubito, ut certe confidam, adfint modo judices candidi, & veterum monumentorum gnari, conspicuis probaturum me rationibus genuinum esse illud, & ab archetypo profectum. Quin hæc rectius suo loco. Tantum in præsentia adjiciam, Valerium quendam triginta regnorum ab Arturio devictorum meminisse. Nam eo seculo ingens regulorum turba insulas una cum Gallia & Germania sub ditione tenebant.

Fol. 5. b.

Fol. 6. a.

Pugiles Arturio familiares.

Fol. 6. b.

XSPECTARET hîc forsitan aliquis, ut & Arturii contra Romanos victorias, quarum & Britannica meminit historia, tuba magna personarem. Historici in hac parte certant, & ad huc sub iudice lis est. Ego vero temere nihil pronuntiabo: quandoquidem manifestissime constat, obscura & absurda inreplisse in Arturii historiam: id quod à curiosis facile deprehenditur. At hæc non satis quidem iusta causa est, ut quis historiam, alias luculentam & veram, negligat, abjiciat, proterat. Quanto rectius, abjectis nugis, relictis anilibus fabulis, & auctariis, in speciem vero magnificis, at nihil ad fidem pertinentibus, demptis, quæ ex auctoritate consonantia sunt legere, discutere, conservare? Nam, quod longo jam tempore à doctis receptum magno consensu est, non debet momento temporis, quocunque oblatrante, una cum fide è medio tolli. Aliter in tanto hæcenus non stetit honor historia. Ergo, quia majoris operis est, quam in præsentia agimus, exquirite, curiose, & ad unguem facta Arturii omnia excutere, omittamus tantisper Romanos, & familiares illius calamo illustremus. Hoëlus, Armoricæ regulus, in hoc celebri nobilium choro proximum à primo locum jure quodam suo poscit, de cujus in Britanniam adventu, & virtute bellica superius in titulo de bellis ab Arturio gestis scripsimus. Huc accedunt Mordredus & Gallovinus, germani fratres, Arturio sanguine & consuetudine conjuncti: quorum ille tandem veluti perfidus, atque idem desertor nunquam satis vituperandus, ut de nota adulterii nihil loquar, occisus est bello, Hectore parum vero teste, Abrino, at, ut ego cum iudicio colligo, rectius Alaunico. Hic autem, perpetuo sui similis, fidelissimam operam præstitit cum bellis externis omnibus, tum præcipue in Dorensi conflictu, sub reductum Arturii ex Gallia in Britanniam, qui illi contra Mordredum supremus fuit. Melchinus, vates Britannicus, Gallouini celebrat nomen. Idem facit Joannes Annævillanus in suo Architrenio, non ineleganti opere, his versibus:

Fol. 7. a.

*Et Uualganus ego, qui nil reminiscor arara
Illoculasse manu: non hæc mea fulgurat auro,
Sed gladio, dextra: recipit quo spargat, & enses,
Non oculos, stringit, nec opes in carcere miles
Degener, & cupide cumulado rusticus ære.
Et me bella vocant, & te tua forsitan urget
Sollicitudo. Vale.*

Historia

Historia quoque Arturii fabulosa quidem illa, quæ vulgo vernacula lingua scripta circumfertur, adfirmat, Gallouinum Dori in facello quodam sepultum fuisse. Qua parte qualiscunque liber adeo non omnino fallit, ut idem Scalæ-chronicon aperte referat; & castellani ejus ossa pene gigantea etiam nunc miraculi ostendent loco. Quodque olim tempore Lucii Magni facellum in Durenfi castro, prædicantibus Fugatio & Damiano Britannis evangelium, Servatori Christo optimo maximo positum sit, ex ejusdem urbis annalibus, venerandam antiquitatis præ se ferentibus imaginem, liquido apparet. Ut sit receptissimum, juxta ac verissimum, quod supra de Gallouini & cæde, & sepultura intuli; non tamen per me stabit, ut Gulielmi à Meildulphi curia judicium de morte & sepultura Gallouini, nunquam satis à fortitudine collaudati, aut intercidat aut emoriatur. Quare operæ pretium duco illius verba ex tertio libro de regibus Anglicis hinc apponere, ut hinc prudens lector, veluti ad Lydium lapidem, veri fulgorem genuinum ab adulterino curiose excutiat. “Tunc in provincia Walliarum, quæ Rossia vocatur, inventum est Waluini sepulchrum, qui fuit haud degener Arturii ex sorore nepos. Regnavit in ea parte Britanniae, quæ ad huc Waluithia vocatur, miles virtute nominatissimus, sed à fratre & nepote Hengiſti, de quibus in primo libro dixi, regno expulsus, prius multo eorum detrimento exsilium compensans suum: communicans merito laudi avunculi, quod ruentis patriæ casum plures annos distulerit. Sed Arturii sepulchrum nusquam visitur, unde antiquitas Næniarum ad huc eum venturum fabulatur. Ceterum alterius bustum, ut præmisi, tempore Gulielmi primi, regis Angliæ, repertum est super oram maris quatuordecim pedes longum, ubi, à quibusdam ut asseritur, ab hostibus vulneratus, & naufragio ejectus; à quibusdam dicitur à civibus in publico epulo interfectus.” Sic Meildunensis de Gallouino. Ego vero, si mihi liceret tyroni cum Meildunensi veterano ad dandos repellendosque ictus exercitatissimo, his telis cominus cum eo periculum virium facerem. Non est verisimile, homines giganteæ altitudinis, ut ex sepulchro quatuordecim pedes longo colligo, fuisse seculo Gallouiniano. Quare, mea quidem sententia, credibile magis, sepulchrum alicujus gigantis indigenæ fuisse. Nanque taleis Albionem primum incoluisse & externorum & nostrorum scriptorum auctoritate constat. Quorum unius, Josephi scilicet Domnoniensis Britanni, poetæ omnibus numeris elegantissimi, fidem secutus, desumptis his paucis versibus ex ejus Antiocheide, opere immortalis, testimonio brevitatibus studio utar:

Fol. 7. b.

----- *Hic Brutus avito*
Sanguine Trojannus, Latis egressus ab oris,
Post varios casus confedit finibus, orbem
Fatalem nactus, debellatorque gigantum,
Et terra victor nomen dedit. -----

Architrenius libro sexto de gigantibus Albionis hæc refert :

Fol. 8. a.

Hos avidum belli Corineus robur Averno
Præcipites misit : cubitis ter quattuor altum
Gogmagog Herculeæ suspendit in aëre lucta,
Anthæumque suum scopulo detruxit in aquor.

Nec me fugit, castellum olim fuisse, nomine Gallouinum, in littore, de quo supra Meildunensis, cujus vel ad huc vestigia comparent. Sed illud non fuit sedes gigantis, ut neque forsan Gallouini Arturiani, sed recentioris alicujus subreguli ejusdem nominis. Quod autem refert de sepulchro Arturii eo tempore verissimum est. Nemo homo unquam curiosius illo excusserrat omnes bibliothecæ Glesfoburgensis thesauros. Hoc tantum hîc defuit ei ad cognitionem, quod Arturii sepulchrum ignoraverit, moriens circa primos annos Henrici secundi, regis Angliæ, quum sepulchrum postea inventum sit principio imperii Richardi Leonii. Quin in gratiam, de qua nec adhuc aperte excidi, redeo cum Gulielmo Meildunensi, per quem, virum suo seculo in omni genere bonarum literarum plane eruditissimum, & in eruenda antiquitate ingenio, diligentia, cura singularem, fateor, & quidem ingenue, me in cognitione antiquitatis frequenter adjutum fuisse. Candoris plane est agnoscere per quem profeceris. Lubet hîc ad coronidem addere notationem, quam ipse ex lingua Britannica colligo, nominis Gallouini. Walle Gallum significat, Guin album, perinde ac si quis hoc vocabulo virum bellum, elegantem, & forma conspicuum designaret, nisi quis rectius putet à Saxonica barbarie originem sumpsisse. Waulwine Gallus amicus, ut Leofwine charus amicus. Aldwine vetus amicus. Instat Augufellus, de quo pauca superius, qui in tam flagranti apud Arturium gratia fuit, ut merito Scottis regulus beneficiarius præfectus sit. Retulit ille par pari. Accitus inter alios multos principes, ut se Arturio comitem in expeditione Gallica præstaret, adeo injunctam sibi provinciam non recusavit, ut, magno virtutis exemplo ibi edito, majus multo in Rutupino littore domum rediens, bello civili Mordredo victo & fugato, ipse inter arma cadens, sanguine & vita exhiberet, ut testis minime malus est auctor Scalæ-chronicorum, uti ego arbitror, Graius. Et quoniam de evocatione principum, Arturio audientium, superius verba fecimus, juvat hîc significare, multas & celebres ab eo fuisse indictas. At illa omnium celeberrima, quæ in Ifca, alias urbe Legionum,

Fol. 8. b.

num, enituit, quo tempore ad arma in Gallos conclamatum est. Quid Musis cum Marte? profecto aut parum, aut nihil. Si iusta esset tamen inter eos consuetudo, exorarent Martem, ut sua causa magnas merito gratias agerent Arturio, qui mystarum chorum eruditum in Legionum urbe, si vera referunt Galfredus, Joannes Burgenfis, & Rossus Verouicenfis, aut restauravit, aut instituit. Hoc interim constat ex Anonymi historia, Amphibalum, Julium, & Aarona martyres Christum, atque adeo literas, in urbe Legionum coluisse, à quibus & alios easdem per manus accepisse credibile est. Eit in Archivis etiam Grantæ Girviorum tabula diplomatis ab Arturio aliquando erogati in gratiam studiosorum. Fidem tamen facti non dum satis excussi. Iderus, olim cultor Arturianæ aulae maximus, ad pugilum numerum accedit. Hic Arturio sanguine conjunctus, virtutis fortia exempla multa exhibuit; & lateri Principis sui perpetuo adhæsit, ac demum, nescio quo casu, moriens maximum sui desiderium Arturio reliquit, qui & ejus sollicitè funus Avaloniæ curavit. Legi Glessoburgi libellum de antiquitate ejusdem, à monacho quodam illius loci diligentissime collectum, in quo de officiis Arturii erga hunc mortuum, & munificentia ejusdem ob cognati causam in Eremitas monachos ibidem incolenteis, multa explicat. Appendebat nuper tabula columnæ Glessoburgensis ecclesiæ, quæ Iderum inter patronos & restauratores Glessoburgensis ecclesiæ numerabat. Lancelotus, fama notissimus, locum inter Pugiles vel clarissimos sibi dari postulat: cui ego voto facile annuo, hoc in ejus dicturus præconium, quod insigni quodam candore erga Arturium adfectus sit. Virtus ejus abunde enituit eo prælio, quod inter Mordredum proditorem & Arturium gestum est. Superfuit vero pugnae, & ut semel atque iterum legi, transtulit Guenheræ, à morte Arturii velatae, corpus ab Ambrosii curia ad Glessoburgum. Ceterum Giraldu uno aut altero loco videtur integre ejus sepulturam, ut in Speculo ecclesiastico, & in opere de Institutione Principis, Glessoburgo attribuere. Quanquam magis mihi arridet, ut primum Ambrosiæ tumulum acceperit. Caradocus, nobile virtutis bellicæ nomen, Gallicana expeditione Arturium secutus est, & domum rediens in ora Rutupina bello, ut videtur, civili interfectus est. Annales Durenfis portus, opus antiquitatem redolens, meminere Carodoci. Castellani ibidem vel hodie Carodoci memoriam refricant, jactantes penes se esse nescio quas ejus exuvias. Nec sic contenti, Arturii aulam & Guenheræ cubiculum deprædicant. Jam illustrium bellatorum Arturianæ turmæ numerus se ingerit: sed ego, modo id fiat sine eorum offensa, quia præstantissimos tantum nominandos & collaudandos suscepi, reliquos, laudatos alio-

Fol. 9. a.

Fol. 9. b.

qui, præterire studui, ac postremum adjungere Cadorum Corinianum illum. Is fuit de nobilissimo stemmate regum Britanniae, & genti ad Corinum promontorium imperabat. Titulorum sui Principis defensor sane acerrimus fuit, perpetuamque necessitudinem cum Britannis continentis habuit. Postremum, moriens filium reliquit Constantinum, qui, mortuo Arturio, Britanniae præficitur. Is ne Mordredi proditoris filii, alumni, & nepotes Gallouini aliquando, paternum imitati exemplum, regno aspirarent, gladio jugulandos curavit. Factum vero aut hoc, aut simile narrat Gildas Britannus his verbis: "Cujus tam nefandi piaculi non ignarus est immundæ leenæ Damoniae tyrannicus catulus Constantinus, qui hoc anno post horribile juramenti sacramentum, quo se devinxit, nequaquam dolos civibus, Deo primum, jureque jurando, sanctorum demum choris, & genitrice comitantibus, facturum, in duarum venerandis matrum sinibus ecclesiaeque carnalis sub sancto abbate Amphibalo latera regionum tenerrima puerorum, vel præcordia crudeliter duum, totidemque nutritorum, inter ipsa, ut dixi, sacrosancta altaria nefando ense, hastaque pro dentibus laceravit, quorum brachia nequaquam armis, quæ nullus pene hominum fortius hoc eis tempore tractabat, sed Deo, altarique portenta in die judicii ad tuæ civitatis portas, Christe, veneranda patientiæ ac fidei suæ vexilla suspendent." Hactenus de pugilibus.

Fol. 10. a.

Orbicularis Arturii mensa.

UNC locus est peropportunos pauca sed electa, splendida, denique magnifica de orbiculari mensa & epulis Arturii in medium adferre. Non hæc patebat omnibus nobilibus, sed illis tantum,

Lucida quos ardens evexit ad æthera virtus,

Virtus sola virens nullis moritura diebus.

Hanc, ut ferunt, pompam frequentiuscule celebravit, præcipue vero in urbe Legionum, quem locum insigniter coluit. Idem fecit Ventæ Simenorum, & Camaleti Murotrigum. Vulgus scriptorum indoctum illud arbitratur Ventam alio nomine Camaletum dici. Quin vulgi judicium non moror. Fama publica Murotrigum, radices Camaletici montis incolentium, prædicat, attollit, cantitat nomen Arturii, incolæ aliquando castrî, quod idem olim, & magnificentissimum, & munitissimum, atque in editissima specula, ubi mons confurgit,

furgit, situm est. Dii boni, quantum hîc profundissimarum
fossiarum? Quot hîc egestæ terræ valla? Quæ demum præ-
cipitia? Atque, ut paucis finiam, videtur mihi quidem esse
& artis & naturæ miraculum.

*At seges est ubi Troja fuit, stabulantur in urbe
Et fossis pecudes altis, valloque tument
Taxus & astuta posuere cubilia vulpes.*

Atque hæc quidem humanarum vicissitudo rerum est. Hanc
calamitatem hinc Iscalis urbs antiqua, hinc Clarus fons fre-
quens emporium mœtis inspiciunt oculis, lachrimisque in-
dulgent. Incolæ interea loci solum aratro vertunt, & annis Fol. 10. b.
singulis numismata aurea, argentea, ærea, Romanorum ima-
gines tantum non vivas exprimentia, quærentes inveniunt,
ex quibus & ego pauca dono ab eis accepi. Franciscus Ha-
stingius comes Venantodunensis, nobilium juvenum regiæ
Britannicæ ornamentum egregium, & alumnus olim in bo-
nis literis meus, Camaleti rudera una cum latifundiis vici-
nis, utpote heres Piperellorum, Boterellorum, & Hungre-
fordorum possidet. Joannes Annævillanus in Architrenio
sphæricam pro dignitate sua collaudat mensam. Idem facit
& Volateranus libro tertio Geographiæ his verbis: "Domi-
quoque luculentus mensa inter procures utebatur rotunda,
"ne quod his discrimen ex ambitione foret." Ventæ Si-
menorum in castro, fama notissimo, appendet muro aulæ
regiæ mensa, quam & rotundam à majestate Arturiana vo-
cant. Quid quod nec memoria, nec societas Orbicularis
chori recentioribus seculis ex animis nobilium excidit? Ead-
ueardus Longus, ut fama refert, Orbicularem illam societa-
tem plurimi fecit, fabricata in eos usus, si credere dignum
est, tabula sphærica, & tripodibus ex auro solido. Sunt qui
scribant Mortimarium quendam hos thesauros decoxisse. Il-
lud interim certissimum ex historia Thomæ Vicani, Roge-
rum Mortimarium celebrasse convivium maximum Kenel-
uorti, quo pugiles præstantissimos, tanquam chorum Artu-
rianum, ad sphæricum illud insigne magnanimus evocavit.
Hinc virtutis signa equestris plurima quidem edita, quæ se-
dula posteritas chartis commissâ avide leget. Sed nunc tan-
tisper ab armis ad pietatem transeo.

Pietas

Pietas Arturii.

UANTA, & quam sincera religione adfectus sit erga rem publicam Christianam Arturius, auctoritate veterum scriptorum liquet. Usus est Dubritii, episcopi urbis Legionum, viri cum eruditione, tum vitæ continentia singularis, familiaritate, usque adeo, ut in bello Badonico ejus preces victor utilis persenserit. David præterea Menevensis, homo sanctitatis plane insipitæ, Arturii tum gratiam, tum munificentiam sensit, usque adeo, ut Menevenses translatam ad se ab urbe Legionum episcopalem sedem Arturio acceptam referant. Horum æqualis illutus, vir vitæ incomparabilis, audita ejus singulari illa magnificentia, & in Deum pietate, ausus est, ut ejus vitæ illustrator scribit, præsens præsentem non modo invisere, verum etiam salutare, atque adeo convenire Arturium; qua pia plane audacia tantum abest, ut Principem offenderit, ut gratias abunde magnas, præmium me hercle candidum, retulerit. Deiparam virginem assidue coluit, cujus & imaginem, si vera antiqui scriptores, & fama constans referunt, depictam habuit Martio illo clypeo, quo multis in proeliis, & maxime in Badonico usus est. In ejusmodi minutis non admodum laboro. Illud interim piis non indignum auribus, quod Samuel, scriptor Britannus, & Elbodi episcopi discipulus, qui annis ab hinc pene nongentis floruit, expeditionis, aut peregrinationis potius Arturii sic meminerit: "Arturius Hierosolymam petiit, unde & crucis signum ex ligno secum tulit instar salutiferæ, cujus ad huc fragmenta servantur in Wedale, villa Lodoneiæ, sex millibus passuum à Mailros." Denique Glessoburgenses monachos heremitas illos infinitis excoluit modis, ut partim superius in Idero, & hinc fusius ostendam. Sylvester Giralduus in Principis institutione sic scribit: "Præ cunctis enim ecclesiis regni sui S. Dei genitricis Mariæ Glesconiensis ecclesiam plus dilexit, & præ ceteris longe majori devotione promovit." Polydorus pro suo jure, atque adeo auctoritate pronunciat, non fuisse monasterium Avaloniæ tempore Arturii: tam exquisitus censor est antiquitatis, & maxime Britannicæ. Contendit etiam vel orbem universum hac lege, sed plane iniquissima, constringere, ut quod ab eo de antiquitate, tanquam è tripode dictum amplectantur, foveant, ac suspiciant. Ut vera dicat ac scribat ego facile assurgam, *ense levius nudo, parmaque inglorius*

inglorius alba, illius & auctoritati & iudicio, utpote veterani. At ut falsa pronunciet, id quod frequentiuscule per omnes historiae suae partes facit, non feram, non finam, non patiar, quin veritatem, rumpantur ut ilia Codris omnibus, suo nitori, famae, gloriae alacer & intrepidus, quantum per me steterit, restituam. Nam me huic sententiae in hac parte honestissimae, ut fortiter inhæream gesta ab ipsis Britannorum apostolis, Fugatio & Damiano, & epistola Patricii Magni, quae penes me est, eadem confirmans, ut multorum aliorum testimonia brevitatis causa omittam, jubent, aut potius imperant. Henricus Plantagenista, Henrici Belloclerici, regis Angliae, ex Mathilde filia nepos, praescriptis & liquidis verbis adfirmat in donatione quadam, se vidisse, atque, ne quid ad fidem desit integram, legisse tabulas cuiusdam munificentiae Arturii erga monachos heremitas, Avaloniam incolentis. Quin ipsa Henricianae donationis verba ex archetypo subscribam. *Quaecunque etiam à praedecessoribus meis, Gulielmo primo, Gulielmo secundo, & Henrico avo meo. Sed ab antiquioribus, videlicet Eadgaro patre S. Eadueardi, ab Eadmundo, & patre ipsius Eadueardo, & Ealfredo avo ejusdem, Brinwalchio, Kenwino, Baldredo, Ina, Cuthredo, & Arturio, & multis aliis regibus Christianis. Sed & à Kenwalchio rege pagano, quorum privilegia & chartas diligenter feci inquiri, & coram me praesentari, & legi.* Haecenus diploma. Hi tam certae fidei testes si non satis ad excusissimam veritatis cognitionem faciunt, nihil profecto unquam faciet. Nam his auditis & percognitis non adquiescere, nec sani capitis, sed neque iudicii erit. Fol. 12. a.

Sigillum Arturii.

Et quoniam in sacrosanctae antiquitatis penetralia, recessus, ac viscera curiosus indagator descendi, lubet in lucem aliud proferre, videlicet sigillum Arturii, monumentum faberrime insculptum, antiquum, & venerandum, de quo Caxodunus, sed obiter & leviter, in praefatione historiae Arturianae, quam vulgus lingua Anglica impressam legit, mentionem facit. Motus qualicunque Caxoduni testimonio Visimonasterium me contuli, ut, quae auritus testis audiveram, oculatus tandem cernerem, illud animo expendens meo. Pluris valet oculatus testis unus quam auriti decem. Rogatus Mystagogus, ut ostenderet monumentum, statim videndum & contingendum exhibuit. Fol. 12. b.
Perplacuit

Pietas Arturii.

UANTA, & quam sincera religione adfectus sit erga rem publicam Christianam Arturius, auctoritate veterum scriptorum liquet. Usus est Dubritii, episcopi urbis Legionum, viri cum eruditione, tum vitæ continentia singularis, familiaritate, usque adeo, ut in bello Badonico ejus preces victor utilis persenserit. David præterea Menevensis, homo sanctitatis plane insipitæ, Arturii tum gratiam, tum munificentiam sensit, usque adeo, ut Menevenles translatam ad se ab urbe Legionum episcopalem sedem Arturio acceptam referant. Horum æqualis Illutus, vir vitæ incomparabilis, audita ejus singulari illa magnificentia, & in Deum pietate, ausus est, ut ejus vitæ illustrator scribit, præsens præsentem non modo invisere, verum etiam salutare, atque adeo convenire Arturium; qua pia plane audacia tantum abest, ut Principem offenderit, ut gratias abunde magnas, præmium me hercle candidum, retulerit. Deiparam virginem assidue coluit, cujus & imaginem, si vera antiqui scriptores, & fama constans referunt, depictam habuit Martio illo clypeo, quo multis in præliis, & maxime in Badonico usus est. In ejusmodi minutis non admodum laboro. Illud interim piis non indignum auribus, quod Samuel, scriptor Britannus, & Elbodi episcopi discipulus, qui annis ab hinc pene nongentis floruit, expeditionis, aut peregrinationis potius Arturii sic meminerit: "Arturius Hierosolymam petiit, unde & crucis signum ex ligno secum tulit instar salutiferæ, cujus ad huc fragmenta servantur in Wedale, villa Lodoneiæ, sex millibus passuum à Mailros." Denique Glessoburgenses monachos heremitas illos infinitis excoluit modis, ut partim superius in Idero, & hic fusius ostendam. Sylvester Giraldus in Principis institutione sic scribit: "Præ cunctis enim ecclesiis regni sui S. Dei genitricis Mariæ Glesconienfis ecclesiam plus dilexit, & præ ceteris longe majori devotione promovit." Polydorus pro suo jure, atque adeo auctoritate pronunciat, non fuisse monasterium Avaloniæ tempore Arturii: tam exquisitus censor est antiquitatis, & maxime Britannicæ. Contendit etiam vel orbem universum hac lege, sed plane iniquissima, constringere, ut quod ab eo de antiquitate, tanquam è tripode dictum amplectantur, foveant, ac suspiciant. Ut vera dicat ac scribat ego facile assurgam, *ense levius nudo, parmaque inglorius*

inglorius alba, illius & auctoritati & iudicio, utpote veterani. At ut falsa pronunciet, id quod frequentiuscule per omnes historiae suae partes facit, non feram, non sinam, non patiar, quin veritatem, rumpantur ut ilia Codris omnibus, suo nitori, famae, gloriae alacer & intrepidus, quantum per me steterit, restituam. Nam me huic sententiae in hac parte honestissimae, ut fortiter inhæream gesta ab ipsis Britannorum apostolis, Fugatio & Damiano, & epistola Patricii Magni, quae penes me est, eadem confirmans, ut multorum aliorum testimonia brevitatis causa omittam, jubent, aut potius imperant. Henricus Plantagenista, Henrici Belloclerici, regis Angliae, ex Mathilde filia nepos, praescriptis & liquidis verbis adfirmat in donatione quadam, se vidisse, atque, ne quid ad fidem desit integram, legisse tabulas cujusdam munificentiae Arturii erga monachos heremitas, Avaloniam incolenteis. Quin ipsa Henricianae donationis verba ex archetypo subscribam. Fol. 12. a.

“Quaecunque etiam à praedecessoribus meis, Gulielmo primo, Gulielmo secundo, & Henrico avo meo. Sed “ab antiquioribus, videlicet Eadgaro patre S. Eadueardi, “ab Eadmundo, & patre ipsius Eadueardo, & Ealfredo “avo ejusdem, Brinwalchio, Kenwino, Baldredo, Ina, “Cuthredo, & Arturio, & multis aliis regibus Christianis. “Sed & à Kenwalchio rege pagano, quorum privilegia & “chartas diligenter feci inquiri, & coram me praesentari, & “legi.” Haecenus diploma. Hi tam certae fidei testes si non satis ad excussissimam veritatis cognitionem faciunt, nihil profecto unquam faciet. Nam his auditis & percognitis non adquiescere, nec sani capitis, sed neque iudicii erit.

Sigillum Arturii.

ARTURIUS quoniam in sacrosanctae antiquitatis penetralia, recessus, ac viscera curiosus indagator descendi, lubet in lucem aliud proferre, videlicet sigillum Arturii, monumentum faberrime insculptum, antiquum, & venerandum, de quo Caxodunus, sed obiter & leviter, in praefatione historiae Arturianae, quam vulgus lingua Anglica impressam legit, mentionem facit. Motus qualicunque Caxoduni testimonio Visimonafterium me contuli, ut, quae auritus testis audiveram, oculatus tandem cernerem, illud animo expendens meo. Pluris valet oculatus testis unus quam auriti decem. Rogatus Mystagogus, ut ostenderet monumentum, statim videndum & contingendum exhibuit. Fol. 12. b.

Perplacuit

Perplacuit spectaculum antiquitatis, & aliquandiu sua majestate non modo mihi attraxit, verum etiam detinuit oculos. Tanti momenti est commode incidisse in rem studio desideratam magno. Materia, quæ ipsissimam sigilli formam impressam accepit, & ad huc fideliter retinet, cera coloris rubri est, quæ violentia aliqua, vel temporis injuria longi comminuta, in partes hinc inde diffunditur: ita tamen, ut nulla prorsum delideretur. Nam fragmenta, casu aliquo prius concussa, sic argentea lamina, quæ orbicularis figuræ, qualis & sigilli facies, est, undique concluduntur, ut eorum pars recidat nulla. Inscribitur enim his titulis in speciem brevibus, sed re ipsa splendidissimis, amplissimis, magnificientissimis: PATRICIVS ARTVRIVS BRITANNIÆ, GALLIÆ, GERMANIÆ, DACIÆ IMPERATOR. Atque hæc quidem inscriptio sigilli orbem extimum circinat. Anterior ejus pars per circulum crystallinum pellucida est, quo remoto tangi se patitur cera jam præ antiquitate durissima. Effigies vero Arturii impressa refert nescio quam heroicam majestatem. Purpure enim regaliter indutus Princeps sedet super hemicirculum, qualem videmus pluvium arcum. Capite coronato fulget. In dextera confurgit sceptrum ipsum liliatum vertice. Sinistra vero orbem cruce inignitum complectitur. Barba quoque prominet, & illud etiam majestatis est. Pars altera orbiculari lamina argenti tota obducitur: unde & incertum cujus formæ sit. Appendet catenulæ ex argento intortæ. Dispeream lector, nisi vidisse velis: tanta est tum rei antiquitas, tum majestas. Rogatus tandem à me mystagogus, ut mihi significaret, si quid præterea didicisset de appenso sigillo, nam inter ornamenta, quæ plurima auro & gemmis micantia Eadueardi Simplicis, regis Angliæ, sepulchrum exornabant, & hoc quoque memorabile fuit. Ille autem ad hæc nihil, præterquam quod à rege aliquo putaret eo repositum loco in perpetuam Arturii, terque quaterque magni, memoriam. Certe si fas esset conjecturis ullis collineare verum, tantum non crederem, sigillum à Glessoburgo translatum fuisse, cui monasterio, casu per ignem fœdissime deturpato, talia munificentissimus præmia contulit, qualia ille pietate sua insigni facilius dare, quam monachi sperare, potuit. Henricus ipse, ut supra retuli, fecit mentionem Arturianæ donationis, atque adeo eam vidisse, & legisse e. Unde & fieri quidem potuit, ut, exesa membrana à foliatis & tineis longo temporis cursu, repertum tam illustre antiquitatis monumentum monasterio primi nominis conservandum, & à nobilitate perpetuo videndum traderit. Ut mea me fallat conjectura dispendium quidem leve, immo plane nullum. Hoc interim blanditur mihi, quod

Fol. 13. a.

Quar
milia
sibi p
ego p
sibi s
parare
Const
his A
tentia
rum fa
poëta
illa.
nia, C
confue
una cu
Vol

quod cum de Arturio agitur, & de rebus ab eo gestis, Glesoburgus semper instat, & operam ad certam cognitionem candidissime pollicetur suam. Unde quidem & nostri in præsentia laboris fructus omnis, tanquam è fonte profluentissimo, derivandus. Nec certe, quod ego sciam, exstat quicquam quod luculentius ipso sigillo comprobet Arturium fuisse: id quod, si diis placet, impudenter pernegare aliqui non dubitant, opinione, voluntate, temeritate denique, potius quam ratione ulla iusta, nixi. Sed inferius deligemus locum, quo iustis argumentorum copiis hanc violentam calumniatorum turbam prosternamus. Interea sigilli inscriptio subtilius excutienda. Habet enim sua mysteria, quæ, ubi lucem receperint, majori cum voluptate, tum gratia aures candidorum lectorum imbuant, & imbutas mirifice delectent: id quod operis pretium & quidem amplum est. Patricius nomen à maiestate Romana desumptum. Dicti sunt eo nomine Romani nobiles, qui à primis senatoribus oriundi. Id videtur Tacitus his verbis significare: "Iisdem diebus in numerum patriciorum ascivit Cæsar vetustissimum quemque ex senatu, aut quibus clari parentes fuerant." Livius hæc refert: "Romulus centum creat senatores, qui patres ab honore, patricii quoque progenies eorum appellati." Liquet igitur, Arturium hanc nominis famam insignem illam à parentibus & maioribus suis accepisse. Unde etiam apparet, non dum id temporis Romanæ maiestatis gloriam ad Britannos translata in titulis refrixisse. Crediderim, Arturii etiam nomen originem ab Arturiis Romanis accepisse. Juvenalis poëta Satyra tertia ita scribit:

Fol. 13 b.

*Cedamus patria, vivant Arturius istic
Et Catulus.* —————

Quanquam, redacta in provinciam à Claudio Britannia, familiarissimum erat Britannis nobilioribus Romanorum nomina sibi partim desumere, & filiis frequentissime indere, hoc, ut ego plane arbitror, consilio non inepto ductis, quod hinc & sibi suisque honorem simul & à Romanis gratiam facile compararent. Lucius, cui Britanni cognomen Magni attribuerunt, Constantinus, & ille quoque Magnus, Aurelius Ambrosius, & his Arturius non inferior meam vehementer comprobant sententiam. Idem quoque in nobilium nomenclatura feminarum factum est. Exemplo sunt Claudia Rufina, teste Martiali poëta, eruditissima, Helena sanctissima, & Ursula Cynosura illa. Quod autem inscriptio sigilli serie quadam cum Britannia, Gallia, Germaniæ, Daciæ denique imperatorem vocet, consuetudine & diligentia hoc quoque factum Romana, ut, una cum triumphis, & tituli devictarum gentium victori accrescerent.

Fol. 14. 2.

Vol. 5.

E

crescerent.

crescerent. Indicio sunt arcus triumphales Romæ, & numismata Cæsarum cura simili inscripta. Imperatoris vero nomen antiquitus, ut ex Cæsare, Cicerone, & Livio manifestum est, ad Duces pertinebat legionum: unde & Arturius imperator dictus est vocabulo apto, significanti, & pure pute Latino. Illud vero, quod inscriptio non Arturius, sed Arturus, amissa i litera, habet, sculptoris tantum vel errori, vel incuriæ imputo. Propria Romanorum nomina compositione, & natura quadam sua mollius & consonantius defluunt & terminantur in ius quam us, ut Æmilius, Manilius, Claudius, Cornelius, Terentius, Vergilius, Horatius, Ovidius. Dixi superius de triumphis Arturii ob feliciter gesta contra Saxones & Gallos bella. Superest ut, inscriptione sigilli admonitus, de Germania & Dacia aliquid loquar. Sed hic expedito me ad tam honestum munus historiographorum veterum auctoritas non satis ex voto scripturienti mihi materiam subministrat. Causam vero interim susceptam non defendere religio plane esset. Audebo igitur, hoc tam certo & manifesto inscriptionis testimonio confirmatus, fidem lectori facere, Arturium, fulis memorabili aliqua clade Gallis, cum Germanis atque Dacis manus conseruisse. Nisi quis victoriam huc pertinere contendat, quod domestico bello Saxones & Cimbros, gentes Germanicas & Dacicas, acriter castigaverit. Cimbrorum Chersonesus ea Germaniæ pars olim fuit, quæ nunc Dania & Noruegia recentioribus vocabulis. Harum gentium reges antiquiores in suis diplomatis, ut ego accepi, non se Danorum, sed Dacorum gubernatores scribebant. Sunt tamen inter eruditos, qui adfirmant, Dacos inhabitasse eam regionem, quæ nunc Moldavia & Valachia dicitur. Volateranus libro 3. Geographiæ adfirmat, partem Galliæ, Noruegiæ, & Daciæ ab Arturio devictam fuisse. Trittemius quoque hæc scribit: "Quod quum reges Daciæ Noruegiæque audissent, ultro venientes ejus se dominio subdiderunt." Hic mihi lector admonendus est, non solum Saxones, Anglos, & Jutas, alias Vitas soles venisse in Britanniam, verum etiam totius littoris Germanici accolæ. Alioqui tot bellis & cædibus impares fuissent. Sigillum jam una cum inscriptione suis utcumque depinxi coloribus. Proxima cura erit Arturii reditum è Gallia, & cruentos conflictus inter eum & Mordredum chartis committere.

Fol. 14. b.

Arturii

Arturii ex Gallia reditus.

INTELLEXERAT Arturius cum per literas, tum etiam per nuncios optimæ fidei, Mordredum nimium familiarem, absente ipso, apud Guenheram fuisse: tum præterea foedus contra fidei sacramentum cum Cerdicio rege, & Saxonibus iniisse, ditione pene omni, qua Britannia meridiem spectat, illis, damno rei publicæ infinito, tradita. Accesserat & aliud ma-

Fol. 15. a.

lum, quo non perniciosius ullum. Ruptis ille omnibus amicitiae, sanguinis, ac fidei vinculis, desertor pessimus, ac domini, & patriæ proditor scelestissimus, purpuram non illis aptam humeris induit, ac regiam conscendit sedem tyrannide nova fretus. Non tulit ultra Arturius tam undecunque insignem sibi factam à perfido contumeliam, quanquam & ante aliquot annos justam decreverat, sed impeditus bello Gallico, vindictam, quin totis viribus tam horrendum, ingens, crudele monstrum protereret. Classe igitur comparata, à Gesfornaco Morinorum ad Rutupinum littus, teste, una cum aliis, Mattheo Florilego, secundis velis contendit. Præsenferat adventum optimi Domini servus longe omnium pessimus, & iusto exercitu conscripto, non sine consilio, & auxilio Pictorum, Scottorum, & Visifaxonum, redeunti confidentissimus occurrit. Cantianum littus omne armorum personabat strepitu, & jam Duces pro signis stabant, & chorus Pugilum victores orbis alacri impetu tela vibrabant, pars gladios fulminantes exferuere, pars hastas validis manibus crispabant. Vox omnibus una, "bella, Martia bella." Lætissimus hac expedita alacritate & militum magnis animis Arturius, miraculum omnis cum fortitudinis, tum maturæ per experientiam prudentiæ, huiusmodi oratione, oculis à terra ad cælum & suos levatis, vultusque serenitate cum severitate & maiestate quadam mixta, usus est. "Vos pugiles, illustrissima virtutis Martiæ lumina, & vos cetera notissimæ fortitudinis turba videtis, quo nos deduxerit fortuna & tantarum victoriarum comes, ut, quæ foris fortissima peperimus manu, non modo integra conservemus, verum etiam novo aliquo & luculento incremento majora comparemus, id quod ut in præsentia & facilius fiat, talis occasio opportune me hercle oblata jam est, ut, si vellent bonæ fortunæ omnes in gratiam amice conjurare nostram, non equidem possent vel fusius vel felicius obtulisse. Eamus igitur maximis animis quo fortuna, quo virtus,

Fol. 15. b.

Fol. 15. a.

"quo denique victoria vocat. Adeft Mordredus confidentif-
 "simus, & mihi fanguine conjunctiffimus, quem adolescentem
 "in spem magni nominis fovi, amavi, atque adeo tam magni
 "feci erogatis prædiis quidem bene multis, nec minus ferti-
 "libus, ut, in Galliam vindex profecturus, confilio, ut tum
 "videbatur, plane fano, uni illi & uxorem meam, & fortu-
 "nas, &, quod multo maximum, patriam conservandam, ac
 "vicaria opera regendam, à Saxonum, Scottorum, & Picto-
 "rum denique affiduo imperu fortiffime defendendam credi-
 "derim. Ille interim, oblitus profufiffimæ liberalitatis erga
 "se meæ, & neceffitudinis, quæ plerumque in rebus humanis
 "maximum plane momentum habet, ac sacramenti militaris,
 "quo mihi eft devinctiffimus, perfidus, & contemptor ma-
 "gnus, adulter etiam, ut fama prædicat, me regem, & gen-
 "tium cum domitorem, tum dominatorem ad penates rede-
 "ntem, aperto, fi diis placet, Marte accipit, Pictis cognatis
 "fuis, Scottis eorundem vicinis, denique & Saxonibus in
 "præfidium comparatis. Neque enim hoc me folum tangit
 "infigne flagitium, veftra certe omnium intereft. Quare vos
 "Pugiles, mea unica cura, invictiffimi, & vos commilitones
 "strenuiffimi agite præfentiffimis viribus communem caufam,
 "eluceatque nunc virtus, quam ego hætenus in vobis expe-
 "ditam, validam, admirabilem femper effe perfenfi. Tu Gal-
 "louine, militiæ decus laudatiffimum, cujus gloria multis no-
 "minibus, & hoc maxime, orbi commendatiffima eft, quod
 "Mordredum, hoftem communem noftrum, germanum fra-
 "trem tuum, æquitati, & Sacramento fidei pofitofueris,
 "concede hinc ad dextrum cornu, robore militum inftitutif-
 "fimum: nam primæ certaminis, & gloriæ partes hac turma
 "tuæ erunt. Augufellus exploratiffimæ fortitudinis vallum
 "hoftribus fe ad finiftram alam objiciet. Ipfe in medio pugna-
 "tor affiduus bonis avibus adero, vobis præfidium unicum,
 "hoftribus vero terror, flagellum, crux merita. Sed quid
 "verbis opus eft, quæ virtutem nec certe dant, nec adimunt?
 "Veftra virtus ex confuetudine, exercitatione, patientia, la-
 "boris, vigiliarum, & inedia, denique ex fufo fanguine, &
 "fpoliis enata eft: quibus nominibus & vos mihi, & ego
 "rurfus vobis, Superis tam juftæ caufæ faventibus, victoriam
 "polliceor. Agite, facite immortalia veftrarum virium peri-
 "cula, & proditores punctim occidite." Dixerat. Univerfi
 "imperio Ducis adfonabant, & alacri procursu, collatis fignis,
 "fortia virtutis indicia longe lateque edebant. Sic tandem
 "partim interfecit, partim etiam fugatis hoftribus, victoria
 "potitus eft cruenta Arturius. Cecidere eo proelio ad portum
 "Durensem commiffio Gallouinus & Augufellus, belli fulmina,
 "ut refert Graius in Scalæ-chronicis, atque alii non contem-
 "nendæ

nendæ notæ auctores. Mordredus, inclinationem fortunæ accusans, recuperata classe, cum reliquiis exercitus Tamarinum inglorius portum, limitem Coriniæ, petiit. Gallouini nobile tunus in quodam facello Durenfis castrum tumultatum est. Fol. 16. b.

Ingemuit Arturius, percognita cæde duorum virorum tam eximie illustrium, & eorum manibus frequenti prece, alto corde dolorem premens, generosus, idemque pius parentavit. Deinde vero, iusto exercitu incredibili cum celeritate resecto, statuit magnis itineribus hostem improbum persequi, & quasi ex improvviso fugitivum opprimere. Callidior erat Mordredus, quam fortior. Hinc illi methodus ad artes non insuetas. Cognaovit liquido per exploratores, adventare Arturium ad bellum instructissimum. Quare militem in terram utpote fessum, tum salis tædio, tum annonæ penuria, descendere iussit, ac reparatis industria, labore, diligentia, quanta potuit maxima, armis, per montana Coriniæ, qua spectat littora Sabrinaica non longe dissita, exercitum lentis itineribus ducit, & in loco, qui à vulgo scriptorum Camblan appellatur, ubi vasta, ac parim etiam uliginosa planities, & colliculus in speculæ confurgens usum, castra metatus est. Hic meum cogor interponere iudicium de loco in quo depugnatum est, & ejus nomine, non quod hinc me in medium allaturum putem aliquid, tanquam è Jovis cerebro, sed ut, bona cum eruditorum gratia, conjecturam meam citra fumum, fastumque omnem, veluti in transcurso, paucis explicem. Qua parte ingenue fateor, ægre sentire me cum Hectore Boëthio Scotto, qui pro more suo illustrissima quæque in Britannia antiquitus facta præter modum & mensuram omnem in patrios deducit agros, atque hinc audacter pronunciat, extremis Arturium depugnasse signis non procul ab Abro æstuario maximo, quod ille Humbrum barbare, ignota vocabuli notatione, appellat. At aliter sentit Britannica historia, & in Cornubia Fol. 17. a.

supremo conflixisse bello adfirmat: ita tamen ut meminerit Mordredi secundo ab Arturio victi, & fugati Ventæ Simeonorum. Graius hoc idem sentit, egregius profecto fatelles, & Arturianæ assertor gloriæ rigidus. Nec aliter literatorum argutus chorus concinit. At nostra non est equidem de loco, sed de loci nomine conjectura. Ego certe pene adducor ut credam, Alaunum fluvium facile degenerasse vitio indoctorum librariorum in Camblan. Oritur hic fluvius in Corinia paucis passuum millibus supra Athelstouam, alias Padestow, oppidum piscatorium, non adeo procul à Sabrino æstu positum, per quod, sed falsis mixtus aquis, delabatur. Circa fontes ejus originis in campestri, & vasta quadam planitie est locus fama celeberrimus, graminis, quam frumenti aliquanto feracior. Fama, tot seculis apud incolas conservata, prædicat, hoc

hoc loco insignem olim pugnando stragem fuisse factam, sed historię veritas interim ignota vulgo. Multa quidem vel hac nostra ætate ibidem ab aratoribus & fossoribus ad ripam eruuntur: qualia sunt numismata antiquorum imperium ostentantia, annuli, fragmenta armorum, & ænea ornamenta inaurata ex frenis, phalerisque, & ephippiis equorum. Hęc mea est conjectura, tum propter loci situm, tum Alauni, fluminis vicini, nomen, non admodum, si quis penitus inspiciat, à Camblan dissonum. Arturius instat, & trajecto per vada cognita Tamaro fluvio, multis alioqui in locis & rapidissimo & profundissimo, contempto hoste fugitivo, castra castris opponit. Ecce desperatio, ut fere fit, insolitam victis audaciam retulit: unde & pars utraque Martem provocat, ardens spe prædæ & victoriæ, & nihil minus quam mortem metuens.

Quis cladem illius pugna, quis funera fando

Explicit? aut possit lacrimis æquare labores?

Mordredus commissā pugna malorum præcentor omnium gladio confossus perfidiæ justum tulit pretium. Exemplo sit ille, & perpetuo fidem violantibus ob imperii cupiditatem. Cecidit una cum tyranno ingens nobilium, & veteranorum militum numerus. Sed neque victoria Arturio incruenta fuit. Nam in illo strepitu & furore aut interfectus, aut ad desperationem vulneratus paullo post publico totius Britannię luctu, sed præcipue Pugilum mœrentium ob tam inclyti Principis casum, elatus est. Atque hęc quidem Arturii ter maximi finis erat.

Laus Arturii.

ARTURIUS mortuus est, si modo is recte mortuus dicendus, cujus fama, memoria, laudes toto vivunt & prænitent orbe. Fuerunt majores nostri, cum poëtæ tum historiographi, adeo erga Arturium faciles, candidi, grati, ut illius & nomen & facta celebraverint, & æternitate quoque donaverint. Theliesinus, Melchius, qui & Mevinus, Ambrosius Maridunensis, ac Merlinus Caledonius, clarissima Britannicæ fidera antiquitatis, hoc præstiterunt. Nennius & Samuel, Britanni historiographi, non minorem exhibuere memoriam, collatis laudum niveis calculis. De quibus atque aliis superius opportune & suis locis diximus, freti auctoritate Galfredi, Aluredi, Henrici Venantodunensis, Joannis Chrysfistoriographi, Gulielmi à Meildulphi curia, Graii, & Boccatii. At si nunc quem juvat majus

majus & luculentius adhuc aliquid cognoscere, non recusabo pauca, ex probatissimis desumpta auctoribus, luci, diligentia qua possum optima, restituere. Josephus, Iscā Domnoniorum alumnus, & aureum suo seculo utriusque eloquentiæ flumen, sic Arturium in Antiocheide ab eximia fortitudine tantum non ad sidera ipsa attollit, ut ex his versibus, cum antiquitate Romana de palma contententibus, liquet:

*Hinc celebri fato felici claruit ortu,
Flos regum, Arturus: cuius quum facta stupori,
Non micuere minus, quod totus in aure voluptas,
Et, populo narrante, fatus. Quæcunque priorum
Inspice: Pellæum commendat fama tyrannum;
Pagina Cæsareis loquitur Romana triumphos;
Alciden domitis attollit gloria monstros;
Sed nec pinetum coryli, nec sidera solem
Æquant. Annales Latios Graiosque revolve;
Prisca parem nescit, æqualem postera nullum
Exhibitura dies. Reges supereminet omnes
Solus, præteritis melior, majorque futuris.*

Libellus rerum antiquarum Glesfoburgi nuper comparuit, collectus à quodam ejusdem cœnobii monacho studiosissimo, qui per occupationem colorem rhetoricum tanquam aliud agens Arturium his verbis celebrat: "Prætermitto & de inclyto Arturio, rege Britannorum, loqui, in cœmeterio monachorum inter duas pyramides cum sua conjuge tumulato, & multis etiam Britonum Principibus." Sylvester Giraldus Menevensis, cultor antiquitatis summus, hac oratione, in libro cui Principis institutio titulus, ejus famam illustrat: "Arturii quoque, Britonum regis inclyti, memoria non est superprimenda, quem monasterii Glesconienfis egregii, cujus & ipse patronus suis diebus fuerat præcipuus, & largitor, ac sublevator magnificus, historiæ multum extollunt." Joannes Annævillanus, poëta suis temporibus plane ingeniosus, nec minus elegans, carmina hæc cecinit in laudem Arturii, quæ vel nunc in ejus Architrenio comparent:

— Alter Achilles
*Arturus, teretis mensæ genitiva venustas,
A ramo Phrygius, dandi non unda, sed æquor.*

Hic vero si præterea studerem Arturium à multitudine auctorum, rectissime de eo & scribentium & consentientium, cumulate exornare facilius me copia eloquentiæ, quam materiæ, undecunque luculentæ, magnificentia desereret. Sit satis in præsentia paucis scriptorum, sed illustribus, suffragiis uti. Quid, obsecro, in causâ, quod Tritemius in Compendio annalium tam egregiam de Arturio mentionem faciat? Causa quidem

quidem satis aperta est. Nam quod ab aliis bona fide didicit, eadem gratus posteritati tradidit, id quod plane fecisset nunquam, si de causæ veritate dubitasset. Quin præsens nunc loquatur ipse. "Qui Arturus multa probitate morum, prudentia, mansuetudine, simul & humanitate pollens, se cunctis amabilem venerandumque cunctis præstare omni studio curabat: quia cum virtute animi etiam mira liberalitate affuebat in omnes, & maxime in ecclesiasticos, quibus pro Christi amore plura conferebat munuscula, simul & donaria. Saxones & Pictos de Britannia expulit; Scottos Hibernicos & Orcades suo regno potenter subiecit." Volaterranus libro tertio Geographiæ asurgit famæ Arturii, & ejus facta fortia accurate celebrat. Porro & Jacobus Philippus Bergomas nono Chronicorum libro Arturii virtutem præconiis vel justissimis attollit. Sed nec minora ulla Nauclerus eadem in sua contulit historia. Hæc plane fecissent nunquam viri cum doctissimi, tum in antiquitate exercitatissimi, nisi prius sibi persuassissent, Arturium aliquando fuisse omnibus virtutum ornamentis abunde insignem. Sed quæ multorum est iniquitas, & animus contemptor, quæ statim ignorantia toti, & crassa quidem, obducti non liquido perspiciunt, stupide negligunt, contemnunt, ac prorsus rejiciunt. Valeant ejusmodi antiquæ censores historiæ, & sua perfruantur stultitia, ne dicam insania. Quid si nunc Hectoris Boëthii, scriptoris nostræ ætatis, testimonium conspicuum de Arturii gloria immortalis in medium protulero? Certe nihil hoc calculo ejus dignitati decederet, accederet vero plurimum, hoc nomine, quod Scottus, instinctu nescio quo naturæ, Britannum odio, ut est in proverbio, Vatiniano prosequatur. Unde ab adversario, inimico, vel hoste laudari palmarii locq est. Hæc itaque sunt ejus verba: "Fuit rex Arturius rerum egregie gestarum gloria & amplitudine non minus quam Britannæ reges, qui ante eum vixere, insignis: unde opes & vires Britannis, eo regnante, plurimum crevere." Hactenus Boëthius. Quam hîc vellem dari mihi occasionem à Polydoro Italo justam, ut Arturio Britanno cristas erigerem ejus quoque suffragio memorabili aliquo? Agit ille causam Arturii, sed patronus interim tam languens, tepidus, & remissus, ut mihi non risum modo, verum etiam stomachum, dum salus, & Italo perfusus aceto nescio an rideat, an stomachetur. Torquet enim se misere in historiæ concinnatione, quam ut interim aliquam faciat, cogitur, velit nolit, in gratiam redire cum Galfredo Monæmuthensi, quem ante, ut sibi videbatur, verbis multis, ex felle potius quam splene natis, magnifice & pro imperio castigaverat. Quem quia interpretem tantum semel atque iterum defenderim in causâ plane justissima, periculum, & quidem magnum,

Fol. 19. a.

Fol. 19. b.

magnum, meo etiam capiti, quum sim ultra-montanus, imminet. Cavebo igitur, & rei veritate confusus una, eam pro vallo & fossa mecum vel perpetuo circumferam. Ut fileat Polydorus, non statim necesse est ut orbis fileat universus. Quanquam & Italia Arturium in pretio olim habuit, atque adeo jam habet: quando libri de ejus cum fortitudine, tum victoriis, impressi, ut ego didici, Italice legantur, Hispanice etiam, & Gallice. Unde & collectio Anglica, auctore Thoma Mailerio, prodiit. Dixerit adversarius, in illos mendacia irreplisse multa. Pernovi. Quare hoc aliud nihil quam edoctum docere. Ut fabulas contemno, ita historię veritatem amplector & suavior. Nec hanc patiar, nisi cum vita, à me unquam distrahi amicam. Ingratos refugio, & ad rupes, & saxa, testes nominis & majestatis Arturianę, confugio. Hac quoque parte venientem me Sylvester Giraldus Menevensis his verbis, ex Itinerario desumptis, accepit. "Montibus excelsis, præterquam à borea, hæc undique terra" (Brechaniam intelligit) "concluditur. A zephyro montana de Canter V-

Fol. 20. 2.

han, ab austro montes habet meridionaleis, quorum principalis Cair Arture Britannice dicitur, id est, castrum Arturii, propter gemina promontorii cacumina, in castrum dum se præferentia. Et quoniam in alto cathedra, & in arduo loco sita est, summo & maximo Britonum regi Arturio vulgari nuncupatione est assignata." Hæc ille. A montibus Brechanicis ad Balduinum nunc mihi commigrandum, urbem olim celebrem, quæ quadringentis ab hinc annis & amplius à Rogero, Montis Gomerici alumno, & Salopię comite, Mons Gomericus dicta est. Hic inter collapsa mœniorum rudera locus est, fama cognitus, quem civium reliquię Portam Arturianam appellant. Fuit profecto semper, atque adeo nunc est, gens Cambrorum generoso quodam impetu erga Principum suorum laudes, quo titulo vel hodie elucet nomen una cum laude non vulgari Arturii, cognomento Magni, qui & Britannice Arture vaur dicitur. Maur Britannice magnum significat. At linguę Cambricę idiotismus in Maure conjugato vertit M. in V. quemadmodum & in aliis vocabulis, propter euphoniā, B. subinde in V. vertitur.

Avaloniæ antiquitas.

Fol. 20. b.

SERIES orationis hîc me admonet, ut de Arturii sepultura verba faciam, cujus, ut fatis jam memini, ita lucido ordini in primis convenire iudico, ut loci prius antiquitatem, quo funus perlatum est, exquisita cura posteritati consecrem. Aval Britannice malum, vel, ut communiori vocabulo interpretor, pomum, significat, Avalon vero pomarium: unde & à Merlino Caledonio his versibus, interprete Galfredo Arturio Monæmuthensi, insula pomorum dicta est:

*Insula pomorum, quæ fortunata vocatur,
Ex re nomen habet, quia per se singula profert.
Non opus est illi sulcantibus arva colonis:
Omnis abest cultus, nisi quem natura ministrat.
Ultero sæcundas segetes producit, & uvas,
Nataque poma suis prætonso germine sylvis.*

Melchinus Britannus Avaloniæ, & sacri ibidem cœmeterii meminit. Sylvester Giraldus in libro de Institutione Principis sic loquitur: "Quæ nunc autem Glefconia dicitur, antiquitus insula Avalonia dicebatur. Est enim quasi insula tota paludibus obfita, unde dicta est Britannice Avalon, id est, insula pomifera. Pomis enim, quæ Aval Britannica lingua dicuntur, locus abundat." Patricius, Hiberorum apostolus, in quadam epistola mentionem hujus loci facit, sed alio nomine, cujus & verba subjiciam. "Hiberniam ad viam veritatis converti, & quum eos in fide solidassem catholica, tandem in Britanniam sum reversus, ac, ut credo, duce Deo, qui vita est & via, incidi in insulam Iniswitrine, in qua inveni locum sanctum, & vetustum, à Deo electum, & sanctificatum Mariæ: ibique quosdam fratres, rudimentis catholice fidei imbutos, qui successerunt discipulis sanctorum Fugatii & Damiani." Hactenus Patricius, qui & ibidem nomina recenset duodecim religiosorum, quorum & duo nobiles, quibus omnibus ipse præfuit, ut ex his verbis liquet: "Sic me, licet invitum, sibi prætulerunt." Et rursus in eadem epistola: "ostenderunt mihi fratres scripta sanctorum Fugatii & Damiani, in quibus continebatur, quod duodecim discipuli sanctorum Philippi & Jacobi ipsam vetustam ecclesiam construxerant, & quod tres reges pagani ipsis duodecim totidem terræ possessiones dederant. Postremo, ut Fugatius & Damianus sacellum in Turrito monte non
"procul

Fol. 21. a.

“procul ab Avalonia D. Michaëli posuerint.” Satis est in præsentia vel leviter degustasse Patricii venerandi epistolam. Gulielmus Meildunensis in libro de antiquitate Glesfoburgensis monasterii ad Henricum Blefensem, alias Soliacensem, episcopum Ventæ Simenorum, & libro de regibus primo non dissimilia scribit. Unde & conjectura iusta, Gulielmum sua transtulisse ex Patricii epistola. Sylvester Giraldus in libro de Principis institutione etymon nominis non infeliciter aperit: “Dicta quoque quondam Britannice Iniswitrin fuit: erat: ex quo vocabulo supervenientes postea Saxones locum illum Glesfenbury vocabant. Gles enim eorum lingua vitrum sonat, & bury castrum vel civitas appellatur.” Hæc ille. Mihi quidem mendum esse videtur librariorum, quod hîc scribant byri pro burg aut berg. Byri Saxonice curia: unde Aldermanbyri, id est, seniorum curia, Litlebyri parva curia, Canonbyri, vulgo Canbyri, canonicorum curia. Burg, alias borow, montem denotat, & egestæ terræ tumulos. Berg denique castrum Latine dicitur. Unde sentio, rectius legendum Berg, aut Burg, ut castrum, quo Giraldus vocabulo utitur, aut oppido subserviat. Quanquam, ut ingenue fatear, nomen varie apud antiquos scriptum reperio, ut Glesfenbyri, Glesstonbyri, & Glesfenburg. Sunt qui & pronuncient Glas pro Gles: quanquam Gles purius & antiquius, ut Fol. 21. b. ex Glesfariarum insularum nomine liquido apparet.

Funus Arturii.

NEC possum, nec volo pronunciare num Arturius totus in bello Alaunico, quod vulgo Camblan, conciderit, an Avaloniæ inter curationem vulnerum. Britannici scriptores omnes contendunt uno ore, eum Avaloniæ ex dolore eorundem periisse. De loco autem sepulturæ conveniunt universi. Unum hoc ausim adfirmare, tam sollicitos fuisse Britannos de nece Do-

mini sui, ut eam modis omnibus studuerint claram reddere, & nomen Ducis sui Saxonibus vel perpetuo tremendum relinquere; usque adeo, ut plausibili, & novo quodam commento sparserint rumores de eo cum redituro, tum iterum regnaturo. De Arturii vulnerati adventu in Avaloniam scribere aliquot Britanni. At nullus vel fusius, vel lucidius, quam Merlinus Caledonius à Theliefino vate, ut quidam volunt, edoctus, cujus & hîc versus ex prophetico libello, interprete Galfrido Arturio, delectos adfigam:

*Illuc post bellum Cambiani vulnere laesum
Duximus Arturum, nos conducente Barincho,
Æquora cui fuerant, & cæli sidera nota.
Hoc rectore ratis cum Principe venimus illuc,
Et nos quo decuit Morgan suscepit honore,
Inque suis thalamis posuit super aurea regem
Fulcra, manumque sibi detexit vulnus honesta,
Inspexitque deus: tandemque redire salutem
Posse sibi dixit, si secum tempore longo
Effet, & ipsius vellet medicamine fungi.
Gaudentes igitur regem commisimus illi,
Et dedimus ventis redeundo vela secundis.*

Fol. 11. a.

Fol. 22. b.

Sylvester Giraldus in Speculo ecclesiastico scribit Morganen, illustrem feminam, curavisse funus Arturii. Et rursus in libro de institutione Principis hæc refert: "Unde & Morganis, nobilis matrona, & partium illarum dominatrix, & patrona, nec non & Arturio sanguine propinqua, post bellum de Kemelen, Arturium ad sanandum ejus vulnera in insulam, quæ nunc Glasconia dicitur, deportavit." Britannicæ interpretis historiæ libro sexto talia de morte Arturii scribit: "Arturius letaliter vulneratus in pugna ad Camblan contulit se Avaloniam, relicto imperio Constantino, Cadorii, ducis Coriniæ, filio." Joannes Burgenfis abba in suis Annalibus hæc fidei commisit chartis: "Occuluit se rex Arturius moriturus, ne casui tanto insultarent inimici, amicique confusi molestantur." Hactenus ille. Nunc de sacrosancto cœmeterio Avaloniæ, in quo Arturius sepultus est, dicendum. Melchius in primis hujus meminit, & Arturii ibidem sepulti. Gulielmus à Meildulphi curia cum alibi, tum præcipue in libro de antiquitate Glessoburgenfi sacrum hoc cœmeterium religiose celebrat. Idem facit & Giraldus Menevensis in speculo ecclesiastico, & libro de institutione Principis. Non erant eo seculo in Britannia tam frequentia, quam nunc sunt cœmeteria. Saxones nobiles, gens Christi ignara, in hortis amœnis, si domi forte ægroti moriebantur, si foris & bello occisi in egestis per campos terræ tumulis, quos burgos appellabant, juxta castra sepulti sunt: vulgus autem promiscuum etiam in prætis & apertis campis. Erat tunc temporis sacrum cœmeterium juxta veterem ecclesiam in pretio maximo, quo titulo & à tota nobilitate occidentaliæ Britanniæ regiuncularum in sepulchri formam cooparatum. Idem postea à Saxonibus, Servatorem agnoscentibus, factitatum est: ut Duroverni Cantiorum, Eboraci Brigantum, Lindisfarnæ, atque adeo alibi. De loco sepulture jam satis constat. Superest, ut & ritum, & sepulchri formam demonstrarem. Adfuit, sed secreto, nobilium chorus Domini, tam iniquo

iniquo
gan
chr
Mo
tes
sep
ut
zete
fact
famo
ne
nen
mno
plur
ego
tre
teri
hæc
r v
hic
lam
cep
nob
non
fua
giffi
min
mill
Dor
cor
bul
erig
I M
pau
rum

scrip
vel

iniquo fato sublato, funus perlugens. Curavit una funus Morganis, femina pietatis plane incomparabilis, & iusta sepulchro, lachrimarum flumine irriguo, omnia anxie persolvebat. Mos ejus seculi fuit alnorum ingenteis truncos, quarum partes Avaloniæ vicinæ feracissimæ erant, incavare, & in usus sepulchrorum dedolare. Habet enim alnus nescio quid commune cum uliginoso solo, quale cœmeterium est: usque adeo, ut ejus materia, in terra hujusmodi altius posita, tantum non æterna censeatur. Corpus Arturii deplorati, fossâ bene alta facta, robore alneo excavato conditum est. Et quoniam fama, factis, ditione magnificentissimus vixit, symbolum æternæ memoriæ, Christianorum in hoc sedulo tum consuetudinem tum candorem imitati, crucem videlicet, perpetuæ vitæ mnemosynen, sepulchro mortui intulerunt. Erat ex lamina plumbea confecta, longa plus minus pedem unum, quam & ego curiosissimis contemplatus sum oculis & sollicitis contrectavi articulis, motus & antiquitate rei & dignitate. Litteris Romanis majusculis illis, sed parum dextere insculptis, hæc verba continet: HIC JACET SEPULTVS INCLYTVS REX ARTVRIVS IN INSVLA AVALONIA. Sed hîc forsitan curiosus aliquis exquiret, quo consilio inscriptio laminæ plumbeæ commendata sit? Mos ejus ætatis erat receptissimus, & duravit usque ad recentiora secula, ut sepulchris nobilium laminas plumbeas inscriptas includerent. Quarum non paucas vidi passim per universam Britanniam. Plumbum sua natura facile recipit sculpturam, & acceptam cum longissime, tum fidelissime, teste experientia, conservat. Montes minerarum, plumbi admodum fertiles, vix quinque passuum millibus ab Avalonia distant. Non puduit Romanos, rerum Dominos, trophæum ex oblonga plumbi tabula in ipsis pene eorundem montium radicibus ad fontes Ochidis fluvii fabulosis ditionis episcopi Fontani Claudio Cæsari sic inscriptum erigere: TI. CLAVD. CÆSAR. AVG. P. M. TR. P. VIII. IMP. XVI. DE BRITAN. Hoc trophæum annis ab hinc paucis aratro erutum, & ad sedes Thomæ Houerti, Icenorum Ducis, Londinum translatum.

Fol. 23. a.

Pyramides sancti cœmeterii.

IN sepulchreto, quod Avaloniæ sacrosanctum est, stant duæ pyramides antiquissimæ structuræ, imagines & literas præ se ferentes, sed venti, procellæ, tempus edax rerum, postremo invidiosa vetustas ita operum eximias olim figuras, & inscriptiones devenustaverunt, ut vix ullo labore deprehendi vel à lynce possint. Has frequens scriptorum pagina commemorat,

Fol. 23. b.

memorat, & præcipue Gulielmi Meildunensis antiquarii cura magni, quem & Silvester Giraldus, amator & ipse rerum veterum, subsequitur. Uterque equidem docte: ille quod labore exquisito imagines, & titulos ante quadringentos annos tantum non oblitos, luci in pulcherrimo, juxta ac elegantissimo libello de antiquitate Glessoburgensi restituerit; hic quod, justis fretus argumentis, & veterum relatione, sepulchrum Arturii vel inter pyramides, aut loco ab eis non longe diffito, aliquando positum fuisse probet. Plura de Giraldus in sepulchro Arturii invento dicemus. Interea descriptionem pyramidum, ab ipsis Gulielmi penicillis graphice depictam, velut in luculenta tabula, spectatorum oculis subjiciam. "Illud, quod clam plane omnibus est, libenter prædicarem, si veritatem exsculpere possem, quid illæ pyramides sibi velint, quæ aliquantis pedibus ab ecclesia vetusta posita? coemeterium monachorum prætexunt? Procerior sane, & propinquior ecclesiæ habet quinque tabulatus, & altitudinem viginti sex pedum. Hæc præ nimia vetustate etsi ruinam minetur, habet tamen antiquitatis nonnulla spectacula, quæ plane possunt legi, licet non possint plene intelligi. "In superiori enim tabulatu est imago pontificali schemate facta. In secundo imago regiam prætendens pompam & literæ, Her. Sexi. & Bliswerh. In tertio nihilominus nomina, wemcreste. Bantomp. winewegn. In quarto, Hate. wulfrede, & Eanfleda. In quinto, qui & inferior est, imago & hæc scriptura, Logwor. wellielas, & Bregdene. Swelwes. "Hwingendes berne. Altera vero pyramis habet octodecim pedes, & quatuor tabulatus, in quibus hæc leguntur: "Hedde episcopus, & Bregorred, & Beorwalde. Quid hæc significant non temere definio, sed ex suspitione colligo, eorum interius in cavatis lapidibus contineri ossa, quorum exterius leguntur nomina. Certe Logwor is pro certo asseritur esse, de cujus nomine quondam Logweresbeorh dicebatur, qui nunc Mons acutus dicitur. Beorwalde nihilominus abbas post Hemgiselum." Hæc Meildunensis, cui docti illustratas pyramides omnino acceptas ferre debent. Nunc Guenhera se offert marito Arturio comitem.

Fol. 24. a.

Qualis Guenhera.

GUENHERAM ex progenie regulorum Coriniae ortam facile crediderim, cum aliis argumentis innixus, tum hoc præcipue, quod Britannica referat historia, eam in palatio Cadore Coriniani educatam fuisse, atque hinc ab Arturio in conjugem acceptam. Conjectura est, nec ea omnino incerta,

certa, nomen id Britannice sonare, quod bella dona Italice, & Gallice belle dame. Indubie à fama nomen inditum, ut Guenlleean, id est, alba Leonora, vel à conjectura Helena: ita ut albæ vocabulum pulchram, bellam, venustam exprimat. At ut de ejus venustate satis constar, ita de pudicitia dubitatum est. Parcerem ipse quidem pro meo candore heroinarum læso honori, & famæ: historiæ tamen veritas aurem vellit mihi, jubetque, & tantum non imperat, ut referam quid veteres de ea senserint. Tanto reluctari imperio mihi quidem religio, & magna. Britannica historia adfirmat, eam non modo rem cum Mordredo Picto habuisse, verum etiam conjugio illi fuisse adjunctam. O scelera! ô mores! ô corrupta tempora! Vitæ scriptor Gildaicæ, auctor quidem antiquus, sed in meo exemplari anonymus, hæc de Guenhera adultera prædicat: "Arturius obsedit paludes vicinas Glesco-niæ in odium Meluæ reguli, qui eo Guenheram raptam & "perductam vitiaverat". Est hoc testimonium de regina, quanvis raptam dicat, parum honorificum. Rapiuntur subinde ejusmodi formæ sua sponte. Utcunque fuerit, hoc certissimum, non longo superfuisset illam tempore à nece conjugis, & adulteri. At an morbo corporis aliquo, an animi iusto, quod ego facilius credo, mœrore obierit, non aperte constar. Scriptores referunt, pœnitudine ductam eam velum sacrum Ambrosiæ induisse, ibidemque mortuam ac sepultam, donec humanissimi Lanceloti Pugilis invictissimi cum cura tum pietas reliquias postea Avaloniam transtulisset. Scrupulus hic contra adulterii suspensionem suboritur: An commisisset tam insignis Arturii amator, atque idem cultor, ut adulteram in sacratissimo cœmeterio propter illius sepulchrum terræ committeret? Historia Glesoburgenfis cœnobii accurate collecta perdocet, Guenheram in sacro cœmeterio fuisse sepultam ad conjugis tumulum, & ejus reliquias eodem tempore inventas quo & mariti. Confirmat hoc Sylvester Giraldus Menevensis in Institutione Principis his verbis de Arturio loquens: "Habuerat enim uxores duas, quarum ultima scilicet cum "ipso sepulta fuerat, & ossa ipsius cum ossibus viri simul "inventa, sic distincta tamen, ut duæ partes sepulchri versus "caput, scilicet ossibus viri continendis, deputatæ fuissent: "tertia vero ad pedes ossa seorsum muliebria contineret. Ubi " & trica comæ muliebris flava cum integritate pristina & "colore reperta fuit, quam ut monachus quidam avide manu "arripuit, & sublevavit, tota statim in pulverem, decidit." Idem Giraldus similia refert in Speculo ecclesiastico. Potuit ille quidem cum auctoritate aliqua de hac re loqui, quandoquidem tum temporis in flagranti Richardi Leonii, regis Angliæ, gratia confirmatus, venit ipso tempore inventi sepulchri

Fol.24. b.

Fol.25. a.

pulchri Glessoburgum, & oculatus testis, duce Henrico de Soliaco Henrici regis ex Adela nepote, & Richardi regis confanguineo, tunc Præside Glessoburgensi, postea episcopo Ventæ Simenorum, omnia, quæ ad Arturium attinebant, perdidicit. Attramen si hîc mihi liceret libere quæ sentio dicere, affirmarem profecto longe certioris esse fidei ea, quæ de Arturii quam Guenheræ sepultura traduntur. Nec tamen interim facio vim auctoritati veterum scriptorum, ut & meam aliquando non deteriori tractet posteritas modo. Leguntur Glessoburgi in tumulo Lydii marmoris fabre exsculpto, & Arturio, juxta ac Guenheræ, posito, hii duo versiculi, suum redolentes seculum :

*Hic jacet Arturi conjunx tumultata secunda,
Qua meruit celos virtutum prole secunda.*

Sunt qui dicant, Henricum Suinesium, abbatem Glessoburgensem, fuisse auctorem versiculorum : nisi quis putet, Henricum Blesensem, alias Soliacensem, in Suinesii degenerasse nomen, cujus tempore inventæ & Arturii & Guenheræ reliquæ. Quid autem sibi velint Giraldus & Henricus nomine uxoris secundæ non satis hercle intelligo, quando non alterius hætenus, quod meminerim, quam Guenheræ nomen aut memoriam audiverim. Sed sit fides penes auctores. Ex secundi versiculi hemistichio, *virtutum prole secunda*, meliorem fuisse Guenheram quam fecundiorē apparet. Neque hîc me latet, Boëthium scribere, acriter aliquando depugnatum fuisse inter Arturium & Mordredum ad Humbrum fluvium, & Guenheram à Pictis in castris ibidem captam, ac postea mortuam, ac sepultam Horettæ vico Angulæ. Relinquo Hæctorem Veremundi & Turgoti, obscurorum scriptorum, fidei. Et fieri potuit ut illic alteri Guenheræ tumulus, non reginæ, poneretur.

Inventum Arturii sepulchrum.

INVALESCENTE Saxonum à cæde Arturii potentia, & mox Pictis ac Scottis strenuissime profligatis, ac ultra vallum Severianum abactis, coeperunt Saxones devictorum Britannorum reliquias non adeo timere, & multo minus magnificere, contemnere aperte potius. Quare illorum gloria florere coepit, Britannorum vero deflorescere. Ita tamen, ut nec Saxones amuli quicquam pene de rebus inter ipsos & Britannos eo tempore gestis scriptum posteritati reliquerint, (nam quæ post Christum

Christum cognitum de primis Saxonum victoriis scripta sunt, ex historia per ora vulgi & accepta, & chartis tradita sunt) nec Britanni, tot bellis attriti, operam scribendi justam ullam historiæ impenderint. Tantum exstant fragmenta quædam Gildæ, monachi Bannochorensis, Britannos potius vellentis, exagitantis, lancinantis, quam ullo virtutum calculo adprobantis, usque adeo ut conductus ad male dicendum rhetor videatur. Hoc pacto res Britannica obscura per calamitatem bellorum relicta est. Bardi soli musicis numeris, & illustri nobilium memoriæ conservandæ studebant. Canebant illi ad lyram heroum facta inclyta. Profuit hoc studium mirifice cognitioni, tanquam per manus posteritati traditæ. Unde equidem factum est, ut Arturii quoque maximi nomen, fama, gloria utcunque conservarentur. O factum bene!

Fol. 26. a.

----- Si quid mea carmina possunt,
Aonio statuam sublimeis vertice Bardos,
Bardos Pieridum cultores, atque canentis
Phæbi delitias, quibus est data cura perennis,
Dicere nobilium clarissima facta virorum,
Aureaque excelsam famam super astra locare.

Devicerat Anglorum gentem, Superis id permittentibus, Guilielmus Nortomannus, & jam imperium Angliæ pervenerat ad Henricum, ejus appellationis secundum, nepotem ex Matilde filia Henrici Belloclerici, filium vero Galfredi Plantagenistæ Andegavensis. Hic fines imperii prorogare modis omnibus studens ad Hiberniæ quoque regnum animum adjecerat. Richardus Claranus, Comes Strigulienfis, propter Vagam fluvium, vir & natalibus, fortunis, ac virtute splendidissimus, petierat ante, à Deronutio, Lageniæ regulo, rogatus, Hiberniam: qua expeditione tam fortiter se gessit, ut, proturbatis, fufis, ac victis regulo obaudientibus, famam & gloriam immortalem, ac, si hoc quicquam ad rem pertinet, opes etiam sibi comparaverit, accepta in uxorem Eva, Deronicii filia, & ex affe herede. Senferat Henricus rex Richardi Strigulienfis successus, & five ejus invidebat gloriæ, seu, quod verisimilius est, prædam tam opimi regni ambiebat, interdixit, proposito interim non contemnendo præmio, Richardum Hiberniæ imperio. Prudens ille, percognito Principis consilio, juri suo cedere. Interea Henricus, comparata exercitus parte non minima, in Cambriam pervenit reliquam conscripturus, & inde recta à Menevia in Hiberniam, cujus spe potiundæ totus conflagrabat, navigare. Hæc dum agit, à Cambriæ regulis pro dignitate acceptus, in conviviis Bardos ad lyram concinentis non sine voluptate, interprete usus, audit. Erat quidem unus inter reliquos cognitione antiquitatis

Fol. 26. b.

tatis doctissimus. Is laudes & inclyta Arturii facta, Henricum victorem futurum cum eo multis nominibus conferens, ita cecinit, ut aures regis mirifice & demulceret, & delectaret. Quo etiam tempore rex hoc precipue à Bardo didicit, sepultum fuisse Arturium Avaloniæ in sacro cœmeterio. Unde munificentissime dimisso Bardo, tanti monumenti indice, egit cum Henrico Blefensi, alias Soliacensi, nepote suo, qui tum, aut paullo post ex abbate Bermundianæ insulæ Præfectus Glesfoburgensis designatus est, ut diligentia exquisitissima sepulchrum in septo sacri cœmeterii perquireret. Tentatum est aliquoties, & tandem magna difficultate inventum, ultimis, ut quidam volunt, annis Henrici secundi, regis Angliæ, ut autem alii, quibus ego facile assentio, principio imperii Richardi primi, ejus filii. De hac reliquiarum cum indagatione, tum inventione scripsere inter ceteros multos duo precipue, quorum unus erat monachus Glesfoburgensis, sed nomine mihi ignotus: alter vero Sylvester Giralduus. Accessisset porro & Gulielmus Meildunensis, testis tertius utrisque conferendus, nisi mors cum de medio antè inventionem sepulchri senem abstulisset. Horum in primis testimonio utar, & in præsentia monachi anónymi verba huc adducam: "Conditus hîc fuit rex Arturius, sicut per regem Henricum secundum abbas Henricus didicerat, cujus consanguineus & dudum familiaris exstiterat. Rex autem hoc ex gestis Britonum, & eorum cantoribus historicis frequenter audiverat, Arturium sepultum fuisse juxta vetustam ecclesiam in sacro cœmeterio inter duas pyramides quondam nobiliter sculptas, ac in ejus memoriam, ut dicitur, erectas. Fuit autem rex Arturius sepultus valde profunde propter metum Saxonum, quos ipse frequenter expugnaverat, & quos ab insula Britannica prorsus ejecerat, & quos Mordredus, ejus nepos pessimus, contra ipsum primo revocaverat, ne in mortuum etiam vindicis animi vitio desævirent, qui totam jam insulam post mortem ipsius iterum occupare contenderant. Propter eundem etiam metum, in lapide quodam lato, tanquam ad sepulchrum, à fodientibus invento quasi pedum septem sub terra: quum tamen sepulchrum Arturii novem pedum inferius inventum fuerit. Reperta est etiam crux plumbea non superiori, sed potius inferiori parti lapidis inserta literas has inscriptas habens: HIC JACET SEPULTVS INCLYTVS REX ARTVRIVS IN INSVLA AVAŁONIA. Crucem autem extractam à lapide, dicto abbate Henrico ostendente, prospeximus, & has literas legimus. Sicut autem crux inferius lapidi inserta fuit; sic crucis literata pars, ut occultior esset, versus lapidem versa erat. Mira quidem industria, & hominum tempestatis illius

Fol.27. a.

Fol.27. b.

“illius exquisita prudentia, qui corpus tanti viri, Dominique
 “sui, præcipue loci illius patroni ratione turbationis instan-
 “tis, totis nisibus tunc occultare volebant. Et tamen, ut ali-
 “quo impofterum tempore, tribulatione cessante, per litera-
 “rum saltem cruci insertarum, & quandoque repertarum in-
 “dicia propalari posset, procurarunt. Sicut autem prædictus
 “rex totum abbati prædixerat; sic Arturii corpus inventum
 “fuit, non in sepulchro marmoreo, ut regem decebat tam
 “eximium, non in faxeo, aut Pariis lapidibus exciso, sed po-
 “tius in ligneo ad hoc cavato, & sexdecim pedibus in terra
 “profundo, propter festinam magis quam festivam tanti
 “principis humationem, tempore turbationis id exigente.
 “Anno Domini 1189. quadam die locum cortinis circun-
 “dans fodere præcepit. Dehinc profunditate nimia à fosso-
 “ribus exquisita, jam pene desperati sarcophagum ligneum
 “miræ magnitudinis invenerunt undique clausum. Quo le-
 “vato, ac aperto, regia invenerunt ossa, quantitatis incredi-
 “bilis, ita ut os tibiarum à terra usque ad medium crus in magno
 “viro attingeret. Invenerunt & crucem plumbeam altera
 “parte sic inscriptam: HIC JACET SEPULTVS INCLY-
 “TVS REX ARTVRIVS IN INSVLA AVALONIA. De-
 “hinc tumbam reginæ Arturio conscriptæ aperientes, tricam
 “mulieris flavam & formosam, miroque artificio consertam
 “inveniunt, quæ tacta ab illis in nihilum est comminuta.
 “Abbas igitur & conventus suscipientes eorum exuvias, cum
 “gaudio in majorem transtulerunt ecclesiam, in mausoleo no-
 “bilitate exculpto intrinsecus bipertito collocantes: regium
 “videlicet corpus per se ad caput tumbæ, reginam ad pedes,
 “scilicet in orientali parte; ubi usque in hodiernum diem
 “magnifice requiescunt. Hoc autem epitaphium tumbæ in-
 “scribitur:

Fol. 18. a.

*Hic jacet Arturus, flos regum, gloria regni,
 Quem mores, probitas commendant laude perenni.*

Hucusque diligentissime, simul & fidelissime ex Glesfobur-
 genfi codice in præsentem hæc convertimus usum. Sed quo-
 niam videtur mihi epitaphium nescio quid stridulum perso-
 nare, & vitium seculi parum eloquentis secum trahere, ac
 postremo brevius & humiliter esse, quam ut tanto conveniat
 Imperatori, nos aliud sacrosanctæ doctorum memoriæ, & po-
 steritati in ejus laudem dedicavimus:

*Saxonicas toties qui fudit Marte cruento
 Turmas, & peperit spoliis sibi nomen opimis;
 Fulmineo toties Pictos qui contudit ense,
 Imposuitque jugum Scotti cervicibus ingens:
 Qui tumidos Gallos, Germanos quique feroces
 Perculit, & Dacos bello confregit aperto:*

G 2

Denique

J. LELANDI ANTIQUARIII

*Denique Mordredum è medio qui sustulit illud
 Monstrum, horrendum ingens, dirum, sævumque tyrannum,
 Hoc jacet exstinctus monumento Arturius alto
 Militiæ clarum decus, & virtutis alumnus,
 Gloria nunc cujus terram circumvolat omnem,
 Æthereique petit sublimia tecta Tonantis.
 Vos igitur gentis proles generosa Britanniæ
 Induperatori ter magno assurgite vestro,
 Et tumulo sacro roseas inferte corollas,
 Officii testes redolentia munera vestri.*

Fol. 28. b.

Nunc opportune prodit Sylvester Giraldus, ille oculatus inventaram reliquiarum Arturii testis, & calculum his verbis suum commodè apponit: "Hujus autem corpus, quod quasi phantasticum in fine, & tanquam per spiritus ad longinqua translatum, neque morti obnoxium fabulæ confinxerant, his nostris diebus apud Glasconiam inter pyramides duas, in cœmeterio sacro quondam erectas, profundius in terra quercu concava reconditum, & signatum miris indiciis, & quasi miraculosis est inventum, & in ecclesiam cum honore translatum, marmoreoque decenter tumulo commendatum. Unde & crux plumbea lapide superposito, non superius, ut affolet, sed inferiori potius ex parte infixæ, quam nos quoque vidimus, namque tractavimus, literas has insculptas, & non eminenteis & exstanteis, sed magis interius ad lapidem versas continebat: HIC JACET SEPULTVS INCLYTVS REX ARTVRIVS IN INSVLA AVALONIA." Sequuntur & hæc ibidem: "Quum autem & aliqua indicia corporis ibi inveniendi ex scripturis suis, aliqua ex pyramidibus impressis, quanquam nimia ut plurimum antiquitate deletis, maxime tamen & evidentissime rex Angliæ Henricus secundus, sicut ab historico cantore Britone audiverat antiquo, totum monachis indicavit; scilicet quod profunde in terra per sexdecim pedes ad minus invenirent, & non lapideo in tumulo, sed in quercu cavata. Ideoque tam profunde situm corpus, & quasi absconditum fuerat, ne à Saxonibus post necem illius insulam occupantibus, quos vivens tantopere debellaverat, & tere deleverat, posset ullatenus inveniri. Et ob hoc literæ veritatis indices cruci impressæ interius ad lapidem versæ fuerunt, ut & tunc temporis, quod continebant, occultarent, & quandoque pro locis & temporibus id propalarent." Præterea & hæc quoque ibidem scribit: "Sciendum etiam, quod ossa reperta corporis Arturii tam grandia fuerunt, ut & illud poetæ completum in his videri posset:

Fol. 29. a.

*Grandiaque effossis mirabitur ossa sepulchris.
 "Os enim tibiæ ipsius appositum tibiæ longissimi viri, quem*

" &

“& nobis abbas ostendit, & juxta pedem terræ illius ad-
 “fixum large tribus digitis trans genu ipsius se porrexit. Os
 “etiam capitis tanquam ad prodigium vel ostentum capax
 “erat, & grossum, adeo ut inter cilium & oculos palmalem
 “amplitudinem large contineret. Apparebant in hoc decem
 “aut plura vulnera, quæ cuncta præter unum majus ceteris,
 “quod hiatum grandem fecerat, quodque solum letale vi-
 “deretur, in solidam concreverant cicatricem.” Nunc si
 quem juvabit vel ipsa eadem, quæ modo recitavi ex Gi-
 raldo, vel his non admodum dissimilia repetere, legat ejus
 librum, Speculum videlicet ecclesiasticum, ubi duo hujus ma-
 teriæ capita elucent. Interim hic habeo quod me tenet du-
 bium. Nam Giraldus adfirmat, sepulchrum quercinum fu-
 isse, quod ut falsum esse non statim pronuncio; ita insinuabo
 ea, quæ mihi contrarium vehementer suadeant. Primum al-
 norum ingentium numerus, ibidem soli propitia quadam na-
 tura excrescentium. Tum præterea Avalonianos tam ignaros
 rerum naturalium non fuisse puto, ut quercum crederent diu-
 turniorem futuram in subhumida terra, quam alnum aquati-
 cam, & loci incolam. Qui de arboribus scripsere humidius-
 cula loca alnis & ulmis producendis lubenter attribuunt. Fol. 29. b.
 Superest & scrupulus alter, qui, si ego quicquam recte judico,
 excussus semel error potius, quam scrupulus plane videbitur.
 Confirmat Giraldus, inventum fuisse Arturii sepulchrum inter
 duas pyramides in sacro Avaloniæ cœmeterio, in qua opi-
 nione, utpote testimonio antiquorum scriptorum confirma-
 tus, & ego quoque sum. At tantum abest ut credam, quic-
 quam in illis exsculptum, quod sepulchrum Arturii, id quod
 agit Giraldus, indicet, exprimat, illustret, ut mihi nihil fiat
 minus verisimile. Si quicquam fuisset, quis illud quæso rectius,
 aut plenius Gulielmo Meildunensi, cui uni elucubratas eorun-
 dem tum imagines, tum inscriptiones debet posteritas omnis,
 explicuisset? At ille ibi ne Gry quidem de Arturio, alias ab
 eo accurate collaudato. Est equidem conjectura probabilis,
 Giraldum penitus ignorasse quid inscriptionum pyramides
 continerint, quum dicat literas præ antiquitate deletas.
 Quin Giraldum, virum alioqui sane doctum, & magnum ve-
 tustæ cognitionis helluonem, omitto, alia, nec inutili provo-
 catus cura: nempe ut inventum Arturii sepulchrum non
 modo duorum, quos supra nominavi, suffragio, verum nu-
 mero scriptorum julto confirmem, stabiliam, denique tanquam
 ratum persuadeam. Quoque id commodius fiat, puto conve-
 nire causæ, ut singula illustrium virorum, serie quadam ex-
 pedita & lucida, testimonia altius repetam. Qua parte Clau-
 dius, homo Gallus, ut lector intelligat fidem inventi sepul-
 chri vel ad externos integram pervenisse, abunde magnus testis
 erit.

erit. "Anno D. 1217. corpus inclyti regis Britanniae Arturii, quod sexcentis & amplius annis delituerat, inventum est in ecclesia D. Mariae Glesfenburiae." Hic in annorum computatione aut auctoris, aut, ut candidius interpretor, librarii incuria irrepsit mendum. Nam obiit Henricus secundus, rex Angliae, circa annum à Christo nato millesimum centesimum nonagesimum, & inventum est sepulchrum primis annis imperii Richardi ejus filii. Chronica Perforana hæc referunt: "Anno D. 1191. sepulchrum inclyti regis Arturii apud Glasconiam, cruce plumbea super pectus nomen ejus inscriptum declarante, repertum est." Joannes Fiberius, qui & vulgo Bever dictus, hæc brevissime, & in transcurso scribit: "Anno D. 1191. inventa sunt ossa Arturii Glesconiae." Matthæus Parisius, monachus Fani Albani ad ruinas Verolamii, urbis antiquissimæ Catiuechlanorum, sepulchri sic meminit: "Inventa sunt apud Glasconiam ossa famosissimi regis Arturii, in quodam vetustissimo recondita sarcophago, circa quod duæ antiquissimæ pyramides stabant erectæ, in quibus literæ exaratæ erant, sed ob nimiam barbariem & deformitatem legi non potuerunt. Inventa autem sunt hac occasione. Dum enim ibi effoderent, ut quendam monachum sepelirent, qui hunc locum sepulturæ vehementi in vita desiderio præoptaverat, quoddam reperiunt sarcophagum, cui crux plumbea superposita fuerat in qua exaratum erat: HIC JACET INCLYTUS BRITONVM REX ARTVRIVS IN INSVLA AVALONIA SEPVLTVS. Locus autem ille, paludibus undique inclusus, olim insula Avalonis, id est, pomorum insula, est vocatus." Ut merito auctoritati Matthæi plurimum faveo, sic dolet, aliquot vocularum redundanteis ejus accessisse orationi in inscriptione. Illud certe, quod de monacho refert, audiui ante plane nunquam, nec usque adeo mihi fidem facit. Ranulphus Higedenus Castrensis meminit etiam Arturiani sepulchri. Alios data opera omitto, ne numerum testium in re tam liquido cognita, & recepta adfectasse videar.

Translatio reliquiarum Arturii.

MEMINI, me in epistola dedicatoria de exuviis Arturii ter translatis locutum. Quarum quæ prima fuit, quia non satis perspicue per majus templum, quo scribunt principio traductas fuisse, apparet, aliquid apertius & lucidius lectori significabo. Didici à Glessoburgenfibus monachis, observatoribus antiquitatis sui coenobii plane studio-

studiofissimis, reliquias in magnam basilicam, quod opus in immensum beneficio Henrici Plantagenitæ excrevit, fuisse à sacro cœmeterio translatas; at non eo tunc loco, quo nunc sunt, positas. Porticus ad meridiem est, & sacellum, quo itur in gazophylacium. Hic adfirmabant ossa aliquandiu quieviſſe. Deinde iterum translata fuisse in presbyterii sinus medios: qua temporis intercapedine novum, sublime, magnificum sepulchrum ex marmore nigro, quale Lydium esse videmus, insolita quidem arte, & ingenio tum excisum, tum compactum est, de quo una cum translatione jam scribere supervacaneum sane esset, quando capite præcedenti, de invento Arturii tumulo, ea comparent suo ordine omnia. Ad tertiam igitur nostra se convertat oratio, quæ tempore Eadueardi Longi, regis Angliæ, non modo maximi laudatoris, verum etiam admiratoris, peneque cultoris Arturianæ famæ, facta est, relictis in sepulchro magnificentissimo, in quo prius conqueſcebant, exuviis omnibus præter Regis & Reginae crania, quæ jussit foris servari, gratum profecto nobilitati eo consueti antiquitatis spectaculum. Utque nunc tam nobile Eadueardi, nunquam satis laudati, facinus æternitate gaudeat, referam singula, huc pertinentia, ex archivis Glesſoburgensis monasterii fidelissime desumpta, quorum & auctor fuit idem monachus Glesſoburgensis, cui cura ardentissima inerat Arturium iustis celebrare præconiis, & res ab eo gestas fide integra posteritati commendare. Non defuit scriptori ordo lucidus, aut ingenium: sed ætas illa nec Græcam, nec Romanam familiarem habebat eloquentiam. Qualiacunque ea sunt, ut ipse scripsit, ita ego ordine recitabo, illud interim opportune expendens, non quam elegantia, sed quam digna, & quam vera referat.

Fol. 31. a.

“Anno D. 1276. Eadueardus rex, Henrici tertii filius, venit cum regina sua Glesconiam. Die vero Martis proxima sequente fuit rex, & tota curia, acceptus sumptibus monasterii. Quo die in crepusculo fecit aperiri sepulchrum inclyti regis Arturii, ubi in duabus cistis, imaginibus & armis eorum depictis, ossa dicti regis miræ grossitudinis separata invenit. Imago quidem reginæ coronata. Imaginis reginæ corona fuit prostrata cum abscissione sinistræ auriculæ, & vestigiis plagæ unde moriebatur. Inventa est scriptura super his singulis manifesta. In crastino videlicet die Mercurii Rex ossa regis, Regina ossa reginæ in singulis palliis pretiosis revoluta in suis cistis recludentes, & sigilla sua apponentes, præceperunt idem sepulchrum ante majus altare celeriter collocari, retentis exterius capitibus utriusque propter populi devotionem, apposita interius scriptura ejusmodi: *Hæc sunt ossa nobilissimi regis Arturii, quæ*

Fol. 31. b.

“anno

“anno dominice incarnationis 1278. decimo tertio Calend.
 “Maii, per Dominum Eadueardum, regem Angliæ illustrem,
 “hic fuerunt sic collocata, præsentibus Leonora, serenissima e-
 “iusdem Regis consorte, & filia domini Ferrandi regis Hispa-
 “niæ, magistro Gulielmo de Middleton, tunc Norwicensi electo,
 “magistro Thoma de Becke, archidiacono Dorsetensi, & præ-
 “dicti regis thesaurario, Domino Henrico de Lasey, Comite
 “Lincolniæ, Domino Amadio Comite Sabaudie, & multis magna-
 “tibus Angliæ.” Hactenus monachus Glesfoburgensis, cujus
 diligentia memoria tam præclari facti immortalis facta est. I
 nunc Gulielme Parve una cum Succenturione tuo, & fortiter
 pernega, Arturium aliquando aut vixisse, aut vicisse. Me
 certe opinionis, immo erroris tui, nec participem, nec fau-
 torem, sed neque rivalem habebis unquam. Flagitium me
 hercle non modo flagris, sed gravissimo quoque supplicio
 dignum, ut quis gloriæ patriæ suæ derogat, Principibus, de re
 publica rectissime meritis, suam invidet famam, virtuti de-
 nique, & factis undecunque illustribus non assurgat. Spero
 equidem, lectores candidissimi, futurum, ut vos adjuutores,
 cognita causæ tum æquitate, tum veritate facileis habeam, &
 gratiam pro officio erga rem publicam meo, quæ vestra est
 benevolentia, humanitas, candor, magnam libenter relatu-
 ros. Hoc ego interim fretus omine omnem plane movebo lapi-
 dem, ut, nova comparata fortitudine, eaque confirmatissima,
 in harenam descendam, debellaturus calumniatorum turbam,
 laudibus Arturii importune, moleste, invidie obstrepentium.
 Sic etenim operi veluti colophonem addere omnino apud
 me constitui.

Fol. 32. a.

*Convulsio calumniarum temere adfirmantium Ar-
 turium non fuisse.*

ISTORICI certant, & adhuc sub
 iudice lis est, quo tempore Arturius
 floruerit. Atque hoc certamen ita ex-
 crevit & invaluit, ut scrupuli de uni-
 versâ historiæ fide, quæ ejus res gestas
 prædicat, lectorum fibris nunc hære-
 ant. Quin hæc tam imbecillis est ca-
 lumnia, ut accurata non egeat respon-
 sione ulla. Valerius eum floruisse di-
 cit tempore Zenonis imperatoris.
 Hector vero Boëthius Justiniani tempore, barbaris Italiam
 occupantibus. Denique alii alia scribunt. De tempore non
 admodum laboro, fuerit modo. Quanquam vel hinc tempus
 facile colligitur, videlicet ab imperio Aureliani Ambrosii, cu-
 jus

jus & Paulus Diaconus mentionem facit. Dixit forsitan adversariorum aliquis, Quis factum est, ut Arturii non meminerit Paulus? Respondeo, aliud egisse Paulum, quam ut Britannos, à Romanis tantum non derelictos, anxie celebraret. Nihil interim detrahit dignitati Arturii, aut historiæ, quod ab eo non nominetur; quum interim bona pars nobilium orbis totius silentio prematur ab eodem. Illud magnum plane videtur habere momentum, quod Gildas, scriptor Britannus, nihil prorsus de Arturio scribat. Sunt qui citent Gildæ testimonium in ejus tum gratiam, tum laudem. Sed ille quidem fictitius est Gildas, & blattis, & tineis ad Ifidis vadium in bibliotheca Maridunensi prædæ expositus. Gildas, à Polydoro editus, fragmentum indubie Gildæ veteris, sed mancum, luxatum, & mutilum, usque adeo, ut, si jam vitæ restitueretur, vix foetum agnosceret parens. Scripsisse eum libros constat titulo Cambreidos, inventos octuaginta & amplius abhinc annis in Hibernicis insulis, & in Italiam traductos. Ut sit historia Gildæ integra, quæ potuit de Arturio quicquam recte tanquam oculatus testis pronunciare, quum ipsemet dicat, se natum fuisse anno Badonici belli, quod Arturii victoria, & quidem clarissima, teste Nennio, fuit? Hostis colligit, Gildas nullam prorsus Arturii mentionem facit, ergo non fuit. Arguta plane collectio, qualis & hæc: Gildas non meminit Arviragi, Lucii, aut Constantini Magni, proinde non fuerunt. O novum dialectices acumen! Et tamen hoc tam infirmo corroboratus, ut sibi quidem videtur, argumento, palmarium facile se adeptum arbitratur. Hoccine est Italicum acumen? Profecto jam ægre ulterius non patiar dici Ultra-montanus. Et plane

Fol. 32. b.

Cælum, non animum, mutant, qui trans mare currunt.

Scio interim, quid Cambrici scriptores de Gildæ silentio, quantum ad Arturium pertineat, sentiant; videlicet Hocclum, Gildæ confanguineum, ab Arturio occisum, causam neglecti ejus nominis fuisse. Sed nolo huic inniti præsidio, bellum potius cum eo gesturus, quod hac labe suos Britannos ingratus, ac idem parum prudens, ne dicam impius, asperferit, "Britanni nec in bello fortes, nec in pace fideles." Nisi profecto viderer adfectui, aut stomacho indulgere, ipse in Britannomastigem ferrum, & quidem acutum animose stringerem. Sed impetum temperabo meum, aliunde propugnatores in medium fortissimos adducturus, ne adfectus vim fecisse meus alicui videatur. Sylvester Giraldus in Topographia Cambriæ promittit responsurum se huic Gildæ calumniæ in Britannica Topographia, quem librum eum olim scripsisse non dubito, sed nostris temporibus nullo, quod ego sciam, loco exstat. Quid interim scribat secundo libro de

Fol. 33. a.

Cambriæ descriptione in medium proferam. Sed quando Julius Cæsar, qui tantus erat quantus & orbis, sub Cassivallano duce

Territa quæsitis ostendit terga Britannis,
Nunquid non fortes fuere? Quid etiam quando Bellinus & Brennus Romanum imperium suis addidere victoriis? Quid Helenæ nostræ filii imperatoris tempore Constantini? Quid Aurelii Ambrosii regno, quem & laudibus Paulus Diaconus effert? Et Arturii nostri famosi tempore quanti fuere?

Josephus Iscæ Domnoniorum alumnus in Antiocheide sic canit:

Fol. 33. b.

————— *Inclita fulsit*
Posteritas ducibus tantis, tot dives alumnis,
Tot fecunda viris, premerent qui viribus orbem,
Et fama veteres. Hinc Constantinus adeptus
Imperium, Romam tenuit, Byzantion auxit.
Hinc Senonum ductor captiva Brennius urbe,
Romuleas domuit flammis victricibus arces.
Hinc & Sæva satus, pars non obscura tumultus
Civilis, magnum solus qui mole soluta
Obsedit, meliorque stetit pro Cæsare murus.
Hinc celebri fato felici floruit ortu
Flos regum Arturus, cuius quum facta stupori,
Non micuere minus, totus quod in aure voluptas,
Et populo plaudente favus. Quæcunque priorum
Inspice: Pellæum commendat fama tyrannum;
Pagina Cæsareos loquitur famosa triumphos;
Alciden domitis attollit gloria monstros;
Sed nec pinetum coryli, nec sidera solem
Æquant. Annales Latios Graiosque revolve,
Prisca parem nescit, æqualem postera nullum
Exhibitura dies. Reges supereminet omnes
Solus, præteritis melior, majorque futuris.

Quam hæc non respondeant Gildæ titulis prudens lector abunde videt, & sentit laudes Arturii prius in medium adductas huic loco tam bene convenire, ut necesse pene habeam eas repetere, nullo, ut spero, meo vitio, vestra, si vere judico, lectores, voluptate plurima. Habent enim versus præcedentes suum genium, victurum quidem illum. Tum præterea concinnitate quadam apta, elegantia pura, majestate iusta, ita terfis adblandiuntur auribus, ut decies repetiti, nisi me vehementer fallit meus adfectus, perplacebunt. Ponticus Virunnius, homo Italus, philobritannus tamen, Polydoro Italo merito iratus, hæc intonat: "O admirabile tunc genus Britonum, qui eum" (Cæsarem intelligit) "bis in fugam expulerunt, qui totum orbem submiserat occidentis! cui

"quasi

“quasi totus mundus postea nequivit resistere, illi etiam fugati resistunt, parati mortem pro patria & libertate subire.
“Hinc ad laudem eorum canit Lucanus de Cæsare :

Territa quæstis ostendit terga Britannis.”

Fol. 34. a.

Hic si multitudine testimoniorum potius, quam solida rei veritate niterer, possem & Joannis Annævillani verficulos ex Architrenio, libello argute canoro, de fortitudine Britannorum desumere. Sic enim importune in Britannorum iustas laudes obstrepentium os præstructo occluderem vallo. Sed videor mihi pluris, quam convenit, oblocutores istos facere. Disperant, & invidia rumpantur sua, quando Britannicus honor per hujusmodi tenebriones nec stat, nec cadit. At interim, ne non satis promissi memor videar, rursus repeto harenam, vim argumentorum ab adversariis comparatam infirmaturus. “Scriptores,” inquit, “Romani non fecerunt mentionem Arturii, quare verisimile est eum non fuisse.” Si nihil sit verum, nisi quod ex Romana constet auctoritate, male consultum esset historiæ universi orbis. Infinita vis rerum memorabilium & nobilitatis pender potius ab incolis oculatis domi testibus, quam ex incerta exterorum relatione. Romani autem universum pene orbem servum reddiderunt, & scriptores apud eos nati & educati sua facta vel admirabilia eloquentiæ innixi studio fecerunt. Ceterorum vero facta vel ita obscurabant, vel elevabant, ut nulla pene facerent. Agebatur enim ut elegantissime non autem verissime causam dicerent. Talia pingebant in chartis, qualia sperare potius à prudentissimis Ducibus, quam facta videre liceat. Nec mirum plane est, quod de Arturio nihil memoriæ prodiderint. Gotthi eo tempore Italiam invaserant, & barbaries pro eloquentia invecsta, usque adeo, ut literis honor rarus, præmia rarissima decernerentur. Et res non per scriptores, sed per bellatores agebatur. Quare si quid certi de Arturio, illud potius à Britannicis scriptoribus qualibuscunque, quam ab infantia & ignorantia Romanorum, eo tempore non modo à scribendi functione declinantium, verum etiam de sua, relictis aliis rebus omnibus, calamitate, multis quotidie modis irruente, cogitantium. Subinfert alius, vaniora esse in historia Arturii, quam ut à maturo & sapiente facile admittantur. Si de illa sentit, quæ à vulgo Italice, Hispanice, Gallice, & Anglice legitur, non admodum contendo. Quanquam meminerit æquus lector, idem factitatum & in historia circumforanea Caroli, Rolandi, Götthofridi, Guidonis, & Bellovesi, ut alios omittam multos. Nec inde tamen eorum nomina, aut veræ fides historiæ, sublata. Non est novum fabulosa veris miscere. studio certe hoc quodam factum, ut scriptores plebem simplicem admiratione quâdam detinerent, auditis rerum miraculis.

Fol. 34. b.

culis. Sic Hercules, sic Alexander, sic Arturius, sic Carolus laudati. At alia longe ratio est Arturianæ, quam ego complector, historiæ. Nam quæ non constant ratione temporum, quæ non sunt probabilia, quæ non subsidiaria auctorum fide coherent, quæ non longo seculorum usu, & doctorum suffragio sunt recepta, & comprobata, non temere admitto. Fuit multis ab hinc annis magna contentio Graio auctori, ut opinor, Scalæ-chronicorum cum hac calumniatorum turba. Illi objectus Beda, qui silentio magno Arturium præterit. Cui ille sic argute, severe, prudenter respondet: "Forſitan repudiavit homo ſanctulus Principem ex adulterio natum. Fieri etiam potuit, ut, auditis aliquot Bardorum de eo vaticiniis, animum ab univerſa deſlexerit hiſtoria. Sed illa nec fidem addunt, nec adimunt. Illud veriſſimum, Bedam, virum alioqui bonum & doctum, gloriam Britannici nominis non ſolum levem facere, ſed & contemnere quoque. Nam inter illos & Saxones de imperio Britanniae agebatur. Romanus pontifex Anglo-ſaxones in imperio peſſime parto conſervare ſtudebat. Britanni hoc nomine male ejus capiti precari. Ille Saxones odio quodam rurfus in eos armare. Quas igitur laudes potuerunt Britanni à Saxoniciſ ſperare ſcriptoriſ? Frigidæ plane, aut nullas. Adde huc, quod & Beda rerum ante tempora Gildæ Britannicarum ignarus ut plurimum erat: adeo ut nec coronarii operis trophæum ſpectabile ad Ambroſiam vel de fama noverit. Credibile eſt, calamitatem bellicam, quæ eccleſias una cum bibliothecis exhauserat infinitis, clara vetuſtatis monumenta abraſiſſe. Unde ſcripturienti de antiquitate Britannica occultiſſima pleraque omnia. Sunt qui putent, multa in Armoricam tranſlata, quanquam & ab illa pauciſſima hac ætate ſperanda, præterquam quod in exemplaribus vetuſtiſſimis de vitis ſanctorum è Britannia eo commigrantium pauca exſtent, ſed quæ lucem obſcuris adferant." Gulielmus Parvus Brillendunenſis in prologo hiſtoriæ ſuæ ſic fulminat: "Galfredus hic dictus eſt, cognomen habens Arturii, qui divinationum illarum nænias ex Britannica lingua tranſtulit, quibus, ut non fruſtra creditur, ex proprio figmento multa adjecit." Hæc ille per ſtomachum, & contemptum. At ego illi fruſtra creditur occinam vel perpetuo, niſi id rationibus potius, quam nudis probet verbis. Satis ſuperque ſcio, multas fabulas & vanitates per univerſam ſparſas eſſe Britannicam hiſtoriam. Sunt ibi tamen, ſi quis penitus inſpiciat, talia, qualia magno deſiderarentur antiquæ cognitionis incommodo, & quæ à Gulielmo lecta, potius quam intellecta, nullum præ ſe tulerunt commodum. Rurfus apponam & aliud ejusdem, honorificum ſcilicet, non modo de hiſtoriæ interprete, verum etiam de Arturio ipſo teſtimonium.

Fol. 35. a.

Fol. 35. b.

nium. "Liquet à mandacibus esse confecta, quæcunque de
 "Arturio & Merlino ad pascendum minus prudentium curio-
 "sitate homo ille scribendo vulgavit." Ut sexcenties ob-
 ganniat, fuit quidem Merlinus vir in rerum naturalium cogni-
 tione, & præcipue in Mathesi, vel ad miraculum usque eru-
 ditus: quo nomine Principibus ejus ætatis merito gratissimus
 erat, longeque alius, quam ut se putaret subjiciendum judicio
 alicujus cucullati, & desidii monachi. Sed Arturium, & Mer-
 linum, illum fortiorem, hunc eruditorem, quam ut plebis vel
 dicacitatem, vel importunitatem curent, omittam. Illud, quod
 monachus monacho etiam mortuo invidet, mihi iniquissi-
 mum videtur. Poterat Gulielmus Parvus majorem à vivis,
 quam mortuis sperasse victoriam. Hoc interim in lucro esse
 deputabat ferire non percussurum. At si quicquam manes
 de humanis rebus sciunt, persenserit adeo se non reportasse
 victoriam à Galfredo, præter æquum & honestum exagitato,
 ut ejus de vulnere sibi perpetuum vulnus contraxerit & san-
 guinem. Nec est quod Urbinatem medicum adfuturum spe-
 ret, quum & ipse interim languidus periti cura vehementer
 indigeat. Superest & aliud vulnus, quo Gulielmus putavit
 se Galfridum vel jugulasse. Sic enim insurgit: "Nec unum
 "quidem archiepiscopum unquam habuere Britones." Hoc-
 cine apud Brigantes didicisti? Asferius Menevensis, olim Al-
 fredus Magni, regis Angliæ, præceptor, aliud me docuit his
 verbis in libro Annalium suorum: "Qui sæpe deprædabatur"
 (Hemeidum regulum intelligit) "illud monasterium, & pa-
 "roeciam S. Degwi, id est, Davidis, aliquando expulsi-
 "onem antistitem, qui in eo præessent, sicut & nobis archiepis-
 "copum propinquum meum, & me aliquando expulit sub ipsis."
 Giraldu refert, & fide optima, Dubricium Iſcanum archi-
 episcopum fuisse. Est enim Iſca Demetarum urbs nobilissima
 & antiquissima propter ripas fluminis ejusdem nominis sita,
 quæ & Legionum civitas à Romanis dicebatur. Translata
 inde Meneviam dignitas, ubi sanctissimus, atque idem doctis-
 simus David archiepiscopi enituit auctoritate. Sampson, cla-
 rissimæ vir memoriæ, archiepiscopus Menevensis, icteri-
 ciam pestem fugiens, Armonicam petiit: unde origo Do-
 lenſis archiepiscopatus. A tempore autem Sampsonis usque
 ad Nortomannorum de Cambria victorias, episcopi Transa-
 brini omnes tanquam à suffragiis consecrati sunt à Menevenſi
 primatu suo, qui mordicus jus omne suum, cessante pallio,
 retinuit. Apparet etiam ex Dialogo Sylvestri Giraldu, Cano-
 nicos Menevenſes tempore Davidis episcopi, qui Bernhardo
 successit, egisse cum Richardo Magno, Cantiorum archi-
 episcopo, coram Hugutione Cardinale, de Metropolitano
 suæ ecclesiæ jure, de quo & ipse Giraldu postea electus in
 episcopum

Fol. 36. a.

episcopum Menevensē Romæ sollicitè tractabat. Atque, ut antiquiora repetam, Ptolemæus Lucensis, qui vitas Romanorum pontificum scripsit, in Eleutherio narrat, ut tres Britannię Protoflamines conversi sint in totidem archiepiscopos. Londinum Trenovantum & Eboracum Brigantum hac indubie splendebant dignitate. Ubi igitur sedes tertia? ubi, nisi in Cambria? Qua parte, ut ego fileam, testis & quidem luculentus est Tritemius in Compendio annalium. An non pudeat Gulielmum Parvum præceptorem tam vana Polydoro discipulo, longe eo eruditiori, inculcasse? Ecce autem aliud ex alio malum. Acceptus error usque adeo multos jam infecit, ut vix ullo helleboro, etiam si Anticyram peterent, malum medicabile. Et tamen interim coguntur, nescio qua violenta auctoritate, de præceptore bene sentire. Duras esse has partes ego prædico. Præceptoribus profecto meis omnia felicia opto. At quum de veritate & fide causæ agitur, affectus erga illos plane nullus, non certe si mox scirem eos capiundos esse mihi vel hostes omnes.

Peroratio.

ACTENUS, lectores humanissimi, Arturium suis expressi coloribus, non sine diligentia, labore, ac studio denique propenso: at interim an pari eloquentia, gratia, & felicitate, candidorum juxta ac eruditorum sit judicium. Nam ego probe novi, quam mihi sit curta domi supellex: quo nomine nihil quicquam mihi vendico, temerarius plane & parum prudens si id committerem. Tantum volui in re honesta periculum ingenii facere, historiæ laboranti opem ferre, gloriam patriæ, invidia interceptam, & servam insidiis malevolorum, libertati candidè restituere. Scio futurum, ut insultent adversarii potentissimi. Vincant potentia, modo veritas nostra sit. Imitabor generosam palmam, quæ oneri pressa cedit nunquam. Sed neque in præsentia pro munere quicquam ambio. Adsit vestra humanitas, benevolentia, gratia, certe omnia adesse merito crediderim. Accedet una quoque ad cumulum dextera promptitudo, expedita alacritas, ignescens etiam per virtutem impetus non solum ad similia, verum ad majora quoque exhibenda, quæ doctas excitent aures, excitatas longum detineant, detentas veluti torrente quodam voluptatis secum ad amœna deducant. Et hæc mihi omnia, vestro fretus candore auxilioque, in spem plane erectissimus facile polliceor.

ASSERTIO ARTURII.

63

polliceor. Vestra quidem mea tota quanta est Musa, nec alio usquam quam ad vos & publicam tendit utilitatem. Absurdum plebi servire, at vobis perpetuam præstare operam non procul à regno est, quale merito vel Alexandrino præferam. Quid enim ille amplius ex tantis opibus, fortunis, ditionibus sibi moriens integrum conservavit præter famam? Hanc, licet multis calculis exemplo inferiorem, per vos partam tamen ita sollicitè promovebo, ut noctes atque dies vestræ invigilet commoditati, ac tandem, excussis tenebris ignorantiae crassissimis quidem illis, lumen antiquitatis Britannicæ diffusis late radiis eluceat. Vivite & valete bonarum literarum fautores candidissimi.

ARTU-

Fol. 37. b.

ARTURIUS REDIVIVUS.

Optima spes rerum, mæstos solata Britannos,
 Sorte revicturum promisit, & omine læto,
 Arturum, obscuro lucem qui redderet orbi.
 Tempus adest. Victor prodit redivivus in auras,
 Festa triumphali redimitus tempora lauro.
 Hoc quoque veridici vates cecinere futurum :
 Martia cæruleos repetit sic palma Britannos.

Σ Υ Γ Κ Ρ Ι Σ Ι Σ.

Contulit Hæctoreis arguta voce triumphis
 Eduerdum Viduus doctissimus ille Nigellum,
 Et facti pretium tulit immortale poëta.
 Impetus hinc crescens animi generosus honesti
 Me jubet Henrici titulos extollere magni,
 Et conferre quidem multis victoribus unum.
 Inter quos præstans Arturius eminet heros,
 Sæpe Caledonios qui Scottos, quique superbos
 Perdomuit Gallos indicti fulmine belli.
 Præstitit hæc eadem, longe & majora supremus
 Henricus, felix Octavi nomine victor.
 Castra puellarum cecidere, Bononia fracta est,
 Adque suos rediit patriæ pater almus, & idem
 Commisi sceleris vindex Arturius alter.
 Nunc superest victis tristissima mortis imago,
 Et sua fata vocant Scotti Morinique sinistra.

ELEN.

ELENCHUS

Fol. 8. a.

ANTIQUORUM NOMINUM.

BRINUS ab Abro, Britannico vocabulo, quod ostiorum in fluminibus nomen est. Ab hac appellatione nomen duobus æstuariis totius Britanniae maximis inditum est, quorum vulgus scriptorum unum Sabrinam, alterum vero Humbrum barbare & corrupte vocant.

Alaunus, frequens fluviorum nomen, Britannice Alaun, Saxonice Aile, cujus & appellationis tres sunt in Corinia.

Ambrosia, vicus non incelebris Vilugianæ provinciae propter trophæum coronarii operis sepultura nobilium illustre. Aurelianus Ambrosius originem loco dedit. Nostra ætas vicum Saxonice Ambresbyri appellat.

Armorica nunc Britannia continentis sic dicta quod littoralis. Sonat enim super mare.

Avalonia, Britannice Inis Avalon, Latine insula pomifera. Dicitur præterea Britannice Inis vitrin à vitreo aquarum vicinarum colore.

Badonicus mons, Britannice Cair Badon; Ptolemæo Græco Thermæ, Antonino Latino Aquæ solis, aliis quoque Balnea. At illud parum apposite, quum balnea humana caleant industria. Badonicus mons misere à Polydoro quæsitus, at non inventus, apud Brigantes inter montes Blachemorinos.

Brigantes, qui nunc Eboracenses, & à Saxonibus partim

tim Deiri. Boëthius Scottus strenue dormitat in hac parte.

Brillendunum, vulgo Bridlington, oppidulum, & portus Ifurovicanæ, alias Eboracensis provinciæ. Locus quidem olim illustratus à Gualterio, Gisbrithi Gandavenfis filio.

Fol. 38. b.

Caledonii, dicti à Romanis Britanni, Caledoniæ sylvæ incolæ, quæ magnam Scotiæ partem olim penetravit.

Clarus fons, Saxonice Shirburne, nomine quidem apposito, vocatus. Aldelmus doctissimus episcopus sedem ibi posuit Inæ, regis Visifaxonum, liberalitate.

Camaletum castrum olim magnificentissimum in ipsis Murotrigum limitibus. Britannice Camalete, alias Cairmalet.

Catieuchlani celebres Ptolemæo, quorum civitas prima Verolamium Romanis nota scriptoribus. Erant in primis Chiltrenicorum montium cultores.

Corinia, vulgo Cornewalle, à Corino palæstrita sic dicta.

Domnonii, unde & nunc corrupte Devoniam regio occidentalis. Hæc & à quibusdam Damonia dicitur.

Doris, Britannice Dour, corrupte Dover, portus olim celebris.

Duria à Duro flumine præterlabente, vulgo Dorsetshire.

Durovernum Cantiorum metropolis, Saxonice Cantewarbyri.

Fontanus à fonte derivatum. Fontes numero multitudinis urbs clara in ipsis Minerariorum montium radicibus sita, quæ Saxonice Welles appellatur. Ab Ina autem rege, loci illustratore, Fontanetum, at antiquitus à Theodoro regulo Theodorodunum dicta est.

Gessoriacum, nunc mutato nomine Bononia. Non defuerunt qui Icium portum, qui Scusam, qui Gravelinum pro Gessoriaco posuerint. At frequens recentiorum imperatorum, addo hoc etiam & veterum tractus à Bononia in Britanniam brevis, ut nihil in-

Fol. 39. a.

terim de Ammiano Marcellino, charta Militari, Peutingero,

tingero, aut Beato Rhenano loquar, aliud mihi plane persuadent.

Gleffoburgus, Saxonice Gleffenburgh, à paludum aquis cœruleum referentibus colorem nomen retinet; unde & Dugles nigrocœruleus.

Girvii, qui & Fennicolæ, partim Grantaniam, partim Venantoduniam, partim etiam Hollandiam Lindilinam, & limites orientalium Anglorum incolebant.

Granta urbs olim notissima, & à scriptoribus tum Britannicis, tum Saxonice celebrata, videlicet Felice & Beda. Britanni hanc sua lingua Cairgrant à fluvio vicino vocabant, Saxones vero à ponte constructo Grantebridge, nunc corrupte Camebrige.

Ifca, Britannice Cairwiske, quæ & civitas Legionum propter Ifcam fluvium à Nigro, Cambriæ monte, in Ventaniam inferiorem illam defluentem.

Ifcalis urbs antiqua Murotrigum, quæ Saxonice ab Ivelo fluvio Ivelcestre, contracte vero Ilcester dicitur.

Ifdis vadum, Saxonice Ouseford, corrupte Oxford.

Lindocollinum à Lindo fluvio, & colle edito nomen traxit, unde alias & Lindispharos à specula. Lindum nomen urbis antiquum.

Lindisfarna, Saxonice Halig Eilande, propter littus orientale.

Morini, quasi maritimi dicti, gens Galliæ Belgicæ.

Murotriges, qui & Somurotriges, vulgo Somersetshire menne. Moridunum, vulgo Somerton, urbs olim clara Murotrigum.

Meildulphi curia nomen à Meildulpho Scotto literatissimo accepit. Ante enim Britannice Cairbladon urbs dicta est.

Fol. 39. b.

Minerarii, montes altissimi Somariæ, vulgo Mine-depe hilles.

Novus burgus, vicus Brigantum, disparatus ab Eboraco plus minus decem passuum millibus, notoque illustris Molbreiorum monumento.

Ochis, Anglice Oukey, amniculus in fabuloso specu Minerarii montis oriens.

Strigulia, nunc Chepestow. Antiquum nomen, ut ego colligo, à fluminis Vagæ alveo vicino inditum.

Simeni, meo iudicio, olim fuerunt, qui nunc Avoniani ad meridiem.

Tamar flumen determinans Corinios à Domnoniis.

Vaga fluvius Limonio oriens in monte, Britannice Gowy.

Venta Simenorum ad differentiam Ventæ Belgarum, Ventæ Icenorum, Ventæ Sylurum. Crediderim Sylures à sylvarum umbris, quas frequentabant, fuisse dictos.

Vilugia, Anglice Wilugshire, corrupte Wileshire.

Verovicum, Saxonice Werenwike, vulgo Werwike.

Verolamium à fluvio vicino indubie nomen sumpsit. Saxones hanc dixere à publica via Veteliniana Wethelingcestre. Nunc emporio nomen Fanum Albani.

Venantodunum, id est, venatorum mons, Saxonice Huntendune.

Impressum Londini apud Joannem Herford.

Anno 1544.

ΕΓΚΩΜΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ.

Laudatio pacis.

JOANNE LELANDO
Antiquario Auctore.

AD INGENUOS PACIS CULTORES.

Candida synceræ colitis qui munera Pacis,
Concinite hæc melicis carmina læta sonis.
Festa dies nobis quæ Pacem reddidit almam,
Sublatis tenebris rettulit omne jubar.
Concordes igitur veneremur pectore Christum
Auctorem lucis, præsidiumque ratum.

L O N D I N I

A N N O M. D. XLVI.

ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ

Prima rosis sedes picto debetur in horto,
Proximam & à prima lilia cana tenent.
Illæ Sidoniæ tinguntur murice gentis:
Hæc sunt Sithonia candidiora nive.
Illas noster amat tanquam sua stemmata Princeps:
Hæc etiam summo Gallus honore colit.
Lilia purpureis Dii servant juncta rosetis,
Vernet ut in terris Pacis amica Quies.

Encomium pacis,

Pag. I.

Joanne Lelando Antiquario auctore.

[Numeri majores in margine primæ Editionis paginas denotant.]

ARTIA bella canant alii, gladi-
osque cruentos :
Me juvat eximix felicia numina
Pacis
Carminē conspicuo vel ad astra
extollere pura.
Aspirate mihi radiantia lumina
coeli,
Inceptisque meis justas exten-
dite vires.
Tu quoque clare Pater Patriæ, qui
gloria Regum

Prima, Henrice, nites, votis nunc annue nostris.

Sic mea Musa suas præstabit candida partes,

Atque manu facili roseam bene læta coronam

10 Contexet, nivæ quæ tempora festa serenet
Pacis, præterea titulos & conferat amplos.

Juppiter omnipotens, celsi qui rector Olympi
Judicio quodam maturo prospicit orbi,

Arbitrioque vices rerum sic temperat æquo,

15 Ut se perpetuum monstret Dominumque, Deumque,
Et genus humanum contractet mitius omne :

Hac ratione tamen Pater ut compareat esse
Communis populi, leges quoque sanciat almas,

Illius imperium per quas grex candidus usque

20 Suspiceret, coleret, meritoque referret honores ;

Quoque vel intentos animos ut redderet ille,

Officiumque suum præstarent pectore læto,

Talia sponte tulit, mortales qualia nulli

Dona sibi que suisque ausi sperare futura.

25 Auricomum solem fecit lunamque serenam,

Sedibus inque suis fulgentia sidera certis :

Pag. II.

Æquora

ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ.

P*rima rosis sedes picto debetur in horto,
Proximam & à prima lilia cana tenent.
Illæ Sidoniæ tinguntur murice gentis:
Hæc sunt Sithonia candidiora nive.
Illas noster amat tanquam sua stemmata Princeps:
Hæc etiam summo Gallus honore colit.
Lilia purpureis Dii servant juncta rosetis,
Vernet ut in terris Pacis amica Quies.*

Encomium pacis,

Pag. I.

Joanne Lelando Antiquario auctore.

[Numeri majores in margine primæ Editionis paginas denotant.]

ARTIA bella canant alii, gladi-
osque cruentos :
Me juvat eximix felicia numina
Pacis
Carminē conspicuo vel ad astra
extollere pura.
Aspirate mihi radiantia lumina
coeli,
Inceptisque meis iustas exten-
dite vires.
Tu quoque clare Pater Patriæ, qui
gloria Regum

Prima, Henrice, nites, votis nunc annue nostris.
Sic mea Musa suas præstabit candida partes,
Atque manu facili roseam bene læta coronam
10 Contexet, niveæ quæ tempora festa serenet
Pacis, præterea titulos & conferat amplos.

Iuppiter omnipotens, celli qui rector Olympi
Judicio quodam maturo prospicit orbi,
Arbitrioque vices rerum sic temperat æquo,
15 Ut se perpetuum monstret Dominumque, Deumque,
Et genus humanum contractet mitius omne :
Hac ratione tamen Pater ut compareat esse
Communis populi, leges quoque fanciat almas,
Illius imperium per quas grex candidus usque
20 Suspiceret, coleret, meritoque referret honores ;
Quoque vel intentos animos ut redderet ille,
Officiumque suum præstarent pectore læto,
Talia sponte tulit, mortales qualia nulli
Dona sibi que suisque ausi sperare futura.
25 Auricomum solem fecit lunamque serenam,
Sedibus inque suis fulgentia sidera certis :

Pag. II.

Æquora

- Æquora constituit vastas cingentia terras :
 Aëra diffudit, tum, qui supereminet, ignem.
 Terra suos fructus parit, admirabile munus,
 30 Et natura virens pictis colludit in hortis.
 Hinc pascunt oculos flores varioque nitore.
 Nec sic contenti tales emitte formas
 Spirant ambrosium quid nescio, nectar & illud.
 Spiritus exhalat, suavem quoque reddit odorem,
 35 Et bifores refovet confragens gratia nares.
 Quid nunc commemorem sylvas, saltusque ferarum,
 Inlinuemve choros avium, quæ carmina fundunt ?
 Ista canet querulis modulis philomela canora,
 Cujus in arguto sic adsonat ore Camœna,
 40 Mulceat ut sylvas resonas, cœlumque supremum.
 Ecquid pontus habet, salis qui perfluit undis ?
 Squamigeros pisces fovet arduus, inter & illos
 Corpora lunantem delphinum lubrica primum
 Constituit, merito, refluvis quod concitus undis
 Pag. III. 45 Altius insultet, vivaque exhauriat auras,
 Et sit præterea puerorum notus amator,
 Denique quod melicos concentus diligit omneis.
 Forsitán Henricus tulit hinc Valesius ille
 Dulce decus Galli præclaræ insignia famæ,
 50 Egregiique sui titulum cognominis altum.
 Aer me repetit, liquido qui candet in orbe,
 Atque potens ignis, qui vitam, quique calorem
 Subsidio quodam confert sua munera largus.
 Hic mea non patitur jam longum caussa recessum.
 55 Et, quæ præcedunt, æterni dona Tonantis
 Magna fuere quidem, recteque monentia plebem,
 Ut memores illi complerent iussa Magistri,
 Ne majestatis læsæ per crimina nota
 Supplicium ingrueret, meriti quoque poena flagelli.
 60 At collata novis, quæ fulgent, quæque sequuntur
 Exemplis solidis, adsit modo censor acutus,
 Parva videbuntur. Divinus spiritus ultro
 Obtulit ingenium vivum, fontesque perennes,
 Unde & defluerent rationis commoda magna,
 65 Auxilio quorum virtus constaret amica.
 Ad cumulum rediit Divi indulgentia Patris,
 Promittitque suis amplissima munera Pacis,
 Dum recolunt terras, cœlumque deinde coruscum,
 Hac lege indicta acri, ut quilibet illius alma
 70 Mandata observet noctesque diesque fidelis.
 Quare tanta Dei quum sit clementia nostri,
 O memores niveo reddamus pectore grates,

- Omneque fidereum pulset vox consona coelum.
 Et quoniam Pax nunc, post tristia fulmina belli,
 75 Post tonitru horrifonum, quale ante hac audiit orbis
 Nullum, post miseras sedes, clademque frequentem
 Per mare, per terras factam, collucet abunde,
 Aureus ac tenebras veluti sol pellit iniquas,
 Conspicuumque refert divino numine lumen
 80 Optatum toties votis, & supplice mente,
 At vix speratum, contraria Marte parante :
 Mars periit victus, discedite tela cruenta ;
 Fulminei vomitus fileant, strepitusque sonori.
 In lucem rediit tandem Pax optima rerum.
 85 Salve festa dies, qua non illustrior ulla
 Splenduit à Christo nato, quo tempore fausto
 Angelicus cecinit chorus ille suavia plane
 Carmina, synceram bene constituentia Pacem.
 Queis ego jam niveis signem de more lapillis
 90 Nomina clara tui generis Virgo incluta Virgo ?
 Aut quibus eximie vernis tua tempora fertis
 Festa modis multis iusta cum laude coronem ?
 Purpureæ, mea cura, rosæ lucere serena
 Fronte tua cupiunt, & lætos addere honores.
 95 Palladius ramus vehementer poscit id ipsum.
 Signa ferax præ se fert tutæ Pacis oliva.
 Illa triumphalis laurus, victoribus olim
 Cognita, rite tuum caput exornabit amœnum.
 Convicit rigidum tua sic præsentia Martem,
 100 Ut profugus tandem, spe nulla parte favente,
 Sarmaticam gentem, Geticamque reviferet ille.
 Quam vellem nitidis tua pingere facta tabellis ?
 In medio Dea celsa foro vel tota niteres,
 Ut convecta suis pulcherrima Cynthia plaustris.
 105 Artificem sed me pictorem nulla venustas
 Constituit felix, vel docta Camœna poetam.
 Mellifluum ista petunt Nasonem, gloria cujus
 Sidereis totum radiis dispersa per orbem.
 Hæc eadem poscunt Pontani lumina clari,
 110 Qui decus omne nitet Musarum dulce canentium.
 Hic ego nunc inter positus saxumque sacrumque
 Distineor, mea mens & pendula fluctuat usque.
 Ut desint justæ vires, tamen ipsa voluntas
 Me juber, hortatur, monitisque impellit amicis,
 115 Ne piger officii videar desertor honesti
 Accumulare tuas deducto carmine laudes.
 Non subterfugiam, lapis atque movebitur omnis,
 Ut tua laus vireat latæ per climata terræ

- Pax sincera, parens & nutrix clara Quietis.
 120 Commendo interea zephyris mea vela secundis,
 Naviget ut tuto 'nunc læta carinula portu.
 Principio referam genus immortale beatæ
 Pag. VI. Pacis, & insignem spectatumque illius ortum.
 125 Ætherei summus cœli qui Rector, & unus
 Cuncta videns solide quæ fecerat esse corusca,
 Progeniuit nitidam divino numine Pacem,
 Quæ cœlo exoriens, veluti nova stella, micaret
 In terris etiam, radiis speciosa serenis,
 Lenis & humanas mentes componeret ipsa.
 130 Virgo sui patris complet pia iussa renidens,
 Conspicuūque auro conscendit splendida currum,
 Et comites secum ducit Virtutis alumnas,
 Inter quas micuit felix Astræaque virgo,
 Cujus concinuit laudes hoc carmen Arati:
 135 "Non dum vesanos rabies nudaverat enses,
 "Nec consanguineis fuerat discordia nota."
 Hæc ille eximius vates, qui sidera pinxit.
 Pluraque personuit, nempe ut, crescentibus inter
 Mortales vitiis, sphaeram conscenderit altam,
 140 Et cœli sortita locum, qua proximus illi
 Tardus in occasum sequitur sua plaustra Bootes.
 Proxima colluxit læto Concordia vultu,
 A Græcis toties & decantata Latinis.
 Subsequiturque Quies cœlestis & illa propago.
 145 Advenere simul Pietas, Probitasque decora,
 Mitis & eximio Clementia nomine dicta.
 Defuit officio nec casta Modestia sacro.
 Nec bene grata Charis munus neglexit honestum,
 Quæ se individuum comitem quoque præstitit ultro.
 Pag. VII. 150 Vidit Amicitia hæc, & festum circinat orbem,
 Filiolumque suum secum deduxit Amorem.
 Denique candidulæ, redolentia ferta ferentes,
 Palladiosque manu quassantes undique ramos,
 Lilia & insignis candoris munera nota,
 155 Nymphæ omnes comites summe venerantur ovantem
 In terris pacem, resonantque precantia verba.
 Talia conspiciens læto Deus enitet ore,
 Prospicit humano & generi mitissimus ipse,
 Admonet atque pius per leges perque prophetas
 160 Servandam Pacem, quæ lucida præmia confert.
 Quid quod & æterni patris quoque filius ille
 Æternus Christus, nostræ spes unica vitæ,
 Horrida non venit sparsurus bella per orbem,
 Semina sparsurus potius felicia Pacis,

- 165 Unde alacer populus fructum defumeret amplum?
Sed nec Apostolici quicquam docuere ministri
Quod niveam Pacem convelleret, atque quietem;
Rectius instabant ut late cresceret illa.
Paulus, præco Dei, sic Pacis numina laudat,
170 Prædicat, extollit reliquis cordatior unus,
Collocet ut rarum supremo munus Olympo.
Splendida ut hîc mittam scripturæ lumina sacrae,
Non defunt veterum monumenta illustria multa
Græcorum, celebrant quæ sic pia munera Pacis
175 Laurigeræ, ut solam resonis concentibus illam
Certantes sublime ferant ad sidera dignam.
Euripides, tragicæ qui gloria prima Camœnæ,
Pacem describens, opulentam, tumque beatam
Nominat, hæc addens: "Inter pulcherrima Divas."
180 Atque alibi: "Quantum bello potiorque serena
"Sit pax, in primis quæ Musas promover almas,
"Luctibus ac adversatur, sobolisque suâvi
"Dexteritate, hinc atque opibus congaudet opimis."
Hujus Aristophanes quoque vates comprobat omne
185 Judicium, laudes Pacis prædixit augens.
Bacchylides cecinit facer in Pœanibus ista:
"Maxima quæque refert mortalibus aurea Pacis
"Progenies." Pacem commendat Musa Philonis,
Hæc & commemorat: "Nunc id quod perplacer, ipsa
190 "Inveni. Confer quæ sunt tua munera large,
"Nuptiolas, prolem, cognatos, divitiasque,
"Corporis & fani vires, vinumque suâve."
Hactenus Aonii celebrarunt carmine Pacem
Sideream vates. Succedent moxque Latini,
195 Officii memores, almæ & præconia Pacis
Candida mellifluis resonabunt vocibus apte.
Sulmonense decus Naso, (qui floruit illo
Tempore, quo vasti felix Octavius orbis
Imperium tenuit tranquilla pace quietum,)
200 Hæc cecinit plane dignissima carmina cedro
Illic, tersa dies ubi fastos Musa celebrat:
"Frondebis Attiacis comptos redimita capillos
"Pax ades, & toto mitis in orbe mane.
"Dum defunt hostes, desit quoque causa triumphi:
205 "Tu ducibus bello gloria major eris."
Insuper hos versus vates meditatur ibidem:
"Sub juga bos veniat, sub terras semen aratas:
"Pax Cererem nutrit, Pacis alumna Ceres."
Rursus & in libris de arte hæc conscribit amandi:

Pag. VIII.

Pag. IX.

- 210 "Candida Pax homines, trux decet ira feras."
 Ingerit & se nunc facunda Camcena Tibulli :
 "Interea Pax arva colat, Pax candida primum
 "Duxit araturos sub juga curva boves.
 "Pax aluit vires, & succos condidit uvæ,
 215 "Funderet ut nato testa paterna merum.
 "Pace bidens vomerque vigent, at tristia duri
 "Militis in tenebris occupat arma situs."
 Silius Italicus canit hæc : "Pax optima rerum
 "Quas homini novisse datum. Pax una triumphis
 220 "Innumeris potior. Pax custodire salutem
 Et cives æquare potens." Sic Silius ille.
 Sunt oratorum etiam monumenta, venustant
 Quæ vel compositæ sublimia nomina Pacis.
 Isocrates rhetor, cum dulcis, tum bonus, acri
 225 Concussit bellum sceleratum fulmine linguæ.
 Causa quidem nota est. Pacis fuit ille patronus
 Innocuæ, didicit pius & servire clienti ;
 Quam sic à teneris dilexit gratior annis,
 Virginis ut coleret præsentia numina divæ.
 230 Alter & orator scripsit, fuit ille Latinus,
 Talia, vir totus prudens, de pace togata :
 "Parvæ res crescunt, modo sit concordia præfens.
 "Dissipat infelix discordia maxima quæque."
 Nil aliud verbis docuit concordibus istis,
 235 Munera quam Pacis mediis complectitur ulnis.
 Præterea & numerus doctorum applaudit amicæ
 Paci, sed longo deducere singula filo
 Tempus non patitur breve nunc. Succinctius ergo
 Musa suas partes præstabit, nec tamen illa
 240 Transiliet temere synceræ pacis honores.
 Bellum tristis hyems, sit fas mihi dicere verum,
 Omnia corrumpit, veluti populator iniquus.
 Nec sperare finit quicquam, quod dulce futurum
 Utile quodve fiet, tanta indignatio crevit.
 245 Veris at effigies Pax est ipsissima læti,
 Ac sperare jubet felix felicia semper,
 Rebus & humanis affulget ut Hesperus illa.
 Cultores repetunt agros, hortique renident
 Floribus eximie pictis. Pecudes & opime
 250 Pascuntur. Villæ passim ædificantur in agris.
 Oppida mox instaurantur collapsa, suisque
 Hinc exstructa locis ornantur, & aucta profuse
 Insolitum ostentant per lumina clara nitorem,
 Visque salutiferæ legis viget undique tota.
 255 Cognitione valens vera respublica floret,

Pag. X.

Pag. XI.

Relligioque

- Relligioque suis innititur alta columnis.
 Urbibus in mediis ipsis æquumque bonumque
 Prævalet, ac morum candor generosior omnis.
 Porroque artificum prudens industria late
 260 Incalet, & tenuis paupertas sentit amicum
 Subsidium. Viduas defendit cura patroni,
 Splendidior solito & collucet divitis aula.
 Otia felicem reddent tranquilla senectam,
 Vilis & annonæ pretium non comprimet ullum.
 265 Gloria vera pios ornabit laudibus omnes
 Emeritis, poenarumque licentia prava malorum
 Sentiet illa graves, scelera & deflebit amare.
 Amissus juvenum bello grex restituetur:
 Virgo frequens nubet delecto chara marito,
 270 Et numerosa cohors reparabit damna cadentium,
 Pacatusque maris refluxi furor improbus ille
 Mercatoris opes domino sua scœnora reddet.
 Denique sedulitas studiorum clara bonorum,
 Eloquii decus fama super æthera notum,
 275 Ingenium quotquot felix ostendit & artes,
 Nunc depressa modis multis magnisque ruinis,
 Ad libertatem niveam spe freta redibunt.
 Annuat his votis Pax officiosa, benigna,
 Candida, & extollat nitidæ Virtutis alumnos.
- 280 Hæc ego concinui divinæ Pacis amator,
 Qualiacunque mei commonstrans gaudia cordis.
 Te Superi faciles conservent maxime Regum
 Henrice, Eduardumque tuum. Flos inclytus ille
 Nobilium decus & puerorum gloria prima.
 285 Conservent etiam Dii magni fœdera longum
 Pacis oliviferæ, ut tu clarissime Victor
 In terris vigeas Francisco junctus amico,
 Gallorum Domino summo, Regique potenti.
 Sic utriusque suis florebit fama nitelis,
 290 Lætus & applausum populus dabit ore canoro.

Pag. XII.

F I N I S.

A P P L A U S U S.

- V**ICTOR iö! vivat felix Henricius annos
 Nestoreos, magnus solidæ virtutis amator,
 Christiädumque fidem defendat fortiter almam,
 Pergat & amplecti pulcherrima munera Pacis.
- 295 Vivat iö! vivat Gallorum maximus heros
 Franciscus, niveam qui pacem prætulit atro
 Bello, discutiens tenebras, solemque reposcens.
- 300 Vivat iö! Princeps Eduardus, Phosphorus ille,
 Exprimat & patrem vultu factisque serenum.
- 305 Vivat iö! Henricus, Delphini nomine splendens,
 Prima juventutis qui gloria dicitur esse.
 Vivat iö! reflui Neptuni notus alumnus,
 Nereidumque decus Dudlegus festa revinctus
 Tempora Apollineis ramis, quem Regia Galli
- 310 Nunc recte mediis genuina amplectitur ulnis,
 Officiiue vices generosior usque rependit.
 Vivat iö! Hanbaultus, quem Gallica littora cantant,
 Extollunt, celebrant, quod præsit navibus altis,
 Oceani tumidas compescat Rector & undas :
- 310 Quem nunc præterea præsentem regia divi
 Celsior Henrici collaudat, suspicit, ornat.

L O N D I N I.

Apud Reynerum Wolfium in cœmiterio Paulino,
 ad æneum serpentem.

Anno M. D. XLVI. mense Augusto.

PRINCIPUM,
AC ILLUSTRUM
Aliquot & eruditorum in
ANGLIA VIRORUM,
Encomia, Trophæa,
Genethliaca & Epithalamia.

*A Joanne Lelando Antiquario conscripta,
nunc primum in lucem edita.*

Quibus etiam adjuncta sunt
Illustrissimorum aliquot Heroum, hodie viven-
tium, aliorumque hinc inde Anglorum,
ENCOMIA quædam: à *Thoma Newtono*, Cestre-
shyrio, succisivis horulis exarata.

LONDINI,
Apud Thomam Orwinum,
Typographum. 1589.

Honoratissimo, splendidissimo, ac ornatissimo viro, D. *Thomæ Henneagio*, Equiti aurato, Cameræ Regineæ Gazophylaci perspicacissimo; eidem Reg. Ma. Procamerario dignissimo, & Consiliario fideliss. Literarum ac literatorum patrono summo: Domino mihi multis nominibus suspiciendo, *Εὐδαιμονίαν*.

DENT alii gemmas, dent fulva metalla, pyropos
Dent, ebur, Eôis granaque lecta vadis:

Dent Lybicos dentes, dent myrrhina munera, picta

Dent saga, dent Serum vellera, aroma, merum:

Coccyneas chlamydes dent, Assyriosque tapetes,

Dent etiam Phrygii flava talenta Midæ.

Talia nulla tibi *Newtonus* munera defert

Henneagi, ô Clarii flos generose gregis.

Non Pactolus ei, non profluit aurifer Hermus,

Non Tagus: huic potius Castalis unda fluit.

Qua pro viriculis studet æternare patronos,

Quotquot & Aonidum numina sacra colunt.

Inter quos, recolende mihi clarissime semper

Henneagi fulges, conspicuusque nites.

Lelandus Tuccam celebravit carmine doctum,

(Gazophylax Cameræ Tucca Brienus erat.)

Gazophylax Cameræ sub Dia principe floret

Hennagius, Tuccæ & munia gnavus obit.

Lelandus Tuccam, *Newtonus* honore disertum

Hennagium recolet, carmine, mente, prece.

Tessera sinceri sint ista poemata amoris,

Quæ tibi submissa consecrat ipse manu.

Queis modo si faveas, vultu & dignere sereno,

Maxima pro parvo munere dona dabis.

Tanto ego (ceu clypeo) tectus munimine, vulgi

Nil moror applausus, scommata, probra, minas.

Intentet lites mihi quilibet, infremat ore,

Vulnifico inque meum fulminet ense caput.

Undique corradat peditumque equitumque catervas:

Fulgentes rigido congreget ære duces.

Bellica nulla trucidis Mavortis machina desit:

Cuncta tuo fretus sperno patrocinio.

Det tibi Nestoreos cœlestis Juppiter annos,

Nestoreum quoniam pectus & ora dedit.

Amplitud. T. addictissimus,

Thomas Newtonus

ENCOMIA
ILLUSTRIUM VIRORUM,
JOANNE LELANDO
Antiquario Auctore.

[Numeri in margine collocati Editionis primæ paginas designant.]

*Ad Illustrissimum Henricum Octavum, Regem Angliæ,
Frantiæ, & Hiberniæ incomparabilem.*

Pag. 1.

Egia quum lætis floreret Roma triumphis,
Effet & in pretio lingua Latina suo :
Lauriger Augustus Vates ornare studebat
(Ut decuit) Flaccum Virgiliumq; suos.
Illius hinc crevit spatiosum fama per
orbem ;
Fama quidem nullo deperitura die.
Ergo si nomen valet immortale parare,
Officiis doctos excoluisse Viros :

Perge laboranti, Rex, nunc succurrere Musæ,
Quæ pleno laudes concinet ore tuas.

Ad Philomelam.

Dulcia quæ vasto meditaris carmina saltu
Vocibus argutis, huc, Philomela, veni.
Utque diem radiis Phœbus patefecerit almam,
Somnia nectareis discute vana modis.
Hic locus est inter densas gratissimus umbras,
Qui musco totus luxuriante viret.
Hunc cole, multifoni concentus nota magistra,
Auriculasque tuo carmine pascere meas.
Sic tibi contingant longæ solamina vitæ,
Et foetus simileis gignere sæpe tui :
Sic pedicas auceps nullas tibi tendat avarus,
Viscoso pennas impediatur luto.

Vol. 5.

L.

Synchrisis

Synchrisis cygnorum & poetarum.

Pag. 2.

CUM niveis ipsos cygnis conferre poetas
 Illum qui studuit digna notasse puto.
 Candidus est toto concenter corpore cygnus,
 Pectora sunt vatis candidiora nive.
 Lætus olor gelidis fluviis gaudere videtur,
 Gaudet & illimi fonte poeta suo.
 Dulcia Lædæus modulatur carmina cygnus,
 Quum flores Zephyri lenior aura foveat:
 Purpureo vates quum vere Favonius inflat,
 Arguto resonum fundit ab ore melos.
 Viminea cygnus cafula contermina ripis
 Sæpe sub ardenti fidere tecta petit:
 Frigora vicinæ sylvæ torrentibus undis
 Æstivo vates tempore captat ovans.
 Quis neget albenteis cygnos nunc atque poetas
 Convenisse suis uizdique nominibus?

In effigiem Temporis.

E Ffigiem cujus referat, dic, ista tabella,
 Quam pinxit vivo docta colore manus?
 Temporis. Occipiti cur calvo? Certior ut sis,
 Prensandam frontem Temporis esse docet.
 Cur gerit has alas? rapido fugit ocyor Euro,
 Ni caveas, rebus prospiciasque tuis.
 Cur falcem dextra curvam gerit, oro, minaci?
 Illa omneis hujus demetit orbis opes.
 Sola potest aciem divina retundere virtus:
 Hanc recolas, nec erit falx metuenda tibi.

Ad musicam testudinem.

TU mihi curarum testudo dulce levamen,
 Quum canis, articulis sollicitata meis:
 Tu mihi solamen studiorum suave meorum,
 Assiduo quoties lassâ Camœna libro.
 Tu mihi composito ad requiem bene dulce juvamen,
 Comprimat ut lenis lumina fessa sopor.
 Perge, precor, dominum modulis mulcere canoris,
 Per me perpetuum sic tibi nomen erit.

Pag. 3.

Commigratio bonarum literarum in Britanniam.

C Ana bonas passim cantavit fama Camœnas
 Alpinas nunquam transiliisse nives.
 Ut Pandionias facundia liquit Athenas,
 Venit ad Italicos Musæ polita lares.
 Fronte tamen salva dicam nunc, audiat ipsa
 Roma licet, Musas transiliisse nives.

Nam

Nam penitus toto divisis orbe Britannis
Terfa Camœna dedit, verba rotunda loqui.
Illa vetus linguis florebat Roma duabus,
At linguis gaudet terra Britannia tribus.

Ad Cygnum, Joviani Pontani cultorem.

Pontani ingenium soles diferti,
Cygne, & ter nivea notare gemma.
Pontani numeros soles fluentem
Et venam nivea notare gemma.
Pontani hinc veneres, & hinc lepores,
Gemma ter nivea soles notare.
Te gemma nivea notent venusti
Omnes, candiduli, elegantiores,
Cultorem refoni chori, meum qui
Pontanum niveo notes lapillo.

Ad Auroram.

Purpureis venias invec̃ta Aurora quadrigis,
Cernere da vultus ô mihi Diva tuos :
Poscimur, & nos hic studiorum commonet alma
Uranie, roseo tincta colore veni.

Instauratio Britannicæ antiquitatis.

Dætorum genitrix fecunda Britannia, vatem
Ne te poeniteat me celebrare tuum.
Nam mihi si vitæ paucos produxerit annos
Juppiter, & dederit prosperitate frui ;
Quæ modo sunt crassius monumenta obducta tenebris, Pag. 4.
* Restituam Phœbo lucidiora tibi.

*In effigiem Thomæ Dunovedi, ad Brienum Tuccam, equitem
Anglum, Serenissimo Regi, Henrico Octavo, à Thesauris.*

Ingens gloria Martius Britannæ
Gentis Dunovedus, feræ cruento
Qui prôh ! naumachiæ dolor tumultu
Inter fulmineos cadebat ignes,
Inter cœruleas peribat undas,
Spirat, Tucca, tua elegante villa,
Piæ dexteritate tam absoluta,
Vivo vertice ut invicem capillos
Discretos vigili putes labore ;
Ut nunc hinc oculos putes & illinc
Alternata subito rota moveri ;
Et plenas tepido cruore venas
Toto corpore fuscitare vitam.
Quid quod mirificis modis venustet

L 2

Illustrem

J. LELANDI ANTIQUARII

Illustrem tabulam coronis alma?
In qua tot veneres, tot & lepôres,
Tot blandæ illecebræ, tot & colores,
Cum grata novitate suave rident,
Quot promittere noluiſſet unquam
Clarus Parrhæſius, nec ipſe Zeuxis.

Ad Zachariam juriſconſultum.

DŒtis, Zacharia, artibus refulgens,
Qui Muſas colis & leveis choreas,
Parnaffum celebrem tuum relinque,
Nec ſpernas veteris caſas amici:
Sint quamvis humiles, tuæ tamen ſunt,
Virtuteſque tuas canunt lubenter.
Ad luſus tibi cognitos venito,
Ornatus viridi caput corona,
Ac dextra tremula lyram canoram
Pulſa. Quis numeris neget valere
Te, quem plectiger ipſe Phœbus olim
Omneis perdociit modos canendi?
Sed tu deſine plura nunc Thalia:
Phœbi Zacharias alumnus intrat.

Pag. 5.

*In effigiem Andrea Smythi, Chriſtophorum
filium complectentis.*

PURpureis pinxit fucis quam clarus Apelles,
Chriſtophorum jungit viva tabella patri.
Mollibus ingenuum puerum complectitur ulnis
Smythus, Apollinei gloria nota gregis.
Hoc quaſi ſentiret, radiantia lumina blande
Volvit, amor patris delictumque, puer.
Gaudet & amplexu chari puer ipſe parentis,
Cujus in optato luſitat uſque ſinu.

Ad Cygnum judicem.

STabit judicio cadetque ſemper
Noſtrum Cygne tuo diſerte carmen.
Quare ſi niteat ſuis figuris,
Alma inter biſeri roſeta Peſti,
Atque inter violas ſuâviores
Felix perpetuo thoro fruatur.
At ſi purpureo vacet colore,
Paſcat loripedis Dei caminos.

Votum ad Libertatem.

NON in Erythræo fulgentes littore conchas,
Aut molleis Arabum poſtulo avarus opes.

Non

ENCOMIA ILLUSTR. VIROR.

85

Non ego monticulos argenti posco dolosi :
 Candida Libertas, tu Dea sola veni.
 Quid juvat aurata circumdare tempora mitra ?
 Quid Veneta corpus cingere veste juvat ?
 Puniceo vel quid caput insignire galero ?
 Candida Libertas, tu Dea sola veni.
 Sceptrigeri valeant reges, gemmataque ferta,
 Et valeat splendor (nobilis Aula) tuus.
 Pictarum valeat Nympharum cultus adulter ;
 Candida Libertas, tu Dea sola veni.
 Quicquid habet rutila dives Pactolus arena,
 Cedat, & auriferi splendida ripa Tagi.
 Cedite telluris sudantia munera vastæ ;
 Candida Libertas, tu Dea sola veni.

Pag. 6.

Ad Stellam Virginem.

STella, ferenato color est tibi talis in ore,
 Qualis mixta fient lilia quando rosas.
 Lumina fideribus certant, auroque capilli :
 Mollia puniceo murice labra rubent.
 Maxima naturæ possunt hæc munera dici,
 Casta tamen quiddam mens tua majus habet.
 Virgineum serva tam puræ mentis honorem,
 Sic niteas alto lucida stella polo.

Immortalis Linacrus.

DEferet ante suos modulos philomela canoros,
 Nullus & in vitreo flumine piscis erit :
 Nullus ager verno producet tempore flores,
 Quam pereat nomen, docte Linacre, tuum.

Natale solum.

Mantua Virgilium genuit, Verona Catullum,
 Patria Londinum est urbs generosa mihi.

Ad Mariam Henrici Octavi, regis Angliæ, filiam.

Quicquid habent Charites nivæ, Leneia proles,
 Musarum quicquid candida turba novem :
 Quicquid habet Pithô, quicquid fecunda Minerva,
 Denique virtutis femina quicquid habet :
 Non minus est in te (Maria illustrissima rerum)
 Conspicuum, quam sol, qui sine nube micat.

Pag. 7.

In reditum amici.

Spargite formosas violas, mea cura, Napææ,
 Spargite Pestanis lilia mixta rosas.
 Vos lætæ choreas Charites jam ducite festas,
 Sollicitaque novo carmine Phoebe lyram.

Adfis

J. LELANDI ANTIQUARI

Adis lætitiæ pater, & spumantia musta
 Quæ tua sunt larga munera funde manu.
 Namque domum rediit longum expectatus amicus:
 Fausa mihi numeris omnibus ista dies.

Ad Gulielmum Gunteriden, amicum fideliss.

O Quantum illa dies semper mihi fausta colenda,
 Quæ studio junxit pectora nostra pari!
 Nam tunc Pymplæum montem conscendere primum
 Conabar, sacris tingere & ora vadis.
 Tunc etiam Aonios montes lustrare parabam,
 Nominis ac urbem, Pallas, adire tui.
 Denique tunc doctum Phœbum, doctasque sorores
 Vidi Aganippææ margine lætus aquæ.
 Omnia quæ tibi nunc, Gulielme, accepta referre,
 Nostra cupit plena Calliopeia tuba.

*Ad Cygnum, de commigratione Musarum ad
 Grantanam Academiam.*

D Otiloquas constat peramcenum Heliconæ sorores
 Cum duce laurigeri deferuisse chori.
 Candide sed tandem scis quo nunc Cygne migrarint?
 Recta ad Grantanas, tecta diserta, scholas.

Ad munificentissimum Henricum Octavum, Angliæ Regem.

D II tibi dent omnes, Rex illustrissime, parvum
 Henricum, referat qui patris ora sui.
 Dii tibi dent patri patriæ, feliciter illa
 Vivere Cecropii secula longa senis.
 Dii tibi dent fidei tutori, Maxime princeps,
 Ut faveant votis optima quæque tuis.
 Qui facis, ut faveant, fulvo regaliter auro,
 Assidue votis optima quæque meis.

Laus historie.

H istoriæ quicunque cupit cognoscere laudes
 Eximias, nostro carmine doctus erit.
 Quod sol æthereo præstat pulcherrimus orbi,
 Id nostris præstat usibus historia.

Ad Camænam, ut Martialem salulet.

I Nunc Pegaseo gradu Camœna,
 Et docti pete tecta Martialis.
 Scis tu certo ubi sint? viamque nosti?
 Volsægi ædibus adjacent potentis,
 Qui nunc vel Tyrio relucet ostro.
 Illic tu facilis fores modesto
 Pulsabis digito, rogans, patronum

Ut

Ut paucis veterem cliens salutes,
A curis modo pervacet severis.
Si tunc annuerit serenus ille,
Intrabis. Pudor invenustus absit :
Ac de more statim meo salutem
Dices nomine plurimam. Docebis
Ultra, cur ego miserim te ad illum
Plane magnificæ virum nitelæ :
Nempe hinc ut liquido meos amores
Erga tam veterem probarem amicum
Integros, niveos fuisse semper.
I nunc Pegaseo gradu Camœna,
Et docti pete tecta Martialis.

E Græco epigrammate, in laudem Homeri.

Ignibus atra suis Lunamque obfucat & ipsam
Auricomus medio Phœbus in axe nitens.
Non secus hymnifonos vates obscurat Homerus,
Illustris claro lumine Pieridum.

Pag. 9.

In effigiem amoris.

Zeuxis in illustri tabula formabat Amorem
Pictor, quo nullus clarior orbe fuit.
Purpureique botri teretes superaddidit uvas,
Aligeri nivea munera digna manu.
In quibus ars sic est vivos imitata colores,
Luserit ut corvum præda petita nigrum.
Pinxisset puerum si quam feliciter uvas,
Omni perfectum parte fuisset opus.

Ad Thomam Lupsetum.

Sunt qui pectore postulant avaro
Thesaurus Phrygi Midæ nitentes.
Sunt qui Nireæ maximis venustum
Votis ore petant referre pulchro.
Sunt qui Cæsareum ambient favorem,
Munus tam breve blandientis Aulæ.
Sunt & qui ambrosiis gulæ placere
Affectent dapibus, meroque dulci.
Ast ter magnum ego deprecor Tonantem,
Lupsete, ut liceat mihi petenti
Tecum vivere, commorique tecum,
Tam noto & niveo undecunque amico.
Queis nunc si annuerit meis secunda
Sors votis, titulum invidebo nulli
Quantumvis (mihi credito) superbum.

Successus

Successus studiorum suorum.

A Rtes me septem docuit celeberrima Granta,
 Et Schola quæ clarum de Iside nomen habet.
 Parrhisi at Musas mihi persuadere colendas,
 Hinc variis cecini carmina mista modis.

Pag. 10.

Ad Thomam Howardum, Principis Icenorum filium.

Q UI genus Herôo clarum de sanguine ducis,
 Hos lege versiculos, candide Thoma, meos.
 Alter ab undecimo postquam te viderat annus,
 Ingenium excoluit nostra Thalia tuum.
 Nomine quo faveam quantum tibi, nulla referre
 Lingua quidem, sed nec scribere arundo valet.
 O! utinam posses, diis concedentibus ipsis,
 Cernere, quæ nostro pectore clausa latent.
 Tunc recte scires, quo te præceptor alumnum
 Prosequar eximio semper amore meum.
 Pervia sed quoniam mortalia pectora non sunt,
 Sint animi testes hæc mea dicta pii.
 Siquid & officii nos te præstamus amando,
 Esse rogo tantum par in amore velis.

Ad Catullum.

S UNt qui admirantur, sunt qui venerantur, & usque
 Carmina suspiciunt, docte Catulle, tua.
 At mihi Musa quidem sic est blandita Marulli,
 Amplius ut dubitem num tuus esse velim:
 Et mihi sic placuit Pontani Musa disertis,
 Hic ego dispeream, si tuus esse velim.

Lucretiæ pudicitia.

Q Uum foderet castum formosa Lucretia pectus,
 Telaque purpureus tingeret atra cruor:
 Tunc exempla dabat nullos moritura per annos,
 Quam non mens tacto corpore tacta fuit.

Ad Famam.

D IC tandem mihi, Fama, dic amâbo,
 Num donare velis meas Camœnas
 Grato munere longioris ævi.
 Non sum nescius hic quidem venustas
 Illas esse parum: tuum favorem
 Qualescunque tamen petunt benigne.
 Quem si nunc dederis, novæ studebunt
 Formæ, ac purpureum induent colorem,
 Ut sint perfimiles Catullianis,
 Ut sint perfimiles Marullianis,

Pag. 11.

Ponta-

Pontanisque, fluentibus quidem illis
 Musis, nostra quibus nihil videbit
 Aetas pulchrius, elegantiusve.
 Sed cur hæc ego curiosus inquam,
 Quum sis diva satis tuapte sponte
 Propensa hymnisonum beare vatem?

Applausus Posteritatis.

Aëra dum volucris, fluvios dum piscis atnabit,
 Applaudet numeris Musa Britannia meis.
 Forsitan invidulis nimium sperasse videbor,
 Opto candidulos inter habere locum.
 Posteritas fileat, nullum sit in omine pondus,
 Præsentī seculo mi placuisse sat est.

Ad Thomam Lupsetum.

Laus notissima temporum tuorum,
 Lupsete, æquoreis frequens in ore
 Facundo Venetis, & eruditis
 Gallis, hinc placidam parabis aurem
 Dum scribit numeros tuus volanti
 Lelandus calamo tibi dicatos:
 Sint quamvis meritis tuis minores.
 Tam sunt omnia, quæ facis, serena,
 Ut nulla facula nitere nostra
 Possint splendidiusve, fusiufve.
 Artes in patriam bonas reducis,
 Linguas restituis politiores,
 Thesauros veterum invehis librorum
 Doctos, & recolis chorum disertum.
 Interpres facilis Latina formas
 Ex Græcis monumenta, & ex Latinis
 Rursus Græca quidem labore grato,
 Nec certe minus utili pioque.
 Perge hac ire, precor, via, nec alto
 Londino, patriæ tuæ, meæque
 Clarus lumina tum feres minora,
 Germano eloquii suo Novo quam
 Como fulmine Plinius politus.

Pag. 12.

Ad Formosum, de liberalitate Nic. Odoualli.

Defuit ô! studiis nostris crescentibus aurum,
 Munus at Odalli sustulit omne malum.
 Ista prius faciles contemnent pectora Mutas,
 Et capient læto Gotthica verba sinu,
 Illius hoc in me meritum quam oblivio magnum
 Impia Lethæis mergere possit aquis.
 Vol. 5. M

Ad

J. LELANDI ANTIQUARI

Ad nobilem quendam juvenem.

Carmina bella canis, dulci fluitantia vena,
Quæ referunt dotes, ingeniumque tuum.
Fac simili pergas filo deducere versus,
Et lepidum cinger festâ corona caput.

De Thermis Britannicis.

Nota Murotrigum calidis stat gloria thermis,
Quo nitet eximium flumen Avona loco.
Hic natura potens tepidos (miracula) fontes
Excitat, & quædam vis salientis aquæ est.
Crediderim venas vicinas sulphuris esse,
Nascitur unde latens perpetuusque tepor.
Et si quando latex ebulliat auctior, ater
Consurgit fumus, foetor & inde gravis.
Tres numero fontes (memini si rectius) existant,
Regius, inter quos, nobile nomen habet.
Cinguntur muro: sedes quoque Regius offert
Excisas faxis sedulitate pia.
Calluit in medicis undis numerosa caterva,
Fracta salutifero & membra calore fovet.
Hic urinantum puerorum in margine fontis
Sperat denarios officiosa cohors,
Talia decantans: "Visne, hospes candide, nostra
"Uti nunc opera? turba parata sumus.
"Dives, & es largus, tua nunc patet atque crumena,
"Promittens nobis præmia læta macris;
"Hæc eadem poscunt fontes de more salubres,
"Hospitis extollunt munificamque manum.
"De meliore nota paucos nunc projice nummos,
"Undas in medias subsideantque graves;
"Nos tamen insultu factò scrutabimur ima:
"Define mirari, nos referemus opes."
Hactenus & pueri: doctorum turba virorum
Undique decertant quæ sit origo loci.
Somnia Cambrorum Bladudum ad sidera tollunt,
Inventorem operis scilicet eximii.
Maildulphusque, sui decus admirabile secli,
Cæsaris hic curas officiumque probat.
Territa quæsitis ostendit terga Britannis
Cæsar: & officium præstitit ille? logi.
Induperatores alii, Romanaque virtus
Urbem Thermarum percoluere suam.
Moenibus inque ipsis retinet monumenta Quiritum,
Antiquæ clarum nobilitatis opus.
Gloria Thermarum sic luceat inclyta semper,
Tantum sint memores hospitis usque mei.

Pag. 13.

Ad

Ad Musam suam, ut Christophorum Smythum salutet.

Christophoro multam Smytho dic, Musa, salutem,
Quum dabis hos versus, munera grata, meos.
Ille puer quamvis decimum vix computet annum,
Exterfis loquitur verba Latina modis.
Histrio, quum scænis gestit comœdia, laudem
Accipit, & plausu læta theatra sonant.
Voce refert tristi quum tristia facta tragedus,
Spectator lachrimis mæstulus ora rigat.
Illius hinc genitor componit Apolline dextro
Carmina, perpetuas quæ meruere cedros.
Hæc eadem argutus recitat, cantatque puellus,
Diffluere in labris Attica mella putes.
Ingenii sunt ista quidem vel signa beati,
Nec tamen ingenio candida forma minor.
Scire cupis vultus quæ sit præstantia? Talis
Est, in Apellæis qualis Amor tabulis.
Sic nostræ volui te commendare Camœnæ,
Virtus laudata ut cresceret illa tua.

Pag. 14.

Collatio Plutarchi & Severi.

Plutarchus vitas scripsit, vitasque Severus:
Et pulchre officio est functus uterque suo.
Quanto Plutarchus lingua præstantior, alter
Materie tanto est clarior atque fide.

Ad Calliopen.

Calliope lasso veniam dabis inclyta vati,
Officii non est immemor ille sui.
Crastina quum roseos vultus ostenderit orbi
Aurora, ad solitum penna recurret opus.

Ad Guilielmum Blondum, titulo Montjoii, illustrem.

Sequanicis mitto parvum tibi munus ab oris,
Candida Pierii gratia, Blonde, chori.
At si animum spectes, magnum misisse videbor:
Res ubi deficiunt, est voluisse satis.

Ad Joannem Fraterculum, insignem medicum.

ME curis vacuum beata rura
Nunc Fratercule detinent amice.
Contentus laris hic quiete parvi,
(Sed quem fertilis hortulus coronat,)
Compono lepidos Poëta versus,
Versus, quos, Clario favente, docta
Forsan posteritas canet probatos.
Te sacra retinet locus Iophiæ

Pag. 15.

J. LELANDI ANTIQUARI

Illic, lector ubi frequens columnas
 Tritas occupat, & labore longo
 Palmæ dulce decus parat superbæ.
 Unde inter medios sophos, sophistas
 Monstraris digiti nota benigni.
 Ut tu gymnasii celebritate
 Gaudes; sic ego amenitate ruris.

Ad somnum.

GRata quies fessis membris dulcissime somne,
 Languida permulcens lumina, somne veni.
 Fullerit ignifera quum clarus lampade Phœbus,
 Hinc è turgidulis somne recede genis.

Unio Rosæ & Lili.

PRima rosas sedes picto debetur in horto,
 Proximam & à prima Lilia cana tenent.
 Illæ Sidoniæ tinguntur murice gentis,
 Hæc sunt Sithonia candidiora nive.
 Illas noster amat, tanquam sua stemmata, Princeps:
 Hæc etiam summo Gallus honore colit.
 Lilia purpureis dii jungant alba rosetis,
 Vernet ut in terris pacis alumna quies.

E Græco.

Candidus est ingens plane Thesaurus amicus,
 Si quis servandi norit habere modum.

Ad Brienum Tuccam, Henrico Octavo Regi à thesauris.

Lumen Pierii gregis, Briene,
 Quem vel tergemini virum caterva
 Doctorum titulis ad astra tollit:
 Si te non teneant tui meique
 Causæ Principis inclyti severæ,
 Ignotam accipe schedulæ Camœnam,
 Quæ pro tempore gratiam laborat
 His paucis numeris apud te inire.
 Ut sic freta tua benignitate,
 Plures, ac etiam elegantiores
 Promat, queis celebrem tuam Britannis
 Virtutem faciat celebriorem.

In effigiem Nymphæ, terrarum orbem altero calcantis pede.

CAstalos decorat Smythi formosa Penates
 Nympha, coronati Zeuxidis arte nitens.
 Stat roseo vultu, crispas quoque vertice plumas,
 Syndone se mediam, cetera nuda, tegit.
 Calcat ovans orbis subiecta cacumina vasti,
 Femina quod juvenes presserit, atque senes.

Ad Christophorum Smythum, maximæ spei puellum.

INter candidulos decus puellos
 Non vulgare quidem, novem sorores
 Ipsas qui colis, huc adesto Smythe,
 Dum nos primitias damus recentes,
 Suadente hendecasyllabos *Thalia*.
 Huc aurem facilis tuam reflecte,
 Nostrum & consilium libenter audi,
 Musis sic potieris & cito almis.
 Selectos veterum bono libellos
 Edisce auspicio, ex quibus Latinæ
 Linguae munera comparabis ampla.
 Si porro cupias venustus esse,
 Et tersum ac teretem stylum peroptes,
 Tunc amplectere candidi Terenti
 Argutum eloquium : sales docebit
 Sparfos ac venerem simul jocosam.
 Si molles numeros amor decorus
 Exposcat, tibi Naso tunc colendus.
 Solus regnat enim potens rotundo
 Versus ore loqui : duos foveto
 Hos recte, teneris tuis dicatos
 Annis : ne fugias cave citato
 Ut præter casulam gradu, morantes
 Mellito refovent cibo puellos.

Fig. 17.

In adventum candidæ Libertatis.

Veniisti, toties petita, tandem,
 Libertas placidæ mihi quietis :
 Illud dulce quidem datura munus
 Quo curam minuas laboriosam,
 Et tristes animi mei labores.
 An fallor volucris nigrore somni ?
 Ipsa est. Nosco etenim remissio rem
 Frontem, lumina læta, fiderumque
 Instar, tota micantia hinc & illinc.
 Tum vestes video leveis, & auro
 Servili vacuas, tamen decentes :
 Subridet loculum ferens apertum,
 Laudata mediocritate felix.
 Felix & comite optima quiete :
 Nec pili faciens opes Midæas,
 Fortunam tenuem beata præfert.
 Qua nunc lætitia, quibusve digne
 Adventum celebrem tuum corollis ?
 Vos Musæ, mea cura maxima, ô vos

Musæ

Musæ incendite nunc focus Sabæa
 Plenis munera : vos rosas suave
 Spirantes date, ceterosque fundit
 Quos ver purpureum novos odores.
 Hæc nam prima dies tulit salutem,
 Libertate mihi favente blanda.

Pag. 18.

Qualis Gulielmus Latimarus Isiacus.

SI quis Cecropiæ gentis sermone venusto
 Floret, & eloquio, Roma diserta, tuo :
 Si quis Aristotelis fecunda volumina versat,
 Judicii rara dexteritate boni :
 Si quis legiferum Mosén, sanctosque Prophetas
 Excolit, ac Christum purius ore docet :
 Si quis, avaritia pulsa, mediocria curat,
 Est ea Latimari gloria vera pii.

Pardus venator.

ÆRipedem cursu volucris prævertere cervum
 Nuper erat canibus palma superba citis.
 Prodiit intrepide, non vinci at vincere sperans,
 Pardus, habens maculis vellera sparâ nigris.
 Cursu Gnosiacas illum superare sagittas
 Et volucres credas vincere posse leves.
 Romanis, rerum Dominis, venatio forsan
 Perplacuit : similem secula nostra vident.

Ad Justum, Paulinæ scholæ moderatorem.

QUI linguas teneras nova refingis
 Quadam dexteritate, nec ruinam
 Musarum pateris nitentium ullam,
 Tu nunc, Juste, meum manu benigna
 Carmen suscipe, lætitaque pridem
 Conscriptum monitore præpotente
 Phœbo, cujus amor mihi indies sic
 Crescit, conspicuos ferens ab alto
 Cœlo tot radios, quot hæc arundo
 Istis nunc facile illinire chartis
 Certe nulla potest ; lubens patroni
 At magni imperium sequetur omne,
 Virtutesque tuas ad æstra tollet
 Comptis hendecasyllabis Phæleuci,
 Quos Paulo chorus ille consecratus
 Laudem concinet in tuam canorus.

Pag. 19.

Columna in Isidis vado, à Nicolao Cratzero Mathematico erecta.

MArmoreas cantat celeberrima fama columnas,
 Quas claris statuit maxima Roma viris.

Nec

Nec minus insignem cantabit fama columnam,
 Cratzeri artificēs quam statuere manus.
 Candida Zodiacus circumdat circulus apte
 Marmora, quæ vario picta colore nitent.
 Fulgidus auricomo quum splendet lumine Titan,
 Umbriferis spatiis tempora certa docet.
 Quum nitidis fulget Phœbe redimita coronis,
 Horarum numeros linea tincta notat.
 Præterea variis inscripta columna figuris
 Astrorum motus ingeniosa refert.
 Cujus ab exemplo, doctorum turba columnas
 Erexit rara sedulitate novas.

Ad N. Jonum.

Ilustris veteres notæ poëtas
 Tu versas, studiose Jone, dextra
 Nostro consilio : precor recepta
 Ut provincia nunc tuo labori
 Fructus accumulet, favente Musa,
 Amplos. Dimidium quidem negoti
 Est recte incipere : exitus probabit
 Dictorum niveus fidem meorum.
 Durum principium : sed hoc voluptas
 Mollit blandula. Scire quæ sit ista
 Vis? Audi. Resonos colit poëtas
 Quisquis judicio valet profundo.
 Ille autem poterit volare certis
 Pennis per varias vices, & atris
 Lucentem tenebris opem referre.
 Hinc tutus poterit genusque quodvis
 Doctrinæ melioris ore terfo
 Orbi pandere, & Aonas sorores
 Sacris montibus evocare, cum queis
 Aut molleis elegos amator ardens
 Totus consonet, aut cruenta grandi
 Cantet bella virum tuba, Deorum
 Laudem aut hymnisonis modis supremam
 Vel fulgentia ad astra transfiguret.
 Me sic magna loqui putes, modo adsit
 Viva indultria, mens & incallescens.
 Maturas segetes tui laboris
 Exacti pretium feres perenne.

Pag. 20.

Laus Macrini.

Barbitus argutis Macrini personat odis,
 Quas vel Pierides concinuisse velint.

Comparatio,

Comparatio, in gloriam Henrici octavi Regis potentiss.

Quantum puniceis novo roseris
Cedunt vere suis rubeta spinis :
Quantum lilio amcenioris horti
Gemmae omnes aliae nitore cedunt :
Quantum cetera puniceis decore
Malis poma quidem rubore cedunt :
Quantum coniferis breves myricae
Concedunt quoque gloria cupressis :
Quantum stelligero repressa tellus
Coelo mole sua & nigrore cedit :
Tantum omnes alii celebritate,
Fama, nomine, gloriaque vera
(Ut mittam ingenii valentioris
Lumen, flumina, fulmen, atque vires
Rari iudicii tui perennes)
Concedunt tibi Principes fereni,
Henrice, o patriae tuae columna
Talis, qualis erat celebris illa
Olim quam extulit Hercules triumphans.

pag. 21.

Ad Musas.

A Onis quae montibus affoletis
Lusitare, & virgineam choream
Ducere, infertis manibus, sorores,
Carmine dulci,
Ferte vires, atque lyram canoram
Consonis hic vericulis, poetæ
Cognito gratissima dona vestro,
Ferte, sorores.
Omnis arbor parturiens odoris
Floribus, spirante Favonio tam
Molliter, mentem ad numeros canoros
Illicit almam.
Asperæ brumæ impatiens hirundo
Tecta (nidos intepidos quidem illos)
Jam relinquens penna agili ferenas
Verberat auras.
Sepibus lætæ volucres amcenis
Dulce cantillant, resonantque claris
Vocibus pulsata celebriori
Æthera cantu.
Si lyram Musæ faciles rogatam
Hic novo vati dederitis, aptis
Laudibus divina canet benignus
Numina vestra.

Ad

Ad Franciscum Poinum, equitem undequaque clarissimum.

SIC, Francisce, tuis chorus canentis
Phoebe laudibus insonat, decora
Ut se quisque putet sacri tulisse
Vatis nomina, gloriamque, & una
Ornamentum hederæ sequacis alnum,
Si te carmine laudet, ornet, effert :
Quem Musæ, Charites, Venus, leposque
Tollunt unanimes ad astra celsa.
Quare nunc mea candidum Thalia
Persuasit mihi calculum inferendum.
Quo dotes celebrem tuas benignus :
Gaudes qui rigidos & inter hoïtes
Blando Pegafides sinu fovere ;
Contendisque tuis dare id Britannis,
Priscis quod dedit inclytus Latinis
Mæcenas, studiosus & Maronis
Et Flacci lyrici illius poetæ.

Pag. 22.

Judicium de Brixio & Moro.

BRixius est nivei candoris plenus, & ille
Judicii veri libera verba ferit.
Brixius æquavit mellito carmine Morum,
Clarior ingenii nomine Morus erat.

Ad Ephæbum.

NActus oportunum tempus, formose salutem
Lelandus multam mittit Ephœbe tibi.
Nec modo contentus solam misisse salutem,
Dona etiam studiis mittit & apta tuis :
Nempe hoc reticulum, nervoso stamine tensum,
Bissenas numero Sequanicasque pilas.
Tu, scio, gaudebis collato munere parvo,
Ac si misissem gemmea dona tibi.
Nec sine causâ equidem, si tandem judico recte,
Respondent annis munera nostra tuis.

Ad Briennum Tuccam, Equitem.

Virgilii carmen quod non violaverit ignis,
Tucca dedit : tu das Bacchica farta mihi.
Quilibet è doctis versus fervaret ab igne,
Principis est hederam sed tribuisse viri.
Quanto privatus minor exstat principe, tanto
Major Romano, Tucca Britannus erit.

Pag. 23.

Sciurus Chrysidis.

HAstas dum coryli colit vibranteis
Rufus testigeram nucem sciurus,
Vol. 5. N

Hamis

Harnis prandiolum rotans aduncis,
 Aures lætus & arrigens acutum,
 Erectusque sedens statim reduxit
 Et caudam ad tremulum caput pilosam,
 Naturæ referens suæ latentem
 Certe nescio quam potentiam; unde
 Et nomen proprium inditum eleganter,
 Illic scilicet oriens Pelasgo è
 Fonte, & significanter undecunque :
 Hinc exercet acutulos receptis
 Testis denticulos, opusque fervet :
 Fragmenta undique decidunt refracta,
 Testarum & cumulus cito fit ingens.
 Elugent sua præmia hæc puelli
 Sic sublata quidem, frequenter idque.
 Tunc viscum & pedicas, crucem tyranno
 Immiti, unanimes minantur omnes.
 Felix ille tamen fame repulsa
 Maturas coryli nuces recondit
 Cautus continuo horreis in ipsis :
 Illic arbor ubi incavata prostat,
 Securosque thoros suis alumnis
 Musco luxuriante præparavit.
 Libertatis erat sciurus iste
 Cultor perpetuus : sed (heu!) puellus
 Unus, fraudibus usus (heu!) malignis,
 Tam gratæ invidet illius quieti.
 Hic vero nemus omne curiosus
 Collustraverat, & dolo assuetus
 Compegit remoras, quibus miselli
 Vel collum implicet, aut pedes catenet.
 Ignarus laquei sciurus atri,
 Prædatum egreditur vagus per umbras
 Optatas, coryleta qua virescunt
 Et fructus reparant suos abunde.
 Nec quicquam timet : interim impeditus
 Et multum subito malo gravatus
 Persentit pedicæ subesse fraudes.
 Contendit miseris modis retorta
 Vi dissolvere vincla, ibi tumultu
 At nil proficit, arctiusque tandem
 Irretitus & involutus omnem
 Servus spem projicit, doloque cedit.
 Præstructor videt, advenitque lætus,
 Et vinclis cito prædulam solutis
 Captæ colla feræ premit catena.

Fag. 24.

Hinc

Hinc prudens animalculo puellus
 Tam molli & lepido potitus, urbem
 Turritam repetit, sui & patroni
 Hæc munuscula deferens amicæ,
 Formosam Venerem salutat ore.
 Tunc illa, officii memor, puellum
 Laudatum aureolo venusta donat.
 Chrysis bella suis videns parata
 Dona hæc deliciis, comit fovetque,
 Cicurat quoque dextera sciorum
 Molli, ac ambrosios cibos ministrat.
 Nunc collum illius aurea catena
 Cingit, longius ille ne vagetur.
 Sic qui frondicola esse totus olim
 Assuevit, facile hac domesticus fit.
 Et non illepidos movere lusus
 Doctus, tum Dominæ suæ placere :
 Cujus tam bene cognitam ille frontem
 Observator habet, nuces amaræ
 Quam fuscas coryli : nigros ocellos
 Observat Dominæ, indices doloris
 Atri, lætitiæve : quos solo ipso
 Fixos quum videt, ô quot ille tristeis
 Tum curas simulat ? severus aures
 Demittit teneras, gemenque moesta
 Claudis lumina, velat omne pansa
 Cauda corpus, & algida recumbit
 Terra, tristitiam docente vultu.
 At quum Chrysidis aureæ micantes
 Cernit clare oculos, redit lubenter
 Ad lusus veteres, & ad cachinnos :
 Fulgentis Dominæ finum repentem
 Scandens, lacteolas premit papillas.
 Atque ut Chaoniæ solent columbæ,
 Jungit molliculis labella labris.
 Nunc tundit pedibus ferox protervis
 Pectus marmoreum suæ Dianæ.
 Iras & simulat graves receptas :
 Nunc & depositis minis serenus
 Fingit ludicra blandulus faceta,
 Notum præmiolum petens nucellæ.

Pag. 25.

*In reditum Richardi Pacæi, utriusque linguae
 ornamenti clariss.*

JAM fospes rediit noster ab inclytis
 Pacæus Venetis, Aönidum decus,
 N 2

Et

J. LELANDI ANTIQUARIUM

Et secum in patriam lumina rettulit,
 Aut (verum ut fatear) numina rectius.
 Ecquis lucidulis candidus unio
 Conchis innitet? Ecquis mihi fulgidus
 Ramus concrepitat frondibus aureis?
 Cum quo pectoris ingentia gaudia
 Plaudentis celebrem? Quæ mihi consonæ
 Musæ clara ferent carmina, queis ego
 Pacæo reduci gratuler intime?
 Quem absentem miseris vocibus ambiit
 Doctorum chorus, O sidera conquerens
 Vel crudelia. Quem splendidus insuper
 Nympharum numerus notus Apollini
 Absentem indoluit mirificis modis.
 Quem saluum ac reducem visere gestiens
 Grex natus studiis, plausibus assonat.
 Quem Musæ reducem denique splendide
 Vincitæ purpureis tempora floribus,
 Certant carminibus vel ter ovariantibus
 Ad coeli nitidi tollere culmina.

Pag. 16.

In statuum Joannis Coleti, fani Paulini Decani.

E Loquio juvenes ubi Lillius ille polivit,
 In statua spiras, magne Colete, tua.
 Quam si Praxiteles fecisset magnus & ille,
 Forsitan æquasset, non superasset opus.
 Hac salva statua, divini forma Coleti
 Temporibus longis non peritura manet.

Ad Joannem Diconum.

E Ximius nostri cultor, Dicone, fuisti
 Nominis, eximius cultor & ipse tui.
 Sæpe tibi nugas nostras recitare solebam,
 Sæpe mihi nugas tu recitare tuas.
 Posteritas igitur merito testabitur ipsa,
 Numen amicitie nos coluisse pium.

Ad Cygnum.

C Ygne, coronasti viridi mea tempora cisso,
 Et mea sunt hederæ munera, Cygne, tibi.
 Crescite felices hederæ, felicia vatum
 Præmia, non ullo deperitura die.

Ad Thomam Milonem.

D Icerer à cunctis merito ingratus esse,
 Si non laudaret te mea Musa, Milo.
 Tu me vel teneris annis utroque parente
 Orbem accepisti, vel pietate mera.

Tu

ENCOMIA ILLUSTR. VIROR.

101

Pag. 27.

Tu me informandum studiis melioribus usque
 Curaſti : inſtructor Lillius ille fuit.
 Cujus ab induſtri cura didicere Britanni,
 Facunde pubes ingenioſa loqui.
 Tu me Socraticos juvenem poſt inter alumnos
 Qua nitet eximie Granta beata, locas.
 Deinde etiam Iſiacam petii feliciter urbem,
 Exſtincto Icenno Principe morte meo.
 Poſtremo Henrici Regis mihi gratia multum
 Proſuit octavi, munificæque manus.
 Hinc mihi facta domus ſtudioſa Lutetia, ad unguem
 Doctos qua colui ſedulus urbe viros:
 Budæum, Fabrum, Paulum Æmiliumque, Ruellumque,
 Æternis plane nomina digna cedris.
 Pro quibus ô meritis ceſſabit fundere ſummo
 Lucifer ante ſuum clarus ab axe jubar,
 Impiger & fluctus odio delphinus habebit,
 Equoreasque ferox urſus amabit aquas,
 Quam, Milo chare, tuum labatur pectore noſtro
 Nomen, quod pietas perfovet ipſa ſinu.

Ad Petrum Vannum.

L Audaſti tenuem, doctiſſime Petre, Camœnam
 Qua cecini Tuccæ nomina clara mei.
 Ipſe tuæ mentis niveum laudabo viciffim
 Candorem, ſimili non ratione tamen.
 Nam tuus ille meæ candor decus addere Muſæ,
 Candori poterit nil mea Muſa tuo.

Gratulatio ad amicum pro munere.

T Emporibus duris quod certe defuit aurum,
 A famulo accepi, munera grata, tuo.
 Quid tibi nunc reddam tali pro munere munus,
 Mittere quum tenuis fors mea, magna vetet?
 Si præſtare novem quicquam per carmina Muſæ
 Poſſint, & ſi quid fautor Apollo meus,
 Deferet ante ſuas ſylvas philomela canora,
 Quam non officii ſim memor ipſe tui.

Ad Gonellum, ut urbem relinquat.

Pag. 28.

CUR tanto ſtudio colas celebris
 Londini Aœnie improbos Gonelle
 Luxus, non video; quibus foveſur
 Corpus molliculum, ingeniū impotenter
 Cura poſthabita ſacri: vel illos
 Cur vanos ſtrepitus ames ſuperbæ
 Urbis, multiloquus licet popellus

Te

Tu

Te monstret digito, quod inter ipsos
 Doctos doctus & ipse consequaris
 Linguae delicias meras Latinae.
 Averte auriculas tuas ab illo
 Plebis iudicio levi frequenter.
 Si laudis solidae petis coronam,
 Secessus pete, conferent & illi
 Flores ad cumulum venustiores.
 Aedes ergo age civicas relinque,
 Nam, me iudice, non videtur ille
 Dignis sat propriae modis studere
 Vitae, qui genium suum per urbis
 Cessator medias fovet popinas:
 Quin ultro ingenium colit qui amoenum
 Intento studio & quidem perenni.
 Hic forsitan videor tibi molestus,
 Dum totus cano cantilenam eandem:
 Certe candor, amor movent iubentque,
 Ac nunc ultra etiam imperant, ut audax
 Scribam, sustineamque constitutam
 Causam, sed ratione quadam honesta
 Hac, ut pervehemens velim videri
 Orator potius tibi, imperator
 Quam subdurus ego. Satis voluntas
 Est autem tua cognita, at laboro
 Currenti stimulum addere impetentem.
 Sic villam repetas tuam beatus,
 Commisamque tibi sacro patrono.
 Defendas querulos pius clientes.
 Te Grantania praedicabit illa,
 Qua floret Schola maxime diserta,
 Linguae & gloriola utriusque pollens.
 Venatoria te statim obviusque
 Gens amplexibus advolans fovebit
 Vivum, tum reducem sibi valentemque
 Hinc inde accipient: libenter ergo
 Secessum celebra, relinque & urbem.

Quale carmen Borbonii.

T Alia Barbonius modulatur carmina vates,
 Qualia quum moritur, concinit albus olor.

In effigiem D. Hieronymi.

D Ive tuos cerno quoties Hieronymus vultus,
 Scripturae toties ardeo amore sacrae.

Ad lectorem de Cygni querela.

P Alladas misere facundus Cygnus Athenas
 Ingeniis queritur non superesse bonis.

Quid

Quid Pandionæ jam sunt nisi nomen Athenæ?
 Carminibus cecinit Naso poeta suis.
 Sed cur sic queritur? florebunt semper Athenæ,
 Atticus æterno perfluet ore lepos.
 Urbes ut pereant, facundia nulla peribit;
 Gloria virtutis non moritura viret.
 Naturæ vitio fons areat unus & alter,
 Non expectatus tertius ecce fluit.
 Ingenii Eloquiique vices commutat & ipsa,
 Sic tamen ut reparet semen utrique bonum.
 Urbis Athenarum monumenta illustria multum
 Suspicio, veneror, percolo, laudo, cano.
 Nomen Athenarum mihi non bene tinnit ad aurem
 Nudum; Granta quidem personat usque mea.
 Illam barbaries Scythicis fœdavit ab oris
 Urbem, progenies & truculenta, Getæ.
 Hanc Sigbertus apex regni, & Burgundio felix,
 Certabant studiis condecorare sacris.
 Vicus (& exiguus tantum) male tectus & ille,
 Antiquæ famæ perdidit omne decus.
 Cognitione trium linguarum Granta coruscet,
 Attici & eloquii fulmine præstat acri.
 Quam juvat ingenuæ nutricis dicere laudes!
 Parta per illam si nunc mea fama nitet!
 Tempora deducant longam felicia vitam,
 Laudibus affurgam, Granta serena, tuis.

Ad Brienum Tuccam, in frontispicio Procopii.

Siquid in humanis sit rebus, reddere possit
 Quod nos prudentes, multisquisque viros:
 Si quid sit vitæ quod profit, & undique mentem
 Moribus informet terque quaterque bonis:
 Historia hoc præstat, Tucca ornatissime, cujus
 Nulla tibi laudes dicere Musa potest.
 Accipies igitur quem mitto fronte serena
 Hunc Procopum, studiis munera digna tuis.

*Ad Thomam Sulmonem, Henrico octavo, Angliæ
 Regi, ab Epistolis Gallicis.*

TU mihi doctrinam tribuis laudemque disertis,
 Et celebras longo nomen honore meum.
 Non ego, mi Sulmo, tali me dignor honore,
 Laureæ nominibus convenit ista tuis.

In natalem diem.

Tempora Pierides roseis vincite corollis,
 Consona Castaliæ filæ movete lyræ.

Pag. 30.

Hæc

J. LELANDI ANTIQUARII

Pag. 31.

Hæc est festa dies, qua primum vidimus illa
 Sideribus picti lumina clara poli.
 Hæc lux alma quater senis natalibus Idus
 Septembris reparat : tempora læta quidem,
 Atque mihi certe niveo signanda lapillo,
 Officii ut videar commeminiſſe mei.
 Sic mihi Neſtoreos concedat Juppiter annos,
 Et det tranquilla prosperitate frui.
 Deliciis nec enim ſtatuo hîc extendere vitam,
 Otia vel rebus pigra fovere malis.
 Hoc tantum cupio, ſtudiis prodeſſe politis,
 Laudibus & patriæ creſcere certo meæ.
 Nobilis illa fuit, ſed tantum hoc deſuit unum,
 Scriptores memores, poſteritatis amor.
 Vos antiquarum rerum (mea cura) Britanni,
 Sollicita excutitis qui monumenta fide,
 Exſerite ô calamos, exempla oſtendite clara,
 Patria ut eniteat, picta colore ſuo.

Ad Laur. Sparckfordum.

Pag. 32.

SI fortuna potens meis faveret
 Votis, præmia pectore allubente
 Donarem aurea : ſed mihi volenti
 Hæc ſors invida quum neget, retortam
 Oſtentans faciem, boni feres nunc
 Parvum carmina munus iſta. Tantum
 Effuſos numeros finit ſeverum
 Hoc tempus dare, quos tuus benignus
 Certe poſcit amor. Manet repoſtum
 Namque imis penetralibus tenacis
 Conſtantisque animi, quibus beaſti
 Me pridem officiis domi tuæ, quum
 Smithum, delicias meas, venirem
 Viſurus : poteram & lubenter illic
 Tecum perpetuos dies manere.
 Nymphis non Helicon ſacris videtur
 Fons nunc gravior, illa quam tua iſtinc
 Viſa eſt villa mihi, nitens ſerenum
 Paſſim floribus & ſitu tam ameno.
 Supplex comprecor ut tuis amicis
 Serves, atque tibi valens (paratum
 Muſis hoſpitiū) bonis ad annos
 Illos centuplices : gravis nec unquam
 Vitæ tædia ſentias amara
 Mi Sparckforde, vel horridum ruentis
 Fortunæ illius impetus feroces.

In effigiem Fortunæ navigantis.

Navigat æquoreo Fortuna in gurgite picta,
Qualis Apellæis est Venus in tabulis.
Lubrica dat puppim lunatus corpora delphin,
Cœruleas fulcans impete ventris aquas.
Dat tenuis syndon curvæ quoque vela carinæ,
Quam tenet in nivea splendida virgo manu.
Quattuor horrifono spirantes turbine venti
Distendunt pleno flamine vela simul.
I nunc, & dubites tecum, Fortuna proterva
Cur una nequeat sede manere diu.

Ad Gulielmum, Gunteri filium.

Herculis æterni celebrant præconia vates,
Victor quod Cacus præferat ille truce.
Cecropius famæ tulit incluta præmia Theseus,
Qui sævum rigido contudit ense Scynin.
Nec minor ipsius crudelem fama latronem
Quod Scyron ad Stygias miserit ultor aquas.
Si tanta Alcidis debetur gloria factis,
Si tanta Ægiden gloria jure manet :
Quanta tuis merito accedent encomia factis,
Quo duce piratæ, victa caterva, jacent ?
Quos neque Turcarum potuit convincere princeps,
Armiferisve Rhodos insula clara viris.
Quos neque vitiferæ potuerunt agmina Cretæ
Vincere, quos Veneti nec potuere duces.
Macte animo, & monistris fac talibus æquora purges,
Guntere, armisoni cura decusque Dei.

Ad Thomam Voluesegum, Archiepiscopum Isurocanum.

Pag. 33.

Sic tuus Henricus, regum qui gloria florens,
Perpetuo studio te colat, ornet, amet :
Sic pia conjungat proceres concordia magnos,
Ut justo belli fulmine Turca ruat :
Sic vastas operum tantorum denique moles
Absolvas, summo templa dicata Deo.
Sis bonus ô ! felixque mihi : tutela Camœnæ
Dicêris merito, præsidiumque meæ.

Ad Nicolaum Odouallum.

Oudoualle, novem comes sororum,
Doctas pectore litteras benigno
Qui totus deamas, sinistra plane
Mœstus sidera nunc vocare possum,
Quæ te tam niveum mihi sodalem,
Quæ te tam veterem intimumque amicum
Vol 5.

Fato

Fato non placido mihi abstulere,
 Translatum ad rigidos quidem Brigantes,
 Quo vix crediderim migrâsse Musas.
 Nam Mavors ibi regnat, ac cruentos
 Exercet gladios, premens subinde
 Scottos, & valida manu Britannos.
 Quid Musis modo Marte cum furenti?
 At si fata negant, tuos penates
 Ut dulces repetas, precor diserto
 Te Septentrio barbarus patrono
 Linguis floreat undecunque doctis.

In naumachiam, à Gulielmo Guntero in mari Gallico commissam.

Pag. 34.

Fulmineo hostilem premeret quum Marte carinam
 Gunterus, tumido victor in orbe potens,
 Occuluit pater Oceanus sua cana timore
 Tempora, qua vitrei gurgitis ima latent,
 Cœruleisque suum caput ocyus abdidit undis
 Neptunus, falsæ rex stupefactus aquæ.
 Qui ferrugineos alga præcingere crines
 Assolet, attonitus Glaucus in antra ruit.
 Quique capistrati delphini curva Palæmon
 Terga premit, scopulis condidit ora cavis.
 Nec minus horrifono Triton qui personat ære,
 Merfit præcipiti corpora vasta fuga.
 Omnes nam tonitru pavefacti, & fulmine multo
 Tormentorum, animos vix habuere suos.
 Iratumque Jovem è cœlo venisse putabant,
 Ut fratrem è refluxis pelleret ultor aquis.
 At quum deposito lætum Pæana furore,
 Victor Iô ingeminans, concinuisset Iô;
 Et spoliis captis, hostili & nave refracta,
 Magnanimum felix exhibuisset opus;
 Æquoreus sensim princeps caput extulit undis,
 Lumine collustrans spumea regna vago.
 Qui postquam chari cognoverat hospitis ora
 Gunteri, eminuit totus ab amne Deus:
 Conchifonumque suum ex undis Tritona vocavit,
 Ut caneret forti prælia facta manu.
 Ille patris properans audita voce, marinis
 Undis exfiliit, classica bella canens.
 Tum virides toto vidisses æquore Nymphas,
 Doridæque in numerum disposuisse pedes.
 Quarum & ad exemplar, tunc turba Britanna recurvo
 Littore gaudebat ducere tota choros.
 Atque revertentem lætis complectitur ulnis
 Victorem tantum, præsidiumque maris.

Ad Joannem Barretum Jurisperitum.

SIC tua Budæi divina volumina magni
Sæpe manus verset, verset & Alceati.
Sic tua sollicitos facundia rara clientes
Sublevet, & medio stet tua causâ foro.
Perlege quæso meas, Barrete, Epigrammata nugas,
Censoreis quoniam te statuere suum.

Pag. 35.

Ad Brienum Tuccam, equitem.

Magnus Alexander fertur præclara poetis
Grandisonis larga dona dedisse manu :
Sed nec Tucca tulit meus ulla minora, Philippos
Qui totidem, quot nos carmina læta dedit.
Pierides tanto patrono assurgite vestro,
Æquat Alexandrum munere Tucca suo.

Ad D. Quietem.

SAlve læta Quies, venisti fidere fausto
Ut vatem invisas Dia serena tuum ?
Te rogo per Phœbum mihi dicas perque sorores,
Tam longæ fuerit quæ tibi causâ moræ.
An te detinuit vates Hieronymus, an te
Hæsius, an Urfinus, Borboniulve meus ?
Doctorem certe quisquis fuit ille virorum,
Felicem multis credo fuisse modis.
Ergo velis mecum longos habitare per annos,
Et mea Musa tuum nomen ad astra feret.

Ad Arturium Arcium, nobiliss. Equitem.

VEnit fama mihi frequens ad aures,
Quæ te magniloquo ore prædicabat
Doctrinæ eximium politioris
Cultorem, obtigerat mihi priusquam
Tecum notitia ulla luculenta :
Quam me confiteor bono meo amplo
Arci hîc omnibus erudite veram
Invenisse modis. Memor serenæ
Frontis, qua me ita candidus beâsti
Vel tum quum Domino tuo meoque
Læta porrigerem manu Libellum :
Ut certe mihi visus inde fautor
Virtutis celeberrimus venustæ.
Quare nunc calamo tibi volucris
Nactus temporis otium quieti,
Has transmittere litteris parabam
Crates, ne beneficium putares
Ingrato, immemorive contulisse.

Pag. 36.

J. LELANDI ANTIQUARIUM

Ad Musas, ut Mariam, Henr. Oct. filiam, invitant.

Fauſtis nunc avibus novem ſorores
 Sumptis organulis decenter ite
 Ad divam Mariam, decus Britanni
 Rarum Trojugenæ: bonas colit quæ
 Multum pectore litteras benigno:
 Late & conſpicuis nitet per orbem
 Quæ virtutibus optimis ſerena.
 Recta pergite, cura noſtra, Nymphæ
 Ad Nympham faciles, & ora læta
 Lætæ ſolvite vocibus canoris.

Ad Mellitum.

Dignus eſt hoc dulci Melliti nomine, ſic ſunt,
 Quæ ſcribis, quovis mellea melle magis.

Ad Rodolphum Boureum.

DUM certas animo creſcentem ornare poetam,
 Candidulo neſtens florida ſerta mihi,
 Munera pro tenui fortuna maxima præbes,
 Ut doceas Muſis quæ tribuenda bonis.
 Talibus officiis ego motus, arundine ſumpta
 Imparibus cupio neſtere verba ſonis.
 Sed dare jam numeros paucos tibi, doctæ Rodolphe,
 Eſt aquulam vaſtis fundere gurgitibus.

In effigiem Nymphæ.

Exercet digitos Veneta teſtudine Nympha,
 Puniceus radius cujus in ore nitet.
 Aurea & hanc gracilem commendat corpore veſtis,
 Ac lepidum cingens pluma ſuperba caput.
 Cetera quid narrem? narrabo pingere Apellis
 Artiſces talem vix potuiſſe manus.

Ad Richardum Tomionem.

AUT me deſtituet Clarius, Clariſque ſorores,
 Aut, Tomio, in noſtro carmine primus eris.
 Nam quamvis ſolido multos complectar amore,
 Pectoris ipſe tamen maxima cura mei.
 Nota ſatis cauſa eſt, (nec enim manifeſta negabo)
 Me quoniam ſumme diligis atque colis.
 O! mihi ſi linguæ centum ſint, oraſque centum,
 Creſceret in laudes tunc mea Muſa tuas.
 Deſtituor: tenuis certe ſacundia noſtra:
 Quanta tamen quanta eſt, ſerviet illa tibi.

Gratulatio in reditum Thomæ Luſſeti.

Veniſti incolumis jam mihi reddite
 Luſſete? & Venetum linquere floridos

Vis

Vis campos, studiis mote Britannicis,
 Quæ sic auxilium concupiscunt tuum?
 Venisti ut veteres sospes amiculos
 Nunc tandem recolas? ô! niveam mihi
 Lucem, quæ potuit te modo reddere
 Optatum toties sollicita prece.
 Hæc festis radians frondibus est dies,
 Et fertis mihi signanda recentibus:
 Hæc votiva dies, hæc mihi calculo
 Ornanda est niveo: quæ simul expulit
 Curas è tremulo pectore lugubreis,
 Et te delictum reddit amabile.
 Non certe lyrico lauriger ille erat
 Flacco Virgilius gratior, Atticis
 Post longum rediens tempus ab intimis,
 Quam Lupsete mihi tu modo reddite:
 Quem longum cupiens cernere sæpius
 Lassabam Superos vocibus asperis.

Pag. 38.

Posteritatis amor dubius.

Posteritatis amor mihi perblanditur, & ultro
 Promittit libris secula multa meis.
 At non tam facile est oculato imponere, nosco
 Quam non sim tali dignus honore frui.
 Græcia magniloquos vates desiderat ipsa,
 Roma suos etiam disperisse dolet.
 Exemplis quum sim claris edoctus ab istis,
 Qui sperem Musas vivere posse meas?
 Certe mihi sat erit præsentem scribere sæclo,
 Auribus & patriæ complacuisse meæ.

Ad Carolum Blondum, Guil. Blondi filium.

Parvum candidule en tibi libellum
 Dono Carole mittimus, quem Homero
 Magno Thespiadum sacer sororum
 Ut vero tribuit chorus parenti.
 Tu munus specie licet pusillum
 Ne spernas tamen. Indicus lapillus
 Sæpe est vel Paris prior columnis.
 Ne spernas Latine lyre moventem
 Græcum stamina suaviora Homerum.
 Nam Musa illecebras habet Latina,
 Quæ sæpe Aonios tenent poetas.

Epithalamium Jo. Clementis medici, & Margaretae.

Mixtae purpureis novem revinctæ
 Sertis, nunc Helicone cur relicto

Huc

Vis

J. LELANDI ANTIQUARIUM

Pag. 39.

Huc tendant, lepidos modos canentes :
 Cur junctis manibus levem choream
 Tam præter solitum colant, venusta
 Dic quæso foror ô mihi Thalia.

Thalia.

HÆC lux, quæ rosea lampade panditur,
 Clementi niveam jungit amiculum,
 Et dat conjugii fidere faustulo
 Pulchri primitias sacras.
 Græcis litterulis vir nitet undique,
 Conjunx eloquio prænitet Italo,
 Hinc festus properat Pieridum chorus
 Ut dulces decorent thoros.

Euphrosyne.

Splendidam lucem celebremus ergo,
 Sedula cura nivææ forores :
 Illitas dextris faculas tenentes
 Sulphure vivo.
 Virgines & nunc alacres amcenæ
 Incolas Cyrrhæ comitemur almas,
 Vocibus belle retonis canentes
 Carmina læta,

Aglaia.

HUC Hymenæe veni, crocea redimite tiara,
 Et grato faveas ignibus ore novis.
 Lucida felici veniat fax omine quæso,
 Assuetasque preces dic Hymenæe tuas.
 Candida nam docto Clementi jungitur uxor,
 Margaritis, insigni virgo decore nitens.

Ad Brienum Tuccam, equitem.

TUCCA tibi mitto chartacea munera vates,
 Non est fors Musis amplior ulla meis.

Ad Andreæ Smythum.

Pag. 40.

Quid verbis referam jam tibi pluribus
 Quam sit res gravis (ah !) te sine vivere ?
 Cum quo sæpe fui pectoris intima
 Arcani solitus pandere, & ad lyram
 Argutis resonam dulcia vocibus
 Felix assidue fingere carmina.
 Cum quo sum solitus prata nitentia
 Gemmis visere tam versicoloribus.
 Quod tantum nisi me pelleret invida
 Per fluctus miserum fors male concitos,

Tecum

Tecum perpetuo vivere molliter
 Quam lætus poteram ! meque beatulum
 Te semper socio credere candido !
 Non auri studium, vel facer ambitus,
 Non quicquid gremio fertilis solum
 Producit, solidam sic alio mihi
 Mentem distraheret, quin tibi jungerem
 Me totum facili. At nunc prohibet mea
 Quum me fors miserum longius aspera,
 Te præfente frui, judico proximum,
 Crebris litterulis damna rependere.
 Sic præfens animus me comitem tibi
 Absenti niveo junget amiculo.

Laus Rosæ, à comparatione.

L Entula coniferæ quantum viburna cupressi
 Vincunt, & falicem vincit oliva ferax :
 Degeneres fructus, acida, & sylvestria poma,
 Punica ut evincunt mala decore suo :
 Quantum vere novo superat formosior hortus
 Herbifera montes fertilitate rudes :
 Tantum crediderim cunctos superare nitore
 Flores puniceam (Cyprica dona) rosam.

Ad Brienum Tuccam.

TU mihi, tu fulvum magni das pignus amoris
 Aurum munifica, splendide Tucca, manu.
 En ego pauca tibi parca do carmina dextra,
 Sic me pro magnis parva dedisse putes.
 Quod mihi Tucca dabas nuper, jam fugit & aurum,
 Tam bene non locus quam caput ipse tenet.
 Sit fors fausta meæ Musæ, tua, candide Tucca,
 Aurea carminibus vicero dona meis.

Pag. 41.

Ad Jo. Clericum, Episc. Badunicum.

CLerice, facundos inter numerande patronos,
 Qui jus Cæsareum & Pontificale colunt :
 Te mea Musa studet modulis laudare canoris,
 Sit quamvis impar laudibus illa tuis.
 Sat scio Parrhios tua dicere facta solere,
 Et tua Romano gloria nota foro.
 Nec te sanctarum studiosa Bononia legum
 Definit emeritis irradiare notis.
 Quid referam, quibus ipse modis utranque Minervam
 Exornes ? doctos qua ratione viros ?
 Pontifices claros Badunum reddidit olim,
 Urbem nunc claram clarior ipse facis.

Diligat

J. LELANDI ANTIQUARII

Diligat illa suum pastorem, pastor & urbem,
Ingenii dotes ut mea Musa tui.

Ad R. Craifordum.

DUM me Sequanicus chorus benigne,
Craiforde, illecebris tenet quibusdam
Linguarum, & solidæ eruditionis,
Tu vel totus obambulas beatus
Aulæ inter celebres viros Britannæ,
Et vultu frueris sereniori
Ter felix Domini tui meique.
Quam non ipse tamen tibi secundam
Fortunam invideo : mihi vicissim
Nunc in re tenui artium bonarum
Non plane tenues macrosve fructus
Contingat modo strenue parare,
Antiquam ac nitidam eloquentiamque
Instaurare, meo favente Phœbo.

Pag. 42.

Ad Cygnum de Thoma Linacro.

TE sæpe audiivi quærentem Græca Latine
Cujus adoptaret Pieris ore loqui.
Certior ut fieres super hac re, nuper adibam
Plectrigerum Phœbum, Thespiadasque Deas.
Ipse mihi Phœbus Linacrum, Linacrumque sorores,
Totaque Castalii turba diserta chori
Dixerunt uno consensu, verba Latina
Esse illum vellent cuius in ore loqui.

Laus Borbonii Vandoperani

GAllia Borbonium celebrat facunda poetam,
Cujus nectareum spirat ab ore melos.
Non sum Borbonio par versibus, attamen olim
Cantabit Musas terra Britannia meas.

Solsequium.

Surgeret Eôo nitidus quum Phœbus ab orbe,
Surrexi, vultus exseruique meos.
Occiduas sed quum fessus pertingeret undas,
Velavi rutilis ora venusta comis.
Solut amatores inter mihi perplacet omnes
Phœbus, Iô cœli delictumque soli.
Hinc ego demonstror digito formosa per hortos,
Nimine vulgari Solsequiumque vocor.

Ad Musas, ut Henricum octavum concelebrent.

MUsæ dicite Iô & Iô nunc dicite Musæ,
Tempora Pestanis cingite festa rosis.

Totius

Totius Henricus rex illustrissimus orbis,
Pectore ter niveo nos colit, ornat, amat.
Nunc licet ô tali, tanto ac sub principe nobis
Lumina Sequanicæ visere pulchra scholæ.
Nunc licet Italiam nobis lustrare disertam,
Condire & Græco verba Latina sale.
Quæ vestro dabitur regi, vestroque patrono,
Dicite, pro tali pectore dona mihi?
Quæ? nisi dulcissui notissima munera vatis,
Munera per longos non moritura dies.

Pag. 43.

In librum Tb. Linacri de emendata structura.

NON Palamedæis opus impallefcere chartis,
Nec Diomedæis invigilare libris.
Talia nam peperit Linacer monumenta politus,
Longa dies rerum qualia nulla dedit.
Hoc facile evincam sub quovis iudice recto,
Dulcia præripuit præmia Grammaticis.
Quicquid ab antiquis selegit & ipse Latinis,
Seu Græcis, recitat fertilitate sua.
Illeque cornicum tentabit figere ocellos,
Edere qui tentat scripta polita magis.

Aliud carmen, de eodem Libro.

Virgineam, docti juvenes, celebrare catervam
Quid juvat, aut nitidas Bellerophontis aquas?
Quidve Heliconæ sacrum juvat, aut Permessidos amnes?
Laurigero Cyrrhæ quid loca festa Deo?
Huc potius lætis concurrite passibus omnes,
Fingite victuris ora tenella libris.
Somnia Parnassi valeant, Bœoticaque arva:
Nunc Linacer nobis omnibus unus erit.

Ad Richardum Guntherum.

PURpurei ambrosios veris nova semina flores
Tu mihi decerpens, munera grata paras.
Sæpius hoc cures, quo certe nomine, multo
Ingenium invenies mitius esse meum.

Ad Calliopen, de Jo. Claimundo.

TE nunc, Calliope, colit politus
Claimundus facilis, novem sororum
Cui fert tot niveos chorus lapillos.
Exornat quoque te frequenter ille
Largo munere & ore perbenigno.
Quare, Calliope, lyra resumpta
Cures officium tuum vicissim,
Nomen Castalii ferens ad astra
Claimundi aurea laudibus canoris.
Vol. 5. P

Pag. 44.

Ad

Ad Richardum Hirtium.

Lumen Castalii chori serenum
Hirti, qui decoras tuo Britannos
Doctos ingenio illo amceniori,
Currenti calamo jubet notatos
Hos me jam numeros Camcena dulcis
Ad te mittere, cujus os replerunt
Hyblææ ambrosio cibo volucres.
Nam quum nectareis Latina verba
E labris fluitant tuis renata,
Tum plane videor mihi videre
Facundi Ciceronis illa secla.
Et quum mellifluos modos poëta
Felix aggredieris favente Musa
Bella scribere, tum meas fluenti
Vena has auricolas styloque mulces.
Plures dicere nunc Camcena versus
Noli: nam dabis Hirtio canenti
Nostro carmina, ut undulam tument
Infusam pelago, & minuta ligna
Densis robore saltibus vetusto.

In pictam Occasionis effigiem.

Quisquis in argutis tabulis te, Occasio, pinxit,
Seu notus Coæ gentis alumnus erat,
Seu multum toto cantatus Zeuxis in orbe,
Naturam penitus sentiit ille tuam.
Namque dedit fronti molleis gestare capillos,
Occipiti prorsus crine vacante tuo.
Fortunam arripiant præsentem: Occasio frontem
Avertens, iterum non capienda, fugit.

Fig. 45.

Collatio Budæi & Cuthoberti Dunostalli.

QUA te nostra canet, Dunstalle, Britannia laude?
An qua Budæum Gallia docta suum?
Candidus ille studet Græcam celebrare Minervam,
Græcorum celebras tu monumenta patrum.
Ille colit veteres intento pectore leges,
Sunt studii leges cura diserta tui.
Ille rudes assis docuit cognoscere partes,
Tu numeros primus verba Latina loqui.
Gallia, caufidicum tecum dignare Britannum
Conferri, niveis dignus uterque notis.

In mortem Hippolyti crudelissime interfecti.

Hippolytus quondam succinctæ cura Dianæ,
Occidit, à sævis dilaceratus equis.

Notæ

Noster at Hippolytus periit, (quid non furor audet?)

Transfossus gladio pectora tineta fero.

Integer ille fuit liquidas revocatus in auras

Numine felici, Delia casta, tuo.

Hic melioris erat vitae revocatus in auras,

Mortis & auctorem poena secuta fuit.

Nam misere periit serpentis fulmine diro,

Spectat sanguineos exitus iste viros.

Parcite mortales, scelerato parcite ferro:

Tangunt ultores impia facta Deos.

De Zephyro & Cygno.

Miratur Zephyrus meus canori

Cygni mellifluum filere carmen?

Aspiret Zephyrus, modis canora

Cygnus dulcifonis resolvat ora.

Ad Sequanam fluvium.

Page 45.

Sequana vitiferis crinem redimite corollis,

Gallica qui vitreo gurgite prata rigas:

Tu nostro praestas solamen dulce labori,

Et tetricum misces lufibus usque sophos.

Namque tuis ripis quum lentis passibus erro,

Flora quidem nares pascit odora meas.

Atque oculos eadem pictarum lumine rerum

Detinet insignis, vel sine fine, Dea.

Nominis illa tui cultrix, vicinaque felix

Hospitibusque tuis officiosa favet.

Tu quoque, quum salicis requiesco fessus in umbra,

Perstrepis arguto murmure, Somne Veni.

Audiit hæc Zephyrus genialis, flatque secundo]

Intentus strepitu, ventilat atque falax.

Insper illimi natito quum flumine nudus,

Lympha tua est votis candida tota meis.

Fac mihi, fac semper te talem, Sequana, praestes,

Et recinet numen Musa Britannia tuum.

Ad Grantanam Academiam, ut Jo. Redmanum celebret.

SI vis te facilem mihi nunc ostendere, Granta,

Et vatem officio demeruisse pium:

Quæ peto iusta, mea praestabis candida caussa,

Ni caussa mavis gratior esse tua.

Nominis en tuus est nostri studiosus alumnus

Redmannus, lingua doctus utraque probe.

Hunc famæ studeo modo consecrare perenni,

Sed mea vix poterit Musula tanta dare.

J. LELANDI ANTIQUARI

Tu bene magna potes præstare, solesque disertis
 Discipulis semper grata favere tuis.
 Ergo bonas quoniam puris è fontibus hausit
 Artes, Cecropii quot docuere patres,
 Effice fama mei Redmanni ut floreat, utque
 Lethæas nunquam mortua gultet aquas.

Pag. 47.

In frontispicio libelli.

INtra laurigeros liber penates
 Henrici modo principis sereni:
 Intra, & pellito rusticum pudorem.
 Te rex accipiet manu benigna,
 Notus Pegafidum comes, canentisque
 Argutus Clarii piusque cultor.

Ad Thomam Viatum, Equitem clariss.

DUdlegus patrias suum hinc in oras
 Ornaturus iter, monebat ut te,
 Et notum & veterem mihi sodalem,
 Impertirem aliqua memor salute.
 Feci quod voluit, lubensque certe.
 Illum nam studiis tuis sciebam
 Vinculis mirifici quibusdam amoris
 Coniunctum: ac etiam addo litterarum
 Fautorem & niveum quidem mearum.
 Tu nunc fac animum rogo, Viate,
 Nostrium, non Veneres Ityli fluentis
 Expendas propius nitentiores.
 Quas sic Castaliæ tibi puellæ
 Consensu facili simul dederunt,
 Ut vel montibus Aënis in ipsis
 Te natum chorus æstimet virorum
 Doctorum niveus fuisse plane.
 Tu nunc officium vides amici
 Qualecunque tui, proba & valeto.

Ad Briennum Tuccam Equitem.

MOS erat antiquis Jani celebrare Calendas
 Strenis, quem ritum secula nostra probant.
 Hinc est, quod mittam munus tibi, splendide Tucca,
 Officii ut videar commemorasse mei.
 Quod tibi dant alii gemmas, sat scimus, & aurum:
 Convenit ut magnis mittere magna viris.
 Pauca ego, at illa libens, antiqua numismata mitto,
 Exiguæ fortis munera parva meæ.
 Ille tamen qui quanta potest dat, maxima certe
 Non auro aut gemmis inferiora dedit.

Pag. 48.

Ad

Ad Janum Lascarium.

Nostrorum unice temporum polite
 Phoenix Lascari, qui tuis Athenas
 Musis Cecropias nitere totum
 Phœbi judicio facis per orbem :
 Jam longum mea gestiit Camœna
 Longum intrare aliqua tuos penates,
 Et præfens oculis suis videre
 Præfentes numero novem sorores
 Cum cantato Helicone, cumque festis
 Parnassi Clario jugis favente.
 Quæ tu si nivea benignitate
 Commonstraveris, illa se putabit
 Multis & merito modis beatam.

Ad Guilielmum Guntherum.

Horrida præsignis victor Gunthere solebas
 Bella sequi, & magnos ense ferire duces.
 Post domitos Turcas, post Gallica proelia, tandem
 Te post naumachiam nunc habet alma quies.
 Fixisti galeam cristatam vertice plumis,
 Emeritus postem miles ad Herculeum.
 Pro niveis tantum castris, pro puppibus altis,
 Conjuge cum chara, civica tecta colis.
 Spirat Apellæa quorum penetralibus arte
 Principis Henrici lucida imago tui.

Ad S. Gardinerum.

Argutos resonæ modos Camœnæ
 Gardinere tibi meæ dicatos
 Facunde accipe dextera benigna.
 Certat quandoquidem nitentioris
 Virtutes animi tui probare
 Paucis hendecasyllabis libenter.
 Tu certe innumeris locis ad illum
 Leges vel veterem labore grato
 Splendorem revocas, docens vieta
 Tot glossemata (opus recentiorum
 Scriptorum) ingeniis bonis obeffe.
 Hinc monstras, Cicero ut, parens Latini
 Sermonis, veterum recepta jura
 Orando infinuat, polita lingua &
 Ut causas placide statim serener.
 Tu Plauti quoque fabulas poetæ
 Antiqui lepidas quidem & venustas
 Illas, conspicuo decore quodam

Pag. 49.

Felix

J. LELANDI ANTIQUARII

Felix actor & eloquens, vel usque
 Ad miracula, nunc suis theatris
 Pulchre restituis, nitesque facto.
 Miles lumina gloriosus ille
 Sic certe mea capta detinebat,
 Ut dum vixero, semper actionem
 Illam vel memori sinu recondam.
 Partes præstitit Hancuinus amplas,
 Achinus quoque tunc suæ decorum
 Personæ exhibuit : sed unus ille
 Fabrilegus erat puellus, instar
 Multorum lepidus, venustus, ardens,
 Cujus gloria crescet undecunque.
 Tu nunc denique juris utriusque
 Consultissimus hoc agis, prius quod
 (Quantum intelligo) præstiteri nulli,
 Nempe ut causidicus sacre patronus
 Interpres vigeat scholæ beatus :
 Instrumenti etiam vetustioris
 Et mysteria magna dehinc novelli
 Tractet judicio valens secundo.
 Hæc Fortuna videns manu expedita
 Famæ ducet ovans gradus te ad altos,
 Perducetque, tuum caput decenter
 Donec præniteat mitra bicorni.

Pag. 50.

Ad Leonardum Coxum.

Inclyta Sarmaticæ Cracovia gloria gentis
 Virtutes novit, Coxe diserte, tuas.
 Novit & eloquii phoenix utriusque Melancthon,
 Quam te Phoebus amet, Pieriusque chorus.
 Praga tuas cecinit, cecinitque Lutetia laudes,
 Urbs erga doctos officiosa viros.
 Talia quum constent, genitrix tua propria debet
 Anglia te simili concelebrare modo.
 Et faciet, nam me cantantem nuper adorta,
 Hoc ipsum jussit significare tibi.

Ad Rosetum Gallum poetam.

CLarum Threicii, Rosete, vatis
 Plectrum cui faciles dedere Musæ,
 Quod sæpe Armenias tigres sonoro
 Mulcet carmine, montibusque quercus
 Deducit rigidas, & alta (mirum)
 Siftit flumina, paullulum Camœnas
 Ponas quæso tuas severiores,
 Atque adsis tenues modos canenti

Lelando,

Lelando, solita serenitate
Frontis: sic titulos tuos sonabit
Post hac grandiloquis tubis, secreta
Ruptus viscera Delphico furore.

Ad Philippum.

TErga premis Scythici quoties violenta caballi,
Nomina de factis vera, Philippe, probas.

Ad Antonium Barkerum.

ANtoni, veteres qui nostros inter amicos
Jure tuo loca non inferiora tenes,
Si potes à studiis tetricæ cessare Minervæ,
Paullulum ad has nugas lumina flecte meas.
Non facile hic credas quantum, Barkere polite,
Judicio tribuat nostra Thalia tuo:
Ergo adsis, chartas parvi & transcurrere libelli,
Qui Musæ servat pignora chara meæ.

Ad Borbonium Vandoperanum.

Vandoperane, mei censor tu carminis esto,
Quam vellem Nugis proximus esse tuis.

Filiæ Thomæ Mori. Charitæa corona.

TRes numero Charites Græci finxere poëtæ,
Æmula quas toties carmine Roma sonat.
Hactenus at nunquam res est hæc credita vera,
Ut neque de Musis fabula vana novem.
Nos tamen intrantes facundi limina Mori,
Attoniti Charites tres novitate rei
Vidimus. Et quid enim est oculis (rogo) certius? Ergo
Accipiat plenam fabula prisca fidem.

Ad Sereniss. Mariam, Reg. F.

CLarum virgineæ decus cohortis
Quæ nubes patriæ tenebricolas
Virtutis facibus tuæ serenas:
En tectos Senecæ nitenti in horto
Flores attulimus suaviore,
Quam quos purpurei ferunt roseta
Pesti. Nam hi perituro odore paucas
Post horas bifores foveant latebras
Nasi. Illi autem animi sacros recessus
Quam longum Ambrosio foveant odore.

Ad Nicolaum Uilsonum.

IRatas habeam novem sorores
Cum toto Clarii choro canente,
Si quicquam acciderit mihi petenti

Gratum

J. LELANDI ANTIQUARII

Pag. 52.

Gratum litterulis magis venustis,
 Quas nuper mihi reddidit disertus
 Lupsetus, solidum Britannicarum
 Musarum decus, addita tuo vel
 Multa nomine candido salute.
 Unde esse officium meum putavi
 Ad te scribere litteras vicissim,
 Et candorem animi parem referre;
 Non autem similem styli nitorem.
 Nam hoc præstare quibus modis, rogo te,
 Possim? pene reliqueris locum tu
 Quum nullum Veneri elegantiori.
 Sed tandem quid ego hæc tibi modesto,
 Qui præconia negligis faventis
 Linguae? Rectius obsecrem, erudite
 Uilfone, ut veteri colas amore
 Me, qui suspicio tui nitenteis
 Virtutes animi, perenne lumen,
 Ut, quum occasio fulserit serena,
 Commendes Domino tuo meoque.

Ad Ambrosium.

Convenit Ambrosii pulchre tibi nomen amcenum:
 Moribus es dulci dulcior ambrosia.

Instauratio Britannicæ antiquitatis.

Quantum Rhenano debet Germania docto,
 Tantum debebit terra Britanna mihi.
 Ille suæ gentis ritus & nomina prisca
 Æstivo fecit lucidiora die.
 Ipse antiquarum rerum quoque magnus amator,
 Ornabo patriæ lumina clara meæ.
 Quæ quum prodierint niveis inscripta tabellis,
 Testes tum nostræ sedulitatis erunt.

Ad Musam, de Henr. 8. Rege Angl.

Si tu post cineres meos secundo
 Fato vixeris, inter & Latinas
 Musas si poteris locum tenere,
 Fac ut præsidium tuum meumque,
 Fac ut dulce decus tuum meumque
 Henricum, patriæ patrem supremum,
 Doctorum refonet chorus disertus.

Ad Carolum Blondum, juvenem nobilem.

Tempus nostra suum Camœna nacta
 Fufum mollibus otii amico
 Me tali alloquitur sono decora:

Pag. 53.

"Plenas

"Plenas aggredere inclyti puelli
 "Laudes carmine Caroli insonare.
 "Namque is Gorgoneos colit beato
 "Torrentes studio, comes sororum
 "Doctarum solitus, leveis choreas
 "Quum alti in vertice germinante ducunt
 "Parnassi, sua floreis revinctæ
 "Sertis tempora more perdecete :
 "Pro quo nunc studio novem puellæ
 "Apta hæc munera Blondulo puello
 "Consensu unanimi quidem dedere,
 "Linguæ perpetuum Atticæ leporem,
 "Linguæ & delicias meras Latinæ."
 Parendum monitis, Camæna, honestis,
 Bis pulchrum reputo tuam Minervam
 Insignem numeris meis probare.

Ad Rogerum Afhamum.

A Schame litterulas tam belle pingis, ut ipsa
 Græcia te scribam pervelit esse suum :
 Ut velit esse suum, rerum caput, inclyta Roma,
 Quamvis Italicos scribere docta modos.
 Sed calamos cur certo tuos attollere vates
 Carmine : fit virtus quum tua nota fatis?

Ad Robertum Seuerum.

DUM tu declamas Grantæ, versasque beatus
 Ausoniæ facili tot monumenta manu :
 Græcorumque omnem lustras studiosior orbem,
 Bellerophontæis fontibus ora rigans :
 Ipse tuus, vetus ipse tuus Lelandus amicus
 Fato felici Gallica regna colo.
 Hic tibi si curæ est, quid agam, cognoscere, tandem
 Accipe, sed breviter facta relata mihi.
 Condo & compono quæ mox depromere possim,
 Ut resono Flacci carmine Musa canat.
 Præterea veterum multa exemplaria quæro,
 Exploro, crassis eruo & è tenebris.
 Ecce vides nostræ rationem (& certius) omnem
 Vitæ hic transactæ : docte Severe vale.

pag. 54.

Ad Valerium Martialem.

E Gregii vates scripsere Epigrammata multi,
 Quæ canit in toto doctior orbe chorus.
 Iudicio nostro sed vivum solus acumen
 Vates tu semper Bilbilitane refers.
 Materiam Morus si pertractasset eandem,
 Certasset Musis æmula Musa tuis.

Vol. 5.

Q

Ille

Plenas

J. LELANDI ANTIQUARI

Ille quidem tantum voluit, parvoque labore,
 Monstrare ingenii lucida signa sui.
 Tu vastum pelagus penetrâsti: divide laudes,
 Gloria sic famæ crescet utrique sua.

Ad Desiderium Erasmus Roterodamum.

SI vis Castalio choro placere,
 I nunc, I mea sed gradu citato
 Dulcis Pieri, gentis ad nitentes
 Agros Helveticæ, recurvus undis
 Qua Rhenus tumidis volat per arces
 Defluxu Basilæias amœno.
 Illic invenies disertum Erasmus,
 Insigne eloquii decus Latini,
 Pullantem querulo lyræ canoros
 Nervos pollice; subtimentibus cum
 Musis, tum Clario: inclytos honores
 Ne mons verticibus facer duobus
 Perdat, ne titulos suos Cytheron,
 Et dent Teutonico locum poëtæ.
 Cui si Pieri plurimam salutem
 Nostro nomine dixeris, statim ulnis
 Te amplexabitur obviis benignus.

pag. 55.

Ad Musas, de Guiljelmo Blondo, Barone Montjoie.

MUſæ, si Domino placere nostro
 Et rem ter facere hîc quaterque gratam
 Læto pectore concupiscitis: nunc
 Tandem ostendite vos meo obsequentes
 Blondo, qui patriæ eruditionem
 Felix asseruit politioſiorem:
 Dum totus studiis dicatus ipse,
 Et virtutis amator eminentis,
 Exempli specimen tulit perenne.
 Mæcenatis erat loco probati,
 Cujus sedulo gloriam secutus
 Doctos muneribus beavit omnes
 Amplis, atque Scholæ Lutetianæ
 Cultor conspicuus, frequens, disertus.
 Inprimis sibi comparavit illum
 Torrentem eloquii, sodalem Erasmus:
 Crevit fructus & inde luculentus,
 Ac Desiderius novis adauctus
 (Blondo munifico favente) amicis
 Ditescit: niveus patronus unde
 Commendatus ad astra celsa scandit,
 Et facti pretium accipit supremum,

Quod

Quod nunquam morietur : enitebunt
Dum libri radiis suis politi.

In laudem ætitis.

SÆpe sub exiguo virtus latet alta lapillo,
Judicio ætites omnibus esse potest.
Ipse aderam in mediis paritura doloribus, eheu!
Quum clamaret, "opem fer Dea casta mihi":
Cujus sollicita tactus pietate maritus,
Ventriculo ætiten admovet ille manu.
Vix lapis attigerat gremium, mox vagiit infans,
Exsiliitque, ferens parvulus ora patris.
O qualis Rector, subjectos numine magno
Qui lapides nostris usibus esse jubet!

Fig. 56.

Ad Jo. Chæredamum.

MUltum magnificis diserte verbis
Passim Chæredame, & lubenter effers
Lelandi tenues tui Camœnas:
Qui nunc aggreditur tuas vicissim,
Spirantes tragicum oppido cothurnum,
Impar ter gracili sonare avena.
Forſan furgere ad altiora posthac
Arguto poterit favente Phœbo:
Et claram æquoreis tuam Britannis
Famam Mæonia tuba referre.

Horti Guilielmi Guntheri, hyeme vernantes.

NUNC biferi fileant laudare rosaria Pesti,
Hortos nec jactet regia Roma suos.
Vidimus æquoreis hortum florere Britannis,
Quum premeret gelido frigore Janus agros.
Purpureas violas, ferrugineumque hyacinthum,
Luteolam caltham, Cæcropiumque thymum,
Hinc Clyties florem mutatæ vidimus alium,
Et Paphiæ suaveis, dona venusta, rosas.
Atque alios, quorum mihi dicere nomina longum:
Vivite fœcundi jugera picta foli.

In Borbonii laudem.

EST mihi Borbonius merito decorandus honore,
Qui valet ingenio, qui viget eloquio.
Cedite nunc Musæ (Pympleia turba) canoræ,
Et tu cum refona cantor Apollo lyra.
Ite alio Veneres, Charites, Suadela, lepique,
Nil moror applausus, vestra nec eulogia.
Forſitan ingratus dicar, contemptor & idem:
Quisquis erit doctus, Phœbus & ille mihi.

Q 2

Talem

J. LELANDI ANTIQUARII

Talem ego delectum facio: meus ergo disertus
Borbonius nostro carmine clarus erit.

Insignia regis Henrici Octavi.

Lilia magnanimis conjuncta leonibus alma,
Regis ab Henrici numine lumen habent.

Insignia Eadueardi principis.

Aurea ter geminis ornata coronula plumis,
Sidereo Eduardi vertice celsa nitet.

Ad Cygnum, de Joanne Masono, Equ.

Cygne, decus montis Pymplæi, quæris amore
Masonum quali prosequar ipse meum.
Illud quandoquidem studio tu poscis amico,
Accipe sincera verba relata fide:
Tali Masonum fidum complector amore,
Qualem nulla tibi dicere lingua potest.

*Eduardo principi Cambriæ illustrissimo, Duci
Coriniæ, & Comiti Palatino.*

EST mea Musa tuo vel devinctissima patri,
Cujus præcingit festa corona caput.
Omnibus ergo modis studet invigilatque modestis
Te talem ac tantum demeruisse sibi.
Ut desint vires, animo tamen ardet amico
Eximias dotes concelebrare tuas.
Præbuit exemplum nuper, cecinitque canoro
Natalem illa tuum carmine læta diem.
Prodiit in lucem tum qualiscunque libellus,
A doctis legitur, judiciumque subit.
Non majestatem potuit conferre Maronis,
Nasonis fontes sed nec adire sacros.
Candida sollicite, potuit quod, præstitit omne
Musa per argutos officiosa modos.
Inque tua ditione frequens demonstrat aperte
Antiquas urbes, flumina, castra, sinus.
Quorum nigrarant ingrata silentia famam,
Quæ prius emicuit, lumine clara suo.
Nec contenta bonis studiis hanc addere metam,
Ad solitum felix Musa recurrit opus.
En liber hic prodit referens Encomia lætus
Incluta, Nobilibus dona parata viris.
Mirificeque tuum cupit ille extendere nomen,
Famam, virtutes, numen & omne decus:
Talia decantans de te, quæ concinat ætas
Præsens, quæ adveniens posteritasque canat.

*Ad sereniss. Elisabetham, Virginem incomparabilem,
Henrici octavi, regis Angliæ, &c. filiam.*

SIC tua collucet virtus clarissima Virgo,
Fulget ut in nitidis vecta Diana rotis.
Atque sibi laudes merito deposcit opimas,
Præmia in æterna vivere digna cedro.
Quam vellem me posse tuas extendere dotes!
Luceres medio stella serena polo.
Si mihi Castalius fons ora rigasset abunde,
Fudisset liquidum tunc mea Musa melos.
Interea possum testis pius ista referre,
Quæ te commendent, perplaceantque mihi.
Ardenti studio conflagens ipse videndi
Illustrem Eduardum, qui decus omne meum,
Aunthullum petii felici fidere montem,
Hinc vidi fratrem percoluique tuum.
Tempore quo Chæcus, Musarum cura, politus
Me commendavit voce favente tibi.
Utque salutares me tunc sermone Latino
Egit, ut hinc scirem quantus in ore lepos.
De te concepi certe vel maxima quæque,
Candida iudicium vincis at omne meum.
Quid referam hinc aures qua tu dulcedine nostras
Explêris, clare Gallica verba sonans?
Aut quid commemorem quos tu testudine sumpta
Concentus referas, mellisfluosque modos?
Rectius insinuare tuum volo, Nympha, pudorem
Virgineum, mores ingenuosque tuos.
Ad cumulum accedet tua nota modestia laudis,
Fortunæ teres & circulus omnis erit.
Perge hac ire via precor Heroïna beata,
Virtutemque tuam suspice læta ducem.

Ad Joannem Pollardium, Equ.

QUAMVIS nominibus tu multis clarior exstes,
Utpote vir prudens, iudicioque valens,
Et patrocini collucens munere claro,
Causidico fervet quum tua cura foro:
Attamen eluces mage nullo nomine, quam quod
Musarum fautor floridus ipse fies.
Inde tibi à doctis est gratia plena relata,
Perfruere hac grata commoditate tua.
Namque operis pretium memor illa extenderit omne,
Fulgebis medio Castalidumque choro.
Sim licet exiguus, Musas tamen excolo sacras,
Et dotes possum tollere præco tuas.

Interea

J. LELANDI ANTIQUARIUM

Interea tantum quod posco, candide præsta,
Musæ & cantanti perge favere meæ.

Ad Jo: Brennum, Equ.

Splendida belligeri præluxit gloria Brenni,
Innotuit cujus nomen utrique polo.
Militiæ decus ille fuit, victorque triumphans
Romulidum pressit colla superba iugo.
Illius hinc laudes Græci & scripsere Latini,
Certantes talem conceleberrime ducem.
Gallus erat, si Roma refert vera omnia vere,
Et Senonum ductor strenuus ipse fuit.
Illum ductorem Senonum cognosco fuisse,
Pernegat at Gallum Musæ fuisse mea.
Notus erat Gallis per Martia facta, sed illum
Protulit in lucem terra Britannia parens.
Frater & hujus erat Bellinus natus ad arma,
Dulce Britannorum qui decus omne fuit.
Talibus intentum sic me docuere priores,
Contemptor patriæ non ego laudis ero.
Interea pergas exemplo assurgere claro,
Atque tui felix æmulus esse Ducis.
Sic decet ut Brenno Brennus subserviat alter,
Virtutis solidæ gloria calcar habet.
Ergo hîc quum referas nomen de nomine Brenni,
Exhibeas forti Brennica facta manu.
Italia edocuit te multa illustria felix,
Maxima pars famæ crevit & inde tuæ.
Marte Caledonios Scottos fufosque fugatosque
Aspexisti audax, tu quoque victor eras.
Quum caderet multa vi fracta Bononia, miles
Tunc atrox aderas, tela cruenta gerens.
Sed quid ego in bellis tantum nunc immoror istis?
Spes mea sunt Musæ, deliciæque meæ.
Candida pax regnat: Deponas tela molesta,
Fac Musas repetas impiger atque tuas.
Illæ te statuent felicem in vertice summo
Parnassi: pretium nobile laurus erit.

De Hectore Boëthio.

Hectoris historici tot, quot mendacia scripsit,
Si vis ut numerem, lector amice, tibi:
Me jubeas etiam fluctus numerare marinos,
Et liquidi stellas connumerare poli.

De libro Hieronymi Vida de Scacchis.

Mæonides cecinit fera prælia, gessit Achivus
Quæ cum Dardanio milite miles atrox.

Ludicra

ENCOMIA ILLUSTR. VIROR.

127

Ludicra sed Marcus cecinit Vida proelia, picti
Quæ gessere duces, albus & inde niger.
Ilias æternum sublimi nomen Homero
Contulit, at Marco ludicra bella ferent.

Ad Polydorum Virgilium.

Pag. 61.

Primus ego asserui nostræ sua nomina gentis
Urbibus antiquis, ne Polydore neges.
Et quæ Cimmeriis obducta fuere tenebris,
Accipere novum (me referente) diem.

Ad Carolum Capellium, Oratorem Venetum.

Ipse tuos legi sermones, docte Capelli,
Eloquio claros, religione, fide.
Te quis in Hebræa sic profecisse putasset
Lingua? Rabbinos vel superare potes.
Expectare quidem potuisssem talia Divo
Vel de Munstero, vel Capitone sacro.
Sed tu iudicium voluisti fallere nostrum:
Maeste animo. ad Superos hæc via recta deos.

Ad Antonium Rossium.

Sic doctas habeam novem puellas
Fautrices mihi, Rosse, Apollinemque,
Ut te tanquam oculos amem meos, qui
Absentem studio colis fodalem.
Nullo inquam penitus tuum minori,
Quam quo tempore singulis diebus
Præsens tecum ad agros amœniores
Iret, sumpto aliquo in manus libello,
Linguæ non modo qui decus Latinæ,
Sed virtutem etiam doceret ipsam.

Ad Ludovicum Vrvem.

Gentis rarus honor decusque Iberæ
Vives, qui patriam tuam serenas
Claris artibus eloquentiaque,
Auctores cupiens suo nitori
Doctos reddere, quos molesta valde
Illa injuria temporum repressit,
Aspira resonos modos canenti
Musæ, quæ vehementer ardet illas
Virtutis solidæ tuæ nitelas
Toto pectore consecrare famæ,
Ut te posteritas celebret omnis.
Marcus Tullius, utriusque linguæ
Fons vel perpetuus bonusque, poscit:
Orator Fabius minora nulla.

Pag. 62.

Illius

J. LELANDI ANTIQUARII

Illius quoniam disertus aptusque
 Interpres, ita Scipionis alti
 Somnum discutis, ut vel elegantis
 Commentaria Macrobi labore
 Pergrato superes, potens vel æques.
 Atque hujus recolis frequenter artes
 Dicendi, probus artifex & ipse.
 Tantundem tribuit tibi severus
 Hispano Seneca eruditionis.
 Alum lumen & interim libellos
 Illustri calamo tuo notatos
 Felices reputat suos : ovatque
 Augustinus Afer, sacrationis
 Scripturæ pius optimusque certe
 Doctor, gaudet alacritate motus
 Qua tu restituis Deo supremo,
 Oblatrantibus impiis, coronam
 Festam, munera summa Civitatis
 Cœlestis, scholia aspicitque lætus,
 Queis illum niveis modis beasti.
 Perge hac comprecor ire : sic micantes
 Conscendes nitidi ad choros Olympi.

In Flores Terentii, à Nic. Odouallo illustratos.

Candidus eximiam monstrare Terentius artem
 Eloquii novit, Roma diserta, tui.
 Illius ex horto flores selegit amœnos
 Odallus, cupidæ sedulus instar apïs.
 Quoque labor pueris studiosis gratior esset,
 Transtulit in patrios, verba Latina, sonos.
 Insuper & scholion, facundæ munera linguæ,
 Addidit, æterna vivere digna cedro.
 Vos igitur juvenes Odallum ornate Britanni,
 Sic fluat è vestro comicus ore lepos.

Ad Eadueardum Foxium.

Flores gratia patriæ Britannæ
 Foxi, inter celebres tenens Latini
 Sermonis merito locum patronos.
 Te bis terque tuus rogat benigne
 Lelandus, capias ut hæc amici
 Læta munera fronte, quæ notavit
 Currenti teneris manu papyris :
 Nondum cincta quidem Camœna pulchre
 Fulgentes hedera comas nitenti.
 Quod te non dubirat lubentiori
 Facturum studio, (vel hoc probato

Inquam

Inquam nomine) principem eruditum,
 Communem Dominum, favente sorte,
 Quod tecum deamer, colatque felix.
 Cujus gloria vera sic coruscat
 Virtutum radiis, ut unus ille
 Totum sol nitidus serenet orbem.

Ad Augustinum Paizonum medicum.

NON equidem possum satis admirarier, unde
 Ista tibi in Musam laus sine fine meam.
 Forsitan expectas, alterno rursus amore
 Prædicet ut laudes nostra Camœna tuas.
 Rectius hoc facient Patavini, docta caterva,
 Inter quos olim tu quoque talis eras,
 Qualis erat Linacer, medica celeberrimus arte,
 Judicio & lingua clarus utraque meo.
 Des igitur veniam tenui, Augustine, Camœnæ,
 Laudes si posset, diceret illa tuas.

In frontispicio Petronii Arbitri.

Pag. 64.

ERUIT hic venas abstrusas divitis auri,
 Quærit Erythræi littoris alter opes.
 Nos veteres libros, linguæ monumenta Latinæ,
 Sollicita asserimus terque quaterque manu.
 Ecce tibi, lector studiose, Petronius ille
 Prodit, & in nivea veste serenus ovar.
 Aurum temporibus cedit, gemmæque, Petroni
 Perpetuo docti fama superstes erit.

Ad N. Bissum, Fontanum.

EST tua perpetua probitas dignissima laude
 Multis nominibus cognite Bisse mihi.
 Et tua præclaros titulos doctrina meretur,
 Seu te sacra vocet concio, sive forum.
 Addo quod & niveus candor morum ille tuorum
 Insignem ac merito postulet usque notam.
 Ergo ego fortunas ut raras osculor istas,
 Sic Fontanæ omnis te chorus urbis amet.

Calamus Niloticus, dono datus Guilielmo Blondo.

QUAM mihi transmisit pro pignore Smythus amoris,
 En ad te exiguum munus arundo venit.
 Sit licet exiguum, ne spernas attamen: ingens
 Gratia vel parvis rebus inesse solet.
 Namque, alia hæc præter quæ secum plurima defert
 Commoda, Niloticis venit arundo vadis.
 O quoties volucris depinxit carmina cursu,
 Officium præstans nocte dieque suum!
 Vol. 5. R Accola

J. LELANDI ANTIQUARII

Accola Niloticæ ripæ proferre fufurros
 Edidicit, Zephyro & flante canora fuit.
 At mihi mufæum poftquam excoluiffet amœnum,
 Concinuit variis carmina mifta fonis.
 A dominoque ægre divelli paffa, penates,
 Quo fortuna vocat, fufpicit illa tuos.

Pag. 65.

Ad Thaliæ, ut Eadueardum Ododunum medicum invifat.

TU nunc auriculis ftudes placere
 Si terfis, pete candidum Ododunum,
 Quo felix apium loco caterva
 Flores excutit, at fuviores,
 Et clarum celebra virum Thalia.
 Ille alto Siculi docet poëtæ
 Carmen iudicio. Explicat difertis
 Libros magniloqui modis Homeri.
 Tullî & Rhetoricos fui colores
 Orator vehemens venuftat ipfe.
 Cultor denique maximus Galeni
 Exercet medicas lubenter artes,
 Et noftris ftudiis favet ferenus.
 Natura locus eft fâcer Camœnis,
 Ibis gravior hofpes, & redibis.

*Encomium Roſæ, ad Mariam, Regis F.**Rofa loquitur.*

GLoria quæ clari virgo ter maxima patris,
 Et patriæ à cunctis diceris eſſe tuæ :
 En roſa florigero (formoſum munus) ab horto
 Adſum, lacteolo gemma locanda ſinu.
 Id quod ut obtineam, paucis tibi, Nympſa ſerena,
 Narrabo generis nomina celfa mei.
 Eſt mihi (Diva) pater Zephyrus, qui flamine leni
 Temperat hortenfis florida regna ſoli.
 Mater at eximia veniens ab origine Tellus,
 Omnifero cujus numine prata virent.
 Ubra prima mihi charæ præbebat alumna
 Flora, renaſcentis gratia veris ovans.
 Si patriam quæris, pulchra eſt mihi patria Peſtum,
 Appulicos inter fama ſuperba lares.
 Si quoque fragrantem trivit quis caſus odorem
 Quæris, & unde mihi ſanguinis iſte color :
 Expediam. Phrygius Ganymedes neſtaris olim
 Forte miniſtrabat pocula plena Jovi.
 Dumque miniſtraret, ſtellantis lumina cœli
 Miratus, fudit neſtara dulce puer.
 Quod liquidi ſtillans ſinuofa per atria cœli,
 Suſceptum foliis diſfluit uſque meis.

Pag. 66.

Purpureum

Purpureum magnæ Veneri debemus honorem,
 Quæ me præ cunctis floribus alma fovet.
 Illa per Idalios lucos dum quærit Amorem,
 Sorte pedis dura vulnerat ima rubus.
 Unde ego pressa novos lacero de vulnere succos
 Imbibi, & ex albo facta colore rubens.
 Jam tibi si placeo Maria illustrissima, primum
 Basia da foliis terque quaterque meis.
 Tum quoque quum nares fragor demulserit ardens,
 Iste sinus niveus me gerat usque tuus.
 Sic decet ut foveas præstantior omnibus una
 Me florem, generis participemque tui.

Ad Antonium Cocum nobilem.

CURIS tota mihi jacebat atris
 Languens Musa, lyræ nec ulla curvæ
 Mansit gratia, quum tua obseratas
 Pulsavit digito fores Thalia
 Nostras, puniceis decora fertis :
 Et docta citharam manu canoram
 Pulsans usque adeo suâviter, me
 Captum ut mirificis modis simulque
 Delectaverit, excitaveritque
 Desuetam ad resonas fides Camœnam.
 Nunc Amphiona provocasse credo
 Dulci carmine saxa delibuta,
 Thebanas facili labore ad arces.
 Nunc Arioniam lyram secutum
 Credo pinnigerum fuisse piscem.
 Nam tu qui ad numeros vocare nostram
 Tam tardam potes erudite Musam
 Antoni, minimo labore, saxa, &
 Pisces æquoreos potes movere.

1A

Fag. 67.

Ad Gloriam.

GLORIA, tu celebris semper stas vertice summo
 Parnassi, juvenes ad tua sacra vocans.
 Inter quos fateor quondam me thura dedisse,
 Votaque cum preculis ingeminasse piis.
 Gloria, vis verum dicam? & quæ sentio? vulgi
 Non moror applausus, judiciumve leve.
 Interea potero laudes agnoscere, sed quas
 Doctorum tribuet calculus ille virum.

Ad Thomam Roncornum.

FELIX quum teneas linguam, Roncorne, Latinam
 Judicii rara dexteritate boni :

R 2

Cur

J. LELANDI ANTIQUARII

Cur sibi non partem studiorum vendicat unam
 Carmen, & effusis miscet amara jocis?
 Incipe Mæonio vates præludere versu,
 Adveniet cœptis dexter Apollo tuis.
 Ipse ego præterita peterem quum nocte cubile,
 Clausissetque mihi lumina fessâ sopor,
 Laurigerum vidi Phœbum, vidique sorores
 Ex hedera facili texere festa manu.
 Cum quibus ornârant postquam tua tempora, dixit
 Delius: "Auspiciis cresce poëta bonis."
 Omina ne spernas sacri felicia Phœbi:
 Est magnum, talem demeruisse deum.

Moriades. Charitæa corona.

Define facundas nimium laudare disertæ
 Natas Hortensî, maxima Roma, tui.
 Candida tres Charites nam Mori cura politi
 Obscurant multis nomina vestra modis.
 Non illis studium Milesia vellera dextra
 Carpere, non facili ducere fila manu.
 Sed juvat eloquii crebro monumenta Latini
 Versare, & doctis pingere verba notis.
 Nec minus auctores Græcos evolvere, Homerum
 Et quem dicendi gloria prima manet.
 Ut nec Aristotelis dicam quo pectore libros
 Scrutentur, Sophiæ mystica dona deæ.
 Turpe viris posthac erit ignorare Minervæ
 Artes, grex adeo quas muliebris amet.

Pag. 68.

Ad Ludovicum Dubringum.

Carmen quo, Ludovice, me salutas
 Post longos reducem scholæ labores,
 Arridet varia mihi figura:
 Non tam quod facilem chorum sororum
 Secum magnifice afferat, deique
 Sacrum Laurigeri gregem poëtas,
 Quam quod sic animi ferat benigni
 Candorem niveum, fidemque certam
 Inter nos similes futuri amoris,
 Quam nunc accipio, lubensque: non quas
 Tu laudes calamo incalente scribis
 Accepturus: habent enim altiora
 Nostra hæc quam tenuis Minerva possit
 Fronte agnoscere maxime pudica:
 Sed tu, inquam, facile id facis, quod ultro
 Et semper facis illici favore:
 Hoc est, laudibus evehis frequenter

Omnes

Omnes magniloquis, Dubringe, faltem
 Addictos Iophiæ facris severæ.
 Ergo carmine reddimus Phaleuco
 Laudem, quam tribuis canorus ipse
 Præco. Sic etenim decet, juvatque
 Par munus numeris tuis dedisse.

Ad illustrissimum Henricum, Ducem Richemontanum.

Q UO Romana modo majuscula littera pingi,
 Pingi quo possit littera parva modo,
 Hic liber ecce tibi signis monstrabit apertis,
 Princeps, Aönii spes & alumne gregis.
 Qui tibi si placeat, quod certe spero futurum,
 Maxima pro parvo munere dona dabis.

Pag. 69.

Ad invictissimum Regem Henricum octavum, De Hippomachis.

Splendida quis nescit veteris spectacula secli
 Quot titulis vatum tollat in astra chorus?
 Quæ collata tuis, Rex invictissime Regum,
 Frigent: nunc liceat dicere vera mihi.
 Præmia nam pugnae quoties decernis equestri,
 Ipse sedens Scythico conspiciendus equo,
 Flaminii longe vincis miracula circi,
 Et quicquid campus Martius ille tulit.
 Testis erit magnus Cæsar, mihi testis & ipse,
 Gallica qui forti robore regna tenet.
 Hi vel sæpe tuos coram videre triumphos,
 Et visis palmam numen utrumque dedit.
 Quis valet applausus hic connumerare tuorum,
 Quos dant quum sonipes verberet acer humum?
 Quis valet insultus satis admirarier altos,
 Quum ferit alipedis calcar utrumque latus?
 Artiſcesque manus, illos fortesque lacertos,
 Quis valet emeritis condecorare notis?
 Clamat iò populus, quoties cum laude reportas
 Concussio fractam victor ab hoste trabem.
 Scinditur interea procerum sententia late,
 De virtute ferunt iudiciumque tua.
 Omnes magniloqui: certantes fortiter omnes,
 Insignes titulos accumulare tibi.
 Unus contendit, domitor quod Castor equorum
 Talis erat, qualem te tua turba videt.
 Alter, lætitia perfusus pectora dulci,
 Hæc dicit: "Talis Troicus Hector erat."
 Tertius, applaudens confert tibi nomen Achillis,
 Virtutis similem fortem in utroque notans.

Denique

J. LELANDI ANTIQUARII

Denique, ut excreſcat factorum fama tuorum,
Non deſunt, hac te qui ratione probant :
“Belliger horriſonis quantus Mars fertur in armis,
“Henricum tantum ſentit arena ducem.”

In laudem Deſiderii Eraſmi.

O Ratore bono tumeat Demofthene Græcus,
Et celebret Marcum turba Latina ſuum :
Dummodo collaudet magnum Germanus Eraſmum,
Eloquii cujus fons & in ore fluit.

Ad Rob. Aldrigum.

SI ſcires penitus meæ Camœnæ
Erga te ſtudio, benignis illam
Ulnis acciperes, tuoque dignam
(Ni fallor modo) diceres favore.
At qui ſcire meæ (rogo) tacentis
Affectum potes intimum Camœnæ?
(Ut ſis ergo ſciens) lubenter in te
Teſtatos faciet ſuos amores,
Attingetque tuas canora laudes
Doctrinæ ſolidas, jubente Granta :
Quæ te quæ juvenem bonas docebat
Artes ingenuum, elegantiamque :
Illo tempore, quo beata Eraſmum
Ingentis pretii virum fovebat,
Non magno ſine commodo ſuorum
Omnium, &, tulit ut quidem ſecundus
Caſus, præcipue tuo. Affidebas
Nam Deſiderio laborioſe
Exemplaria docta conferenti,
Caſtæ reliquias Latinitatis.
Nunc, Aldrige, tibi ſuas Camœna
Partes præſtitit, additura metam
Succincti hendecasyllabis Phaleuci.

*Acclamatio ad illuſtriſſimum Henricum oct. Angliæ
regem, Iſidis vadium reviſentem.*

Veniſti princeps expectatiſſime rerum,
Ut tandem (radiis veluti ſol aureus orbem)
Iſidis illuſtres ſedem numerumque ſophorum?
Ulnis te merito Charis & complectitur Iſis,
Quoſque ſovent placido gremio tua nomina, dulce
Cantantes excella ferunt ad ſidera Cygni.
Perge precor doctis ſua præmia reddere princeps,
Qui te virtuteſque tuas ſic vaſta per orbis
Climata diſtendent, videaris ut omnibus inſtar
Unus multorum victor ter maximus eſſe.

De quibusdam nostri seculi poetis.

HIC inter vates, quos secula nostra tulere;
 Si quæris, quis me iudice primus erit:
 Invidia dicam posita, quod sentio plane:
 Ungues nec metuet nostra Thalia nigros.
 Splendida collucet Pontani gloria primi,
 Nafonis cultor maximus ille fuit.
 Proximus à primo Græca de gente Marullus,
 Ad numeros natus mellifluosque modos.
 Actius, æterno Synceri nomine dignus,
 Florem virginei tollit ad astra chori:
 Mantua quem genuit Baptista canorus eandem
 Concinuit Mariam: clarus uterque nitet.
 Angelus ad numerum venit immortalis eorum:
 Divinus vates subsequiturque Vida.
 Nobilis est Hæsti Musa, illustrissima testis
 Ilias in Latiis conspicienda scholis.
 Nicoleos noto dictus cognomine Valla,
 Candidus interpres hac quoque parte micat.
 Ætas nostra sales ac Mori laudat acumen,
 Grator hæc eadem posteritasque canet.
 Borbonii Nugæ nostri vel seria ducunt.
 Sunt alii quorum carmina digna cedris.
 Non ego Sedigitus: mihi qui volet usque reclamet:
 Judicium per me stet modo cuique suum.
 At si nunc sciulus vel confidentior unus
 Pontani minuat dona beata mei:
 Præsto est quod referam (nec enim metuo mihi ab umbris)
 Unde operis pretium censor & ipse feret.
 Quicquid Cecropii proceres docuere: Latini
 Quicquid & eloquii Roma diserta tulit:
 Eximium quicquid Dea prudentissima Pallas
 Præstitit ingenii fertilitate sui:
 Excoluit quicquid Phœbus, doctæque sorores,
 Quicquid in Aoniis prænitet atque jugis:
 Et Veneres quicquid, Charitesque, salesque, leporesque
 Ac Pithô niveis exhibuere notis:
 Ut mittam Uranien, cœli stellasque micantes,
 Hesperidumque hortos, munera læta quidem:
 Adde antiquarum monumenta celebria rerum,
 In lucem è tenebris jam revocata novam:
 Omnino edidicit, mente atque recondidit alta,
 Intentus studiis nocte dieque bonis.
 Hæc me virtutis radiantia signa serenæ
 Tollere Pontanum sydera ad ipsa jubent.

Pag. 72.

Ad

J. LELANDI ANTIQUARII

Ad Eadmundum Bonerum.

NON ego glandiferas possum deducere quercus
 Montibus, aut dulci saxa movere sono :
 Non possum rapidos fluviorum sistere cursus :
 Sectantes prædam nec retinere feras.
 Parva loquor parvus : forsan mulcere Thalia
 Auriculas poterit nostra, Bonere, tuas.

Ad Lud. Bedellium.

Pag. 73.

SUppeteret mihi si dicendi tanta facultas
 Olim quanta fuit Naso poeta tibi :
 Aut mihi si dives præstaret copia cornu,
 Virgilii quondam quale fuisse canunt :
 Te vel in illustri tabula depingere vellem,
 Bedelli, Aönii candida fama gregis.
 Sed quoniam non ista meo dat curta supellex
 Ingenio, vati sit voluisse satis.
 Nec voluisse satis, repetat nisi paucula, quæ te
 Commendent, laudes insinuantque tuas.
 Cantius ille suum te magni fecit alumnum
 Varramus, multæ nobilitatis homo.
 Omnibus hinc doctis coepisti gratior esse,
 Præcipueque tuus magnus Erasmus erat.
 Qui fuit æqualis magno Grocinus Erasmo,
 Insigni coluit te pietate diu.
 Prima salutiferæ medicinæ gloria, Thomas
 Te Linacer noster fovit amore pari.
 Denique te longo dilexit tempore Morus,
 Morus amor Phœbi, delictumque fori.
 Hæc habui, cupidus te commendare perenni
 Famæ. Nunc votis annuat illa meis.

Ad Tho. Hardingum Theologum.

TALIS nuper erat tua certe oratio felix,
 Excoluit linguæ quæ decus omne sacræ,
 Qualis erat magni Demosthenis optima quondam,
 Atticus effluxit cujus ab ore lepos.
 Qualis & eximii Ciceronis floruit illa,
 Qua duce securus constitit ipse Milo.
 Unde hæc tam subito crevit facundia dives ?
 Aures quæ mentem detinuitque meam ?
 An dulcis Pithô rorem tibi nectaris illum
 Infudit ? vel apes mella dedere sua ?
 Intulerit quæcunque tuis fors fausta liquorem
 Labris mellifluum, profuit illa quidem.
 Denique si tua me posthac oratio lecta,
 Quantum audita semel, mulserit arte pari :

Confirmator

ENCOMIA ILLUSTR. VIROR.

137

Confirmator ero vel maximus ipse tuarum
Laudum; præterea præco canorus ero.
Et mea Musa tuum celebrabit carmine nomen,
Cedro quo nullum dignius esse puto.

Pag. 74.

Liber Fr. Barbari, de re uxoria, D. Mariæ, Regis filia, datus.

BArbarus hoc parvo, quid res uxoria, Libro
Explicat egregie (diva Maria) tibi.
Accipies igitur plenis hæc nubilis annis
Munera, ab officiis non aliena tuis.
Sed qua fronte solet turbæ Regina pudicæ,
Quum vehitur niveis conspicienda rotis:
Sic tibi contingat formosus (Nympha) maritus,
Quem facias læta fertilitate patrem.

Instauratio bonarum literarum.

ECCE nascentis doctrinæ gloria floret,
Linguarum floret cognitioque trium.
Migrat in Italiam Græcus thesaurus, & artes
Se reparaturum prædicat usque bonas.
Excolit eloqui vivos Hispania fontes,
Gallia nunc studiis tota dicata nitet.
Nutrit honorifice doctos Germania multos,
Quorum sunt orbi nomina nota probe.
Ingeniorum alitrix & nostra Britannia, Phræum,
Tiptotum, Viduum, Flaminiumque tulit.
Lumina doctrinæ, Grocinus deinde secutus,
Sellingus, Linacer, Latimarusque pius,
Dunstallus, Phoenix, Stocleius atque Coletus,
Lilius & Paceus, festa corona virum.
Omnes Italiam petierunt fidere fausto:
Et nituit Latiis Musa Britanna scholis.
Omnes inque suam patriam rediere disertis,
Secum thesauros & retulere suos:
Nempe antiquorum scripta exemplaria passim
Græcorum, æternas quæ meruere cedros.
Vivat doctorum felix industria, per quam
Lux, pulsis tenebris, reddita clara nitet.

Pag. 75.

Ad Robertum Talbotum.

TU qui Castalio sitim liquore
Musarum comes excutis beatus,
Atque in verticibus sacri duobus
Parnassi, placido sopore felix
Langue te oculos subinde mulces:
Tu qui nunc hederam geris sequacem,
Clari præmia consueta vatis:
Vol. 5.

S

Arguta

Arguta ad cytharam canisque voce
 Concentus melicos, Apollo quales,
 Quantumvis deus, ipse comprobaret :
 Adsis orefonæ modis Camœnæ,
 Talbote, Aönii chori nitela,
 Quæ certe vehementer optat acre
 Istud iudicium tuum subire,
 Quo nil terfius, elegantiusve,
 Sed nec doctius, absolutiusve,
 Ut sic vel cadat impotenter acta,
 Aut stet candida, calculo notata
 Insigni, tereti, unionis instar :
 Et blattas timeat nihil, situmque.
 Jam tandem videor mihi videre
 Crescentes facie in tua favillas,
 Ignes quæ bene fuscitent amoris.
 Sic frons læta quidem serenat ora,
 Mentis sic oculi indices faventis
 Elucent radiis, benignus ipse
 Subrides etiam, titillat illud,
 Me tum commonet, ut putem Camœnæ
 Vel salva omnia jam esse, salva plane.
 Rumores igitur severiorum
 Omnes unius æstimabit assis,
 Et Codros (genus invidum) malignos,
 Picos obstreperos, loquaciorem
 Illum denique psittacum, sinistra
 Et corvos crocitate raucos
 Contemnet, clypeo valente freta :
 Ac rursus niveam benignitatem
 In charta memori tuam locabit.

Pag. 76.

Favonius, instructor musicus.

QUIS docuit Cygnum cantare? Favonius ille,
 Cujus ab occiduo spiritus orbe venit.

Ad Henricum octavum, Regem potentiss.

A Nte suos Phœbus radios ostendere mundo
 Definet, & claras Cynthia pulchro faces :
 Ante fluet rapidum tacitis sine piscibus æquor,
 Spinifer & nullam sentis habebit avem :
 Ante sacræ quercus cessabunt spargere ramos,
 Floraque, sollicita pingere prata manu :
 Quam, Rex dive, tuum labatur pectore nostro
 Nomen, quod studiis portus & aura meis.

Ad

Ad Timotheum Lucium.

LUCI, Pieriæ decus cohortis,
 Cum quo sum solitus joci severas
 Curas fallere maxime, obsecrator
 Ad te nunc venio : simulque caussa est,
 Ut Plauti numeros tui, salesque,
 Deponas aliquot lubens ad horas :
 Noti & versiculos legas amici,
 Qui dotes faciles tuas celebrant :
 Qui te tam veterem mihi sodalem
 Cantant, suspiciunt, colunt, adornant
 Pro candore tuo : suas putantes
 Partes esse quidem, benignitatem
 Collatis meritis parem referre.

*Ad Brienum Tuccam Equitem, quum ei
 Melam & Solinum offerret.*

Pag. 77.

SI mores hominum multorum, urbesque videre
 Convenit ingenuo, Tucca diserte, viro :
 Si maris & terræ varios cognoscere tractus
 Tam gratum est, ut nil gratius esse queat :
 Occupet iste tuos oculos, animumque libellus,
 Qui tibi pro speculo totius orbis erit.

In reditum Guilielmi Guntheri.

PARVA remitte mihi nunc tempora, dia Thalia,
 Tempora nunc studiis parva remitte meis.
 Hæc modo festa dies, quæ lucem protulit almam,
 Cretensi multum more notanda mihi.
 En meus en rediit Guntherus lætus ab urbe,
 Dulce decus, Musæ præsidiumque meæ.
 Digna Panomphæo reddentur vota Tonanti,
 Gaudia qui fausto fidere tanta dedit.

In frontispicio Libelli.

SI cupis antiquas rerum cognoscere causas,
 Quicquid & inscripti marmoris orbis habet :
 Huc mentem, huc oculos flectas, hîc aurea pleno
 Ingentes cornu copia fundit opes.

Ad Franciscum Dinamum.

BELLISONI doctum degustas carmen Homeri,
 Exfugens labris Attica mella tuis.
 Perge animo forti, cœptis audacibus olim
 Plenos successus pulcher Apollo dabit.
 Ipse sequar, mollis Zephyri quum lenior aura
 Extendet navis vela secunda meæ.

J. LELANDI ANTIQUARII

Interea utaris faustis, Franciscæ, diebus,
Nam sine litterulis, quæ fugit, hora perit.

Ad Cygnum, de Stella virgine.

Pag. 78.

O Qualis vultus, & quali dignus Apelle
Præniret in Stella, candide Cygne, mea?
Rursus qui mores! animus quam candidus illi!
Pictor, qui formet talia, nullus erit.

In agilitatem schœnobatis.

Splendida famosum coluit dum Roma theatrum,
In pretioque stetit fabula docta suo:
Detinuit populi funambulus alipes usque
Defixos oculos, sit strepitusque frequens.
Præstitit artificis partes feliciter omnes,
Tensa levi doctus stringere lina pede.
Talia delectent sic quum spectacula plebem,
Ars pretium sperans exserit alta caput.
Venit ad æquoreos animosa virago Britannos,
Spectâclo certam præstituitque diem.
Et quia cudebat nummos, urbs inclyta visa est
Londinum, cumulos posse referre novos.
Jamque dies aderat, numerus convenerat ingens;
Distenti funes, area tota calet:
Ludit in extensis agili pede Gallica virgo,
Nec timet occasum præcipitesve minas.
Sed quocunque parat sese transferre, volucris
Comprimat atque agitat lina retorta pede.
Mæandros populus dum suspicit, adsonat ore
Stentoreo, "temeros femina siste pedes."
Illa volat, cursuque novo perstringere lina
Perstat, festivis alloquiturque modis.
Alligat inde pilas teretes audacula plantis,
Et calcât celeri cognita lina gradu.
Mox spectantium loculos ubi sentit apertos:
"O cadat in casses præda petita meos,"
Dixit. Et applaudens populus large erogat, atque
Virginis impigræ ludicra facta probat.
Secula quodd retinent veterum, spectacula nostra
Collaudo plane, suspicioque lubens.
Adsit lætitiæ cumulus: crudelia prorsus
Damno, sanguineam, carnificemque manum.
Qualia multa quidem violenta potentia quondam
Urbis Romanæ tristitia sæpe tulit.

Pag. 79.

Ad Georgium Goldurum.

C Ommunis studiorum amicus ille
Nostrorum Tomio, meis salutat

Te

Te verbis, rogitanz tuæ ut Camoenæ
 Carmen tam lepidum, elegans, venustum
 Plene carminibus meis probarem.
 Quod quanquam artificem petit peritum,
 Fontem ac ingenii, tamen rogatus
 Tali nec potui negare amico
 Quicquam, nec volui. Ergo ut imperitæ
 Ignoscas rogo, Goldiine, Musæ,
 Quam nunc languidulam prope & jacentem
 Hinc magnis Tomio excitavit ausis,
 Illinc Lentulus excitavit ausis.

In laudem Gallofridi Chauceri, Iſiaci.

DUM juga montis aper, frondes dum læta volucris,
 Squamiger & liquidas piscis amabit aquas,
 Mæonides Græcæ linguæ clarissimus auctor
 Aönio primus carmine semper erit.
 Altifonusque lyre, Phœbo applaudente, Latinæ
 Gloria Virgilius maxima semper erit.
 Nec minus & noster Galfridus summa Britannæ
 Chaucerus Musæ gratia semper erit.
 Illos quis nescit felicia secla tulisse?
 Hunc ætas tantum protulit illa rudis.
 Tempora vidisset quod si florentia Musis,
 Æquasset celebres vel superasset avos.

Ad H. Colum.

Felix Thespiadum comes diserte
 Cole, illo ingenuo calore mentis
 Linguæ qui recolis patres Latinæ,
 Miscens apposite Latina Græcis:
 Si nunc à tetrica vaces Minerva,
 Et non detineant ter occupatum
 Majores animum tuum labores,
 Hoc carmen breve perlegas amici,
 Quo monstrare cupit suum benignus
 Erga te studium, elegantia at non
 Illa, qua niveus chorus renidet
 Hinc illinc Patavinus, atque dotes
 Insignes celebrat tuas canorus:
 Sed qua principio sacram poësin
 Crescentes juvenes solent adire,
 Hoc est, pertenui & parum sonora.

De Gallofrido Chaucero, Equite.

PRædicat Aligerum merito Florentia Dantem,
 Italia & numeros tota (Petrarcha) tuos:

Anglia

J. LELANDI ANTIQUARII

Anglia Chaucerum veneratur nostra poetam,
Cui veneres debet patria lingua suas.

Victoria Viennensis.

SI qua dies unquam, merito hæc te fausta canoram
Admonet ut sumas, Calliopæa, lyram.
Nam pater omnipotens gentem miseratus ab alto
Christicolûm, victo victor ab hoste redit.
Cinxerat innumeris peditumque equitumque catervis
Muros Turca ferox (pulchra Vienna) tuos.
Hunc sensisse putes immanem elementa tyrannum,
Illius inque sacrum tela vibrare caput.
Danubius tumuit rapidis violentior undis,
Intentans Scythico funera iusta duci.
Toto (vera loquor) cecidit nix plurima cælo,
Et gelidus coepit stringere cuncta rigor.
Hinc etiam cives telorum grandine densa
Millia Turcarum multa dedere neci.
Barbarus hæc sensit Solymanus, & urbe relicta
Corripuit turpem turpior ipse fugam.

De munificentissimo rege Henrico octavo.

Pag. 87.

NON possum domino meo referre
Grates pro meritis pares suis: sed
Longam si dederint secunda nostris
Vitam fata libris; futura clare
Ætas sentiet, atque prædicabit
Demissum à Superis fuisse lumen
Illum conspicuum meis Camœnis.

Ad Richardum Ventanum Juridicum.

DEsieram plectron digitis aptare suætis,
Et chelys in theca condita nostra fuit:
Candida quum tua me virtus, Ventame, juberet
Argutæ nervis invigilare lyræ.
Quis mihi desueto dictabit carmina vati?
Quis? nisi præcipuus fautor Apollo meus?
Ille probe novit dotes quas sacra Minerva
Ingenii dederit iudicii que tibi.
Ille etiam novit tua sit facundia quanta,
Quæ vel dura quidem saxa movere solet.
Supprimat hæc Clarius: nos nulla minora canemus:
Sunt tua caufidico fulmina nota foro.
Fulmina cordatos terrentia sæpe patronos,
Quum partes nequeunt constabilire suas.
Non ego nunc vanus jacto sine testibus ista,
Carnæus testes atque Ododunus erunt.

Quos

ENCOMIA ILLUSTR. VIROR.

143

Quos habet in pretio querulorum turba clientum,
 Consilium quoties ardua causa petit.
 Sit satis hic laudum partem cecinisse tuarum :
 Olim forte meo carmine major eris.
 Tunc canet alma parens nostros tua Cambria versus,
 Et docti, quotquot terra Britannia foveat.

Ad Joannem Sheprevium.

Inter candidulos meos amicos,
 Sheprevi, loca qui tenes suprema,
 Ob morum lepidam suavitatem,
 Et musas etiam elegantiores :
 En nomen placuit tuum libellis
 Nostris inseruisse : non quod ipse
 His unquam numeris putem futurum,
 Clara arrideat ut sereniori
 Vultu fama tibi, sed ut benigni
 Cognoscas animum & probes amici.

Pag. 82.

Ad Thomam Maronem.

QUAM bene cum Zephyro violetis convenit, & quam
 Melliferis apibus cum redolente thymo :
 Coniuge cum propria viti quam convenit ulmo,
 Tam mihi cum niveis moribus hercle tuis.
 Unanimes igitur sinceri munus amoris
 Curemus, dextris candide utrinque datis.
 En mea dextra tuo prompte subscribit amori,
 Ne desit fidei syngrapha certa bonæ.
 Fac tua (quod superest) subscribat dextera nostro,
 Impleat ut gratas charta notata vices.
 Sic tibi, docte Maro, illustri virtutis alumno,
 Cum Musis faveat clarus Apollo novem.

Fama virtutis æterna.

QUAM parvo fragilis marcescit tempore forma?
 Deferit & niveum corpora nostra decus?
 Ille ego cognovi puerum, qui viderat annos
 Bisænos, (formæ gloria prima fuit.)
 Contigit hunc ipsum post paucos cernere menses,
 Heu nitidæ formæ gratia lapsa fuit.
 Virginei decor est oris (ni fallor) amceno
 Persimilis flori, nam cito uterque cadit.
 Retrogradi quum sol petit igneus atria Cancri,
 Florida puniceo spirat odore rosa :
 Deficiente statim vitalis munere succi,
 Purpureas moritur pallida facta comas.
 Sic modo quæ pulchra resplendet fronte venustas
 Languebit, spatio defluet atque brevi.

Fingite

Quos

J. LELANDI ANTIQUARII

Pag. 83.

Fingite formam animi, virtutem, cordibus altis,
 Cultorem nunquam deferet illa suum.
 Conferet hæc vitæ fructus feliciter amplos
 Præsenti, pacem contituuetque ratam.
 Et tandem à tenebris lucem perducet ad almam,
 Æternum ut videant atria celsa Dei.

De Jo. Tuino.

Incipe nunc, Erato, nostrum laudare Tuinum,
 Doctorum merito quem chorus omnis amat.
 Ille canit dextris Musis & Apolline versus,
 Quos habet in pretio Cantia tota suo.
 Insuper illustrat nostros ex ordine reges,
 Imperii sobolem, Dux Gulielme, tui.
 Denique scriptorum veterum monumenta polita
 Disquiri, studiis profit ut ille bonis.
 Invigilatque scholæ, Dorovernæ nomine, dictæ,
 Quæ servatori fana dicata tenet.
 Ista quidem si sunt minime laudanda, Tuinum
 Define tunc, Erato, concelebrare meum.

Ad Thomam Eliotam, Equitem ornatiss.

Pag. 84.

Forsitan expectas, Eliota diserte, venustum
 Ut transmittam aliquod munus ab urbe tibi.
 Ut non expectes, mentis tamen intimus in me
 Promeruit candor munus at omne tuæ.
 At ne quid temere mittam, vel quod sit ineptum,
 Restat in officiis unica cura meis.
 Non aurum mittam, longo nam temporis usu
 Fulgidus est auri deperiturus honor.
 Non in Erythræis crescentia munera conchis,
 Margaritarum gratia fluxa, brevis.
 Sed neque gemmarum radiantia sidera mittam :
 Tantum oculos pascunt, cetera nuda quidem.
 Excutienda mihi quare sunt munera, quæ non
 Corrum pant ullo secula longa modo.
 Talia sed magno quærantur dona labore,
 Et poscunt animi fertilioris opem.
 Quum mea nil aliud possit præstare Camœna,
 Præter Castaliis carmina mista modis :
 Carmina fac igitur capias hæc fronte remissa
 Munera, sed meritis inferiora tuis.
 Queis modo si annuerint stabilem fata optima vitam,
 Longe auro & gemmis splendidiora dedi.
 Sic te perpetuo victuros scribere libros,
 Edere me juvet & carmina digna cedro.

Ad

Ad Musam, de H. Dunovedo Equite.

Quantus erat, celebri quum Roma niteret honore,
Mæcenas Flacco Virgilioque suo :
Quantus erat lepido facundus Stella poëtæ,
Quem jactat civem Bilbilis alta suum :
Quantus erat satyræ scriptori Caius ille
Bassus : in Ausonia cognita fama chely :
Tantus Dunovedus tibi sit, mea Musa canora,
Quo solido propior nemo in amore mihi.

*Ad Nic. Ododunum, Ecclesiæ Durovernenfis &
Isurovicane Decanum.*

Felix Cæsarei fori Ododune
Lumen conspicuum, sereniore
Extende hîc radios tuos : ocellis
Lætis aspice candidum libellum
In lucem modo prodeuntem apertam,
Ut doctos celebret viros, tuasque
Laudes eximias canat sonorus.
Hoc unum rogitat, velis favere
Nunc auctori operis laboriosi.
Cujus sedulitate convalescens
Tandem sic didicit loqui diserte.
Faulsto fidere prænitente primum
Te gens libera Cantii videbant,
Natum ex nobilium domo virorum,
Divina indole præditumque, cujus
Magno munere litteras politas
Degustasti etiam domi forisque.
Unde & Parrhysios, chorum eloquentem,
Germanosque, gregem venustiore,
Postremo ac Italos, decus Latinæ
Linguae præcipuum, inclytamque Romam
Invisisti alacer, tulisti & amplos
Fructus, tunc pretium laboris altum.
Sic tandem repetens tuos penates
Intrasti medium forum, clientisque
In rebus dubiis suum patronum
Collaudant, recolunt, probant, amantque.
Auctus denique Regio favore
Legati officium omne præstitisti.
Noster concinuit tuas libellus
Laudes : concine tu illius vicissim,
Alternos numeros amant Camoenæ.

pag. 85.

Ad Thomam Motersbedum.

DOctarum niveum decus sororum,
Mi Thoma, patriam tuam serenas
Qui virtutibus undequaque claris :
Ad te nunc properat gradu secundo
Vel lætissima Musa nostra, sperans
Pro candore tuo futurum id, optat
Quod vel mirificis modis, benignum
Nempe ut te sibi comparet patronum ;
Quo tandem duce cognito, probatoque
Insigni Clario, petat celebres
Montes Aönios, petatque festum
Parnassum, ac Heliconios liquores
Pleno combibat ore perbeata.
Hanc tu si facili manu lubenter
Nunc perduxeris usque eo venire
Quo contendit, ita illa comprobabit
Erga se beneficium tuum omne
Collatum, ut resonet modis canoris
Te natum studia ad politiora :
Nam clarissima Cæsarum tuorum
Facta & Laurigeros canet triumphos,
Tum Mauros domitos, ferumque Turcam
Devictum resonabit & fugatum.

pag. 86.

In laudem Hugonis Visiduni.

Visidunus erit mea candida cura, celebris,
Qui Christum, sacram personat atque fidem
Is quum suggestum conscendit candidus altum,
Æterni ut referet mystica verba Dei,
Docta caterva virum, fluviis qua labitur Isis,
Convocat, ac aures arrigit usque silens.
Edocet interea magni miracula Christi,
Auditor solem justitiæque colit.
Majori nullus studio pia Themata dicat :
Orator dulcis, fedulus, atque sagax.
Quam pius hic tractat partes feliciter omnes,
Quas vel jure suo concio sacra petit ?
Audiui claros dicendi sæpius arte,
Eloquio quorum raptus & ipse fui :
Hactenus at non est certe mihi cognitus alter,
Qui, Visidunus fulget ut ille meus.
Quid referam multis vultumque habitumque decorum
Illius ? aut quod mel profluat ore merum ?
Aut quibus exemplis divinæ lumina legis
Illustret, rara dexteritate sua ?

Sedulitatem

ENCOMIA ILLUSTR. VIROR.

147

Sedulitatem apium prudens imitatus Hyblæam,
 Delibat veterum tot monumenta patrum.
 Quidve loquar morem quo, denique, numine fretus,
 Ad Christum alliciat mitia corda suum?
 Hac recta pergat pius, & duce flamine sancto,
 Conscendet magni culmina celsa dei.

Ad Richardum Schellægum.

SAlve delictum merum Britannæ
 Gentis, qui celebres tuos parentes
 Virtute alta animi celebriores
 Reddis, restituisque utranque linguam
 Antiquo facilis suo nitori:
 Momentum breve temporis remitte,
 Excultis sophiæ libris severæ.
 Tullî & Rhetoricos tui colores
 Pone, hîc dum Pharia notat papyro
 Dulcis versiculos Camœna paucos.
 Quæ stare in numero cupit tuorum,
 Si tu si modo splendida relucens
 Fortuna, tenuem benignitate
 Admittas solita, quod ipse non te
 Facturum dubito: vir es modestus,
 Candoris nivei, & lepôris almi.
 Nunc, Schellæge, vale, manuque fausta
 Artes affere, litterasque doctas.

Pag. 87.

Causa Cygneæ cantionis non editæ ab Erasmo.

Quid fuit in causâ moriens quod nuper Erasmus
 Cygneum tacito prefferit ore melos?
 Quæ solet argutos cantores reddere Cygnos,
 Non flavit zephyri lenior aura sui.

Ad eruditissimum virum D. Thomam Smythium, Equ.

DOctorum celebras (Smythi) monumenta virorum
 Ardenti studio & dexteritate pari.
 Unde tibi accrevit virtutis nomine fama,
 Judice me, nullo deperitura die.
 Granta venusta tuas collaudat, cantitat, ornat
 Eximias dotes, ingeniumque tuum.
 Quicquid in Aoniis speciosum montibus olim,
 Quicquid in Italicis prænitet atque jugis:
 Est tibi tam notum, quam quod notissimum: abundas
 Artibus, & rara cognitione vales.
 Fontibus eloquii sitientia labra rigâsti:
 Atticus ille tuo regnat in ore lepos.
 Instaurare bonas pergas feliciter artes,
 Laudabit factum posteritasque tuum.

T 2

Ad

J. LELANDI ANTIQUARII

Ad Thomam Tidringtonum.

TE nunc per Charites rogo benignas,
 Et te per faciles rogo Camcenas,
 Te per Castaliæ ducem catervæ,
 Et numen rogo per sacrum Minervæ,
 Quæso per Genium tuum, venustas
 Et per litterulas tuas quidem illas,
 Ut munus solide meum perornes
 Verbis ac stimulis novis subinde:
 Si torpet, memor excites Rosæum.
 Quam tu sis probus artifex, simulque
 Novi quam vehemens fies Pericles.
 Extendas igitur velim valentes
 Nervos ingenii tui expediti.
 Sic stabit mea causa te patrono,
 Tu laudem officii feres perennem.

In frontispicio libelli, cui titulus Antiphilarchia.

ME jussit pietas amorque veri,
 Jussit religio, fidesque pura,
 Christus denique jussit ipse, stricto ut
 Divini impeterem mucrone verbi
 Hostem Evangelii ferocientem.
 Lectores, mea cura, candidi, nunc
 Æquum si petimus, novo libello
 Linguis ac animis favete dextris.

Ad libellum de D. Jo. Checo.

SI vis Thespiadum choro probari,
 Fac ut consilio, libelle, nostro,
 Facundo studeas placere Checo,
 Quem Pandionæ colunt Athenæ,
 Et quem Roma colit diserta multum.
 Quem Rex maximus omnium supremusque
 Henricus reputans virum probatum
 Spectatumque satis, reconditæque
 Censorem solidum eruditionis,
 Eduardum bene filium, suumque
 Heredem, puerum, illi ad alta natum,
 Sic concredidit, utriusque linguæ
 Flores ut legeret venustiores,
 Exercens facili manum labore,
 Et Christi imbiberet suave nectar.
 Felicem arbitror hanc diem fuisse,
 Tanto discipulo dedit magistrum
 Quæ talem. Unde suo venusta alumno

Granta affurgit, & excitata plaudit.
 Quod iussi, facias velim, libelle,
 Chæcum concilies tibi quæ amicum.
 Is si te nivea manu tenebit,
 Perlustrans oculo tuos sereno
 Versus, ô facile inter eruditos
 Expectare potes locum poëtas,
 Et famam domini tui per orbem
 Late extendere. Perge quo parabas.

*Ad Thomam Legbum, Armigerum, Adlingtonensem,
 de D. Richardi Coxii fide & integritate.*

QUUM fucis adeo laboretor orbis
 Totus, me rogitas, amice, narrem
 Ore ut veridico tibi petenti,
 Si dum reppererim, omnibus fidelem
 Quem possem numeris virum probare.
 Talem me volo repperisse credas:
 Albo rarior est ac ille corvo.
 Novisti bene Coxium pium illum,
 Sacri Evangelii tubam sonoram:
 Quem clarus patriæ pater Britannus
 Dilectum refovet, suoque nato
 Inservire jubet probum tenello.
 Is vir iudicio omnium piorum
 Omni ex parte fidelis integerque.

In effigiem Henrici oct. Regis Angliæ.

Page 90.

Siqua manus pinxit vivos in imagine vultus,
 Hæc operis pretium verna tabella tulit.
 Sidereos sic rex oculos frontemque serenat
 Splendidus Henricus, sol sine nube micans.

Ad Thomam Cranmerum, Cantuariæ Archiepiscopum.

EST congesta mihi domi supellex
 Ingens, aurea, nobilis, venusta,
 Qua totus studeo Britanniarum
 Vero reddere gloriam nitori.
 Sed fortuna meis noverca coëptis
 Jam felicibus invidet maligna.
 Quare, ne pereant brevi vel hora
 Multarum mihi noctium labores
 Omnes, & patriæ simul decora
 Ornamenta cadant, suusque splendor
 Antiquis male desit usque rebus,
 Cranmere, eximium decus piorum,
 Implorare tuam benignitatem

Cogor:

J. LELANDI ANTIQUARI

Cogor : fac igitur tuo sueto
 Pro candore, meum decus, patronumque,
 Ut tantum faveat, roges, labori
 Incepto : pretium sequetur amplum.
 Sic nomen tibi litteræ elegantes
 Recte perpetuum dabunt, suosque
 Partim vel titulos tibi receptos
 Concedet memori Britannus ore.
 Sic te posteritas amabit omnis,
 Et fama super æthera innotescas.

Ad Henricum Houertum, illustriss. Regnorum Comitum.

Pag 91.

QUOT sunt fidera candicante cœlo,
 Et quot saltibus arbores in ipsis,
 Quot sunt pinnigeri freto Britanno
 Pisces, & Lybicus lapilli arenis :
 Quot sunt collibus Italæ racemi,
 Et quot Niliacis agris aristæ :
 Tot Lelandus agit tibi benigno,
 Toto pectore gratias amico
 Regnorum Comiti, tibi coronas
 Texens laurigeras, perenne munus,
 Quæ festum caput implicent triumphis.

Castos esse decet poetas.

LESBIA lascivo placuit formosa Catullo,
 Lesbica fulgentes candida pexa comas.
 Collaudant alii teneros Varronis amores,
 Formosam & noto nomine Leucadiam.
 Qui cecinit molles elegos resonante Camœna,
 Calvi Quintiliam tollit ad astra sui.
 Deliciæ Galli docti clarique poetæ,
 Eximium nomen pulchra Lycoris habet.
 Lactea Peligni floret Nasonis amica,
 Materiem numeris sueta Corynna dare :
 Cynthia laudatur detergi Nympha Propertii,
 Et Cynara est Flacco nota puella suo.
 Talia molliculi cantabant carmina vates,
 Ignari vitæ qui melioris erant.
 Christicola at castos castus decantet amores,
 Et sacros resonet Musa pudica thoros.
 Sic in fiderea cœli spatiabitur aula,
 Lætitiæque novos concinet ille modos.

Ad libellum, de Jo. Bechenfano.

TU quum prodieris pictus fuligine preli
 In lucem, doctos extulerisque viros :

Bechen-

Bechenſanus erit tibi vel tutela politus,
Artes qui didicit perdocuitque bonas,
Qua celer ancipiti decurſu profluit amnis
Iſis, dicta eſt urbs Iſidis unde Vadum :
Et qua Parrhiſios collambit Sequana flumen,
Valle vagus media, nobilis urbis honor.
Te decet, excultum multa impertire ſalute
Illum, nam ſtudiis annuit atque favet.
Utpote qui certet præſtantes fortiter artes
Splendorem ad ſolitum jam revocare ſuum.
Lectio multa quidem, linguarum & gratia felix
Illius hîc cauſam promover, auget, agit.
Officio quare ne deſis, chare libelle,
Candoris niveo & munere clarus eris.

Pag. 92.

Ad Helium Eobanum, Heſſum.

HEſſe tuos libros vatum celeberrime legi,
Et lecti ſumme perplacuer mihi :
Sentio Naſonis venam facilemque fluentemque
Ingenii fontes nunc ſubiſſe tui.
Mentior, hæc eadem niſi tota Britannia noſtra
Quanta eſt (& merito) prædicet atque canat.
Non opus eſt in re manifeſta teſtibus ullis,
Teſtibus hîc quanquam nec mea verba carent.
Unus erat Burgratus, eritque Micocius alter,
Teſtis Bombergus tertius eſſe poteſt.
Quos oratores à Chatto & Saxone miſſos,
Splendida jam noſtri principis aula fovet.
Miſimus ecce tibi verſus ex tempore natos,
Delicias Muſæ quæſo remitte tuæ.

Ad Antonium Denegum, Equitem.

ANtoni, eximios qui flores inter amicos,
Quos dedit Henrici regia clara mihi :
Te mea contendit juſtis celebrare Camæna
Laudibus, & nomen tollere ad aſtra tuum.
In teneris annis juncti conviximus ambo,
Qua docuit terſus Lillius ipſe ſchola.
O quoties audita mihi tua verba ferebant
Affiduoſque jocos, affiduoſque ſales !
Ingenio nec te quiſquam felicior acri,
Perpetuoſque tuo fluxit ab ore lepos.
Tum deſiderio captus peregrina videndi,
Acceleras votum, duxque Briennus erat.
Cognitioque tibi linguarum hinc floruit alta,
Perplacuitque oculis Gallica terra tuis.

Pag. 93.

Senſerat

J. LELANDI ANTIQUARII

Senferat hoc regum qui prudentissimus unus,
 Te famulum fautor constituitque suum.
 Quanta apud illum sit tua nunc vel gratia flagrans,
 Testatur resonis aula canora modis.
 Illa quidem ut fileat, sum testis certior ipse :
 Commendas regi munera nostra tuo.
 Hinc me conspicuo collustrat lumine Phœbus,
 Promovet & causam gratia blanda meam.
 Quas tibi nunc referam pro tali pectore grates?
 Dicêris Musæ gloria magna meæ.

De Gallofrido Chaucero.

QUUM vivum teres Atticus leporem
 Invenisset, & undecunque Græcam
 Linguam perpoliisset, insolenter
 Audebat reliquos, rudes vocare.
 Cujus judicium impiger Quirinus
 Intenso studio sequens, Latinum
 Sermonem quoque reddidit venustum,
 Et cum Græco, alios rudes vocavit.
 At quanto mihi rectius videtur
 Fecisse officium suum disertus
 Chaucerus, brevitate primus apta
 Linguam qui patriam redegit illam
 In formam, ut Venere & lepore multo,
 Ut multo sale, gratiâque multa
 Luceret, velut hesperus minora
 Inter sidera? nec tamen superbus
 Linguae barbariem exprobravit ulli
 Genti: tam facilis fuit, benignusque.
 Ergo vos juvenes manu Britanni
 Læta spargite nunc rosas suâve
 Spirantes, violasque molliores:
 Et vestro date candido poetæ
 Formosam ex hedera citi coronam.

Pag. 94.

Ad Richardum Maurifonum, Equitem.

TRadidit Iliacis tua carmina candidus hospes,
 Heroum justo quæ pede facta canunt.
 Judiciumque meum quærebat sedulus idem,
 Ascribens Musis non tribuenda meis.
 Hæc cui pauca quidem dixi pro tempore: "non sum
 "Inter Aristarchos dignus habere locum."
 Quin alacri potius testabar gaudia vultu,
 Ansam me numeris forte dedisse tuis.
 Unde quod ipse rudi cecinissem carmine, quodque
 Scripulissem, irato terque quaterque Deo:

Tu

Tu melicis plenus numeris & Apolline plenus
 Cantares, hederæ præripereſque decus.
 Sic amet Henricus doctos (tua munera) libros
 Octavus, noſtri maximus orbis honor.
 Perpetuo certa noſtram ſuperare canendo
 Muſam, grandifonæ quæ minus apta tubæ eſt.

Promiſſis dives.

R Eddere ſi quenquam ditem promiſſa valerent,
 Attalicas loculus noſter haberet opes.

Ad Tho. Danetium.

C Andide noſtrarum Muſarum præco Daneti,
 Qui veteris ſæcli tempora docta refers :
 Diſpeream ſi non tam ſis mihi charus, ut ullo
 Nil prorſus poſſit charius eſſe modo.
 Cujus & indicium monſtrabo paratus amoris,
 Obtulerit quoties ſe tua cauſſa mihi.
 Interea noſtrum hoc, quod nec leve, munus, amice,
 Imparibus capias carmina miſta ſonis.
 Carmina, quæ Phœbo doctiſque faventibus, olim
 Auſonii venient forſan ad ora chori.
 Et tua ſervabunt florentia nomina, libris
 Ille meiſ genius ſi modo fautor erit.

Pag. 25.

Ad Thomam Caium.

C Aius, imperii dum gloria floruit ampli,
 Inter Romanos nobile nomen erat.
 Magnificumque refert quiddam vox illa canora,
 Auſonii ſic me perdocuere patres.
 Tu per ſe clarum contendis reddere nomen
 Clarius, eloquio judicioque nitens.
 Tu celebras ſophiæ myſteria magna ſeveræ,
 Et colis Aönii lumina clara gregis.
 Tuque laboranteis Muſas, qua neſcio clade,
 Erigis atque levas, ſubſidiumque refers.
 Si nunc præſtiteris deducto temporis uſque
 Curſu te talem, parta corona tibi eſt.

Ad D. Eduardum Phyttonum, illuſtrem Equ.

E Rigit inſignes volucris Junonia plumas,
 Auricomus medio quum nitet axe Deus.
 Spectat opes hinc inde ſuas, ſpectando tumeſcit,
 Poſtponens formæ cetera quæque ſuæ;
 Donec ad incurvos unguis deſſectit ocellos,
 Inque ſuum recidunt lumina picta locum.
 Exemplum cunctis eſt hoc, Phyttone, notandum,
 Et certe eſt multis utile nominibus :

Vol. 5.

U

Elati

J. LELANDI ANTIQUARII

Elati ut fastum deponant pectoris omnes,
Quum spectant terræ debita membra putri.

De Georgio Daio, Episc. Ceicastro.

DAius est Musis commendatissimus ipsis,
Nec calamo felix indiget ille meo.
Attamen hic cupio veteris meminisse fodalis,
Ingenuum juveni quem mihi Granta dedit.
Præcipue quum sit talis, qualem utraque Pallas
Approbat, & melicis tollit ad altra logis.
Et quum sit talis, qualem Suadela Charisque
Certârunt mammis supposuisse suis.
Non loquar ulterius quicquam: virtutibus ejus
Impense eximiis languet avena mea.

Pag. 96.

In effigiem Eadwardi principis incomparabilis.

INtentis quoties oculis vultumque coloremque
Aspicio lætum, dive Edoarde, tuum:
Expressam toties videor mihi cernere formam
Magnanimi patris, quo nitet ore, tui.

Ad D. Audœnum, medicum Regium.

MUSIS Iliacis, Audcene, notus
Es, quas tu recolis severiori
Intentus studio frequenter illo,
Fructum hinc inde refers opimiorum:
Naturæ excutiens potentioris
Vel mytheria magna, quæ, favente
Illustri sophia, tuo labore
Nunc pulsas tenebris nitent serenum.
Hinc & tu medicam celebris artem
Exerces: nivea manu volumen
Antiqui Hippocratis ratum, ac Galeni
Versas conspicui libros probatos.
Hæc persequitur apex decusque regum
Henricus, statuitque te venusti
Eduardi medicum, deinde & almæ
Reginæ Catarinulæ, sibi que.
Vivat Nestoreos valens at ille
Annos, præsidium tuum, meumque.

Ad Eadwardum Northæum, Equitem.

DOCTORUM merito generosa caterva virorum
Me plane ingratum diceret atque rudem,
Si mihi cessaret calamus cunctator iniquus,
Nec justas laudes scriberet ille tuas.
Inclita Londinum urbs genuit nos fidere fausto,
Imbibimus læti litterulasque simul.

Tu

Tu puero in studiis mihi conjunctissimus: ipsos
 Suspexi mores, ingentumque tuum.
 Et me felicem, fortunatumque putabam,
 Te socium fractus, præsidiumque mihi.
 A Superis petii supplex, votoque favebant,
 Nos ut perpetuus cresceret inter amor.
 Causidici tu jura fori celebrare parabas,
 Applausit studiis Granta beata meis.
 Tempore sic longo disjuncta ita corpora nostra:
 Præsentes animi convalere tamen.
 Confectis studiis affulsit lætior hora,
 Disjunctos rursus quæ sociare queat.
 Quid nunc commemorem, quo tu candore beasti
 Exiguas Musas, vel sine litte, meas?
 Hactenus à te nil petii, quod non tuus in me
 Contulerit promptus munificusque favor.
 Testis erat factorum erga me Tucca tuorum,
 Legius, & testis, noster amicus erat.
 Coxius & superest æterno carmine dignus,
 Te qui patronum prædicat esse meum.
 Pingere si possem, vivisque coloribus uti,
 Effigiem exprimeret dextera nostra tuam.
 Splendoresque foro medio, velut hesperus alter,
 Signaque justitiæ conspicienda dares.
 Hanc ego quum nequeam præstare venustius artem,
 Id faciam certe quod mea cura monet.
 Nempe ut posteritas noscat, serique nepotes,
 Virtutes semper me coluisse tuas.

Pag. 97.

Ad Henr. 8. regem.

Q Uinti nunc opera loquens Latine
 Dictys Septimii venit, rogatque,
 Princeps maxime, ut eratum duelli
 In lucem Priamæii libellum
 Verses, qui referet tibi tuorum
 Virtutes celeberrimas avorum.

*Ad Guilielmum Henricum, nobilissimum
 Comitem Ostrosaxonum.*

Pag. 98.

M E tua nobilitas, quæ non illustrior ulla,
 Provocat ad cytharam, clarifonumque melos.
 Perge favere tuas laudes, Gulielme, canenti
 Vati, quo certe nomine major eris.
 Te genuit scitum borealis Avonia, tellus
 Eximie omnigena fertilitate scatens.
 Teque adolescentem facundo Pindarus ore,
 Ingenuum docuit verba Latina loqui.

U 2

Melli

J. LELANDI ANTIQUARII

Mellifluos modulos quisquis fuit ille deorum
 Qui te perdocuit contremulosque tonos,
 A te discipulo præconia lucida sumpsit,
 Cujus concentus pulsât utrumque polum.
 Crediderim Phœbum sic te instruxisse canorum,
 Carmina tam melicis concinis usque sonis.
 Non te convincit fama celeberrimus Orpheus,
 Ut nec Arionis stamina læta lyræ.
 Nec te convincit resonis philomela querelis,
 Nec qui, quum moritur, concinit albus olor.
 Fulmineo caderet quum fracta Bononia bello,
 Et Morinos premerent Martia tela truces,
 Talia personuit dulci tua cantio voce,
 Qualia vel Musæ concinuisse velint.
 Non meliora quidem Dantes dedit inclytus ille,
 Aut qui Petrarchæ nomine notus erat.
 Sed neque Chaucerus resonanti musicus ore,
 Aut meus, arguta voce, Viatus, amor.
 Sæpe es doctorum numeros laudare suetus,
 Emeritis tribuens præmia digna viris.
 Denique tu punctum facile hîc sic omne tulisti,
 Impar ut videar laudibus esse tuis.

Ad Helium Bobanum Hessum.

EXiguos elegos nuper transmisimus ad te,
 Cultorem Phœbi Castalique chori.
 Reddita nulla tamen nobis pervenit ab Hesso
 Littera, quæ posset grata referre vices.
 Provocat en iterum calamos Burgratus ineptus,
 Da veniam nugis, magne poëta, meis.

Ad Georgium Ferrarium.

SI modo Verlamum, vetus urbs victoribus olim
 Cognita Romanis, tota niteret ovans:
 Te niveis certe insigniret grata lapillis,
 Texeret ac facili florea ferta manu:
 Queis tua congaudens redimiret tempora festa
 Quod Musas deamet, Castaliumque gregem.
 Concidit antiquæ sed gloria funditus urbis,
 Albani fanum quod reparavit opus.
 Fortunæ scandens alta ad fastigia summæ,
 Cromuellus sibi te vir catus asseruit.
 Deinde animo leges patrias evolvis, & illis
 Sedulus inservis, caudidicoque foro.
 Patronum veterem repetis patronus & ipse,
 Ac lepidis dictis lætitiæque studes.

Gloria

Gloria at illius cecidit, magnamque ruinam
 Passa est : sic versat fors male fida rotas.
 Aulica vita tibi placuit, mox regia magni
 Te Henrici gremio foverat ampla suo.
 Horrida bella sonant, Martis fœtura coruscant,
 Et Scotti & Morini tela cruenta vibrant.
 Fortior occurris, gladio clypeoque resumpto,
 Bellator prodis Martius, atque minax.
 Vidisti Scottos victor Morinosque fugatos,
 Et patuit virtus amplior inde tua.
 Perge, ut cœpisti, magnum te ostendere factis
 Ferrari, & nostro carmine major eris.

Ad Guilielmum Pagettium, Henrico oct. Regi à secretis.

Illustrare tuum, Pagetti candide, nomen
 Percupio, niveis & celebrare notis.
 Lucidus aspiret Phoebus mihi grata canenti,
 Inceptum facilis promoveatque meum.
 Sic ego magnificum potero deducere carmen,
 Et tua per resonos dicere facta modos.
 Sentio nunc venisse Deum : vireque ministrat,
 Percribam laudes ingenioſe tuas.
 Te puerum in lucem Londinum protulit almam,
 Est urbs hæc eadem, patria clara mihi.
 In qua tu studiis operam cum fruge dedisti,
 Sed nec ego à studiis tunc alienus eram.
 Grammatici enituit quo tempore gloria Lilli,
 Notior ille tibi, notior ille mihi.
 Cujus tu partes fautor, certante Gonello,
 Tutatus calamo es, non sine laude, tuo.
 Interea excrevit vitæ maturior ætas,
 Atque puellares præteriere dies.
 Ecce petis vivos fontes, Grantana fluentia,
 Nectareoque rigas labra liquore tua.
 Ast ego præcessi : nec segniter ipse secutus
 Vicisti fortis munera parva meæ.
 Tu Gardineri petiisti tecta, disert
 Eloquii sedem, Pierique chori.
 Sors vel ad obstreperos me duxit iniqua sophistas,
 Tale quidem potui non ego ferre jugum.
 Suffugio quodam sed honesto Gallica regna
 Invisi, schola qua Parrhisiana viget.
 Quo magnis & tu properasti passibus, ardens
 Linguarum nitida cognitione frui.
 Confecta tandem causa feliciter omni,
 Tu patriam repetis civis amicus humum.

Gardinerum

J. LELANDI ANTIQUARI

Gardinerum etiam recolis de more patronum :
Uritillegi & nomina chara tibi.

Per quos cœpisti commendatissimus esse
Henrico Regi, nobilibusque viris.

Scriba Palatinas coluisti hinc sedulus ædes,
Exercens calamos dexteritate nova.

Pag. 101.

Quo tibi conjuncta est Presdunia tempore virgo,
Qualis in æthereis Cynthia vecta rotis.

Felicem quæ te generosa prole parentem
Reddidit, & casto prænitent utque thoro.

Principis arrisit tandem tibi gratia flagrans,
Legati ac Gallum munere functus adis.

Deinde & Cæsaream fortunatissimus aulam
Prudens orator conspicuusque petis.

Affulsere tuis meritis hinc præmia digna :
Ditescis, cumulos possidet arca suos.

Tantum est munifico domino fervire : beavit
Te Rex, excelsa constituitque loco.

Hic ego pro veteri vel consuetudine nostra,
Optarem studiis proximus esse tuis,

Ni tuus atque meus cultor Mafonius ille
Jam persuasisset, me satis esse tuum.

Addidit hoc etiam, per me te velle videre,
Quæ Burgiduni gloria, fama, decus.

Talia siqua juvant, possum describere ad unguem,
Oppidum & antiquis irradiare notis.

Insignia Regia.

Circulus imperii vastum qui circinat orbem,
Atque coronato collucet vertice celsus,

Excolit Henrici multis insignia votis ;
Magnanimos illos noctuque diuque leones,

Eximie & vernos candentia lilia flores.

Quid sibi vult lauri, quid olivæ festa corona ?

Illam suam Phœbum, colit hæc fecunda Minervam.

Insignia Fana Regina.

Phoenix nuper eram venusta pennas,
Ortum non Arabes mihi dedere,

Sed gens clara quidem Severiana :

Henricum colui serena solem,

Pullum cui facilis meum sacravi,

Fausto & fidere prænitente natum.

Pag. 102.

Rosarum unio.

Rettulit illa dies Anglis spectata salutem,
Qua rosa purpureis candida juncta rosis.

Cataraftis,

Cataracta, Ducum Somersetensium symbolum gentilitium.

HÆC cataracta, Ducis, fulvo quæ prænitet auro,
Somurotrigum tessera nota fuit.

Lilia.

Lilia quis nescit cœlo demissa supremo,
Imperio Henrici succubuisse sui?

Pluma, Principis Eduardi Insigne.

Candida gemmiferæ cultrix hæc Pluma coronæ,
Principis Eduardi tollit ad astra caput.

Ad Gualterum Heueddunum, Ciceronianum.

Heueddune tibi favet caterva
(Grantæ fluminis accola) erudita,
In ripis puer ipse cujus olim
Læto pectore lusitare suevi,
Et cannas rescare concinentes
Quum flaret Zephyri faventis aura.
Tu Marco bene Tullio deserto
Cura sollicita faves benignus,
Dicendi genus illius colisque
Facundum, teres, elegans, venustum,
Terfium, conspicuum, fluens, amœnum,
Elimatum etiam, & suis decore
Pictum floribus undecumque vernis
Illis usque adeo, ut nitente quadam
Majestate styli Atticum leporem
Græcis fontibus exprimas petitum.
Felicem puto te beatulumque,
Hæc qui sic meditaris, ut perornes
Tam doctis studiis tibi faventem
Grantam, cujus amor mihi profecto
Tantum crescit, opaca prævirensque
Quantum vere novo illa alumna Phœbi
Laurus vimina subjicit tenella.
Inceptis igitur tuis secundis
Vela extende manu valentiori:
Ventus mox aderit Favoniusque:
Tu portum invenies, tibi paratum
Optatumque, ubi commode quiescas.

Pag. 103.

*Ad Thomam Urtheslegum Tichsfeldensem,
Angliæ Archigrammateum.*

Phœbus adeit, Musisque novem comitatus amœnis
Secum lætitiæ signa serena refert.
Ac me subtristem solatur carmine tali,
Quale vel Aoniis concinit ille jugis.

Te

J. LELANDI ANTIQUARII

Te decet imperio nostro parere, sorores
 Suavifonas istas suspicere atque meas.
 Uriteslegum, titulis & nomine clarum,
 Extolles dignis, me monitore, notis.
 Ingenium cujus, mores, virtusque modesta,
 Iudicio semper sic placuere meo,
 Ut terris dignum, vel cœlo rectius, illum
 Optârim comitem perpetuum esse mihi.
 Nolo tamen radium talem subducere terræ,
 Fulgeat, obscuris restituatque diem.
 Imperium hoc nostrum vates extende canore,
 Ne timeas: vires, eloquiumque dabo.
 Dixerat: applausum resonando dedere Camœnzæ,
 Et subito sedes reppetiere suas.
 Impulerit quo nos, Uriteslege beate,
 Imperium Clarii, certior ipse vides.
 Tu, quoniam juvenis mihi vel percognitus olim,
 Aspira, & cœptis inclyte plaude meis.
 Est Deus in nobis, agitante calescimus illo,
 Ardor & inde mihi dicere facta tua.
 Urbs mea Londinum genuit te clara puellum,
 Et tuus indubie nobilis inde pater.
 A teneris annis coluisti pectore toto
 Musas, sic Genius iusserat ipse bonus.
 Argutæ resonos nervos testudinis apta
 Curâsti eximie sollicitare manu.
 Et Fortuna parens sic te promovit alumnum
 Illa suum, ut medio lux tua nota foro.
 Grantanæque scholas petiisti fidere fausto,
 Gardinerus erat fautor & ille tibi.
 Uroque Vicanum te docta caterva vocabat,
 Contulit hoc nomen functio clara patris.
 Forma venusta quidem tua sic in fronte reluxit,
 Auricomus vertex sic nituitque tuus,
 Lumen & ingenii tibi sic affulsit acuti,
 Tum virtus sic te condecoravit ovans,
 Unus multorum certe sis visus ut instar:
 Tu mihi mel fragrans delictumque merum.
 Quid nunc commemorem, quo te Comœdia Plauti
 Accepit plausu, miles & ille tumens?
 Si mihi iudicium solidum perfloruit unquam,
 Aures si aut oculi prævaluere mei,
 Dispeream si non fueris tam lucidus actor,
 Quam qui maxime, & hîc dicere vera libet:
 Sic oculos, sic ille manus, sic ora gerebat,
 Sic quoque personavit, quisquis & ille fuit,

Ut dici possit, Romani cura theatri,
 Atque operis pretium rettulit omne sui.
 Gardinerus, homo fortunas natus ad amplas,
 Se Vulesego consecrat atque dicat.
 Maxima tu spirans, Grantana sorte relicta,
 Principis Henrici splendida testā petis.
 Thesaurosque manu nocturna, sæpe diurna
 Versas, & curis prospicis usque tuis.
 Pecchamus hæc cernens, sic ora resolvit amicus,
 Iudicio crescet candidus iste meo.
 Legati munus tum Gardinerus obibat,
 Te comitem lateri junxerat atque suo.
 Hinc crevit magnis certa experientia rebus,
 Et fama enituit latius inde tua.
 Cromuellusque potens sic delectatus amico est
 Florē tui ingenii & dexteritate rata,
 Ut te crediderit naturæ dona sagacis
 Haussisse ex Sophiæ fontibus irriguis.
 Senferat hæc princeps, quo non cordatior alter,
 Hinc te sublimi collocat inque gradu.
 Orator celebris Batavos, Belgæque potenteis
 Dum petis, eximie munere functus, ovas.
 Cæsaris inde tibi soror ac Regina beata
 Plaudit, & officium comprobat omne tuum.
 Floreat Henricus, regni tutela Britanni,
 Qui te pro meritis extulit usque tuis.
 Imperio Phœbi monitus hæc qualiacunque
 Carmina personui: vive, valeque diu.

In Richardum Crokum, calumniatorem.

ME fatuum Crokus fatuorum maximus ille,
 Imperio quodam prædicat esse suo.
 Ut sum, me furia non torquent: illius urgent
 Clade Mathematicum nocte dieque caput.

In fronte libelli, cui titulus, Genethliacon.

TArdius in lucem charissime prodeo lector,
 Causa fuit Domini languida Musa mei.
 Da facilis veniam iusta ratione petenti,
 Et tibi deeedet conditione nihil.
 Exeo nunc multo limatior, atque Britannis
 Primis ego antiquum reddere curō decus.

Insignia Eadueardi principis.

Festa coronatæ sunt hæc insignia Plumæ
 Principis Eduardi, divino numine cujus
 Splendor, honos, tituli, nomen, laudesque manebunt,
 Vol. 5. X Dum

Pag. 105.

Pag. 106.

J. LELANDI ANTIQUARII

Dum nivei liquido gaudebunt flumine cygni,
Lactea dumque hortis nascentur lilia cultis.

Pluma Eadueardum principem alloquitur.

ADsum, candidior Princeps nive, lacte, ligustro,
Imperiique tui læta subibo jugum.
Paciferam dextra quoties gestabis olivam,
Pileolo stabo conspicienda tuo.
Impleat optato Zephyrus mea carbasa vento,
Sole sub ardenti tædia nulla feres.
Inclyta si laurus te forte ad bella vocârit,
In galeæ cono stabo superba tuæ.
Unica nobilium puerorum gloria, Princeps,
Vivas: perpetuum tu mihi numen eris.

Allusio ad etymon nominis Eadueardi.

Quisquis Eaduerdum Romano expresseſſerit ore,
Custodem fidei dixerit esse sacræ.
Hoc ego crediderim puero feliciter orto
A Superis nomen coelitus esse datum.
Est pater antiquæ fidei defensor amicus,
Degener & nullo tempore natus erit.

Applausus H. 8.

VIVE pater patriæ, rex invictissime: vivat
Ascaniusque tuus, phœnicis filius albæ.

Ad D. Guilielmum Seisfillium.

Dicêris merito gallinæ filius albæ,
Sic te suspiciunt fata secunda suum.
Non modo suspiciunt, commendant rectius almo
Te Phœbo totum, Pierioque choro.
Provenit inde quidem successus lætus, & ille,
Qui tibi promittit præmia digna cedro.
Candidus erudit noster te Chæcus amicus,
Chæcus Cecropii gloria prima gregis.
Cognitione nites linguæ exuberante Pelasgæ,
Et misces Græcis verba Latina sonis.
Invigilas studiis felix noctesque diesque,
Sic quoque per Musas parta corona tibi:
Illa dies niveo est semper signanda lapillo,
Quæ tibi Milaredam junxit amore pari.
Femina nulla magis doctas amplectitur artes,
Græcula te Græcum diligit illa suum.
Illa tibi vitis, tuque ulmus candidus illi,
Conjugio fausto gaudet uterque suo.
Vivite felices, Musarum cura perennis
Vos servet, summo constituatque loco.

Ad D. Harlegum.

Virtutes animi sic te redimire videntur,
 Ut redimit festum verna corona caput.
 Deposcunt igitur dignas sua præmia laudes,
 Præmia in æternis conspicienda libris.
 Fonte caballino si quando labella rigâssem,
 Virtutes alacer tollerem ad astra sacras,
 Et te virtutis cultorem, Harlege, probatum
 Laudaret resonis hæc mea Musa modis.
 Repit humi tenuis, metuens & subsidet imo,
 (Absint ut vires) officiosa tamen.
 Nomine quo, strictim laudes attinget amica
 Qualiscunque tuas, fila canora movens.
 Omne genus sophiæ gustasti pervigil, atque
 Haussisti eloquii vina fluentia pii.
 Tu quoque facundi Ciceronis magnus amator :
 Et tibi majestas Virgiliana placet.
 Profluviumque colis Næsonis, versibus unde
 Illius assurgis gratior eximiis.
 Nulla poetarum veterum monumenta supersunt,
 Florigero es quorum non spatiat agro.
 Hinc vates celebrer, lepidus, multumque venustus,
 Concinis argutis carmina læta sonis.
 Posteritati quæ te vel feliciter omni
 Commendent, nomen percelebrentque tuum.
 Ecce suum officium mea præstitit omne Camœna,
 Applausumque tuum vindicat illa sibi.

Pag. 103.

Ad Richardum Godericium.

Magnificum retines, Goderici candide, nomen,
 Quod vel Saxonicum recte idioma probat.
 Sic Bonus ac Dives dicêris jure Latino :
 Moribus hoc nomen convenit omne tuis.
 Nominis illa tui tam bella notatio non te
 Constituit ditem, constituitve bonum.
 Splendida felicem te virtus reddidit una :
 Maeste hac virtute, & dona beata feres :
 Causidico sic fama foro tua, lausque nitebit,
 Et te patronum percolet ipse cliens.
 Nec sic contentus virtuti imponere finem,
 Suspice doctrinæ lumina clara pie.
 Illa tuas possunt ad cælum tollere laudes,
 Te quoque per niveas condecorare notas.

Presopopæia Bononia expugnata.

ME Gessoriacum veteres dixere coloni,
 Raraque fors nostræ nobilitatis erat:
 Ast ubi Cæsareos subiissem victa triumphos,
 Romanas acies, imperique jugum;
 Crevit ab Italica mihi vocè Bononia nomen,
 Littora qua Morinùm turba refracta colit.
 O quoties cladem, & sum magnas passa ruinas!
 Me Francus domuit, Danus & Anglus atrox.
 Romani valeant, Franci, Danique valete,
 Anglus erit vitæ spesque salusque meæ.
 Conculsit (fateor) duro mea mœnia bello,
 Pectoris & medio viscera rupta mihi.
 Non secus ac terræ cum motu volvitur Ossa,
 Horrisonis crepitans diffiliensque minis.
 Quid tum? restituit mihi culmina Martius heros
 Henricus, Regum gloria, palma, decus.
 Nunc ego vicino discam servire Britanno,
 Et Rutupina frequens littora nota petam.
 Vos fugite interea Galli, nam fulminat Anglus,
 Victor & iratus fortia tela quatit.
 Gallia quid speres? fidei defensor avitæ
 Imperium repetit fortiter omne suum.

Pag. 109.

Henricum oct. victorem Bononia alloquitur.

ROmani rerum domini Rutupina petentes
 Littora, trajectus me coluere ducem.
 Quid mihi cum victis Romanis? palma, Britanne,
 Inclyta me totam vendicat illa tua.
 Officiumque meum (quod Gallo displicet) omne
 In tua transfudit nomina celsa lubens.
 Floreat æternum felix victoria patris,
 Filius Eduardus sustineatque parem.

In fronte libelli, cui titulus, Bononia Gallomastix.

Bononia lectores alloquitur.

GAllica tota fui, nunc forte, Britannica, Martis,
 Perplacet eximium conjugiumque mihi.
 Audiat applausus vestros Octavius ille
 Victor, iò vivat, dicite, vivat iò.

Ad Henricum Collinum.

Felicem genuit te Atrebatum patria felix,
 Quo vel pervenit Cæsar & ipse potens.
 Ifidis inde Vadum dulcem te fovit alumnum,
 Urbs antiqua, decens, docta, venusta, nitens.

Et

Et te perdocuit linguam bene candida utramque,
Unde tibi solide gloria parta fuit.
Senserat hæc seniorque tuus fraterculus ille
Ingenii & cernens lucida signa tui,
Ad studia intentus se totum vertit amœna,
Esse tui similis sollicitæque cupit.
Frugiferi tandem laus floruit alta laboris,
Et meruit doctos inter habere locum.
Vos in amore pares studiis contendite magnis
Fratres, doctrinæ ut luceat almus honor.

Pag. 110.

Ad Jo. Ponetum, virum in utraque lingua eruditiss.

Absentem toties tuum
Qui claris resonans undique laudibus
Lelandum, facilis mihi
Commonstras animi signa nitentia,
Et mores niveos simul.
Quos verbis modo si pingere pluribus
Vellem, dicere non ego
Aut tu audire quidem hoc tempore commode
Posses. Interea ne videar tibi
Spectati officii mei
Erga te solidum forsitan immemor,
Grates en referam libens:
Sic, Ponete, jubet nostra Camœnula.
Me quod magnifice tuis
Verbis extuleris, immeritum tamen:
Jure nam liquido mihi
(Ni verum pigeat dicere cognitum)
Non certe potero probus
Qualem tu tribuis candide gloriam
Salva agnoscere fronte nunc.
Novi quam vehemens Rhetor amiculi
In causâ eniteas tui.
Indulges nimium: sed mea longius
Ne te verba trahant, loquar
Hic quid veridico pectore sentiam.
Lætor non mediocriter
Hoc candore tuæ mentis: & integras
Laudes quas tribuis mihi
Contentus refero nam tibi splendido.

Ad Georgium Henedrigum.

Pag. 111.

Tama tibi applaudit fluvijs, facunde Georgi,
Natalemque tuum percolit ille diem.

Qua

J. LELANDI ANTIQUARII

Qua patet oppidulum famaue foroque renidens,
 Quod capit illimi nomen ab amne suum.
 Lucidus utque fies totus, contendit amicus
 Ifiden hinc fratrem conciliare tibi.
 Tu nunc fluminibus me consultore secundis
 Utere : fortunæ fors erit ampla tuæ.
 Ifidis inque vado doctas alacerrimus artes
 Extende, & meritis præmia digna feres.
 Scripsisti juvenis multa cum laude libellos,
 Qui Regi eximie perplacuisse meo.
 Ede igitur coctos annis maturior illos,
 Assurget Musis docta caterva tuis.

Inscriptiones murorum Castri fani Mauditi.

Imperio Henrici naves submittite vela.

*Ad invictissimum regem Henricum octavum,
 ut classem in Gallos promoveat.*

Perge precor Zephyris Princeps dare vela secundis,
 Hoc pater Oceanus, Neptunus poscit & ipse,
 Nereidumque chorus. Victoria læta triumphos
 Promittit summos, pretium immortale laboris.
 Macte animo victor felix : hæc itur ad astra.

Ad Jacobum Botlerum.

TE Maridunenses, facunda caterva, celebrant,
 Qua Charis Ifiacas vitreus intrat aquas.
 Tu Maridunenses merito recolisque disertos,
 Officii grata sedulitate pii.
 Crescit amor, doctas virtus extendit & artes :
 Eximie hac totus tu quoque parte nites.
 Incrementa videns lætus Camerarius ampla,
 Vir probus & medicus regius, arte vicens :
 Te sic munificus fusc exornavit amicus,
 Ut tua principibus cognita fama viris,
 Undique luceret : tandem hoc, velut omine, tactus
 Splendore, Italiam non sine laude petis.
 Unde tibi accrevit titulo virtutis honesto
 Nomen victurum, conspicuumque decus.
 Naturas ubi tu rerum fontesque perennis
 Irriguos sophiæ dexteritate jugi
 Excussisti alacer, justum pretiumque tulisti,
 Artibus ingenuis eloquioque valens.
 Sidera te in patriam revocabant fausta serenam;
 Occurris lætus, deliciasque refers,

Quales

Quales exhibuit pleno cum copia cornu,
Ostentans flores, dona beata, suos.
Italiam repetis sulcepto munere felix,
Tempore quo visa est regia Roma tibi.
Inde domum rediens Henrico gratior esse
Regi incepisti munificoque tuo.
Mox à secretis Reginæ doctior almæ
Es designatus : functio grata placet.
Nuncius hinc ad Germanos transmissus amicos,
Imperium complexus principis omne tui.
Hæc me cantantem sic Musa est candida odorta,
Consona versiculis talibus ora movens :
"Te memorem officii collaudo terque quaterque,
"Qui sic Botlerum concinis usque tuum.
"Judicio nostro est hederis dignissimus ipsis,
"Præmia quæ vaturn conspicienda virent.

F I N I S.

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1919

1920

1921

1922

1923

1924

1925

1926

1927

1928

1929

ILLUSTRIMUM
ALIQOT ANGLORUM
ENCOMIA.

A THOMA NEWTONO,
Cestreshyrio, successivis horulis exarata.

LONDINI
Apud Thomam Orwinum,
1589.

Pag. 114. *Ad longe honoratissimum Herôa, D. Henricum, Dar-
bia Comitem, Baronem Strangicum, Monæ insule
Regulum, inclytissimæ Periscelidis militem, Dominum
suum omni observantia colendum.*

UI titulis clares propriis, qui stem-
mate avito

Fulges, qui vera nobilitate nites :

Qui patriæ charus, Reginæ charus,
amicis

Charus, & Aönio charus ubiq; gregi:

Ista tibi tenui contexta poemata plectro

Accipe quæso hilari Darbice fronte
Comes.

Quam tibi, non ulli debentur justius,
iplus

Quod Cestreshyriis nata fuere plagis.

Illa tuæ fidei regio est commissa, tuoque,

Præside Regina, subjacet imperio.

Impulit hæc ratio, regionis me ejus alumnum,

Qualiacunque mea hæc metra sacrare tibi.

*Ad illustrissimum, summæque spei Dominum, Ferdinandum
Stanleum, Dominum Strangæum, inclytiss. Comitis Dar-
biensis F. heredem.*

DEVincire tuos tibi, Ferdinande, Britannos

Si cupis infectæ glutine amicitiae,

Herôa si mente velis ter magnus haberi,

Et cunctis gratus vivere ubique loci :

Sint imitanda tibi celsi vestigia patris,

Quo nil nobilius terra Britanna tulit.

Pag. 115.

*Ad maxime reverendum in Christo patrem, D. Joannem
Whitgiftum, Archiepiscopum Dorovernicum, totius An-
glia Primatem & Metropolitanum.*

QUI populo instillas nectar cœleste, gubernans

Commissum rara dexteritate gregem :

Contortos Stygii griphos Cacodæmonis, arte

Qui solida retegis (maxime præful) ave.

Sic

THOMÆ NEWTONI &c.

171

Sic *ἀνδρῶν* te præstas, nomine, reque :
Candorem gestans ore, animo, ingenio.
O utinam hæc plures tales produceret ætas,
Non ita ineptiret fæx male sana virum.

*Ad reverendiss. D. Joannem Piersum,
Archiepiscopum Isurovicanum.*

Uxellum nuper te vidit, Perse, Decanum :
Pontificem vidit Roffa deinde suum.
Postea pontificem te læta Severia doctum
Excipit, & vigilem fovit amica patrem.
Principis Elisabetæ Eleemosynarius inde,
Munia honorifice tradita fidus obis.
Ad summa evectus titulorum culmina sensim,
Præmia, virtutem quæ comitentur, habes.
Nunc autem ad rigidos te confers, Perse, Brigantes,
Isurovicani præsul amande gregis.
Det Deus, his præsis multos feliciter annos,
Tam cohibendo malos, quam refovendo bonos.

*De reditu magnanimi Equitis D. Francisci Draki,
post triennalem ejus navigationem.*

Ad D. Joannem Ælmerum, Episcopum Londinensem.

QUI Gama, Vesputius, Cortesius, Haitho, Columbus,
Qui Venetus, Pinzon, Vertomanus, atque Thevetus,
Quique Magellanus, Nunnus, Tiphisque Britannum,
Franciscus rediit Drakus, Neptunia proles.

Orbes ille alios, alio sub sole jacentes,
Ac terras alio positas sub fidere vidit.
Ille Novam Albionem primus patefecit, ubi illum
Ceum regem indigenæ communi voce salutant.

Pag. 116.

A Chili australem regionem (quam Elizabetham
Dixit) adinvenit : gnavus virtute Moluccas
Herculeæ intravit, prope America regna Giloli.
Atque inibi à Rege & Satrapis splendentibus ostro,
Hospitio excipitur, magno & decoratur honore.

Post, ubi Signiferum Sol ter peragrasset amœnus,
(Hoc spatio terrarum circumnavigat orbem)
Post terræ pelagique minas, post mille pericla,
Tristitia charorum post plurima funera amicum,
Et varios casus, patrios repetisse Penates
Visus erat, propriosque Lares : Anglisque decorem
Attulit : applaudunt omnes, reducemque salutant :
Magnanimumque Ducem mirantur dona ferentem,
Vellera Phrixææ pretiosa & fulva bidentis.

Inde moræ impatiens longæ, atque ignobilis otii,
Lintea (Nobilium valida accommitante caterva)

Y 2

Æoliis

Æoliis iterum commisit carbasa ventis.
 Spagniolamque petens, Ophiræa metalla ferentem,
 Inde reportabat bardi monumenta Domingi.
 Invia Virtuti nulla est via: terror Iberis
 Drakus erat, Latiali & pestis acerba tyranno.
 Frendeat horrendi truculentus janitor Orci,
 Grunniat Aufonius Caiphas, fera sibilet hydra,
 Et conjurati, doleant, in fœdera reges.
 Munia Drakus obit, (rumpantur ut ilia Codro)
 Anglo digna viro: nec cœptis officit hilum
 Barbara sanguibibæ rabies meretricis honestis.

Mira loquor: multi ante illum freta multa Britanni
 Non fine laude, citis fulcârant falsa carinis,
 Nec tamen hi votis potuere potirier, ipfas
 Nec referare vias pelagi, (fors omnia versat)
 Quamvis mente alta imbuti atque ingentibus ausis.

Quid Cabotam recitem, vix ulli illa arte secundum?
 Hugonem quid commemorem Wilibeion? ipsum aut
 Gilbertum, claris ortos natalibus? aut quid
 Te, Frobisher, canam, quo nec mage strennuus alter,
 Nec mage syncerus, nec doctior hydrographiæ?
 Windhame te taceo, te Jenkinfone silebo,
 Haukinum, Cancellorum, quos ulla vetustas,
 Aut cariola dies memori non eximet ævo.
 Candicii laudes & inexpugnabile pectus,
 Virtutesque domique forisque & Martia facta,
 Nostra nequit satis ex merito depingere charta.
 Esse reor rebus fatalia cuncta: quod uni
 Concessum est, alii est divina sorte negatum.

Fluctivagum multis gazas mare præstat, idemque
 Damnosum multis, madidis spectamus ocellis.
 Drakus at è multis, gallinæ filius albæ,
 Quem decorat Pithô, quem Suada medulla venustat,
 Quem pia relligio, quem Dia modestia adornat,
 Omne felici cuncta incipit, omne fausto
 Perficit, & patriæ servit, vivitque fidelis,
 Colla petulca domans, & opima trophæa reportans.

*Ad longe nobiliss. virum, D. Guilielmum,
 Marchionem Uintoniensem.*

JEjune plures operosa NEGOTIA tractant,
 OTIA vestra decus (Marchio clare) ferunt,
 Hunc oculis lustrans ELISA BEATA venustis
 Librum, quo tantæ luxuriantur opes:
 Laudat opus, laudatque suum Heroïna Dynastam,
 Approbat, exquirat, suspicit, ornat, amat.

Quam

Quam nitide (dicens) succincte & Apolline digne?
O tali felix Anglia Marchione.

*Ad illustriss. fortiss. que D. Georgium, Comitem
Cumberlandiæ.*

Sæpe rogor, qualis fuerit Priameius Hector,
Et multis cordi est, facta referre Ducis.
Talis erat, qualis tu Cumberlandicus heros,
Marte, falo, validus: Marte, potensque, solo.

*Ad illustriss. & splendidiss. Heriæ, D. Robertum Essexiæ ac
Eviæ Comitem, Dominum ac herum meum summa ob-
servantia suspiciendum.* Pag. 118.

Quisquis avos, proavos, abavos, atavos, tritavosque
Ordine censebit (clare Roberte) tuos:
Ille quidem totidem Scipiones, totque Camillos
Conspiciet, celso stemmate progenitos.
Quorum quum titulos habeas & prædia, pergas,
Ut virtus tecum crescat avita simul.

*Ad inclityssimum, raræque indolis & Heroicæ nobilitatis
adolescensulum, D. Gualterum d' Evreux, dicti prænobilis
Roberti d' Evreux, Essexiæ Comitûs, germanum fratrem.*

I Faustis avibus, tua te quo fata vocabunt:
Lætus eas, lætus redeas, lætusque triumphes,
Hostibus indomito furiosis Marte refractis.
Concipiunt multi de te spem, facta parentis
Gualteri Gualterus ut ipse imitere probata.
Principi erit gratum hoc, fratrique, atq; omnibus Anglis,
Quum videant talem primævo in flore juventæ,
Grandia moliri, magnisque insistere cœptis.

*Ad inclityss. D. Joannem Perottum, militem torquatum,
Proregem non ita dudum Hibernicum, nunc vero Reg.
Consiliarium acutiss.*

Clara Jovem agnoscit te tota Loëgia, Solem
Cambria, fulmineum glacialis Iernia Martem,
Principis aula fovet jam te Elisabetica, fidum
Eubulum, rerum columen, Perotte, suarum.

Ad D. Joannem Wollæum, virum doctiss. Consiliarium Reg.

Prospera tunc regnis cuncta eventura, Platonis
Afferuit quondam pagina docta senis,
Quum vel philosophi regerent, vel philosophiæ
Addictos foveant, qui diadema tenent.
Ter felix ergo Respublica nostra, superbit
Principe quæ docta, nobiliumque choro,
Qui disciplinas merito amplexantur honore,
Conspicuique nitent Palladis arte sacræ.

Pag. 119.

Inter

THOMÆ NEWTONI

Inter quos generose caput Wollæ difertum
 Exferis, Aōnii dux & alumne gregis.
 Cujus judicio mea si stet Musula terfo,
 Curvato recinet pectine grata tibi.

Ad ornatiss. D. Joannem Fortescutum, consiliarium Regineum.

Scutum forte tuis quum sis fulcrumque Britannis,
 Conveniens certe nomen & omen habes.

*Ad ornatiss. virum, Guilielmum Davisonum,
 Regineum Secretarium.*

Tempora læta diu vidisti, tempora dura
 Sensisti, & variis fata inimica modis.
 Flante, reflante tamen fortuna, semper eundem
 Te præstas, fortem scilicet atque pium.
 Macte animo Davisone tuo: sic itur ad astra.
 Præmiolum virtus assolet esse sui.

Ad D. Guilielmum Russellum, Equitem splendidiss. & fortiss.

Ingenium, formam, eloquium, gnavamque juventam,
 Intrepidum pectus, belligerasque manus,
 In te qui non suspiciat, Ruffelle, Choræbo
 Stultior est, media lippit inerique die.
 O pergas rutilam Bedfordis addere lucem,
 Francisci patris facta imitando tui.

*Ad splendidiss. virum, D. Horatium Palavicinum,
 Italum, Equestri dignitate donatum, Gratulatio.*

Forte vernanti spatiabar agro,
 Lucida cœli fruiturus aura,
 Quum meas tali Zephyrus susurro
 Perculit aures.

Nuncium apporto tibi quod placebit,
 Palavicinus, decus ô sacrarum
 Dulce Musarum, modo dignitate

Fulget equestri.
 Regia hunc Princeps amat Elisabetha,
 Sceptra quæ regni tenet Anglicani,
 Hunc amant omnes proceres, popellus,
 Atque Toparchæ.

Fac lyram sumas igitur canoram,
 Numine & sacri Clarii vocato,
 Audeas lætus sociare nervus

Carmina festa.

Dixit: & dictis Erato lubenter
 Annuens, frontis nitidæ serenos
 Induit vultus, modulis resolvens
 Talibus ora.

Hæc dies felix niveo lapillo
Digna, & est fertis roseis notanda:
Palavicinum tituli quod ornet

Nomen equestris.

O precor pars sit minima hæc Horati
Gloriæ, multis titulisque crescas,
Vixeris donec Pili virentes

Nestoris annos.

De bellicoso Equite, D. Rogero Williams:

Ad Eduardum Stapletonum.

SI vir sit quisquam, Stapleton, animosus & acer,
Hunc ipsum certe Uiliamsum credo Rogerum.

*Ad eximie spei pueros, Joannem, Henricum, Ambrosium,
Georgium, Graios, splendidissimi viri, D. Henrici Graii
Equitis aurati, Pyrgoensis, Filios.*

Magnificis splendetis avis, generosa propago:
Nobilis hinc mater, nobilis inde pater.

Volvite doctiloquum myrothæcia culta virorum,
Graia voce loqui discite, & Ausonia.

Nubant virtutes natalibus: inde decorem

Addetis vestræ (credite) profapiæ.

Fig. 121.

Ad D. Thomam Gentum, Fisci Reginei Baronem.

Relligio, virtus, pietas, pudor, ac aletheia,
Exsulat è terris, mobile vulgus ait.

Fallitur. Eximias nam qui considerat in te

Dotes, quis totus (Gente diserte) micat,
Non tantum has, verum reliquas pulchro ordine Nymphas

Conspiciet, quæ ornant teque tuamque tribum.

Esse tui similes sed paucos Anglia desit,

Hinc dolor, hinc mœstis mixta querela sonis.

Ad D. Guil. Fletuvodum, Rec. Londinensem.

IPSE forem brevibus Gyaris, & carcere dignus,

Culleolo infusus, si te mea Musa fileret

Thespiadum Fletuode comes facunde fororum,

Æqua justitiam trutinas qui lance severam,

Et Londinigenis jura Anglica rite recludis,

Fulminea pollens velut alter voce Pericles.

*De Annalibus, sive Chronicis Anglicis, vernaculo
sermone editis & impressis, 1587.*

GRamine, fluminibus, grege, principe, fruge, metallis,

Lacte, feris, armis, urbibus, arte, foris,

Quæ viget ac floret generosa Britannia, quæque

Obruta pulvereo squalluit ante situ,

Exserit

THOMÆ NEWTONI

Pag. 122.

Exserit ecce caput, genuinum nacta nitorem;
 Et rutilans fundit cum gravitate jubar.
 Et quod blæsa hominum mutilarat tempore lingua,
 Illud habet rectum, pumice tersa novo.
 Loydus in hac pridem gnavus prolusit arena,
 Lelandus, Prius, Stous, Holinsheadius,
 Lambardus, Morus, Camdenus, Thinnius, Hallus,
 Vocalis, Grafton, Foxius, Harrifonus,
 Lanquettus, Patinus, Cooperus, Roussa, Pouelus,
 Caxtonus, Sprottus, Saxto, Trevifa, Balus,
 Hardingus, Gildas, Stanitheritus, Beda, Nevillus,
 Doctaque Flaminii lima polivit opus.
 Nec te cane senex, magne ô Parkere, filebo,
 Cui decus attulerat pontificalis apex.
 Omnibus his merito est laus debita, & optima merces,
 Quod patriæ accendant lumina clara suæ.
 Longa dies opus hoc peperit, longæva senectus
 Et libri auctores perbeet, atque librum.

Ad præstabiles & insignes viros, Guil. Dethicum, Rob. Cokum, & Edmundum Knightum, primarios Reg. Ma. Faciales, quos vulgo Armorum Reges appellant, ac Garteri, Clarenfis & Norreti titulis insignitos.

SI possem Aônias in carmina ducere Musas,
 Nomina vestra lubens in celsa palatia coeli,
 Empyreasque domos phalerata voce referrem.
 Vestrum est condignis heroica facta trophæis
 Insignire virum, titulisque ornare decoris.
 Sic exulta solet virtus assurgere: calcar
 Egregie factis hortatrix gloria subdit.

Ad Chr. Oclandum, de Elizabethæ de sua.

Pag. 123.

Fulmine Salmoneus, clava Tyrinthius, armis
 Dardanides, Pollux cœstibus, axe Pelops,
 Hippomenes cursu, gladio Veianius, herbis
 Phillirides, Linceus lumine, Castor equo,
 Ismenias fidibus, pictura Zeuxis, Opheltes
 Velis, navigio Tiphis, aqua Herminius,
 Sculptura Phidias, statua Polycletus, Arachne
 Textura, pictis curribus Automedon,
 Venatu Hippolitus, lituo Mifenus, Ilerdes
 Missilibus telis, celteque Praxiteles,
 Non tam præstabant, hoc tu quam carmine: per quod
 Scimus Hianthæum te coluisse chorum.
 Auspiciis lætis iniisti, perge poeta,
 Auspicio ut læto perficiatur opus.

Dignus

Vol.

Dignus es æternum Divam canere Elisabetam,
Dignaue Diva tuo est Elisabeta stylo.

*In Elizabetomastigas, Romanæ Thaidis amatorculi,
& Cacolyce illius Synagoge affectas.*

RASA cohors, mitrata phalanx, Jebusæa caterva,
Carnivoras pendens in cruce pascit aves.
Omnia tabescant tricornis membra tyranni,
Et pereant, Stygio victima digna Jove.
Quotquot & in Domini segetem zizania mittunt,
Ne pereant sapiant : ni sapiant, pereant.
Elisaber, regni spes ô spes una Britanni,
Mathusalæmæos vivat adusque dies.
Protegat intrepide sacrosanctæ oracula legis,
Sanguibibique premat colla superba Papæ.
Vinciat Angliacos concordia læta dynastas
Cum populo, atque Italus lixa coact. Amen.

*Ad Guiliel. Hunnissum, amicum integerrimum.
De Jo. Stoeo Chronographo.*

Anglica scire cupis solide quis Chronica scribat?
Stous id egregia præstat, Hunisse, fide.
Quotidie è tenebris is multa volumina furvis
Eruit, is mandat plurima scripta typis.
Ex nitida illius deprompsi ego Bibliotheca
Plurima, quæ nobis nocte dieque patet.

*Ad Guil. Bromlaum, illustrissimæ D. Angliæ
Archigrammatei Oeconomum.*

SI mea Musa tibi placeat, placuisse videbor
Cunctis, nam cunctis, mi Gulielme, places.

*Ad D. Guilielmum, cognomento Regem, juris-
consultum, amicum spectatiss.*

Pa3. 124.

Litterulis dum tu patriam regaliter ornas,
Regule, te dignum nomine Musa docet.
Dumque faves doctis Musarum, doctus, alumnis,
Iudice me, Regis, Regule, munus obis.
Regis item cognomen habes : quam convenit istud !
Te regis, affectus ne dominantur atri.
Et fortunatam se Essexia credit, adepta
Te athletam juris (Regule docte) suum.

*Ad eruditiss. virum Robertum Wrightum, nobiliss.
Essexiæ Comitæ famulum primarium.*

NON calamo possum depingere, Wrighte, loquaci,
Quam tua perplaceat mens generosa mihi.

Vol. 5.

Z

Gratulor

THOMÆ NEWTONI

Gratulor hercle meo multum Dominoque tuoque,
 Quod tali foveat te probitate virum.
 Ubera cui Charites dant, & favet innuba Pallas,
 Quemque beat docta doctus Apollo chely.

*Ad Abrahamum Hartuuellum, D. Archiepisc.
 Dorovernici amanuenssem.*

Nuper Apollineæ florebat fama cohortis
 Hartwellus, notum nomen Abramus erat.
 Occidit is, nobis fatis ereptus iniquis:
 Tu suffectus ei: Vive Abrahame diu.

In fronte Dictionarioli cujusdam Anglicolatini.

Nonne vides quam sint multis tua commoda curæ,
 Pusio Palladiis chare dicat scholis?
 Nonne vides patrio quam te amplexentur amore
 Uithalus, Evannus, Flaminiusque meus?
 Hos tres certatim contendere vidimus, ut te
 Lucrentur Musis, Castalioque gregi.
 Utque Aganippæos posses gustare liquores,
 Celsaque Parnassi montis adire iuga:
 Lexicon hoc magno tibi conscripsere labore,
 Angliacis fundens mella Latina favis.
 Crede mihi, liber est talis, qualem utraque Pallas
 Approbat, extollit, laudat, honorat, amat.
 Ergo cave, tibi ne quum nulla juvamina desint,
 Tu defis studiis (mi puer) ipse tuis.

Fig. 125.

In frontispicio libri Oclandici de Anglorum Præliis.

Oclandi hos quisquis trutina libraverit æqua
 Centones, Britonum dum canit arma ducum:
 Quodam jure potest illum vocitare Britannum
 Phosphoron, historiæ deliciasque novæ,
 Aurea dulcisonæ qui callet plectra Thaliæ,
 Inque leves Clio cui venit alma modos.
 Nec quisquam nisi stips, caprimulgus, trellis agaso,
 Caudex, scurra, lapis, rabula carpet eum.
 Enthæa vis tanta est, bello ut metuenda Virago
 Non se aliunde decus tantum habuisse putet.
 Tanta fides, tantusque lepos, tam grata venustas,
 Tanta Charis, Pitho, Suadaque tanta nitet.
 Suafilis Oclandi Taratantara talia pandit,
 Dum sonat altisona bella cruenta tuba.
 Bella cruenta quidem, quibus usque Britannica virtus
 Emicuit victrix, atque brabeia tulit.
 Pollice dumque habili multa effert, multa Timantis
 Obvolvit velo, multa reclusa notat.

Invidet

Invideat Latium, fileat nam Gallia pugnax,
Obmutescat Iber, murmuret atque Scotus ;
Felices Angli Herôes, queis talis Homerus
Tyrtæusque bonis obtigit auspiciis.
Jam Phlegetontæis non vestrâ trophæa cavernis
Squallebunt, pereant ilia ut ipsa Codro.

*Ad Guil. Fisherum, & Richardum Vignallum,
Ecclesiastas fideliss.*

pag. 126.

G Ratulor hercle mihi, quod nostra Ilfordia vestræ
Contigua est, junctos possideatque lares.
Hac etenim ratione, tua, Fishere, tuaque,
Mi Vignalle, fruor lætus amicitia.

*In effigiem honoratissimi & splendidiss. viri D. Henrici,
Comitis Darbiensis, ad Guil. Hanfordum.*

S Tanlæum Henricum, Comitem quem Darbia jactat,
Quem solide exornat Strangica nobilitas,
Quem sibi deposcit regem Mona insula fortem,
Quem decorat constans ordo periscelidis :
Quo Cestreshyriæ, ac Lancastridos ora superbit,
Hæc, Hanforde, tibi denotat effigies.

*Ad Emanuelem Newtonum, filium, Maclesfeldæ
tyrocinantem.*

E Mmanuel, patriis præbe his hortatibus aurem,
Et memori nostra hæc dicta reconde sinu.
Sit tibi cura Deum precibus, vel prima, rogandi,
Ut tua propitio flamine cuncta regat.
Sis humilis, mitis, sis clemens, dilige pacem,
Et præceptori morigerare tuo.
DetraCTOR ne sis, mendax, sycophanta, cyncedus,
Turpiloquus, jurax, torvus, alastor, iners :
Non linguax, furax, rerum vendaxque tuarum,
Nec caperata truces frons ferat ista minas.
Obsequium cunctis præstes pro viribus, omnes
Devincire stude moribus ingenuis.
Sic acceptus eris cunctis & amabilis : ergo
Auscultes monitis (ut decet) hisce meis.

Ad Abelem Newtonum, filiolum.

M I fili, mi dulcis Abel, mea magna voluptas,
Ut Christo placeas, ut placeasque mihi,
Pervigil insudes noctuque diuque libellis,
Qui possint doctum reddere, quique pium.

pag. 127.

THOMÆ NEWTONI

Hinc tibi contigerit quando maturior ætas,
 Ingens accrescet gloria, dulcis Abel.
 En ego præstabo, quæ sunt præstanda parenti,
 Tu sape, nec desis nunc tibi dulcis Abel.

Ad Tho. Scudamourum.

Inditur haud temere Paphii tibi nomen Amoris:
 Namque infucato (scuto ut) amore nites.

Ad Francisc. Whitum.

Nomine candidus es, re candidus, ore, loquela,
 Moribus, ingenio candidus atque fide.

*In Lemnium de corporis crassi, à Thoma Newtono in linguam
 vernaculam traductum, Guil. Camdenus.*

QUI Latius latuit, floret nunc Lemnius Anglus,
 Partaque ei, genio gloria magna tuo.
 Nec fucos, Newtono, time, Momive cachinnos,
 Dexter Apollo tibi, carpere nemo potest.
 Dii, quibus imperium, corpus, crasque regendi,
 Hæc tua scripta legunt, hæc tua scripta probant.
 Atra placet bilis Saturno, flava Gradivo,
 Lunæ phlegma, liquor sanguineusque Jovi.
 Quumque placent divis, & profunt scripta legenti,
 Præmia digna tibi numina grata volunt.
 Quod liber est nitidus, miscetur & utile dulci,
 Quod corpus curat, pharmaca mentis habet.
 Hæc vox est Superis: hæc stat sententia divis:
 Interpres noster, noster & Auctor erit.
 Candidus interpres laudetur & optimus auctor,
 Vivat uterque diu, cedat utrique decus.

Fig. 128.

Ad Joannem Brunsværdum, præceptorem.

Rhetora, Grammaticum, polyhistora, teque poetam
 Qui negat: is lippus, luscus, obesus, iners.

Ad Guil. Sadelærum.

INtentum dum me studiis fera vexat Erynnis,
 Et vario rerum turbine sæva premit,
 Tu, tu semper ades, morboque mederis amici,
 O Sadelere, animæ portio magna meæ.

*In Terentii flosculos, Nicolai Udalli & Jo. Haggini
 opera decerptos.*

Pulpita qui Latio tenuit quondam ardua focco,
 Jam didicit phthongos (terra Britannia) tuas.

Cujus

Cujus at ingenio? cujus lima, atque labore?
 Quisve adeo raras enucleavit opes?
 Primus, & ante alios, scriptis bene notus Udallus,
 Antistes, Clarii signifer atque chori.
 Inde suo Higginus venit exornandus honore,
 Qui in messem hanc, falcem misit & ipse suam.
 Succos eque tuis libris dum, magne Terenti,
 Sugit uterque tuis, Angla superbit humus.
 Angla superbit humus, tumet atque scholastica pubes,
 Milleque pro meritis fundit utrique preces.

*In Stanbrigii libellum de Rerum vocabulis, pro concessio
 temporis modulo à se meliuscule emendatis.*

MULTA libro hoc (fateor) male condita carmina squallent,
 Nec metricæ observant legis ubique sonum.
 Scabriciem trutines verborum, & hiulca glabreta,
 Ipsaque inepta metro nomina multa notes.
 Non dubito, lance hæc bene qui libraverit æqua,
 Quin fuerit studiis æquior inde meis.

*Annuli connubialis inscriptio, in gratiam Guil. Walde-
 gravi Ifordiensis, & Dorotheæ uxoris ejus.*

Page 129.

ANNULE, sis fidei, sis nostri pignus amoris:
 Ut sine labe thorax, sit sine lite domus.

Ad Richardum Ruckum.

THESEA Pyrothous, Pyladen dilexit Orestes,
 Gissippus Titum, Nisus & Eurialum:
 Damonem Pythias, Patroclus amavit Achillem,
 Sauliden David, Læliolum Scipio.
 Me tamen haud patiar vel ab his superari in amore,
 Quo (bone Rucke) tuum prosequor ingenium.

Ad Ranulphum Barlowum, Ceicæstrensem.

EST virtus oleo similis, cuicunque liquori
 Miscueris, Barloe supernatitabit amande:
 Degener est animus, quem sævæ spicula fortis
 Dejiciunt, vincunt, aut male discruciant.
 Invicta est, quicquid tulerit fors, mente ferendum.
 Mentior? Exemplo Coxus & Hillus erunt.

Ad Eduardum Grinæum, satellitem Regineum:

IMMEMOR ante mei fuero mellite Grinæe,
 Quam potero meriti non meminisse tui.
 Patria nos eadem, schola nos eademque fovebat,
 Par studium, par mens semper utrique fuit.

De

De ingrato, ad Hugonem Winningtonum.

ETSI aconita ferat tellus, dirumque venenum
Proferat, & Stygiis bene cognita toxica monstis:
Lernæam tamen haud ullam producit echidnam,
Pejorem ingrato. Hunc mi Vinningtone caveto.

Ad Robertum Linnum, amicum non vulgarem.

Pag. 130.

HIC quid agam, quæris? Lelandus Apolline fausto
Quæ pridem scripsit carmina, mando typis.
Quæ latuere diu, speluncis abdita furvis,
Et jacuere putri squalida tota situ:
Donec ab innumeris mendis, quibus ante scatebant,
Nostra sub incudem lima vocaret ea.

In reditum Comitum Lecestrii, ex Belgia.

SOLONem ingenio, magnum qui Nestora vincis
Consilio, pietate Numam, gravitate Catonem,
Gratus ades, ter gratus ades (Comes inclyte) ab oris
Teutonicis, falsi emensus vada cœrula ponti.

Muta fuit Vansteda diu te absente, nec ulla
Lætitiæ emisit voces, Ilfordia eclipsin
Passa fuit, modulis flevit Stratforda molestis,
Hammaque mœstificis ululavit percita curis.

At, veluti auricomus dispellit nubila Titan,
Exhilarat tua sic nostros præsentia vultus,
Magne Comes, terræ decus immortale Britannæ,
Magnanimos inter merito numerande Dynastas.

Qualis Eduardus Phyttonus, Equ. clariss.

QUALIS ab occasu tepido quum flamine spirat
Est Zephyrus mollis, gemmea prata fovens:
Qualis pulchricornus geniali lumine Phœbus,
Quum roseam nitido pandit ab axe diem:
Talis adest nobis, titulo Phyttonus equestri,
Qui Zephyrum & Phœbum candidus ore gerit.

Ad reverendum D. Alexandrum Nouellum, vere theologum, Phani Paulini Dec. digniss.

UT longum, longumque, tuis sis fructifer Anglis,
Et referes summi verba (Noelle) Dei,
Ut populum doceas cœlestis pabula vitæ,
Æstas multa tibi, multa recurat hyems.

In Jo. Setoni Dialecticam, scholiis Pet. Carteri illustratam.

Pag. 131.

TE juvenum philomusa probat, Setone, caterva,
Evehit & laudes fidera adusque tuas:
Te nihiloque minus, Cartere diserte, fovebunt,
Qui Logicæ griphos enucleare doces.

Plaudite

Plaudite tyrones, lætare scholastica pubes,
Et gratum grata concine voce melos.
Setonum fertis, Carterum ornate corollis,
Messis ut in vestro luxurietur agro.

Ad Henricum Suttonum, Maclesfeldensem.

ANTE ⁱⁿ nocturnam lampada Phœbus,
Ante aget alipedes Cynthia fratris equos :
Ante pavens perimet Getulum cerva leonem,
Mortuus è tumulo surget & ante suo :
Quam Maclesfeldæ quæ trivimus otia quondam
Sub Brunfuërdo, animo sint abolenda meo.
Dulcia combibimus quo præceptore fluenta
Mufarum, & Clarii mystica sacra dei.
Ille, ille est phœnix, coryphæus & arbiter, ille
Alpha magistrorum jure vocandus erit.
Ille mihi cantandus erit, nec desinet unquam
Talem (Henrice) virum nostra sonare chelys.

*De libro Remberti Dodonæi Herbario, in Anglicum
Idioma ab Henrico Leito felicissime traducto.*

PErpetuum tibi ver, liber hic, philomuse, ministrat,
Ac paradisiaci germina læta soli.
Herbarum huic thesaurus inest, florumque supellex,
Alcinoi hîc hortos Hesperidumque vides.
Nec flos hîc desit, nec floris grata venustas,
Nec vires, nec odor, nec medicina valens.
Hoc vivunt viventque libro Podalyrius, Alcon,
Hippocrates, Pæon, Mufa, Galenus, Arabs,
Phillyrides Chiron, Epidaurius, atque Melampus,
Gentius, Euphorbus, Josina, Lyfimachus,
Telephus, ac Mithridates, Artemisia, Achilles,
Alcibides, Hieron, Attalus, atque Juba,
Rafis, & ipse Dioscorides, Avicenna, Machaon,
Serapio, Celsus, Varro, Joannicius.
Aetius, Aegineta, Ruellius ac Theophrastus,
Tragus, Averrhoys, Plinius, Agricola,
Macer, Oribasius, Mesue, & Brunfelsius Ottho,
Manardus, Zerbus, Fuchsius atque Sethi,
Clusius, ac Stephanus, Matthæolus & Columella,
Fernelius, Pineus, Pena, Eliota, Lobel,
Lemnius & Cordus, Rondletius, Aurelianus,
Cardanus, Vidijs, Junius, Hermoleos,
Turnerus, Caius, Bullenus, Linacrus, Askham,
Guintherius, Vasseus, Uolphus, Aphrodiseus,

Pag. 112.

Com-

THOMÆ NEWTONI &c.

Compluresque alii : quos nec numerare necesse est,
Nec scio, si coner, qua ratione queam.
Id sed Apollineo Rembertus acumine præstat,
Quem suus ornat honos, gloria, fama, decus :
Herculeo exantlans molimina tanta labore,
Quæ non sunt ullo deperitura die.
Utile alexicacon qui promit Pharmacopœis,
Utile Chirurgis, utile Philiatris :
Utile opus docto, indocto, juvenique, senique,
Divitibus, simul ac utile pauperibus.
Nec tu (Leite) tuo certe es fraudandus honore,
Qui tantas Anglis sponte recludis opes.
Maçte animi : sic fama polum tua scandet ad altum,
Sic te, sic patriam nobilitare stude.

F I N I S.

ΣΚΕΛΕΤΟΣ
CANTABRIGIENSIS,

SIVE
COLLEGIORUM UMBRATILIS DELINEATIO,
CUM SUIS
FUNDATORIBUS & BENEFACTORIBUS
PLURIMIS.

In qua etiam habes à fronte

Hospitia Academiæ antiqua;

A tergo vero Episcopos,
Qui ex hac Academia prodierunt supra
annum abhinc centenarium.

Sic elaboravit R.P. ELIENSIS, S. Theol. Bac.
Anno Dom. 1622.

E Codice MS. in Bibliotheca Viri Prænobilis
D. PHILIPPI SYDENHAMI de BRIM-
PTON DEVERCY in agro Somersetenſi
Baronetti deſcripſit ediditque THO.
HEARNIUS, A. M. Oxoniensis.

Dr. THOMAS FULLER's History of the
Worthies of *England*, pag. 159. in CAM-
BRIDGE-SHIRE.

R. PARKER, for so is his Christian name *defectively* written in my Book, was born in *Ely*, (therefore *Place-nameing* himself *Eliensis*) was son (as I am confident) to Master Parker Arch-deacon of *Ely*, to whom that *Bishoprick* in the long *vacancy* (after the death of Bishop Cox) was profered, and by him refused, *tantum opum usuram iniquis conditionibus sibi oblatam respuens*. Our Parker was bred in, and became Fellow of *Caius-colledge*, an excellent *Herauld*, *Historian*, and *Antiquary*, Author of a *short, plain, true*, and brief *Manuscript*, called *Sceletos Cantabrigiensis*, and yet the *bare Bones* thereof are *fleshed* with much matter, and hath furnished me with the *Nativities* of severall *Bishops* who were *Masters* of *Colledges*.

I am not of the mind of the *Italian*, (from whose *Envy* God deliver us) *Polidore Virgil*, who having first served his own turn with them, burnt all the rare *English* Manuscripts of *History* he could procure, so to raise the valuation of his own works. But from my heart I wish, some ingenious person would Print Mr. Parker's Book, for the use of *Posterity*. He was a melancholy man, neglecting all *Preferment*, to enjoy himself, and died in the place of his *Nativity*, as I conjecture, about 1624.

I
nat
Pra
hab
omn
nec
pote
dem
nam
faci
Hof
locu
chor
copo
Can
diun
stud
tabr
Volu
non
quod

RICHARDI PARKERI
ΣΚΕΛΕΤΟΣ
CANTABRIGIENSIS.

HOSPITIA, DOMUS, AULÆ & DIVERSORIA in quibus Cantabrigienses Academici commorabantur, antequam moderna Collegia fuerint excitata. Quanquam, ut, quod res est, dicam, istorum ædificiorum plurima Collegiorum naturam & formam jam diu abhinc induerunt; quia suos Praefectos & Scholares è propriis fundis & prædiis alendos habuerunt, antequam Collegii nomen invaluisset, ipsique Studentes, omnes in Academia gradus scholasticos in unaquaque facultate, necnon singula Officia atque Dignitates in eadem adibant, utpote fuerant (si præcis Statutis credimus) de eodem corpore Academico. Quæ singula idcirco adjecerim, ut quasi per transennam videas (humanissime Lector) quæ fuerit Academiae nostræ facies præso illo ante Normanuorum ingressum sæculo. Hisce Hospitiis, sicut itidem Cænobiis, hodiernum, ut nunc sunt res, locum proprium (quatenus ex Asterismis conicere valui è tabula chorographica edita 1572, curante Matthæo Parker Archiepiscopo Cantuar.) ideo indigitavimus, ut quicumque has plateas Cantabrigienses aut antebac calcarint, aut jam obambulant, Aedium illarum situm saltem cernant, in quibus Majores nostri studiis Academicis invigilarint; atque etiam ne quispiam Cantabrigiam in ipsa Cantabrigia requirat & difficulter inveniat. Volumen hæc expectant. Sed contra leges mihi in Σκελετῷ fixas non est hic immorandum: avolandum potius, & invitus cogor, quod decimator in messe, rubum figere & properare.

RICHARDI PARKERI
Hospitia Artistarum & Theologorum.

Aula Regia, } ubi { Boreale Collegii Trin: latus.
 five Collegium }

Domus	Dei, five Collegium S. Michaëlis Pythagoræ	ubi	Collegium Christi. Occidentale Collegii Trin: latus. Ædes in agris ad occidentalem Collegii S. Johannis partem, Scholæ Pythagoræ vulgo dictæ, Aulæ Mertonensis Oxonii prædium, quo tempore Rex Edwardus 4 ^{us} . à Collegio Regali eas ademerat, cui Henricus Sextus illas antea concesserat, atque in illius Aulæ reditus tranfire jussit.
	Phifwici S. Gregorii S. Gerardi S. Mariæ		Auftrale Collegii Trinitatis latus versus Colleg: Caiogonevilense. Columbarium Collegii Trinitatis. Nostro seculo pons, Garret Ofle dictus. Ædes quæ ad occidentalem B. Mariæ templi partem, magis versus aquilonem ad murum lateritium adhuc extantem, sitæ erant.
Hospitia	S. Augustini S. Bernardi	ubi	Pensionaria Collegii Regalis. Horti ad orientalem Collegii Benedicti partem. Hoc Hospitium quondam pertinebat ad Collegium Reginale, & Studentes in eo habuit an. Dom. 1454.
	S. Thomæ		Hortus custodis Aulæ Penbrochianæ. Inde campus adjacens (olim Swonecroft à Suano nescio quo dictus) circa tempora Richardi 2 ^{di} . incepit nominari St. Thomas Leas.
	S. Botulphi		Ædes inter templum S. Botulphi & Aulam Penbrochianam.
	S. Joannis		Collegium S. Joannis ad partem borealem & occidentalem jam exurgit.
	Fratrum de Poenitentia & Jesu Christi S. Catharinæ Universitatis		Domus Divi Petri pars occidentalis. Auftrahis pars Collegii Trinitatis. Hospitium, jam le Ofle dictum, ad latus auftrale Aulæ Penbrochianæ versus occidentem. Hoc Hospitium Universitas concessit

Hospitia

Scholæ
phicæ

Diverforia

Hospitia	{		{	concessit Penbrochianis 1350. Antea fuerant ædes Rogeri Haydon militis, & longe antea cujusdam Fabiani capellani.
		S. Crucis		Vicus Schole-Lane dictus, olim tene-mentum Hospitalis S. Joannis Evan-gelistæ.
		S. Marga- retæ		Orientale Collegii Trinitatis latus.
		Tegularii, vulgo Ty- led Ostile		Ex opposito est posticum occidentale Collegii de Gonevile & Caius; sed in Collegio Trinitatis ad partem ori-entalem.
		Harlestoni		Est angiportus juxta templum S. Cle-mentis, qui etiamnum dicitur Harle- ston Lane, ubi ædes ad orientem templi S. Clementis juxta Fossam Re-giam. Hujus Harlestoni Hospitii sive Diverforii, quod dictum erat Harle- ston Place, Principali, Sociis, & Scho-laribus, Guilielmus Grey, Episcopus Eliensis 26 ^{tus} . concessit licentiam ce-lebrandi divina in suo Oratorio 1466. Juxta magnum pontem erat ad orien-tem viculus Harlestoninus. Ad ejus fi-nem juxta fossam Regiam stabat hoc Hospitium ad orientem templi S. Cle-mentis.
		Scholæ Philoso- phicæ antiquiores	ubi	{ area quondam Aulæ de Gonevile, nunc Collegii de Gonvile & Caius.

Hospitia Juristarum & Theologorum.

Diverforia	{	S. Pauli Ovingi	{	Oenopolium Wolfianum. Ædificia illa subter quæ canalis inter collegia Caii & Trinitatis sese evacuat. Ædes ad austrum templi S. Clementis.
		S. Clemen- tis		
		Trinitatis		Ædes ex opposito ad orientem templi Trinitatis, ubi fuerunt Studentes an. Dom. 1540.
		S. Nicholai		Ædes oppositæ domui, quæ jam dici-tur Æneus Georgius, prope Colle-gium Christi.

Burdeni

Diverforia	Burdeni	ubi	Ædes illæ, in quarum introitu sunt valvæ magnæ prope posticum tabernæ Wolfianæ versus Boream, non procul à vico procurrente inter Collegia Caiogony: & Trinitatis. Hoc Hospitium ad Aulam Clarensem spectabat, licet priscis temporibus ad Hospitale S. Joannis Evangelistæ.
	S. Zachariæ S. Edwardi		Est domus Cerevisiaria, le Chopping knife dicta, ante ecclesiam B. Mariæ minorem; quod Hospitium olim pertinebat ad Hospitale, sive Hospitium, S. Joannis Evangelistæ.
	Ruddi		Nunc est diverforium Signi Castelli è regione Collegii Emmanuelis. Harum ædium, oppositarum domui, sive Prioratui, Dominicanorum, id est, Fratrum Prædicantium, ubi Collegium prædictum videmus, meminit Hugo Balsham Episcopus Eliensis in sua domo Divi Petri fundanda 1283.

Cænobia.

Cænobia	ubi	Dominicanorum, vulgo Black-Friers & Preaching-Friers, Franciscanorum, vulgo Grey-Friers, Carmelitarum, communiter White-Friers nominatorum, Augustinianorum S. Radegundis Canonico- rum, vulgo White-	Collegium Emmanuelis. Unde etiamnum Prechers Street vicus ille vocatur.
			Collegium Sidney-Suffex.
			Hortus Præpositi Collegii Regalis, vergens versus Collegium Reginale.
			Ædes illæ celsæ in foro Pisorum, jam Persianæ. Collegium Jesu.
			Murus lateritius fere oppositus domui Divi Petri. Iltæ adhuc the White Chanons

Chanons,
ordinis S.
Gilberti,
dict. etiam
domus sive
Prioratus S.
Edmundi,
regis East-
anglorum,
Conventus
de Ely
S. Ægidii,
dictum Pri-
oratus S.
Ægidii,

ubi

nons appellantur, sitæ in vico Trum-
pingtonio, eo in loco, ubi est insigne
Lunæ prope januas illas antiquas, di-
ctas Trumpingtonianas.

Ædes prope Hospitium Burdeni præ-
dictum.

Collegium Magdalenſe & templum S. Æ-
gidii nunc cernuntur. Hunc Prioratum
primum condere cœpit Picotus Nor-
mannus, vicecomes Cantabr: & Baro
de Bourne in comitatu Cantabr: simul
cum uxore ſua Hugolina, à gravi morbo
liberata, in honorem S. Ægidii, ubi
collocabant Galfredum de Huntingdon
Priorem & ſex monachos. Sed Rober-
tus Picot, illorum filius, proditi-
onis reus, in Regis Henrici 1^{mi}. manus Ba-
roniam ſuam de Burne, omneſque ejus
poſſeſſiones forisfecit, qui quidem Rex
hæc omnia in Paganum Peverel, mili-
tem bellicoſiſſimum, contulit. Ille
autem ſuccedens in hereditate, hunc
Prioratum ad Barnwel viculum conti-
guum tranſtulit.

Collegiorum nomina.

1. Domus Divi Petri.
2. Aula { Clarenſis.
3. { Penbrochiana.
4. Collegium Corporis Chriſti, vulgo Benediſti.
5. Aula S. Trinitatis.
6. { Gonvilo-Caianum.
7. Collegium { Regale.
8. { Reginale.
9. Aula Catharinæ.
10. { Jeſu.
11. { Chriſti.
12. { S. Joannis.
13. Collegium { S. Magdalenæ.
14. { S. Trinitatis.
15. { Emmanuelis.
16. { Sidney-Suffex.

Domus

Domus D. Petri 1280.

1. **H**ugo de Balsam, decimus Episcopus Eliensis, inter Collegiorum, quæ nunc visuntur, Mæcenates signifer nominandus, ut bonarum artium cognitionem promoveret, in hoc suæ Diocesis loco ad Cantabrigienfis hujus Academiæ incrementum istud Collegium fundavit an. Dom. 1280. & anno regni regis Edwardi primi nono in ipsis cineribus, in quibus prius duo antiquissima Scholarium Hospitia (nempe in Platea Trumpingtonensi extra portas Cantabrigienfes sita) extiterunt intimæ antiquitatis monumenta, quæ dicta erant Hospitia Fratrum de Pœnitentia & Jesu Christi; & quo major esset Studentium numerus, Reverendus Pater Fratres Seculares Ordinis Sancti Joannis Evangelistæ ab Hospitio suo in Judaismo (sic enim vicus adhuc nominatur, ubi Judæi olim Cantabrigiæ habitaverunt) ad novum hoc suum Collegium, quia parum cum ejusdem loci Regularibus conveniebant, transfudit. Istud autem postquam ad umbilicum 12°. Edwardi Primi anno Dom. 1284. biennio ante mortem perduxisset, & jus Patronatus de Thriplowe illi assignasset, ejusdem patronos nutritios, Episcopos Elienses constituit: ubi etiamnum ex veteri Fundatione aluntur Præfectus unus, Socii 14, Bibliotistæ 2, pauperesque Scholares octo. Atque iste numerus pro ratione census annualis Collegii & caritate victualium augeri minuique potest. Illud autem cur Domus Divi Petri nominaretur, non est silentio transvolandum, utpote nomen acceperit ab Ecclesia Sancti Petri in cujus coemiterio fundata fuit. Hæc Ecclesia sicut nomen suum amiserit, atque propter Orientalem partem sive Cancellam pulchram exædificatam, & B. Mariæ semper-virgini dedicatam, in B. Mariæ templum transit circa 1352. ita consimilem fortunam Domus ista experta est, quia modo Collegium S. Mariæ, modo Aula B. Mariæ de Gratia, inde Domus S. Mariæ, quondam S. Petri, in ipsis Petrensiis scriptis publicis circa annos fere 50. post fundationem audiit. Sed ad Hugonem Fundatorem redeamus. Dedit Hugo suis Petrensiis dictam Ecclesiam S. Petri cum omnibus juribus & decimis ad eam spectantibus. Supremum vero spiritum ducens legavit 300. marcas ad ædificia de novo construenda, quibus quandam aream ex australi Ecclesiæ parte comparaverunt, & Aulam perpulchram condiderunt. Necnon libros quoque diversos illis contulit. Unde ob tantam Hugonis beneficentiam Galfredus de Packenham, Universitatis Cancellarius, atque omnes Magistri Regentes decreto suo in frequenti Senatu septimo Calend. Jun. 1291. concesserunt solennem congregationem omnium Regentium in habitu Magistrali quotannis in Vigilia Sanctorum Viti & Modesti post prandium

prandium in Ecclesia domus Petri pro anima Domini Hugonis, qui se unum (ut Registrum Petrense refert) Scholaribus totaliter exhibebat, ac eorum promotioni, commodo, & honori charitatis oculis & animo pietatis viriliter insistebat, universos Regentes & pauperes Scholares in vita & post mortem beneficiis multipliciter visitans, ac Universitatem privilegiis multis insigniens. Hujus Domus prædia & facultates plurimum adauctæ sunt multorum Benefactorum munificentia. Inter quos Radulphus, Episcopus Nördovicensis, dedit duo Messuagia Cantabrigiæ 1290. Mr. Thomas Pacching & Dominus Guilielmus Noyon, ultimus Rector de Hadenham, habiti inter præcipuos Benefactores in Archivis. Mr. Guilielmus Cavendish quondam Socius multa contulit. Dominus Thomas de Insula, Episcopus Eliensis 18^{vus}. plurima, & quæ ad Sacra celebranda inserviebant. Mr. Joannes Kelburne, hujus Domus Socius ante annum Dom. 1427. Mr. Guilielmus Rekyshawe Socius & S. Theol. Dr. 1492. Magister Walterus Lacy Socius & Dr. in Medicinis 1512. Hi scilicet tres supradicti argenti coelati multas uncias contulere. Mr. Robertus Gilbert, Rector de Wing in Com. Buck: Lincoln: Diocesis 20. libras moriens concessit. Vidua Elizabetha de Cantabrigge 20. acras terræ, Jocalia: vasa autem argentea dederunt Dr. Lancaster, Mr. Kukshall, Doctores Dunton & Carwen quondam Socii. Cur taceam Joannem de Hotham, Simonem Langham qui dedit Rectoriam de Cherry Hinton in Com: Cantabr: Joannem Fordham, omnes Episcopos Elienses: (quorum Joannes Fordham unam causam assignat, qua permotus est huic Domui appropriare Rectoriam prædictam, quia fundatio tunc temporis non sufficiebat alendis uno Magistro & 14. Sociis:) Rob. Shirton, S. Theologiæ Doctorem, Aulæ Penbrochianæ Custodem, Edmundum Hanson, S. Theologiæ Doctorem? Istos subsequuti sunt Simon de Monte-acuto 17^{mus}. Episcopus Eliensis, qui postquam Fundatoris Hugonis Statuta an. Dom. 1338. antiquasset & nova introduxisset, Rectoriam de Thripelowe in Com. Cantab. appropriavit, terrasque dictas Chewel in Hadenham in Insula Eliensi dedit: Edwardus Baro North de Katlidge in Com. Cantabr: sex Bibliotistas: Henricus Willshaw S. Theolog: Baccalaureus tres: Reverendissimus Pater Joannes Whitgift, nuper Archiepiscopus Cantuariensis, unum addidit; qui quum ad huc esset Rector Tevershamiensis in Com: Cantab: S. Theolog: Baccalaureus, ac hujus domus Socius, simul cum Margareta Folvetby, vidua Bartholomæi Folvetby de Teversham, ejus consanguinea, quatuor marcas annuales contulere ex illorum manerio de Curles in Essexia ad Bibliotistam fundandum. Quibus Benefactoribus nuper successit Domina Maria

Ramsey Londinensis vidua, quæ eximie pietatis femina pensionem annuam 40ta. librarum dedit ad duos Socios & quatuor Bibliotistas sustentandos. Sunt præterea in ista Domo (sicut in reliquis omnibus hujus Academiæ Collegiis sive Aulis) tria alia Studioforum genera, quorum magna est multitudo. Illorum autem primum genus est Pensionariorum Majorum, quos vulgo Socio-Commenfales vocamus, claris natalibus plerunque ortos. Secundum est Pensionariorum Minorum, qui Scholarium comiteu cibum capiunt, utrumque vero aut suis aut suorum sumptibus vivunt. Tertium & postremum genus est Sizatorum, ut dicimus, seu pauperum Scholarium, qui à parentibus pauxillum nescio quid recipiunt: sed quia Sociis, Scholaribus, & utriusque generis Pensionariis à cubiculis & à mensa sunt, illisque ibidem inserviunt, ab eisdem omnia fere sua esculenta & poculenta, aliaque nonnulla merito desumunt. Quod quidem triplex Scholarium præter Fundationem genus in isto, aliisque Collegiis de industria omittimus, quia illorum numerus incertus est & indefinitus.

Præfati Domus D. Petri.

.....
 Hiatus hunc facile nobis condonet Lector candidus, quum noverit Archiva hujusce Domus antiquiora una cum Diplomatis, Evidentiis, & Registris luctuoso incendio ante an. Dom. 1420. periisse. Quanquam è Registro Eliensi paulo majora canamus, & antiquiora quam ex Collegii monumentis possumus eruere.

1. Rogerus de la Goter de S. Botulpho erat Mr. Scholarium Domus D. Petri an. Dom. 1340.
2. Radulphus de Holbeach officium Custodis resignat 1349. & refumit locum Socii.
3. Guilielmus de Wittlesey Archidiaconus Huntingdoniæ, & postea Archiepiscopus Cantuariensis, electus erat Custos 1349.
4. Rich. de Wisbich electus Præfectus 1351.
5. Thomas de Wormenhale utriusque Juris inceptor, & Sarum Canonicus, Cancellarius Episcopi Eliensis, Præfectus 1381. & moriebatur eodem anno.
6. Joannes de Newton LL. Dr. Officialis Episcopi Eliensis, Rector de Rattlefden Nordovicensis Diocesis, eligitur Custos 1381 Rector de Cotenham in Com: Cantab: & postea de Leght Coventriensis Diocesis.

7. Thomas

7. Thomas de Castro Bernardi Custos hujus Domus fuit primum Notarius Publicus & Scriba Thomæ de Arundell Episcopi Eliensis 1375. Ille per eundem Episcopum ordinatus erat Acolythus 13. Octob. 1377. apud Ely: Subdiaconus apud Somersham 14. Calend. Jan. Diaconus apud Ely 13. Martii, & Presbyter 3^{io}. Aprilis 1378. apud Ely. Erat Rector de Lolleworth 1377. Registrarius Episcopi 1378. Rector de Hadenham 1381. Dein permutat cum Domino Guil. Noyon Rectore de Ryseburgh London: Diocesis 1382. & resignat Lolleworth 1382, permutatque Ryseburgh cum Joanne de Sundrafe pro Grantisden in Com. Cantab. 1382. Postea Grantisden commutat cum Domino Guilielmo Bedeman de Cicestre pro Berking Nordovic. Diocesis 1382. ipsumque Berking pro Blunsham in Com. Hunting. cum Joanne de Eberston 1384. Fuit etiam alias Rector de Cotenham in Com. Cantab. Custos liberæ Capellæ de Haveringham nunc Harrimere Chappel in Parochia de Streatham, sed super fluvium Eliensem, Canonicus de Aukland cum Præbenda de Fishwalthe. Insignis certe Benefactor, qui Custodiam suam resignabat circa annum Domini 1426.

8. Joannes Holbrooke Academiæ Cancellarius & Benefactor, qui mortuus dicitur in Cancellariatu suo anno Domini 1431. ineunte.

9. Thomas Lane inter Benefactores relatus, Custos 1457.

10. Joannes Warkworth Clericus, S. Theologiæ Baccalaureus, hujus Domus Socius electus, quum in arte Dialectica esset Baccalaureus 1469. tandemque Præfectus 1474, & Benefactor, fuit primo Vicarius de Wisbich in Insula Eliensi, postea Rector de Leverington in eadem Insula & Cotenham, Capellanus Guilielmi Grey Episcopi Eliensis 26^{ti}, necnon Procurator Cleri in Convocatione 1474.

11. Henricus Hornebie S. Theol. Dr. & Benefactor egregius, Rector de Orwel & Over in Comitatu Cantab. obiit Custos 1517.

12. Guilielmus Burgoine (ex generosissima illa Burgoinorum de Lon Stanton & Impington in Com. Cantab. familia oriundus) S. Theologiæ Dr. & Benefactor, Rector de Hildertham in eodem Comitatu, electus erat Custos Feb. 12. 1517.

13. Joannes Edmunds jam S. Theol. Baccalaureus electus Socius in Collegio Jesu 20mo. Jan. 1517. Ille Vicecancellarius & Dr. resignat April. 2do. 1523. Custos 1527. & eodem anno Procancellarius fuit, sicut etiam annis 1528, & 1540. ex parte, & 1542.

14. Radulphus Aynsworth Procurator 1536, Artium Magister, Socius 1526, Custos 1544. cui amoto 1553, quia fuit uxoratus,

uxoratus, successit Andreas Pearne electus per Episcopum. Hic Radulphus obiit Rector de Stratherne 1569.

15. Andreas Pearne natus apud Bilney in Norfolcia, hujusce domus Socius & Custos, Academiae Procurator 1546. Rector de Balsam in agro Cantab. & Somersham in Huntingdonensi, S. Theol. Dr, Decanus Eliensis, quinquies Procancellarius, qui inter publica beneficia, quæ matris Universitatis commodo contulit, etiam privata huic Collegio dedit, dum Socium unum, Bibliotistas tres, & Bibliothecam magnifice extructam, unumque Bibliothecarium adjunxit.

16. Robertus Soame Linnenfis in Norfolcia, S. Theol. Dr, Socius antea Reginalis, Rector de Girton in Com. Cantab. quater Procancellarius.

17. Joannes Richardson natus apud Lynton in Com. Cantab. alumnus primo Aulae Clarenfis, secundo Socius Collegii Emmanuelis ab ipso fundatore Domino Gualtero Mildmay Milite constitutus, S. Theol. Dr, Commensalis Aulae Trinitatis, Regius Theologiæ Professor, Rector de Upwell in Norf. hujus Domus Custos inductus 1608. jam floret Praefectus Collegii Trinitatis.

18. Thomas Turner, natus apud Burnby in Comitatu Ebor. istius Domus Socius, Custos 1615, S. Theol. Dr, Præbendarius Lincolnienfis, & Rector de in Comitatu Buckingham.

19. Leonardus Mawe natus apud Bendlesham in Suff. S. Theolog. Dr, Vicarius de Mildenhale in Suff. quum diu ad huc esset Socius, omnium votis adsciscitur Custos 1617. Principi Carolò à Sacris Domesticis & Præbendariis Wellensis.

Aula de Clare 1326.

2. **D** Omus ista, quæ jam Aula de Clare dicitur, primam suam originem debet Richardo de Badew Academiae Cancellario an. Dom. 1338, qui ex Equestri Badeworum de Badew Magna prope Chensford in Essexia familia oriundus generis sui claritatem optimis institutis illustravit. Ille enim cum Magistris Regentibus quasdam Aedes Nigelli de Thornton Medici (cujus etiam Nigelli domus erant illæ, ubi jam magnæ scholæ, in quibus parva Capella designatur ad deprecandum pro illius anima) in platea molendinaria tum dicta (inter Collegium Regale & Aulam Clarensem sita) conquistavit 19°. Edwardi 2^{di}. 1326, illudque ædificium Universitatis Aulam appellavit: ubi unum Principalem constituit, & Scholares tantummodo Pensionarios admisit, qui propriis sumptibus sine fundis per annos sexdecim victitabant. Verum quum

Domus

Domus ista igne conflagrante corruisset, Domina Elizabetha de Burgo, Comitissa de Clare in Suffolcia (soror tertia & coheres Gilberti de Clare, ultimi Comitis Claræ, Glocestriæ, & Hertfordiæ, uxor Joannis de Burgo, Domini Connachtæ, & mater Guilielmi de Burgo, postremi Comitis Ultoniæ) manus suas auxiliatrices huic Aulæ laboranti porrexit, illamque, Regis Edwardi tertii venia impetrata, de integro construxit, fundis dotavit, & Aulam de Clare nominavit, postquam Gualterus Thaxsted, istius loci olim Magister, omne jus suum per prædicti Richardi de Badew & publicum totius Universitatis consensum in Comitissæ illius manus resignasset. Quibus tantæ Heroinæ vestigiis alii deinceps, licet non iisdem passibus, inceserunt, qui Sociorum & Scholarium numerum auxerunt. Illos inter ne nominem Richardum Thaxton, Editham Greene, Guilielmum Ducket, Gualterum Worleigh, Magister Cave annum redditum duodecim librarum ad duos Scholares alendos concessit. Nec defuit Richardus Plantagenet, Dux Glocestriæ, qui purpuram regalem Richardi Tertii titulo indutus, tyrannidi suæ grassanti fucatum literarum patrocinium mendaci fronte obtenderit, dum hujus Aulæ jus ac titulum, tanquam à Majoribus suis Comitibus Claræ & Glocestriæ acceptum, sibi hereditarium, tempore Guilielmi Wilflet Custodis vendicavit, magno sane Collegii bono. Sociorum enim & Scholarium numero adjecit, statuitque ut Custos unus, Socii 12, discipuli 4, & sex indigentiores Scholares ex Aulæ proventibus alerentur. Nuper vero Honoratissimus Heros Thomas Cecil, Comes Exoniæ, Divo Jacobo à Consiliis, & Ordinis Georgiani Eques, inter summos Benefactores merito relatus est, qui annum valorem centum & octo librarum in opimis prædiis Collegio munifice donavit, ad tres Socios & octo Scholares sustentandos. Postremi tempore sed non re nominandi sunt Joannes Freeman de Billing magna Armiger, & Guilielmus Butler Ipswicensis, hujus Aulæ olim Præses honorarius, Æsculapius noster Anglicanus, Curia, Urbi, Clero, Plebi, quanquam undique confluentibus in sempiternum nominis sui decorem, & futuri seculi stuporem, Archiater undequaque gratissimus: quorum hic non solum calicem ex auro solido Sacris destinatum, in Christianæ fidei testimonium, & splendidam Mensæ Sacramentalis stragulam in ulnis dedit, sed & duos alios cantharos egregios, cristallinum unum, serpentinum alterum, argento colligatos, & libros tot quot in folio omnes legavit: ille 2000. libras pro sustentatione duorum Sociorum & octo Scholarium singularis Musarum cultor donavit. Adeo ut hodierno die è Collegii redditibus enutrientur Mr. unus, Socii 16, Scholares 51, præter inferioris ordinis famulos.

Præfati

Præfetti Aulae Clarenfis.

1. **G**ualterus Thaxted.
2. **G**radulphus Kerdington.
3. Joannes Dunwich Academiæ Cancellarius 1374. in Decretis Dr. & Canonicus Ecclesiæ Paulinæ Londini. Inter istum Joannem Dunwicum & Episcopum Eliensem, nempe Thomam de Arundel, acerrima contentio fuit in Curia Cantuariensi de immunitate Universitatis à jugo Episcopi, sed Episcopus Victor evasit. Custos fuit 1384. & ultra, necnon Collector Decimarum Domini Regis.
4. Joannes Chatterisse.
5. Guilielmus Radwinter.
6. Guilielmus Wimble, Dr. Academiæ Cancellarius 1429.
7. Guilielmus Wilheete Academiæ Cancellarius 1458, 1464. Decanus Ecclesiæ Collegiatæ de Stoke-Clare in Suffolc. Seneschallus Illustrissimi Edmundi de Mortuo-mari, Comitis Marchiæ & Ultoniæ.
8. Guilielmus Millington in agro Eboracensi natus, S. Theol. Dr. hujus Aulae Præfectus, ac postea Collegii Regalis Præpositus primus à Rege Henrico sexto constitutus. Hic Guilielmus fuit Vicecancellarius sub Laurentio Booth Cancellario 1457. sed illum Rex, quia in Statutis conficiendis, suis Eboracensibus nimium indulgebat, à Præpositura Regali ad suos Clarenses denuo remisit.
9. Thomas Stoye S. Theol. Dr. & Benefactor, creatus Dr. 1457.
10. Richardus Stubbs, Aulae Penbrochianæ Socius 1470. S. Theol. Dr. 1496, & obiit Vicarius Tilneyensis.
11. Gabriel Silvester.
12. Guilielmus Woodrofe Procurator 1504, S. Theol. Dr. 1507.
13. Edmundus Natures S. Theol. Dr. 1516, Procancellarius 1518, & Benefactor. Admissus erat Rector de Weston-Colville in Com. Cantab. Maii primo 1517.
14. Joannes Crayford S. Theol. Dr. 1537, Procancellarius 1536.
15. Rolandus Swinburne Procurator 1538, Artium Mr. mortuus est Rector de Shelford parva in Com. Cantab. in quam Rectoriam inductus erat 1539, & mortuus est 1557.
16. Joannes Madewe S. Theol. Dr. 1546, ac ter Procancellarius.
17. Thomas Barlie Clericus.
18. Edmundus Leeds L. Dr. monachus primo Eliensis, postea Præbendarius Eliensis, Rector de Corenham & Croxton in Com. Cantabr. 1569.
19. Thomas

19. Thomas Binge, L. Dr. 1570, Procancellarius 1572, 1578.

20. Guilielmus Smith, S. Theol. Dr, Socius primo Collegii Regalis, Procancellarius 1602, Capellanus Regius, Rector de Willingham, ac tandem obiit Præpositus Collegii Regalis.

21. Robertus Scott, natus apud Bernerston prope Dunmowe in Eff. Socius Collegii Trinitatis, S. Theologiæ Dr, jamdiu Subeleemosynarius Divo Jacobo, hujus Aulæ Præfectus & Decanus Roffensis obiit 1621.

Aula Penbrochiana 1343.

3. **D** Omina Maria de Valentia, Comitissa Penbrochiæ, Baronissa de Veiffer & Montenaçt (filia Guidonis Chastilion Comitissæ de S^{co}. Paulo in Gallia, & Mariæ uxoris ejus, filiæ Joannis 2^{di}. Ducis Britanniæ, Comitissæque Richmondiæ, per uxorem Beatricem, filiam Regis Henrici Tertii) uxor tertia Audomari de Valentia Comitissæ Penbrochiæ, eodem die virgo, conjux, vidua perhibetur, marito Audomaro nuptiarum die per hastiludium infelicitè interempto. Perculsa certe immatura, ut videtur, mariti jactura (qui eam tamen Testamenti sui executricem cum aliis coexecutoribus solenniter instituerat) ad Religionem unice animum advertere cœpit, partemque possessionum non minimam piis usibus, hoc est, partem Ecclesiis, partem pauperibus, partem fidelibus suis servis erogando consecravit. Inter cetera monasterium de Denney in agro Cantabrigienfi in honorem & Ordinem S. Claræ fundavit, ante Aulam hanc inceptum, repletumque Abbatissâ & Monialibus, à Water-beach translatis, prædiis lautissimis simul cum Stroud in Cantio ditavit. Post vero circa ann. Dom. 1343. perquisito ab Henrico de Stanton quodam messuagio extra portas Trumpingtonenses, quod se à fossâ Regia ad Hospitium Universitatis extendebat, Collegium hoc, seu Aulam, Maria de Valentia, licentiantem demum Rege Edwardo tertio, cœpit instituere, & an. Dom. 1347. magna ex parte perfecit, fundos adjecit, Custodi & Sociis Statuta posuit, numerumque Sociorum incertum pro ratione reddituum, Custodis & præsentium Sociorum arbitrio reliquit, idque suo ipsius exemplo, quæ de 24. Sociis Majoribus ex Regia licentia, & sex Minoribus fundandis, 6. tantum Majores & 2. Minores ibidem constituit. Accesserunt autem subinde ad situm Collegii hujus, intra paucos annos * dictæ Aulæ Penbrochiæ, ampliandum Universitatis Hospitium, Loci de Knapton, Boulton & Coufing denominati: tenementa

* Sic.

nementa duo, quorum alterum spectabat ad Hospitale S. Joannis, (& Hospitium Thomæ dicebatur) alterum ad Cantariam Minoris Ecclesiæ B. Mariæ. Quo vero scias quantis auspiciis hæc Domus succreverit, Clementis PP. sexti bullatam paginam statim obtinuit appropriandi Collegio tres vel quatuor Rectorias. Inde Ecclesiam de Saxthorpe Nordovic. diocesis. à Radulpho Stratford Episcopo Londinenfi an. 1352. & Rectoriam de Tilney ejusdem diocesis. à Michaële Norbrooke Episcopo Londin. an. 1360. & Rectoriam de Wareley in agro Huntingdon. à Simone Sudbury Episcopo Londin. an. 1362. (quarum patronatus ipsa Maria Collegio suo contulerat) in perpetuum hujusce Aulæ usum annexas esse didicimus. Aliis quoque redditibus è Repingdon, Wiffendon & Burwell domum hanc ipsa locupletavit, præter vasa argentea & jocalia, ut tum vocabantur, & alia Donaria, quibus illam honoravit. Istius autem Fundatricis vestigia pressit, an superavit Rex Henricus sextus? qui è Rectoria de Soham cum Manerio adjuncto, è Prioratu, & Rectoria de Lynton cum adjuncta Capella Sanctæ Margaretæ in Iselham parva, filię suæ adoptivæ (sic enim dicebatur hæc Aula, quum Collegium Regale esset filia ejus primogenita & naturalis) fundationem triplo fere fecit auctiorem. Regem vero secuti sunt Edwardus Storey Socius, (Custos postea Domus Michaëlis, & una Episcopus per novem annos Carleolensis, atque interea Cancellarius Academiæ, dein Cicestrensis Præful, donator terrarum in Long-Stanton & Hafelingfeild) Gerardus Skipwith, S. Theol. Baccalaureus & Socius, præter pecunias dedit firmam dictam Diccons in Eltisley, aliam dictam Harleis in Wearesly, & annuitatem 20. s. in Gamlingay. Nicholaus Skipwith, S. etiam Theol. Bac. & Socius, fratri quoque suo Gerardo paria fecit. Guilielmus Atkinson S. Theol. Dr. & Socius terras contulit dictas Dominarum Willoughby & Bray. Guilielmus Huffy de Sleaford in Com. Linc. Miles, Summus Angliæ Justitiarius, firmam in Teversham. Carolus Booth Episcopus Herefordensis, hujus Aulæ alumnus, tria ampla ædificia Londini. Rogerus le-Strange de Hunstanton in Norf. Eques Auratus firmam in Barton Lancaster in Com. Cantab. Thomas Watts S. Theol. Dr. & Archidiaconus Middlesexiæ, firmas in Ashwel & Saufton ad septem Scholares alendos, (qui sub glorioso nomine Græcorum Scholarum jam diu vulgo innotescunt, cujus Institutionis Lancelotus Andrews Episc. Wint. & Tho. Dove Episc. Petrob. è primis fuere) Guilielmus Smart Aldermannus Gippovicensis, & ejus relicta Alicia, (uxor postea Radulphi Scrivener ibidem Aldermanni) firmam in Wiverston cum annuitate 21. l. è Bramford. Jana Cox, filia Georgii Auder Aldermanni Cantabr.

vidua

vidu
mar
len
K
Gri
Atq
funt
vero
ut h
vesti
largi
mas
Linw
Joan
Arti
(sic
Woo
cariu
ricus
Sociu
burie
Blent
S. Th
Socle
Doct
Joann
cius,
Dow
nique
chiani
nocer
cimi,
præci
Henri
ptimi,
cipis
denda
confir
verbis
quod
inform
Divi
tiqua
Præf
felici
merito
Vol.

vidua Richardi Cox Episc. Eliensis 34^{ti}, in memoriam prioris mariti Guilielmi Turner, Medicinæ Doctoris, Decani Wellensis, quondam Socii, annuitatem 3*l.* 6*s.* 8*d.* è pasturis de Knapwell. Guilielmus denique Marthal, famulus Edmundi Grindal Archiepiscopi Cant. tantundem è Brantingthorp. Atque istos (præterquam qui inter Custodes ad huc memorandi sunt) terrarum atque redituum habuere donatores. Libros vero qui & olim & nuper contulere longe plures sunt quam ut hic recensentur. Pecunias etiam, & vasa argentea, & vestes tam sacras quam communes, & alia donaria plurimi largiti sunt, inter quos præcipue memorantur Dominus Thomas Moore olim Socius & Decanus Paulinus: Guilielmus Linwood Soc. Episc. Menevensis: Robertus Pyke Socius: Joannes Clench Dr. & Socius: Joannes Somerseth Socius, Artium liberalium, & Artis Conservativæ vitæ Humanæ Dr. (sic enim ipse de se) Medicus Regis Henrici sexti: Joannes Woodcock Socius, Medicinæ Dr: Mr. Howson Socius, Vicarius de Tilney: Stephanus Saunders S. Theol. Bacc. Henricus Kay Socius, Rector de Burwell: Thomas Langhton Socius, in Decretis Dr, Episcopus ordine Menevensis, Sarisburienfis, Wintonienfis, & electus Cantuarienfis: Gawenus Blenkenfop Socius S. Theol. Dr. Guilielmus Chubbs Socius, S. Theol. Dr. & Primus Præfectus Collegii Jesu. Richardus Sockburne Rector de Soham, & Joannes Firby Socii S. Theol. Doctores: Joannes Feukerer Socius, post Prior de Sion: Joannes Dafford Civis Londinensis: Robertus Patchet Socius, Vicarius de Tilney: Henricus Farre Socius: Gregorius Downhall discipulus omnium primus Doctoris Watts: denique Swithunus Butterfield. Commonstrant insuper Penbrochiani indulta benignissima cum Clementis P. P. sexti, Innocentii P. P. sexti, Urbani P. P. quinti, Gregorii P. P. undecimi, Bonifacii P. P. noni, & Nicolai P. P. quinti, tum præcipue optimorum regum Edwardi tertii, Richardi secundi, Henrici quarti, Henrici sexti, Edwardi quarti, Henrici septimi, Henrici Octavi, Elizabethæ, atque Augustissimi Principis Jacobi, à quorum nonnullis elogia etiam plane invidenda retulere; ab Henrico sexto donante, & Edwardo quarto confirmante nonnullas terras sub magno Sigillo Angliæ his verbis, [Notabile, & insigne, & quam pretiosum Collegium, quod inter omnia loca Universitatis (prout certitudinaliter informamur) mirabiliter splendet & semper resplenduit:] à Diva Elizabetha, per portam prætereunte, [O Domus antiqua & Religiosa!] Ceterum Aula hæc inpræsentiarum Præfecto uno, Sociis 17, Scholaribus supra triginta floret. felici autem sydere fundamenta hujus Domus posita fuisse merito censeantur, quæ nonnullos hujus Gymnasii Socios in

RICHARDI PARKERI

summis Angliæ dignitatibus constitutos vidit, vivente adhuc Fundatricæ. Quæ post 42. annos (aut plus eo) à cæpto Collegio, à morte vero mariti sex ad minimum decadas, exornatoque per eam S. Albani Fano imagine argentea deaurata, grandæva tandem in cælos migravit, positaque fuit in abbatis sua de Denney in tumba Lydii lapidis inter duos Sanctimonialium & Secularium choros sita. Ex illo vero tempore Doctores, Martyres, Præsules plurimos è suo grege hæc Aula semper solet annumerare.

Custodes Aulæ Penbrochianæ.

1. **T**homas de Bingham ex antiqua Binghamorum de Bingham-Melcomb in Com. Dorset. prosapia oriundus, S. Theol. Dr, Primus Præfectus An. 1343.

2. Robertus de Thorp Summus Angliæ Cancellarius sub Edwardo tertio, Eques Auratus, qui moriens an. 1378. Theologicis Academiæ Scholis novis erigendis manum primus admovit. Quem statim secutus est Guilielmus Thorp de Histon in Com. Cantab. & Massingham in Norf. Miles Dominus Summus Justitiarius Banci Regii, atque ille cum uxore ejus Grætia an. 1400. Novum Sacellum sive Domum Regentium laute illustravit.

3. Richardus de Morris Socius.

4. Joannes Dinmew Socius.

5. Joannes Sudbury Socius S. Theol. Dr, Rector de Fenditton an. 1430, & postea, (an antea nescio,) electus Custos circa an. 1410, resignabat an. 1428. Argentum coelatum & libros dedit, contulitque pecunias & operam ad perquisitionem messuagii dicti Knapton-place.

6. Joannes Langhton Socius an. 1412, electus Custos an. 1428, in Decretis Licentiatus, Academiæ Cancellarius an. 1436. & 1443. Perquisivit totum dictum Boltons-place. Sacellum Custodis ædificavit, sub quo domicilium pauperum Scholarium adjecit. Sacellum commune & Bibliothecam locupletavit. Moritur demum Episcopus Menevensis circa an. 1446. adhuc Custos: illius autem & Doctoris Somerseth apud Regem Gratiæ debet Collegium istud Henrici sexti donaria.

7. Hugo Damlet Socius, S. Theol. Dr, Rector Ecclesiæ S. Petri in Cornhil Londini. Resignavit Custodiam an. 1450. Mortuus est an. 1476: Prior vel Abbas alicubi, est cur existimem.

8. Laurentius Booth Diaconus, Rector de Cotenham Martii 6. 1444. Presbyter fit an. 1446. Custos an. 1450. Septimana tertia post Pascha an. 1454. in Jure Licentiatus, Cancellarius

cellarius Dominæ Margaretæ, uxoris Regis Henrici sexti, Custos privati Sigilli resignat Cotenham secundo Decembris an. 1450. Dunelmensis Episcopus an. 1457. atque Academiae Cancellarius Compositionem fecit inter Universitatem & Collegium Regale; Cancellarius Angliæ 1472. Archiepiscopus Eboracensis. Fratrem unum habebat Guilielmum Booth Episcopum Lichfeildensem & dein Eboracensem: alterum vero Rogerum Booth de Barton in Com. Lanc. Militem, fratrem natu maximum, patrem Dominæ Margaretæ, uxoris Radulphi Nevile, tertii Comitis Westmorlandiæ: tertium fratrem Joannem Booth Episcopum Exoniensem. Contulit Collegio circuitum illum totum Domorum quæ sunt Collegium inter & Ecclesiam S. Borulphi, dictæ Hospitium Botulphi, sed post abalienatæ. Dimissionem perpetuam tenementi, dicti Hospitium Thomæ, obtinuit. Redemit pensionem 5*l.* annue exuntem è Rectoria de Tilney. Sacellum ornavit, ut ex ejus clipeo gentilitio ibidem undique in fenestris apparet. Bibliothecam ædificavit. Scholam publicam, Theologicis Professoris Regii Prælectionibus nunc destinatam, absolvit, sub qua sunt Scholæ Philosophicæ: sed, ut alii volunt, Scholæ Dialecticas cum Terentiana, quæ nunc Juris est, atque Rhetoricas. Testamento cavit, ut Executores Aulam hanc dotarent Manerio & Patronatu de Overton-Waterville in Com. Hunting. Illius opera Edwardum quartum Regem Benefactorum Collegio conciliavit. Quum enim Rex ille Edwardus omnia Henrici sexti acta rescinderet & cassaret, tanta apud Regem Victorem gratia valuit, ut dicti Henrici donationes, huic Aulæ prius concessas, ab eo ratificari procuravit, necnon Scholæ Theologicas subselliis exornavit. Moritur tandem Custos 1480.

9. Thomas Rotheram, à loco natali apud Rotheram in agro Eboracensi cognomen accipiens (alias dictus Scott) Collegii Regalis Socius inter primos, à Sacris Joanni Vere duodecimo Comiti Oxoniensi, dein Regi Edwardo quarto, Præpositus Beverlacenensis, Custos privati Sigilli, Episcopus Rossensis an. 1467. Lincolnienensis an. 1471. Summus Angliæ Cancellarius an. 1474. Cancellarius Academiae an. 1471. & deinceps, quo tempore portas Scholarum cum ambulacris, & Bibliothecam extruxit, Templi B. Mariæ restaurationem promovit, Lincolnienſe Collegium Oxonii absolvit & dotavit, tum electus Custos an. 1480. Archiepiscopus Eboracensis eodem anno, post Legatus Papæ, & quatuor Regum Secretarius resignavit Magisterium circa an. 1488. Collegium interea Jesuanum Rotheramæ condidit, ac tres ædes Archiepiscopales mire refecit. Peste moriens an. 1500. libros huic Aulæ permultos dedit.

RICHARDI PARKERI

10. Georgius Fitzhugh, ex Anglo-Saxonico Baronum Fitzhugh de Ravenswath Castro in Com. Rich. sanguine prognatus, Socius, Custos 1488. Academiæ Cancellarius 1496 & 1501. Moritur Custos.

11. Rogerus Leyburne Socius S. Theol. Dr, Episcopus Carleolenis an. 1503, electus Custos an. 1505, atque anno 1507 moritur Custos.

12. Richardus Foxe Socius, Legum Dr. Parisiis, dum res Regis Henrici Septimi in Galliis ageret, quem Rex summo favore complexus est, quia illius solummodo gratia Carolus octavus, Gallorum Rex, illum ad huc Comitem Richmondia, idque exulantem ad Regnum contra Richardum tyrannum repetendum auxiliariis copiis relevabat. Hinc sub eodem Rege fuit Custos Privati Sigilli, Secretarius, & à Sanctioribus Consiliis, Legatus in Scotiam, Episcopus Exoniensis 1486. Batho-Wellensis 1491. Dunelmensis 1494. & Wintoniensis 1502. Sponsor in Baptismo pro Rege Henrico octavo, & tum Custos hujus Domus, Cancellarius Academiæ per biennium an. 1501. & 1502, Collegium Corporis Christi Oxonii fundavit 1516. Resignabat Custodiam 1518. & post magnificas Tauntoniæ, Granthamiæ, & Wintoniæ Structuras aliquot, jamdiu cæcus, fato cessit 1528.

13. Robertus Shirton, alias Shorton, Socius electus 1505. atque Theologiæ Professor Publicus, S. Theol. Dr. 1512. eodemque anno adscitus Custos Collegii S. Joannis, in quo extruendo erat unus Executorum Dominiæ Margaretæ, Comitissæ Richmondia, Custos hic 1518. Decanus de Stoke-Clare in Suff. & Decanus Sacelli Cardinali Wolfæo, cujus fuit internuntius de evocandis viris doctis Cantabrigia Oxonium, ad Collegium ibidem suum, Aedes Christi dictum, replendum & exornandum. Contulit huic Aulæ Manerium de Vescie Chestertoniam in agro Huntingd. Sacello plurima donavit. Firmam quoque Rouses dictam in Overton in eodem Comitatu concessit, & pecunias legavit, quibus firma dicta Bealeis in Witlesford perquisita est. Numerant eum & Petrenses, Joannenses, Catharinenses inter suos Benefactores. Resignavit circa an. 1534, mortuus 1542.

14. Robertus Swinburne Artium Magister, à Magistratu discedit an. 1537. moritur Vicarius Tilneiensis 1539.

15. Georgius Folberie S. Theol. Dr, in Academia Montepessulana Poëta & Rhetor eximius, Epigrammata, diversi generis carmina, atque conciones elegantes edidit. Moritur Custos 1540.

16. Nicholaus Ridley Northumbrensis è clarissima familia Ridleiorum de Willemotefwick editus, Artium Baccalaureus Socius eligitur 1524. atque congressus est cum Throgmortono Oxoniensi

Oxo
153
Pub
Hon
Cust
cris.
tum
auth
natu
17
Dr,
Cum
prius
nista
beac
18
in C
eode
1548
mani
diner
Proci
in C
Arch
cimas
dedit
20. I
tuam
libran
legio
censu
Colleg
nenfes
coelum
19.
Baccal
& Pro
censis
censis
probat
20.
colniæ
tyris p
Custos
fectus
cellariu

Oxonienſi in duello Religioſo 1533. Procurator Academiae 1534. ubi & Capellanus quoque aliquandiu erat, & Prælector Publicus, S. Theologiae Baccalaureus 1537, Vicarius dein de Horne in Cantio, & Membrum Eccleſiae Cathedralis ibidem. Cuſtos fit 1540, eodemque anno S. Theol. Dr., Regi à Sacris. Vicarius de Soham 1547. ſed ad Roſſenſem Episcopatum mox adſcitus 1549, fit Præful Londinenſis : verum exauthoratus 1553, & Octob. 15. 1555. martyrio Oxonii coronatur. Scripſit contra Tranſubſtantiationem.

17. Joannes Young, Socius Coll. S. Joannis, S. Theol. Dr. & Profeſſor Publicus, necnon Vicecancellarius 1554. Cum Cuſtos eligebatur, Monachus Ramſienſis fuiſſe fertur, prius Elienſis Præbendarius, & Bucer graviffimus antagoniſta cedit in cauſa Religionis 1559. Fuit Reſtor de Landbeach 1554.

18. Edmundus Grindal, filius Guilielmi Grindal de S. Bega in Cumbriae Com: Generoſi, Scholaris, dein Socius 1540, eodemque anno Artium Magiſter, Procurator Academiae 1548, Ridleio præcedenti à Sacris, mox & Regi. In Germaniam exulat ſub Maria Regina. Redux & Episcopus Londinenſis electus, tandemque Cuſtos hîc fit 1560. Sed per Procuratorem admittitur, ipſe per biennium ſuum nunquam in Collegio præſens. Dr. per ſpecialem gratiam creatus 1564. Archiepiſcopus Eboracenſis 1570, & Cantuarienſis 1575. decimas Manerii de Weſtbury in Alhwell Aulae legavit, libros dedit, & poculum grande deauratum, & annuum redditum 20. l. cum licentia Elizabethiaca de terris ad Manum-mortuam ponendis uſque ad 40. l. Octoënnales quoque quatuor librarum annualium additiones inſtituit alternatim huic Collegio & Reginali Oxonii, cui & argentum coelatum, libros, cenſusque alios donavit. Magdalenſe etiam atque alia hîc Collegia, necnon civitas Cantuarienſis pauperesque Croydonenſes per ipſum locupletati ſunt. Per biennium cæcus in coelum migrat 1583.

19. Matthæus Hutton Socius Collegii S. Trinitatis, S. Theol. Baccalaureus, Cuſtos advenit 1562, S. Theol. Dr. 1565. poſt & Profeſſor Publicus an. 1567. reſignat, tum Decanus Eboracenſis : Episcopus Dunelmienſis 1589. ac Archipræful Eboracenſis 1595. Commentatiunculam emiſit de Electione & Reprobatione. Moritur 1605.

20. Joannes Whitgift natus apud Grimsby in Com. Lincolniae, Collegii alumnus, Joannis Bradfordi Socii ac Martyris pientiffimi pupillus, Socius Petrenſis 1567, quo anno Cuſtos hîc, & S. Theol. Dr. admittitur, atque ſtatim Præfeſtus Collegii S. Trinitatis, Profeſſor Publicus, bis Procancelarius, Præbendarius Elienſis & Reſtor Eccleſiae de Tevertham,

fhnam, quam Sacellanus Richardo Cox Eliensi Episcopo accepit. Floruit Episcopus Wigorniae 1577, Praefectus Walliae, Archiepiscopus Cantuariensis 1583, à Sanctioribus Consiliis 1585. Multa scripsit: libros item Penbrochianis & Trinitanis contulit, Petrensis quoque redditus aliquot.

21. Joannes Yong Londinensis, Scholaris & Socius, Custos admittitur. S. Theol. Baccalaureus 1567, Dr. fit 1569, dein Procancellarius, Episcopus Roffensis 1577, moritur 1605. Aliquot librarum debitum remisit Collegio.

22. Guilielmus Fulke Londinensis, Collegii S. Joannis Socius, Rector Dodingtoniae in Suff. & Warleiae in Effexia, Dr. per specialem gratiam, admissus est Custos 1578, Procancellarius 1581. Contulit ad restaurationem Hospitii dicti Universitatis 20. l. multa scripsit, & obiit 1589.

23. Lancelotus Andrews Londinensis, è primis Scholaribus Doctoris Watts, postea Socius, Custos eligitur 1589. Inde Dr, Rector S. Aegidii extra Creplegate Londini, Praebendarius Southwellensis, & Residentiarius Paulinus, Decanus Westmonasteriensis, Episcopus Cicestrensis, & Divo Jacobo ab Eleemosynis 1605. Eliensis 1609, & ab utriusque Regni Consiliis, jam agnoscitur Antistes Wintoniensis, Praelatus ordinis Gartherii, & Decanus Sacelli Regii. Licentiam Regineam Custos obtinuit admortizandi terras ad 80. l. Regalem vero nuper ad 200. l.

24. Samuel Harinet Colcestrensis, Socius, Academiae Procurator 1593. Custos 1605, Procancellarius atque inde Dr. 1606. Archidiaconus Effexiae, Vicarius de Chigwell in Eff. Rector de Shenfeild, dein & de Styfted, Episcopus Cicestrensis 1609, Praefecturam resignasse dicitur 1616, nunc Praeful Nordovicensis.

25. Nicholaus Felton Yarmuthensis, Socius, Rector S. Antonii, & S. Mariae de Arcubus, S. Theol. Dr, Custos 1616, Rector magnae Eastoniae, vulgo Alhen magn: in Effexia, & Praebendarius Paulinus, demum Episcopus Bristolienfis; Designatus postea Episcopus Coventriae & Leichfeildiae, resignat Praefecturam mense Februarii, sequente autem Aprili Antistes Eliensis salutatur.

26. Hieronymus Beale Wigorniensis, Collegii Christi alumnus, & huc adscitus Socius, S. Theologiae Baccalaureus, Rector de Nutherst in Suff. & Hardwick in Com. Cantab. Praebendarius Cicestriae, Vicarius de Barton Lancaster juxta Cantabrigiam, dein Rector de Willingham in eodem Comitatu, Praebendarius Eliensis, Divo Jacobo Subeleemosynarius & à Sacris, eligitur Custos Febr. 21. 1618.

Collegium Corporis Christi, vulgo Benedicti, 1344.

4. **C**onfratres Gildæ, sive Societatis Corporis Christi, & Confratres Gildæ B. Mariæ Virginis, conjunctis opibus hoc Collegium extruere cœperunt 18vo. Regis Edwardi Tertii an. 1344, atque illud nomini Corporis Christi & B. Mariæ Virginis consecrarunt, quanquam jam passim Benedicti Collegium appellatur, & in ejusdem nomen transit circa an. 1380. ob templi S. Benedicti vicinitatem; atque an. Dom. 1353. Febr. tertio Collegii sui Confirmationem obtinuerunt à Thoma de Insula Episcopo Eliensi. Sed an. Dom. 1353. Custos & Socii istius loci Inclytissimum Heroëm, Henricum Plantagenet, primum Ducem Lancastriæ, Comitem Leicestriæ, Lincolnæ, & Derbiæ, inter Angliæ Primores secundum, Dominum de Monmouth & Pontfreit, cognomento Animosum & Bonum Ducem, Summum Angliæ Seneschallum, Locum-tenentem Aquitaniam, & Ordinis Georgiani Equitem, in suæ fraternitatis patronum elegerunt; tandemque suæ Gildæ Seniozem, id est, Aldermannum sive Præfectum constituerunt. Ita tanti Principis Fundatoris, sive Patroni patrocinio innixi, non solum Gildam hanc sitam prope Vicum Luthburnium in Collegium commutarunt, ac Manus-mortuæ (ut vocant Legulei) facultatem obtinuerunt, sed plurimas etiam & speciosissimas oppidanorum aedes aut prece aut pretio acquisiverunt. Quinimo Illustrissimus Dux jus Patronatus vicinæ Ecclesiæ S. Benedicti illis in perpetuum concessit, & quia proventus hujus Domus fuerunt adeo tenues, ut Magistro & Scholaribus necessaria vix suppeditarent, à Thoma Arundel, Episcopo Eliensi, procuravit, ut dictus Thomas huic Domui appropriaret Ecclesiam suam de Grantefete. Atque licet à primo foundationis anno Sociorum & Scholarium numerus secundum annuos redditus Collegii diu fuerit arbitrarius, ideoque incertus; aliorum tamen Benefactorum liberalitate mirum in modum excrevit Studentium numerus. Nam Elizabetha Mowbray Ducissa Norfolciæ (soror prima & coheres Thomæ Fitzalan ultimi Comitis Arundeliæ, Warrenæ, & Surriæ, & uxor Thomæ Mowbray primi Ducis Norfolciæ) unum Socium, & Scholarem: Matthæus Parker nominatissimus inter Antiquarios Cantuariensis Metropolitani, hujus loci quontiam Socius, ac postea Collegiarcha, duos Socios & quindecim Scholares, cum Bibliotheca antiquissimis manuscriptis instructissima: Rogerus Mannors Eques Auratus Divæ Elizabethæ à Cubiculis quatuor Scholariatus adjunxerunt. Nec minimum ædificiis incrementum prisca temporibus accessit, dum Joannes de Cantabrigge Miles, Domini Regis

Regis Justitiarius, ejusque filius Thomas de Cantabrigge Eques celeberrimus, istius Societatis olim Confratres, aulam lapideam, quam Stonehouse jam nuncupant, concesserint: & Nicolaus Bacon Eques Auratus, Nestor noster Britannicus, Magni Sigilli Custos, ac à Consiliis Divæ Elizabethæ, ut pii animi in hoc Collegium, ubi humaniores artes primum imbiberat, testimonium exhiberet, Sacellum nitidum extruxit (supra quod Bibliotheca ostenditur omnis Antiquitatis Armarium) & sex Scholarium stipendia legavit: necnon Rogerus Mannors, quintus Comes Rutlandiæ, hic olim Commensalis Honoratissimus, in Collegii & Sacelli ornamentum plurima contulerit. Alia item Sociorum & Scholarium Stipendia dederunt alii in Musarum filios optime animati. Unde hodierno die numerentur Præfectus unus, Socii 10, Scholares 34, præter Inferioris Ordinis ministros, qui omnes Collegii reditus aluntur.

Custodes Collegii Corporis Christi, vulgo Benedicti.

1. **T**homas Eltesley Norfolciensis, L. Baccalaureus, electus Mr. 1352, & sic remansit annos 24.
2. Robertus Treton S. Theol. Baccalaureus, in Com. Salop. natus, Custos 1376, ubi præfuit annos septem, fuitque unus Executorum illius Roberti Thorpe Militis, Summi Angliæ Cancellarii, qui in Scholis Theologicis condendis illustre nomen fortitur.
3. Joannes Kinne Londinensis, Præfectus 1379, & antea an. 1378, jam tricenarius & Artium Mr. Testis fuit in causa inter Joannem Donwicum, Aulæ Clarenfis Præfectum, Academia Cancellarium, ac Thomam de Arundel Episcopum Eliensem. Ille atque Donwicus fuerunt Collectores Decimarum Regis per Clerum concessarum.
4. Joannes Neketon in Com. Linc. natus, S. Theol. Baccalaureus, Mr. 1389, Academia Cancellarius, qui an. 1376. Sept. 18. (jam Socius & Artium Mr.) fit Diaconus apud Ely sub Tho. de Arundel prædicto, Presbyter Martii 14: cui, quum esset S. Theol. Dr. Cancellarium assignat Matthæus Stokys an. 1383.
5. Robertus Billingford, Norfolciensis, S. Theol. Dr, Custos electus 1400, & sic floruit annos 32. Academia Pro-cancellarius 1409, 1413, 1432. Ille præter Cistam huic Collegio datam, Universitati aliam, suo nomine ad huc appellatam, concessit, & 100. libras in eadem: quo tempore Thomas Bourghier, Episcopus Eliensis, dedit Academia 125. libras in eandem Cistam conjectas, unde eadem Cista etiamnum Billingford & Bourghier denominatur.

6. Joannes

6. Joannes Tittlehall, S. Theol. Dr, Magister 1432. Rector S. Benedicti obiit 1446.
7. Joannes Boteright Norfolciensis, S. Theol. Dr, Mr. 1443.
8. Gualterus Smith Cantabrigienfis, S. Theol. Baccalaureus, Custos 1473, præsentabatur ad Rectoriam S. Benedicti per Collegium Octob. 7. 1446.
9. Simon Greene Norfolciensis, S. Theol. Baccalaureus, Custos 1477.
10. Thomas Cozin Norfolciensis, S. Theol. Dr, Custos 1487, Academiæ Cancellarius 1490.
11. Joannes Edyman Norfolciensis, S. Theol. Dr, Custos 1515.
12. Petrus Nobys Norfolciensis, S. Theol. Dr, Custos 1516. Rector de Landbeach inductus Feb. 18. 1515. quum adhuc esset S. Theol. Baccalaureus. Anno vero 1523. resignat, reservata sibi pensione 50. Marcarum.
13. Guilielmus Sowde Norfolciensis, S. Theol. Baccalaureus, Custos 1523, in qua Præfectura floruit an. 1540.
[De Henrico Horneby, hujusce Collegii Rectore sub Henrico octavo, v. Baleum parte posteriore pag. 72.]
14. Matthæus Parker Nordovicensis, Socius, S. Theol. Dr, electus Custos 1544, Rector de Landbeach 1554, Præbendarius Eliensis, Decanus Lincolnæ, atque etiam Collegiæ illius Ecclesiæ de Stoke-Clare in Suff. cui in laudis suæ cumulum accrescit, quod Antiquitatis & Historicorum veterum libros, corrueute illo una cum insigni Bibliotheca cœnobio, ab interitu vindicaverit, & in hujus Collegii Armario literario collocarit. Ille temporibus Marianis in transmarinis Regionibus Confessor vixit, habens Successorem Dominum Guilielmum Whaley in Rectoria sua de Landbeach, & Joannem Yong Aulæ Penbrochianæ Præfectum in sua Præbenda, at Elizabethiaco sole exoriente rediit, & ascendit Cathedram Cantuariensem. Hujus certe memoriæ sacrificemus Cantabrigienfes, quotquot sumus, omnes, qui in sua Chorographica Cantabrigiæ tabella, edita 1574, serio exoptavit, ut novus amniculus à fontibus prope montes Vandleburianos, vulgo Gogmagog-Hilles dictos, ad Oppidum Cantabrigiense juxta vadum Trumpingtoniæ incideretur & duceretur, qui ipsam Fossam Regiam maximam allueret. In tantum enim hujus loci commodum redundare auguratus est pius Archipræsul, ut non sit Cantabrigia (ipssissimi sunt verba) Urbs ulla elegantior, tantique facti memoria non tam posteris grata, quam ipsis jam incolis jucunda existeret. Scilicet ille hujusce operis in Horizonte nostro Cantabrico primum mobile extitit, cujus voto subsequentes Sphæræ Academicæ tandem revolventes optatum finem nuper imposuerunt.

15. Laurentius Maptud Norfolciensis, S. Theolog. Baccal. e Socio Aulae Trinitatis eligitur Praefectus hujus Collegii 1553. fuit inductus Rector de Tevertham Martii 19no. 1554. ejusdemque Oppidi pauperibus illius adhuc nomine Collegium persolvit quotannis 10. s.

16. Joannes Porie Norfolciensis, S. Theol. Dr, Mr. 1557. Ille Decemb. 18. 1558, ad huc S. Theol. Baccal. inducitur Rector in Landbeach, quam resignat 1569, & Cliffordum habuit Successorem.

17. Thomas Aldrich in Artibus Mr, Academiae Procurator, electus Praefectus 1569.

18. Robertus Norgate Norfolciensis, S. Theol. Dr, Praebendarius Eliensis, Custos 1573. Academiae Procancellarius 1585. Isto Roberto Norgate Praefecto, Sophonia Smith Socio Collegii Procuratore, Thoma Ithell Cancellario Richardi Cox Episcopi, & Joanne Parker Archidiacono Eliensi, Ecclesia S. Benedicti huic Collegio fuit appropriata.

19. Joannes Copcootes Caleti apud Gallos natus, S. Theol. Dr, Mr. Collegii 1587, eodemque anno Academiae Procancellarius, Praebendarius Cicestrensis.

20. Joannes Jegon Essexius, Collegii Reginalis Praeses, eligitur Custos hujusce Collegii 1590, in quo Officio mansit annos 13: quo tempore fuit quater Procancellarius, Decanus primo Nordovicensis, & modo obiit ejusdem dioecesis Episcopus.

21. Thomas Jegon Essexius, Socius, S. Theol. Dr. Rector de Sibil-Heveningham in Essexia, frater praedicti Joannis, obiit Custos 1617. Archidiaconus Nordovicensis.

22. Samuel Walsal (filius Joannis Walsal S. Theol. Doctoris, Socii Aedis Christi Oxon. Praebendarii Cicestrensis, unius sex Praedicatorum Cantuariæ, Rectoris de Eastling & Vicarii de Appledore in Cantio) de Levira ipse Levita, S. Theol. Dr, Socius, Rector de Wilburgham parva in Com. Cantabrigiensi, ac istius Collegii Custos 1617.

Aula S. & Individua Trinitatis 1347.

5. **H**OC in loco antiquitus floruit Studentium Societas, in qua quisque propriis sumptibus victitabat. Quam quidem domum Joannes de Craudene, Prior Eliensis 22^{dus}, suis nummulis acquisivit, Edwardo Tertio tum Regnante, & Monachis Eliensibus, huc ad literarum mercaturam in tanto suo otio accedentibus, quasi Hospitium esse voluit. Atque hinc primordiis Richardus Ling, Academiae Cancellarius 1353, Archembaldus de Norwico, Simon de Rekenghall, & Gualterus

Gual
tuor
annes
trufq
gia, q
poitea
18vus
nachis
totum
S. &
1347.
Socii
duntar
Nemp
audias
suum
mine
turum
itinere
toun,
Stalling
Schola
verit:
ejusde
Sed M
unum
ex fun
citer a
plurim
knap
fecti C
nonici
ker Ar
& istic
istorum
ditus i
cii 18,
sumant

1. A
2. R
strum P
3. Si

Gualterus Elveden, Rector de Snitterton in Norfolkia, quatuor tenementa adjecerunt. Necnon Robertus Stratton, Johannes Trunch, Gualterus Bakton, Gualterus de Aldeley, Petrusque Bittering dederunt septem particulas & duo Messuagia, quorum unum fuit Drakes-Entry dictum. Quanquam postea Guilielmus Bateman L. Dr. Episcopus Nordovicensis 18^{vus}, à Clemente sexto Papa constitutus, à Priore & Monachis prædictis, Rectoriarum quarundam permutatione facta, totum hoc Hospitium comparavit, ibique Aulam hanc suam, S. & Individuæ Trinitati consecratam, fundavit an Dom. 1347. & 21mo. Regis Edwardi tertii : statuitque ut Mr. unus, Socii 20, Scholares tres, omnes Juris utriusque studio, uno duntaxat excepto Theologo, dicati ejus redditibus alerentur. Nempe hic fuit ille Præsul (ut Registri Nordovicensis verba audias) Auditor Papalis Palatii satis famosus, qui Stephanum suum quondam Romæ familiarem, Papæ Innocentii Sexti nomine jamjam innotescentem, quia plurimos Cardinales creaturum audiverat, invitere se apud Regem simulavit, ex quo itinere hunc fructum accepit, quod Rectorias illas de Britton, Kimberley, Brimingham, Woodalling, Cowlidge & Stalling Nordovicensis Diocesis, ad Magistrum, Sociorum & Scholarium sustentationem ab eodem Papa aduniri procuraverit : Simone Illip, Metropolitano Cantuariensi, ad Papæ ejusdem mandatum, sub Sigillo in perpetuum confirmante. Sed Mæcenas iste, repentina morte à suo instituto avocatus, unum tantum Magistrum, Socios tres, totidemque Scholares ex fundatione sua reliquit. Verum, ut in opere pio & feliciter auspiciato divinitus solet, aliorum tandem benignitate plurimum adaucta est res literaria. Adeo ut Roberti Goodknap, hinc olim Socii, Laurentii Mapryd hinc Socii, & Præfecti Collegii Benedicti, Gabrielis Duni Ecclesiæ Paulinæ Canonici, Richardi Nix Antistitis Nordovicensis, Matthæi Parker Archiantistitis Cantuariensis, Henrici Harvey L. Doctoris, & istic quondam Custodis, ac Humfredi Bylshbie L. Doctoris, istorum, inquam, atque aliorum munificentia Collegii Reditus in tantum exereverunt, ut hodie Præfectus unus, Socii 18, Scholares 14, ad victum quotidianum subsidia defumant.

Custodes Aulae S. & Individuæ Trinitatis.

1. **A** Damus de Wighmere Custos primus, Rector de Hockwold in Norf.
2. Robertus Braunch Licentiatu in Legibus, quem Registrum Petrense vocat Guardianum hujus Aulae.
3. Simon Dalling Custos erat quando Ecclesiæ S. Joannis Baptistæ

Baptistæ & S. Edwardi unirentur & Collegio appropriarentur, quod factum fuit an. Dom. 1446. sub Henrico 6to, obiitque Benefactor non minimus.

4. Simon Thornton.

5. Guilielmus Dalling.

6. Edwardus Shulldham Norfolciensis, Presbyter Secularis ordinatus per Joannem Barnet Episcopum Eliensem 17mo. Aprilis 1473, (ex vetusta Shulldhanorum de Shulldham in Norfolcia prosapia ortum ducens) L. Dr, hujus Aulæ fuit Socius & Custos, Ecclesiæ Collegiatæ S^{ci}. Carantoci Exoniæ Canonicus: Rector de Kelschal in Comitatu Hartf: opimique illius intra milliare adjacentis Sacerdotii de Tharfield (supra montes juxta Royston) ubi egregium templi testudinaturn de novo construxit, sub quo splendide sepultus Jan. 20. 1503. ad huc apparet: cujus Soror Elizabetha Shulldham, Abbatissa de Berking in Essex, in una Aquilonari hujus templi fenestra, quam ipsa fieri fecerat, depicta cernitur in vestitu vestali cum pedo suo, si placet, pastoralitio.

7. Joannes Wright.

8. Gualterus Huke Socius, Custos & Benefactor.

9. Robertus Larke.

10. Stephanus Gardiner L. Dr. 1521, Episcopus Wintoniensis, Ordinis Periscelidis Prælat, Summus Angliæ & Academiæ Cantabr: Cancellarius, necnon Benefactor. Fuit hic Stephanus filius Naturalis Leonelli Woodvile Episcopi Sarisburienfis, (filii junioris Richardi Woodvile Comitum Rivers, Summi Angliæ Constabularii & Gartherii Militis) qui Leonellus, ut crimini suo velamen obduceret, Stephani hujus matrem cuidam famulorum ejus infimo Gardinero dicto in matrimonium dedit, unde Gardineri nomen Stephano vulgo fuit impositum.

11. Guilielmus Mousé L. Dr. & Benefactor.

12. Henricus Harvey L. Dr. 1543, Præbendarius Eliensis, Rector Ecclesiæ Donativæ de Parvo-burgo prope Croco-Waldenum in Effexia, Academiæ Procancellarius 1560, non ultimum familiæ suæ Harveianæ de Ickworth in Suff: decus. Hujus Coronæ memoriali hanc famæ suæ laurum inferimus, quod pulcherrimam, aggesto aggere, viam per tres plus minus mille passus versus Novum-Mercatum substruxerit, atque tres libras annuatim inter pauperes Parvoburgenses ex ejus fundis huic Collegio assignatis distribuendas testamento legaverit.

13. Joannes Preston Collegii Regalis 1mo. Socius, L. Dr, Procancellarius 1603, 1604.

14. Joannes Cowell Devonienfis, Collegii Regalis antea Socius, L. Dr, Procancellarius 1613, Cancellarius Cicestræ, Vicarius Archiepiscopi Generalis & Benefactor.

15. Clemens

15. Clemens Corbet (filius natus minor Milonis Corbet de Spraupton in Norf. Equitis Aurati) hujus Aulae Socius, L. Dr. Cancellarius Ciceltriae, Praefectus electus 1611, Procellarius istius Academiae 1613.

Collegium de Gonevile & Caius 1348.

6. Sextum sequitur Collegium de Gonvile & Caius dictum, cujus prima fundamenta eo in loco ubi nunc est Pomarium & Sphaeristerium Collegii Sancti Benedicti an. Dom. 1348. posuit Edmundus Gonevile, Rector de Tirrington in Marshland in Norf. & de Rushworth in eodem Comitatu, qui cum aliis Vicarius Spiritualitatis ab Episcopo constituebatur absente. Haec primordia sic locavit Edmundus Gonevile (frater natus minor Nicholai Gonevile de Rushworth praedicti Militis) celeberrimo illo Aulico Gualtero de Manney, Belgae-Cambraensi (qui Margaretam de Brotherton Ducissam Norfolciae in uxorem duxerat) Georgiani Ordinis Sodali, licentiam ab Edwardo 3^{io}, an. Regni 22do, 1347. impetrante, postquam dictus Edmundus Collegiatam Ecclesiolam S. Joannis Evangelistae apud Rushworth fundasset. Atque quum Annuntiationi Beatae Mariae Virginis istud Collegium die Jovis in septimana Pentecostes 23^{io}. Edwardi Tertii 1348. dedicasset, Aula de Gonevile statim appellari coepit, ubi unum Custodem & quatuor Socios ante mortem instituit, & vivens subsidio pecuniario aluit, ac Joannem Colton, Rectorem postea de Tirrington, primum hic Custodem ordinavit, Statutis sub Cancellarii sigillo confirmatis, licet 20. Scholares, ut ex Statutis constet, fundare decreverat. Ille autem fato immaturo an. Dom. 1350. abreptus, & apud Tirrington sepultus, grandem pecuniae summam Guilielmo Bateman, Episcopo Nordovicensi 18vo. per testamentum concredidit, ut Aulam, quam inchoaverat, absolveret & fundis ditaret. Verum post Edmundi mortem dictus Guilielmus Bateman, quo Aulam hanc suae Aulae Trinitatis, quam tum aedificare coeperat, viciniorem ac velut sororiam redderet, Custodi & Sociis suasit, ut has suas pristinas aedes permutarent pro aliis aedificiis in loco Henney dicto in Parochia S. Michaelis (non procul a templo S. Joannis Zachariae, ubi nunc stat Aula Collegii Regalis prope Hospitium B. Mariae ex Austro) Collegio extruendo, votoque Episcopi aptioribus. Horum * erat Capitale Messuagium Domini Joannis de Cantabrigge Equitis Aurati & Justitiarum Domini Regis, alterum fuit domus Joannis Goldcorne, ubi prisco illo seculo floruisse Scholas Philosophicas pervetusta hujus Collegii monumenta testantur. Quae

* Adde, *utitur*.

quidem

quidem duo Mesuagia quum ad Gildam Corporis Christi & B. Mariæ postea pertinerent, ex conventionem facta inter Henricum Plantagenet, primum Ducem Lancastriæ, ejusdem Gildæ Aldermannum & Custodem, & Socios hujusce Aulæ, altera Societas alteri de Jure Soli & ædificiorum invicem cesserunt, & permutarunt an. Dom. 1353. Ita ex istis ædificiis sic transformatis Aula de Gonevile constructa est eo loci, in quo Boreale hujusce Collegii latus longe procurrit. Istim Custodis & Sociorum translationem Guilielmus Bateman prænominatus an. Dom. 1353. confirmavit, atque redditibus Rectoriarum de Foulden & Wilton in Norf. & Mutford in Suff. ad unum Custodem & tres Socios sustentandos animare cepit. Ne autem nescias, quanto favore Pontifices Romani hanc Aulam statim respexerint, Custos Sociique tanta apud Bonifacium nonum gratia circa an. Dom. 1390. valuerunt, ut Rectoriam de Matsal magna in Norf. ad Aulæ alimoniam impropriari conceberit, missis ad Richardum le Scrope Episcopum Coventriæ & Lichfeildæ literis, ut dictam Ecclesiam Aulæ confirmaret. Cujus certe Rectoriæ patronatum Radulphus de Hemenhall Miles antea Aulæ concefferat, ut tres Socii Presbyteri meminerint Dominæ Mariæ de Pakenham, Dominæ de Pakenham, & Domini Thomæ de Pakenham Militis, filii Mariæ, & Domini Radulphi de Hemenhall Militis, & Catharinæ Aspal uxoris ejus. Quinimo quamquam à PP. Benedicto 11mo. sancitum fuit circa an. Dom. 1300, ut omnes Monachi Benedictini in Academiæ Aula, sive Collegio in studiis versarentur, tamen per Papam Sixtum 4um. 1481, usque adeo ejusdem Ordinis Monachis Nordovicensis Diocesis indultum erat, ut in hac solum Aula de Gonevile studere liceret. Atque quo lætius lautiusque literarum honori consuleretur, ab aliis benigne conferentibus adaucta sunt vestigalia, unde priori numero accesserunt septem alii Socii, & Scholares undecim. Adeo ut qua Sodalitia, qua ædificia, qua Scholarium stipendia spectemus, supra centenarium numerum Benefactores in Albo nostro Gonevilino recenseamus. Ante alios Guilielmus Phiswick, Academiæ Clavarius, sive Bedellus Armiger numerandus occurrit, qui ædes suas domesticas huic Aulæ de Gonevile concessit, Collegiolumque 1393. instituit, ut esset tanquam Colonia juventuti dictæ Aulæ exuberanti sacra, ubi duo, ut vocant, Principales, alter ex Aula de Gonevile, alter ex hoc Phiswici Hospitio eligendi præficerentur, non tam gubernandi, quam liberalium Artium gloria insignes. Unde per Gonevilinos Studentibus repletum fuit hoc Hospitium, sed ad eos spectantibus, sicut Aulæ Oxonienses pertinent ad Collegia. Quo autem arctiore fœdere hæ duæ ædes sese invicem constringerent, dictæ Aulæ Mr. & Socii

Socii ab Alexandro 5to. Papa petierunt, ut Hospitii Phiswici Studentes in Sacello Gonevilino ad Sacrorum celebrationem, suosque mortuos ibidem sepeliendos, Papali hac licentia freti, sine Ordinarii autoritate accedere possent. Hæc quidem Phiswici Hospitii ædificia Guilielmus Renele, Aulæ Regiæ quondam Socius, Rector de Tichwell in Norf. 1381. suis sumptibus fecit ampliora, atque in Parochia sua prædicta in illis prædiis, quæ huic Aulæ propria fuerant, varia coenacula construxit, in quæ Socii & Scholares tam ex Aula quam ex Hospitio sese recipere possent, quando pestis, aut alicujus morbi gravioris contagio Academiam invaderet. Hoc Hospitium, ubi supra 40. Commensales erant commorantes, ibidem olim iterit, ubi Collegii Trinitatis latus Australe nunc emergit, inque illius Collegii augmentum ab Augustissimo Rege Henrico 8vo. assumptum fuit, tribus libris è Fisco Regio annuatim huic nostro Collegio persolutis, usque dum à Regia Majestate aliter satisfactum & provisum fuerit. Quos hîc ego possum commemorare Smithos, Willowfos, Knightos, Baileios, Willifonos, & Arkinsos, qui Nutritii fautores in hujus Aulæ Hemisphærio jam diu rutilarunt, ipsumque Papam Alexandrum 6um, qui an. Dom. 1502. liberam ad duos Prædicatores annuatim per totam Angliam emittendos potestatem vere Metropolitanicam antecessoribus nostris indulsit, fortunatis, credo, si temporibus illis Henricianis bono suo noverant uti? Invitus taceo Nicolaum Shaxton Episcopum Sarisburiensem, hujus Aulæ Præsidem, & Guardianum Hospitalis S. Ægidii Nordovici; Joannem Botesham Antistitem Rossensem; Joannem Wakering, Privati Sigilli sub Henrico 5to. Custodem, Henricum Spenser, & Joannem Gouldwell tres Præfules Nordovicenses; Joannem de Ufford (fratrem natu minorem Roberti de Ufford, alias Peyton, Primi Comitiss Suffolciæ) prioris Aulæ de Goneville Commensalem, istas traslatas ædes jamjam resurrecturas prævidentem & piis votis prosequentem, Archiepiscopum Cantuariensem à Rege Edwardo 3^{io}, & Papa Clemente 6to. approbatum, sed ante installationem mortuum; Gualterum Elveden, inter nos Gonevillinos Sapientiæ tum Humanæ tum Divinæ rudimenta cum omni sedulitate, regnante Richardo 2do, addiscentem, id quod testatur illius Calendarium cum 3^{bus}. cyclis Decennialibus & argute & significanter compactum; Joannem Fitzralph Militem, qui dedit advocationem Ecclesiæ de Capele in Suff. 1353. Edmundum de Hemegrave in Suff. Thomam Lovel de Harling in Norf. Robertum de Thorpe Summum Angliæ Cancellarium, singulos Equestri Ordine Claros; Humfredum De la Poole Clericum, & Edwardum De la Poole Archidiaconum Richmondia, Aulæ hujus Commensales, filios Joannis De la Poole 2^{di}. Ducis Suff. ipsumque Joannem

Joannem Le Strange de Massingham in Norf. Armigerum. Inter quos Guilielmum Lynwood debeamne negligere, * aut forsan non agnosco, utriusque Juris Doctorem, Curiae Cantuariensis Officiale, Episcopum Menevensensem, Privati Sigilli sub Henrico 5to. Custodem, Constitutionum Provincialium Compilatorem, istius Aulæ de Gonevile olim Commenfalem. Quos omnes Benefactores extitisse aut ipsa loquuntur mœnia, aut ærarium & Bibliotheca conclamant, aut ipsæ fenestæ testantur. Istos dum recolligo, vos pietatis flores & sanctioris orbis lumina, mihi ante oculos obversamini, Clementissimæ Dominæ, Maria de Pakenham, Elizabetha Cleere, Anna Scroope, & Anna Drury, quia beneficentiæ vestræ flumina in Collegium nostrum immisistis, & hortum hunc Gonevilinum irrigastis. Quarum Domina Maria de Pakenham 1369. Custodis stipendium auxit, unum Sodalitium fundavit, & quatuor aliis Sociis liberaturam dedit exeuntem e Rectoria de Matsal: Elizabetha autem Cleere (filia & heres Joannis Uvedale de Takleston in Norf. Armig. vidua devotissima Roberti Cleere de Ormesby in Norf. Armig.) An. Dom. 1480. dedit terras in Tuttington in Norf: ad unum Socium alendum. Ac quasi Aulæ mater & nutrix plurima alia donavit; 1mo. quadraginta libras ad numerum Scholarium augendum; 2do. extruxit Orientale Collegii latus; 3^{io}. contulit 46. libras ad reparanda Aulæ ædificia, præter illam pecuniæ summam, quam tum Cistæ nostræ, tum Universitatis ærario supra 200. marcas impartiebatur. Nec te silentio involvimus (Domina Anna Scroope) filiam & heredem Roberti Harling de Harling in Norf. Militis ex uxore sua Joanna, filia & herede Joannis Gonevile Arm. qui Robertus fuit etiam filius Joannis Harling Militis & Ciciliæ uxoris suæ, filiæ & tandem coheredis Constantini de Mortuo-mari, vulgo Mortimere, de Attleborough in Norf. Equitis Aurati. Fuit enim hæc Anna primo uxor Guilielmi Chamberlaine, Ordinis Gartherii Militis; 2do. Roberti Wingfield, Ordinis Sepulchri Equitis & Calet: Gubernatoris; 3^{io}. Domini Joannis Baronis Scroope de Bolton in Comitatu Richmondiæ, Ordinis Georgiani Sodalitis. Postquam vero ex tribus hisce maritis nullam prolem suscepisset, Canonorum Collegiolum, apud Rushworth in Norf. per Atavunculum suum Edmundum Gonevile fundatum, mirum in modum dilatavit, illique suum ibidem Dominium, antiquam Gonevilorum sedem, dedit: necnon Manerium suum de Mortimer, Cantabrigiæ situm, eximie pietatis heroina, à Gonevilis, ut supra patet, oriunda huic Aulæ Gonevilinæ regnante Henrico septimo largiebatur, hujus Gonevilinæ foundationis memor, ad unum Socium sustentandum: ad quod Manerium Aulæ per Manum-mortuam (ut

* Sic.

Jurisperiti loquuntur) confirmandum, Domina Anna Drury (filia & heres Guilielmi Huntingfield de Huntingfield in Suff: Armigeri, & vidua Rogeri Drury de Hawsted in Suff. Militis) 40ta. libras legavit. Anno vero Gratiae 1557. nobis eluxit Joannes Caius Nordovicensis (filius Roberti Caii nati in agro Eboracensi) Medicinæ Dr, istius Aulæ Custos 16^{tus}. Illum, illum, inquam, intelligo doctissimum Caium, cujus pectus in Æsculapii Scholis quis non agnosceret omnis Phœbeæ artis conscium, ac velut *βισχιόφικον ἱμψυχον*, qui varia ingenii sui in scriptis monumenta vel leviter attigerit? quam gratissimum Reginae Mariæ Apollinem! quem egregium per tot annos Medicinæ apud Patavenfes in Italia Prælectorem Publicum! quantum hujus Academix ornamentum! qualem Cantabrigienfis Antiquitatis Assertorem! Ille enim vir ad Rempublicam literariam promovendam natus, amplissimis latifundiis & prædiis ad tres Socios, & viginti Scholares, unumque Janitorem alendos istud Musæum locupletavit, novis proventibus ærarium auxit, priori structuræ Quadrangulari novam suam fabricam perpulcherrimam adjunxit, Aulæque deletò nomine, Collegium de Goneville & Caius dignissimus Fundator nominavit, in cujus lapide angulari Occidentem versus hæc verba incidi curavit, JOANNES CAIUS POSUIT SAPIENTIÆ AN. DOM. 1565. MENSE MAIO. Ac ne jejenum paxilli nescio cujus, Fundatorem quisquam Vigilantius seu potius Dormitantius exprobraret, nobis dedit Dominia de Crokesley in Rickmansworth in Comitatu Hertf: Bincombe cum advocacione, & Wooburne in Com. Dorf. Rungton & Burnham-Thorp in Norf. cum Manerio de Crokesley apud Caxton Com. Cantab. Quinetiam in istius Collegii honorem insignia gentilitia comparavit: scilicet in campo aureo, purpureis amaranthi spicis insperfo, duos serpentes erectos, in quorum capita Semper Vivum incumbit, qui caudis inter se connexis supra quadratum lapidem marmoreum, sed coloris viridis, resident, atque in illorum medio liber niger minio cum fibulis aureis est variegatus. Quæ omnia, ut ex diplomate constat, Hieroglyphice innuunt per librum, literaturam: per Serpentes super marmoreo lapide residentes, prudentiam cum gratia fundatam supra stabilem virtutis petram: per amaranthos & Semper Vivum, immortalitatem, quasi quis dicat, (Autographi sunt verba) EX PRUDENTIA ET LITERIS VIRTUTIS PETRA FIRMATIS IMMORTALITAS. Ultra ne, & ultro, bona vestra cum venia liceat aliorum Benefactorum Calendarium aperire? Ecce enim tibi (Lector Candide) Thomam Wendy Suf-folcienfem, Medicinæ Doctorem, hujusce loci Præsidem, quatuor Augustissimis Principibus Hen. 8vo, Edw. 6to, Mariæ &

Elizabethæ Medicum, qui unum Sodalitium 1561. concessit, cujus Stipendium ejus è fratre nepos & heres Thomas Wendy de Haslingfield in Com. Cantab. Armiger è terris suis in Barrington 1609. adauxit. Robertum Trapps Aurifabrum Londinensem & Joannam uxorem ejus, qui terras apud Whittable & Swaycliffe in Cantio ad quatuor Scholares alendos dederunt. Jocosam Franckland viduam Londinensem, prædictorum Roberti & Joannæ filiam & heredem, quæ in Patronorum Catalogo primas diu tenuit, non solum quia Domus quasdam in Philippi vico Londini, vasaque multa argentea & deaurata contulerit; sed etiam quia supra mille sexcentas libras, quibus Manerium de Dokesworth S. Petri five D' albernoun in Com. Cantabr. acquisiverimus, cujus redditibus sex Socii, duodecim Scholares, Sacellanus unus, ac Prælector Hebraicus secundum Testatricis voluntatem sese sustentatos profitentur. Nuperrime vero Stephani Perse Norfolciensis, sub Fundatore Joanne Caio Pupillizantis, Medicinæ Doctoris, Collegii ultra 40ta. annos Socii, munificentiam, quis frontem corruget, si applaudamus singuli, dum, ipso fere calente funere, hinc in Collegio nova ædificia Borealia, illinc in Oppido Scholæ Grammaticalis centum discipulorum capacis Domusque Eleemosynariæ surgentia moenia intueamur? Ille etenim moriens quinque mille libras an. Dom. 1615. testamento legavit, quibus annui reditus 250. librarum emerentur, ut ex illis 6. Socii (10.^l per annum) 6. Scholares (4.^l per an.) 6. Eleemosynis viventes (4.^l per ann.) Ludimagister & Hypodidascalus Scholæ prædictæ foverentur, & stipendia quatuor Seniorum Sociorum, & sex illorum Sociorum Jocosæ Frankland augerentur, viaque demum Regia, aggregata mole, per vicum Jesuanum usque ad pontem Stourbrigensem è relictis bonis perficeretur. Nolo hîc commemorare 500.^l ut cubicula Sociorum & Scholarium suorum usibus inservientia ædificarentur: 800. libras annuales ad novum torrentem reparandum: 6.^l 13.^s 4.^d ad Cistæ annuam excrementiam, & tres libras ad Festum suum Anniversarium quotannis celebrandum, ne illa titillitia recenseam. Festinatem ad Thomam Martin de Steplemorden in Com. Cantab. L. Doctorem, Novi Collegii apud Oxonienses Socium, unum Magistrorum Cancellariæ: Christophorum Heydon Seniore de Bacanthorp in Norf. Militem, donatorem Advocationis Rectoriæ de Patellei in Norf. Thomam Stuteville de Dalham in Suff. Arm. Richardum Swale Eboracensis Comitatus, hujus Collegii Præsidem, Juris Civilis Doctorem, Magistrum Cancellariæ, & Curia de Arcubus Doctorem, Equitem Auratum: Matthæum Parker Primatem Cantuariensem de Republica Ecclesiastica optime meritum: Guilielmum Paston de Paston in Norf.

Norf. Militem: Guilielmum Barker Armigerum, Collegii Socium, Illustrissimi Principis Thomæ Howard 4^{ti}. Ducis Norf. Secretarium: ipsumque celeberrimum Petrum Manwood de Sancto Stephano in Cantio, Equitem Balnei Auratum, summum venerandæ Antiquitatis cultorem, & literatioris gentis fautorem: ad hos, inquam, pietate candidos, charitate candidatos in theatrum hoc Caiogonevile, ad singulare posteritatis suæ solamen & documentum, ad salutare Collegii levamen & emolumentum, ordine plusquam triumphali producendos properassem, nisi quis me in altricis Collegii Catalogo exornando linearum nimis prodigum improperet. Ut ut est, mihi prius valedicenti nobisque omnibus Gonevilo-Caianis Fundatorum nostrorum prudentiæ liceat grati animi testimonium libare, qui non sine Deo Duce hujus Collegii fundamenta consecrarunt Orientalium Anglorum genti & genio: forte quia ex hoc angulo tantorum Mæcenatum exorientem solem præviderint, qui radiis suis tutularibus ædes hæc patrias volventibus annis fovere possint. Nempe istorum atque aliorum Benefactorum bonitate, jure prædicanda, ex parvis initiis ad istam amplitudinem excrevit hoc Collegium, ut jam recenseantur Custos unus, Socii 26, Sacellanus unus, Scholares 61. præter multos Officiarios, qui omnes annuis Collegii redditibus sua plurima ad vitam necessaria debent.

Custodes Collegii de Gonville & Caius.

1. **J**oannes Colton de Tirrington in Norf. Sacellanus Guilielmi Bateman Episcopi Nordovicensis ab Edmundo Gonevile Fundatore primus hujus Aulæ Custos constituitur, an. Dom. 1348. Rector postea de Tirrington, tandemque Archiepiscopus Armachanus & totius Hiberniæ Primas, qui in diutino illo Schismate orto sub P. P. Urbano 6to. circa an. Dom. 1380. officii sui partes putabat morbo ingravescenti manum admove, & calamum arripere, scripsitque, ut erat Theologus doctissimus, libros duos, alterum de causa Schismatis, alterum de remedio ejusdem.

2. Guilielmus Rougham Medicinæ Dr, unus primorum Sociorum Foundationis Edmundi Gonevile, Sacellum absolvit an. Dom. 1393. per Bullam Bonifacii 9ⁿⁱ, quod tamen inchoatum fuerat an. Dom. 1353, Thomæ de Insula Episcopo Eliensi 18vo. & Alano de Walsingham Priore Eliensi 23to. hanc potestatem concedentibus.

3. Richardus Pulham Theologus, unus primorum Sociorum Foundationis Edmundi Gonevile, admissus erat Diaconus an. Dom. 1374. per Thomam de Arundel Episcopum Eliensem.

4. Guilielmus Somersham, Theologus, Aulæ Socius, factus Acolythus 1376, Custos 1412, (quo etiam anno fuit Dr. in congregatione Regentium) Rector primo de Wilton Nordovicensis diocesis, quam Rectoriam resignabat quando Rectoriam de Heveningham in Suffolcia assequutus esset an. Dom. 1393. 9mo. Pontificatus P. P. Bonifacii 9ⁿⁱ.

5. Joannes Rykinghale, S. Theol. Dr, Acolythus ordinatus per Thomam de Arundel Episcopum Eliensem 1376. Rector de Shelford parva in Com. Cantab. Academiæ Cancellarius 1415. Custos 1423, quod Officium resignabat in crastino S. Benedicti 1426, Episcopus Cicestrensis consecratus 1429. Iste Joannes Rykingale quum electus esset Academiæ Cancellarius 1415. in eodem regimine remansit usque ad an. Dom. 1422. continuatus, opinor, in eo munere propter gravissimas lites & placitationes coram Rege & Parlamento inter Universitatem atque Oppidanos, quas ille strenue defendit 1417. & deinceps cum Thoma Markaunt & Thoma Thurkill Procuratoribus, Johanne Phifwick & Thoma Wering Bedellis. Hujus Joannis Vicecancellarius fuit frater Joannes Stockton. Hic fuit ille Thomas Markaunt (ut illud obiter adnotem) qui antiquissimum librum Privilegiorum cum Cista Academiæ dederit.

6. Thomas Atwood Theologus floruit Custos 1426. & præfuit ad an. Dom. 1454. qui primus in Aula & Custodis cubiculo veteri extruend: Benefactor agnoscitur.

7. Thomas Bollen Theologus, Custos 1467.

8. Edmundus Sheriffe Clericus, Custos 1472, in cujus electione turbas non modicas excitavit Laurentius Booth in Jure Licentiatu, Episcopus tum Exoniensis, Archiepiscopus demum Eboracensis, de quo Annales nostri non leviter conqueruntur. Hic Edmundus Foundationum Collegii, appropriationum, bonorum spiritualium & temporalium, librorum, monilium, & id genus aliorum Registrum composuit.

9. Henricus Cotley, Clericus, ædificiorum Benefactor, Custos 1475.

10. Joannes Barlie Clericus, Benefactor murorum, Custos 1483.

11. Edmundus Stubbs S. Theol. Dr. 1507, Custos 1503.

12. Guilielmus Buckenham S. Theol. Dr. 1507, Rector S. Michaelis in Costonia Nordovici, Procancellarius 1509, 1510, Custos 1514. obiit anno ætatis 81mo, resignans hunc Magistratum Joanni Skipp Successori, utpote annis gravidus. Hujus Guilielmi Frater Nicolaus Buckenham Meridionalem Collegii partem usque ad Sacellum extruxit, & terras in Hadenham supra montem in Insula Eliensi contulit.

13. Joannes

13. Joannes Skippe S. Theol. Dr. 1534, Custos 1536. Episcopus postea Herefordensis 1539. Præfecturam hanc Joanni Sturmin in manus tradidit. Ille Comitibus Parliamentariis Londini obiit post undecimum sui Episcopatus annum, & in ecclesia B. Mariæ de Montealto vulgo Monthault, quæ Præfules Herefordenses patronos agnoscit, sepultus jacet.

14. Joannes Sturmin, S. Theol. Baccalaureus, Custos 1540.

15. Thomas Bacon S. Theol. Baccalaureus, Præbendarius Eliensis, Custos 1552, frater Nicholai Bacon Mercatoris Londinensis, obiit apud Shelseild in Cantio, qui sese & Collegium multo ære alieno demersit.

16. Joannes Caius Nordovicensis, Medicinæ Dr, Custos 1559. Jan. 24, Fundator 3^{tius}. Londini obiit 1573. Julii 29no, postquam subsequenter Thomam Legge in Custodis dignitate collocasset, ipse quasi Commensalis aliquantisper in Collegio degens, & in privato Sacelli subsellio, quod Orientem versus ipse sibi construxerat, inter sacra celebranda religiose quotidie collocatus. Quum vero Londino Cantabrigiam delatus esset, omnes Ordines Academici circa vadum Trumpintonense illi obviam honorifice occurrunt, & omni solennitate funebri ad Collegium deducebant, ubi in Capella splendide inhumatur cum inscriptione hac (ingeniosamne magis dicam, an magnificam?) FUI CAIUS.

17. Thomas Legge Nordovicensis, Socius 1mo. Collegii Trinitatis, 2do. Collegii Jesu, inde à Fundatore Joanne Caio jam vivente constitutus est hujus Collegii Custos 1573, Legum Dr, unus Magistrorum Cancellariæ, Curia de Arcubus Dr, Academiæ Commissarius, & bis Procancellarius 1587, 1592. Hujus nummis, è Manerio nostro de Mortuo-mari Cantabrigiæ sito, illique à nobis ad terminum viginti annorum concessio, cujus redditus Collegii Cistæ jam moriens Jul. 12, 1607. pie restituit, accrescentibus ad valorem 600. librarum, novi ædificii latus Orientale extructum erat, legavitque quadraginta libras ad novam aulam erigendam.

18. Guilielmus Branthwait Nordovicensis, alumnus Aulæ Clarenfis, Collegii Emanuelis Socius, S. Theologiæ Dr. 1598, inter omnes nostros, quos sciam, Custodes primus per Academiæ Cancellarium inductus Decemb. 14, 1607. Obiit Procancellarius Feb. 15. 1618. dabatque Collegio libros suos fere omnes ad valorem 230. l. quatuor Scholarum census annuæ 5. librarum, 40ta. solidos Cistæ, 4. l. ad diem suum (si Canonistarum verbum placet) Mortuarium annuatim celebrandum, poculumque argenteum deauratum pretii 12. l.

19. Joannes Gostlin Nordovicensis, Collegii Socius electus 1591. Academiæ Procurator 1600, Medicinæ Dr. 1602, Sociis omnibus suffragantibus, Socii titulum in Custodis commutavit

mutavit Febr. 16. 1618. quo etiam anno electus erat Pro-
cancellarius Febr. 16. Cujus Præfectura antehac exoptata Jul.
12. 1607. Collegium hoc nostrum jam tum vere Columba-
rium prodire pollicebatur.

Collegium Regale 1441.

7. **C**ollegium septimum exurgit vere Regale, quod Au-
gustissimum adeo Principem fundatorem fortiebatur,
ut nullos alios Benefactores in subsidium agnoscat, scilicet
Dominum Henricum Regem ejus nominis Sextum, qui an.
Dom. 1441, anno autem Regni sui decimo nono, Collegium
suum Sancto Nicholao sacrum 1mo. construxit, ubi Rectorem
unum & duodecim Scholares instituit, in cujus Collegii cir-
cuiu duo templa celeberrima S. Nicholai & S. Joannis Ba-
ptistæ five Zachariæ, ubi aula jam eminet, S. Augustini non
ignobile Hospitium, atque ædes Domus-dei antea dictas, vi-
guisse antiquum illud seculum libenter agnovit. Verum intra
biennium totam ejus formam & nomen mutavit, dum unum
Præpositum, Socios 70, Presbyteros 10, Clericos 6, Choriſtas
16, introduxerit, & Collegium hoc Beatæ Mariæ Virginis &
Gloriosi Confessoris S. Nicholai nomine appellaverit, quan-
quam Regalis Collegii titulo apud omnes nunc innotescit.
Hodierno vero die hîc numerantur Præpositus unus, Socii &
Scholares 70, Conductitii Presbyteri tres, Clerici 6, Cho-
ristæ 16, Scholares tredecim servientes Sociis Senioribus, Ser-
vientes vel Famuli Collegii 16, præter indigentiores Scholares
qui ex residuis ferculis quotidie reficiuntur. Quo vero tanti
Principis pietas magis inclaresceret, non instituit Collegium,
& absolvit popinam, sed ipsum Sacellum ædificare imprimis
aggressus est, quod tanta majestate se in cælum erigit, ut inter
pulcherrima orbis ædificia suo jure sibi locum vendicet. Ma-
gnificam etiam totius Collegii structuram quadrangularem
animo designavit, quam domesticis Eboracensis familiæ tu-
multibus involutus non consummavit, sed successoribus per-
ficiendam reliquit. Inter quos Rex Edwardus Quartus tan-
tum absuit Regis prædicti votis satisfaciendo, ut opima præ-
dia & redditus plurimos potius inde defalcaverit, & quod gra-
vissimum tum videbatur, Oxoniensibus in Aula nonnihil ex
illis addidit. Unde quum Collegenariis hisce in Eboracensi
ejus Imperio nihil ab eodem Edwardo boni redundarit, vide-
antur tamen Regi illi vere sacrificasse, NE NOCEAT. At-
que ut nihil deesset, quo Collegium suum nobilitatum redderet
Rex Henricus, insignia Armorum gentilitia, anno Regni
27mo. Jan. 1mo. dat. Westmonasterii, concessit, nempe *In*
campo

campo nigro tres Rosas argenteas, ut in secula jam fundatum Collegium, cujus perpetuitatem (ut diplomatis verbis utar) stabilitate coloris nigri significari voluit, flores lucidissimos in omni literarum genere parturiat. Quibus item ut aliquid nobilitatis impertiretur, quod Regium omnino & celebre declararet opus, parcelas Armorum, quæ sibi in Regnis Angliæ & Franciæ jure debebantur Regio, in summo scuti locari statuit, scilicet *Partitum Principale de Azoreo cum Francorum flore, deque Rubeo cum peditante Leopardo aureo*. Nec sic deferbuit pii animi ardor, quin Collegium Ætonense juxta Windeforæ Castrum erexit, in quo præter Præpositum unum, Sociosque septem, Cantores & pueri Grammaticales 70. aluntur, è quibus & non aliunde Scholares ad hoc Collegium Regale quotannis promoventur. Quibus tantis munificentiae monumentis adeo expressum Christianæ pietatis exemplum toti terrarum Orbi dedit, ut Rex Henricus Septimus cum Julio 2do. Pontifice Romano egerit de hoc Henrico Sexto inter Divos referendo. Quod quo minus fieret, in causa fuit Papæ illius avaritia, qui pro Regis Apotheosi, sive Canonisatione, ut vocant, nimis grandem pecuniæ summam exegit, ut videretur non Principis Sanctitati, sed auro, honores illos delaturus.

Præpositi Collegii Regalis.

1. **G**uilielmus Millington in Eboracensi agro natus, Præfectus 8^{vus}. Aulæ Clarenfis, S. Theol. Dr, primus hujus Collegii Præpositus à Rege Henrico fundatore designatur, Apr. 10. 1443. Sed quum ipsi Rex Henricus 6^{tus}. Statutorum conficiendorum auctoritatem concredidisset, atque ille suis Borealibus plus nimio favere deprehendebatur, illum Rex remisit ad Aulam Clarensem priorem ejus altricem. Fuit Procancellarius 1457.

2. Joannes Chedworth è Comitatu Glocestrensi ortus, Præpositus 5to. Novemb. an. Dom. 1446, & Episcopus postea Lincolnienfis 1452. Aiunt quidam hunc fuisse traductum in hanc Societatem à Mertonensibus Oxon. Illi fuit commissa cura Statutorum perficiendorum tam hîc, quam Ætonæ.

3. Robertus Woodlarke Northumberlandensis, S. Theol. Dr, Præpositus Maii 17. 1452, Aulæ Catharinæ fundator celeberrimus & Academiarcha, Rector de Coton 1471, & de Fulburne S. Vigarii 1473. Ille Feb. 27. 1457. præsentabatur ad Kingston per Thomam Rotheram & Walterum Field, cui Collegium proximam ejusdem advocationem concesserat. Sed Maii 11mo. 1458. resignat, & Mr. Guilielmus Towne, S. Theol. Dr. succedit. Resignabat etiam liberam Capellam de Wittlesford-

Wittlesford-Bridge 3^{tio}. Aprilis 1460, quam obtinuit 1453. Cancellarius autem assignabatur an. Dom. 1459. & 1462.

4. Gualterus Feild è Comitatu Huntingdonensi oriundus, S. Theol. Dr, Præpositus Oct. 15. 1479.

5. Joannes Dagett in Comitatu Dorsettensi natus Leg. Canon. Dr, Cancellarius Sarisburiensis, Præpositus Apr. 10. 1499. Acolythus ordinatur apud Downham Sept. 22. 1459. per Guilielmum Grey Episcopum Eliensem 26um, Subdiaconus Decemb. 22. Presbyter vero Mart. 29. 1460.

6. Joannes Argenteine, ex illustri & Equestri Argentino- rum de Horseheath in Com. Cantab. familia progerminans, S. Theol. & Medicinæ Dr, Præpositus Maii 4to. 1501.

7. Richardus Hutton natus in Bathon. utriusque Juris Dr, Præpositus Mart. 21mo. 1507.

8. Robertus Haccombe Londinensis S. Theol. Dr, Præpo- situs Junii 28. 1509.

9. Edwardus Fox in Com. Glocestrensi editus, Episcopus tandem Herefordensis, Præpositus Apr. 1. 1528. Hujus opera usus est Rex Henricus Octavus in multis & magnis legatio- nibus per Italiam & Germaniam. Inter cetera scripsit, Utri- usque potestatis differentiam, Annotationes in B. Mantua- num, Orationes & Epistolas. Primum ejus opus Dominus Henricus Stafford, adhuc Baro Stafford, postea Comes Wil- toniæ, in Anglicum Sermonem transtulit

. Mortuus est 1538.
10. Georgius Day in agro Salopienfi natus, S. Theol. Dr, Episcopus demum Cicestrensis, Præpositus factus Junii 5to. 1538. Ab hac Præpositura fuit exauthoratus per Edwardum 6um, per Mariam Reginam. Obiit 1556.

11. Joannes Edwardo Sexto datus Institutor à Græcis literis, Eques Auratus, Præpositus Apr. 1mo. 1541. & unus Visitatorum Academicorum sub Ed- wardo 6to.

12. ex agro Eboracenfi originem trahens, S. Theol. Dr, Præpositus Octob. 25. 1553.

13. Richardus Brasse è Com. Cestrenfi oriundus, S. Theol. Dr, Præpositus Octob. 3^{tio}. 1556. Procancellarius 1557.

14. Philippus Baker Devonienfis, S. Theol. Dr. Præpositus Decemb. 12mo. 1558. Procancellarius 1561.

15. Rogerus Goade in Comitatu Buckinghamienfi natus è Socio Regali electus erat Gymnasiarch. Atonensis, indeque Præpositus Regalis Martii 19no. 1569, S. Theol. Dr, in qua Præpositura floruit annos 41. Academiæ Procancellarius 1576, & 1596, Rector de Milton in Com. Cantabr.

16. Foggius

16. Foggius Newton Cantianus, ex Equeſtri Newtonorum in Comitatu Somerſetenſi proſapia propagatus, Rector de Kingſton in Com. Cantab. S. Theol. Dr, poſt Socerum ſuum Reverendum Rogerum Goade admiſſus eſt Præpoſitus Maii 5to. 1610, Procancellarius eodem anno.

17. Guilielmus Smith inter Comitatus Buckinghamienſis Confinia in lucem editus, S. Theol. Dr, à Sodalitio Regali tranſiit ad Præfecturam Clarenſem, Rector de Wyvelingham in Com. Cantabr. Sacellanus Regius, demum Præpoſitus Aug. 22do. 1612.

18. Samuel Collins è Comitatu Buckinghamienſi exoriens, S. Theol. Dr, jam floret Præpoſitus, Præbendarius Elienſis, Rector de Fenn-Ditton in Com. Cantab. Regiuſque in Theologia profeſſor, qui ſcriptis nuperis in par nebulonum de grege Laiolitico claret.

Collegium Reginale 1448.

8. **D** Omina Margareta Andegavenſis (filia Reineri Ducis Andegaviæ ac Regis titularis Siciliæ, Neapolis, & Hieroſolymarum, uxor devotiſſimi Principis Henrici Sexti) quum videret ſanctiſſimam viri ſui pietatem in prædicto illuſtri ac Regali poſitam eſſe monumento, in hoc Collegio Reginali erigendo ad, ſi non ſupra, Confinia Cœnobii Carmelitarum tota occupata eſt, Divæ Margarete & S. Bernardo an. Dom. 1448. dedicavit, ac ducentis libris annui valoris locupletavit, in cujus lapide angulari incidi voluit: ERIT DOMINÆ NOSTRÆ REGINÆ MARGARETÆ DOMINUS IN REFUGIUM, ET LAPIS ISTE IN SIGNUM. Quum vero inteſtinis diſſidiis omnia flagrarent, & Domina Margareta ad Lancaſtrenſes mariti ſui partes tuendas properaret, hinc inſigni operi aliquod Collegiſtitium (date veniam verbo) acceſſit. Nec tamen interea deſuit divina providentia, quæ Dominam Reginam Elizabetham (filiam primam & coheredem Richardi Woodvile Comitſ Rivers, viduam Edwardi Grey de Grooby Militis, uxorem Regis Edwardi Quarti) licet adverſis Eboracenſis familiæ Signis faventem, ad hoc Collegium promovendum excitavit: quæ an. Dom. 1465. felicioribus auſpiciis illud abſolvit, & plurima privilegia à Rege marito Edwardo 4to. Victore impetravit. Primus iſtius operis ſuaſor extitit Andreas Ducket, Frater antea Minorita, vir integerrimus & prudens: qui, dum eſſet Eccleſiæ S. Botulphi Cantabrigiæ Rector, à Domina Margareta ſui Collegii Cuſtos conſtitutus eſt. Ille quum annos 40. huic loco præſuiſſet, non ſolum grandem pecuniæ ſummam à quolibet ge-

Vol. 5. F f neroſioris

nerosioris animi Nobili in Collegii extruendi augmentum emendicaverat, sed etiam plurimos in has ædes surgentes propendens induxit: præsertim Georgium Plantagenet Ducem Clarentiæ, Dominam Ceciliam Ducissam Eboracensem, filiam Radulphi Nevile 1^{mi}. Comitis Westmorlandiæ, uxorem Richardi Plantagenet Ducis Eboracensis: Dominas illas clarissimas Margaretam Roos, Joannam Inglethorp, & Joannam Borough quæ istud Collegium candidiores respexerint, forte quia duas feminas Principissas anteambulones viderant. Sed in isto Benefactorum Calendario Januarius audit Marmaducus Lumley, ab antiqua Baronum Lumleiorum prosapia egerminans, Academiæ Cancellarius 1428. Episcopus primo Carleolensis 1430, dein Lincolnienſis Antistes 25us. 1450. qui præter ingentem librorum cumulum ducentas marcas dedit. Quin quoque demirere, Richardus Plantagenet Dux Gloucestriæ, Regni Protector, qui Richardi tertii nomine inclauit, istis primordiis Lancastrenſibus (quanquam ipse Eboracensi signa sequutus) ad instantiam dicti Andreæ Duckert (ipse inquam, simul cum uxore Anna, filia 2da. & coherede Richardi Nevile Comitis Warwici & Sarisburie Inclutissimi) in tantum indulgens erat, ut Presbyteros, Socios, possessiones adjecerit. Nec his contentus, ut aliquo sanctitatis artificio crudelitatis suæ maculam expungeret, prægrande illud ac Honorarium Joannis Vere 13^{ti}. Comitis Oxonii patrimonium cum omnibus Dominiis, Maneriis, Castris & Feodis, quia S. Michaëlis montem in Cornwallia contra Edwardum 4um. in belli sedem elegerit, ac Lancastrenſi familiæ semper tenaciter adhæserat, Collegio huic donavit. Quod tamen Henricus Septimus Regale Solium repetens, quasi hereditarium Comiti restituit. Longum esset omnium Catalogum attexere, qui alios centum quinquaginta quatuor plus minus Benefactores, eosque omnes Magnates, Milites, Armigeros connumerat. Inter quos postremus, ni fallor, surrexit, qui poculum charitatis porrigit, Georgius Montague, in Com. Eboracensi natus, Collegii Socius, Academiæ Procurator 1600. Decanus Westmonasterienſis, Episcopus Lincolnienſis, Divoque Jacobo Eleemosynarius 1617, ac jam Antistes noster Londinenſis apprimè colendissimus. Illud tandem bona vestra cum venia liceat recensere, Magnum illum Desiderium Erasimum Rotodamum, quum jam tæderet in Germanico Musarum æquore tantummodo consenescere, velitque sui ultra periculum facere, dum vasto literarum pelago sese committeret, Cantabrigiam nostram, quasi spatiosum & profundum quoddam eruditionis mare, accessisse, atque Collegium hoc peregrinationis suæ asyllum elegisse: cui quam honorificum & æternum decus effulserit, quum an. Dom. 1506. gratia incipiendi

in Theologia illi ab Academia concessa sit, videat & invideat, rumpantur ut ilia Codro, quisquis obliquis oculis Academiae nostrae splendorem intuetur. Scilicet à singulis praedictis Fundatoribus aliisque Fautoribus facultates Collegii ita excreverunt, ut hodie Praefectus unus, Socii 19, Bibliotistae 8, Scholares alii 23, praeter Praelectores Arithmeticum, Geometricum & Hebraicum, cum lautissimis salariis efflorescunt.

Custodes Collegii Reginalis.

1. Andreas Duckett, Minorita, Rector Ecclesiae S. Botulphi Cantabrigiae, Custos five Magister primus à Domina Margareta Fundatrice instituitur. Fuit Principalis Hospitii S. Bernardi, quod Collegio acquisivit, sed Rectorem illam resignabat 1470.
2. Thomas Wilkinfon.
3. Joannes Fisher S. Theolog. Dr. fuit primus Academiae Cancellarius in terminum vitae electus 1504, Episcopus Rossensis, Confessor Dominae Margaretae Comitissae Richmondiae, quae illius hortatu (ut inquit Polidorus) binas in hac Academia extruxit aedes magnificas, alteram Christo Servatori, alteram Divo Joanni Evangelistae dedicans.
4. Robertus Breakinshawe, S. Theol. Dr. 1507.
5. Joannes Jennings, S. Theol. Dr. 1510.
6. Thomas Fornam, S. Theol. Dr. 1524.
7. Guilielmus Franckland.
8. Simon Heynes, S. Theol. Dr. 1531.
9. Guilielmus May, L. Dr. 1531, Academiae Procancellarius 1560, Rector de Balsam, Nicholai West Episcopi Cancellarius, Praebendarius Eliensis.
10. Guilielmus Glynn, S. Theol. Dr. 1544, Academiae Procancellarius 1554, Episcopus Bangorensis 1555.
11. Thomas Peacock, S. Theol. Baccalaureus, primus Praebendarius Eliensis per Episcopum factus 3^{io}. Novembr. 1555.
12. Guilielmus May, L. Dr. praedictus, restitutus Praefectus.
13. Joannes Stokys, S. Theol. Dr. 1564, Academiae Procancellarius 1566.
14. Guilielmus Chaderton ex praclaro Chadertonorum Cestrensis Comitatus stemmate prognatus, Socius Collegii Christi eligitur in Custodem, S. Theol. Dr. 1569, Dominae Margaretae Professor Theologicus, Episcopus primo Cestrensis 1579, & secundo Lincolnienis 1594. Obiit 1608.
15. Humfredus Tyndal, filius Thomae Tyndal de Hockwold in Norf. Militis, Aulæ Penbrochianae Socius, S. Theol. Dr. hujus Collegii Praefectus, Decanus Eliensis, Academiae Procancellarius 1586, Praebendarius de Lichfeild, Rector de

Winford in Insula Eliensi, Vicarius de Soham in Com. Cantabr. obiit 1614, & in templo Eliensi sepultus est.

16. Joannes Davenant Londinensis è Socio eligitur Præfectus 1614, S. Theol. Dr, Dominæ Margaretæ in Theologia Professor, Rector de in Com. Lincoln. non ita pridem à Divo Jacobo ad Synodum Drechthanam missus, atque inde cum insigni veritatis triumpho reversus.

Aula S. Catharinæ 1459.

9. **R**obertus Woodlarke S. Theol. Dr, Præpositus 3^{tius} Collegii Regalis, Rector de Coton & Fulburne S. Vigarii in Com. Cantab. & Academiarcha, tenementa duo ab Edwardo Story, Socio primum Pembrochiensi, Episcopo Cicestrensi (Domus Divi Michaëlis Præfecto) duoque alia aliis, media fere via inter Collegium Regale & Reginale comparavit, ubi Aulam S. Catharinæ Virginis & Martyris, cui consecratam esse voluit, de uno Magistro & tribus Sociis fundavit: id quod obtinuit per Regis Edwardi Quarti diploma an. Dom. 1459. Præter hanc Fundatoris donationem, aliorum item largitiones munificæ in suppetias acceperunt, nimirum Isabellæ Cantaburgiæ Sororis ipsius Fundatoris, Guilielmi Taylor Armigeri, Catharinæ Milles, Hugonis Garre, Guilielmi Stockdale (Socii aliquando Petrensis & Vicecellarii 1498, qui unum Sodaliū dederat) Elizabethæ Hermanfon, Roberti Simpson, Hugonis Pemberton, Dominæ Elizabethæ Bernardiston, uxoris Thomæ Bernardiston de Ketton in Suff. Equitis Aurati, Joannis Leach, Richardi Nelson, Doctoris Greene, Roberti Shirton S. Theol. Doctoris, Præfecti Aulæ Pembrochianæ, Doctoris Thimberley, Doctoris Middleton, Rosamundæ Payne viduæ, Joannis Duke Generosi: nuperrime vero Joannis Claypoole, Militis Lincolnensis Comitatus, benignitas accessit. Quorum omnium liberalitate non solum sublevantur Magister unus, Socii sex, Scholares octo, sed etiam ipsa Aulæ structura splendidior renascitur.

Custodes Aulæ S. Catharinæ.

1. **R**obertus Reche natus apud Tawnton in Comitatu Somersetensi, S. Theol. Dr, fuit Præfectus primus à Fundatore datus. Dedit librum unum vel alterum Aulæ Pembroch, atque inter Benefactores Catharinenses (nescio quam ob causam) recensetur.

2. Joannes

2. Joannes Tipton Rutlandensis in Artibus Mr.
3. Joannes Wordal in agro Lincolnienſi natus, S. Theol. Baccalaureus.
4. Richardus Barleſton natus apud Giburne in Com. Eborac. S. Theol. Baccalaureus, Procancellarius 1523, quo anno Henricus Octavus Academiam inviſit.
5. Thomas Greene, natus apud Cokermouth in Northumb. S. Theol. Baccalaureus.
6. Reginaldus Baynbrigge natus apud Middleton in Com. Weſtmorl. S. Theol. Baccalaureus.
7. Edwinus Sandes è Com. Lancaſtrenſi ortus, S. Theol. Dr. 1549. Academiae Procancellarius 1553. poſt combuſtiones Marianas è Germania rediens, aureo illo Confeſſoris nomine digniſſimus, fuit Epiſcopus 1mo. Wigornienſis, 2do. Londinenſis, 3do. Archipræſul Eboracenſis.
8. Edmundus Coſin, natus in Com. Bedfordiæ, L. Dr, Procancellarius 1558.
9. Joannes May Suffolcienſis, S. Theol. Dr. 1564, Præbendarius Elienſis, Academiae Procurator 1545, Procancellarius 1569, Epiſcopus demum Carleolenſis.
10. Edmundus Hounde, natus Carleoli in agro Cumberlandico, è Præſide Caio-Gonevilenſi eligitur hujus Aulae præſectus, S. Theol. Dr. & Benefactor, Divæ Elizabethæ Sacellanus.
11. Joannes Overal, natus apud Hadleigh in Suff. Collegii Trinitatis olim Socius, S. Theol. Dr, Regius in Theologia Profeſſor, hujus Aulae Præſectus, Rector de Tharfield & Clothall in Com. Hertfordiæ, Eccleſiæ Paulinæ Decanus, Epiſcopus 1mo. Coventriæ & Lichfeildæ 1614, 2do. Nordovici 1618.
12. Joannes Hills apud Fulburne in Com. Cantabr. in lucem editus, Socius Collegii Jeſu, S. Theol. Dr, Rector de Fulburne omnium Sanctorum, Archidiaconus Lincolnienſis, Præbendarius Elienſis, hujus Aulae Cuſtos, floruit Academiae Procancellarius 1617.

Collegium Jeſu 1496.

10. **N**E novum fortaffe putemus Monafteria in Collegia tranſſignaffe, en Cœnobium hoc Velatarum Virginum S. Radegundis, Ordinis S. Benedicti, quod, regnante Rege Stephano, Malcolmus 4^{rus}, Scotorum Rex nonageſimus primus, dictus Virgo, Comes Cantabrigiæ & Huntingdoniæ, in illius Sanctulæ honorem pleniffime fundavit. Ille enim arctiſſimi illius veteris inter Gallos & Scotos foederis
(ab

(ab ipsis Caroli Magni & Achaii Scotorum Regis temporibus jugiter continuati) non immemor, S. Radegundis nomen in Angliam primus, quod sciam, detulit. Cujus originem ne forte ignores, eccum tibi Galliæ Reginam, filiam Berthrami, Thuringiæ inter Germanos Reguli, & uxorem potentissimi illius Lotharii, Francorum Regis (filii Clodovei Magni, primi apud Gallos Regis Christiani) quæ circa an. Dom. 560, marito deserto, in Monasterium quoddam inter Galliæ Pictones secessit, & S. Crucis Abbatiam in eadem Regione fundabar, in qua ejus tumultum adhuc jactitant. Nempe statim post Normannorum ingressum, Cellula, nescio quæ, Sanctimonialium paupertina circa hæc loca tantum anhelasse videtur, quibus P.P. Honorius 2us. vitam aliquam indidit, dum quinto Pontificatus sui anno Rectoriam S. Clementis apud nos Cantabrigas impropriatam illis concesserit an. Dom. 1133. 33^{tio}. Regni Regis Henrici Primi, & primo Nigelli Episcopi Eliensis. Ac circa hujus temporis periodum Dominam Constantiam, Comitissam Bononiensem, (filiam Lodovici Crassi Galorum Regis, uxorem Eustachii Bononiæ Comititis, filii & heredis Stephani Regis Angliæ) Benefactricem emeruisse legimus, quæ totam piscaturam à ponte Cantabrico ad Abbatiam Barnwellensem hisce ædibus Radegundinis plena manu impartiebatur. Sed ante alios eminet prædictus Malcolmus, qui terram illis dedit, supra quam templum erexit, atque ad eorum meliorem (ut è Collegii Archivis loquar) sustentationem decem terræ acras Prioratui contiguas donavit, utpote totius hujus Oppidi Dominus, quique tertium Comitatus Cantabrigienfis denarium jure hereditario accepit. Pater enim ejus Henricus (filius & heres Davidis Scotorum Regis) à Rege Stephano creatus Comes Cantabrigiæ & Huntingdoniæ, qui ante patrem Davidem expirans tres reliquit filios, 1mo. Malcolmum supranominatum, sine prole defunctum; 2do. Guilielmum Scotorum Regem, Comitem Cantabrigiæ & Huntingdoniæ, cujus filius Alexander 2us. patri in singulis honoribus succedens, filium reliquit Alexandrum 3^{tium}, Scotorum Regem, qui *ἀπὸ τοῦ* obiit; 3^{io}. Davidem Comitem Cantabrigiæ & Huntingdoniæ, Regii stemmatis propagatorem, qui duxit Matildem Sororem primam & coheredem Ranulphi de Meschines, ultimi Comitis Palatini Cestriæ: è quo conjugio unicus tantum filius & heres exitit, Joannes scilicet, cognomento Scotus, Comes Palatinus Cestriæ, qui sine prole mortuus est. Tres tamen filiæ ejusdem Davidis, & tandem coheredes fratris Joannis progenerunt. Istarum tertia Ada (condonabis mihi, Lector, ordinem invertenti) soror tertia & coheres dicti Joannis, uxor Henrici de Hastings Militis, fuit avia Domini Joannis Hastings,

stings, qui erat unus Competitorum pro Regno Scotiæ sub Edwardo primo jure aviæ suæ Adæ: 1ma. Margareta, Soror 1ma. & coheres Joannis, uxor Alani Domini Gallovidiæ & Constabularii Scotiæ, fuit avia Joannis Balliol Scotorum Regis jure aviæ Margarietæ: 2da. Isabella, Soror 2da. & coheres Joannis, per maritum Robertum Brus Dominum Anandalæ in Scotia, (oriundum è Roberto Brus, filio juniore Roberti Brus Domini Clivelandiæ in agro Eboracensi) mater fuit Roberti Brus, cognomento Nobilis Comitis Carriæ, qui non solum lautissimum illud utriusque Comitatus Cantabrigiæ & Huntingdoniæ heredium jure matris Isabellæ adibat, ac prænominati Malcolmi donationem Sanctimonialibus Radegundinis confirmavit; sed etiam coram Rege Edwardo Primo, quasi Honorario arbitro, Regnum Scotiæ Jure matris Isabellæ contra Joannem Balliol, tanquam in gradu proximior Alexandri tertii heres vendicavit. Verum illius filius Robertus Brus in bello Brusi-Balliolo propria virtute, titulo per aviam ejus Isabellam prædictam à præfatis Scotiæ Regibus transmissò, Regnum Scotiæ sibi asseruit, & posteris firmavit. Marjoria enim illius filia (soror unica & heres Davidis Brus Regis) uxor Gualteri Stewart, Summi Scotiæ Seneschalli, mater fuit Roberti Stewart, materno jure Scotorum Regis, cui sacram Divi Caroli Majestatem Britanni debemus, acclamantes, VIVAT, VINCAT, VALEAT. In isto autem Cœnobio diu floruerunt Priorissæ cum suis Vestalibus, donec tandem, nescio cujus incuria, bonis omnibus dissipatis, & ornamentis sublati, omnes, una vel altera excepta, prægnantes avolaverint, ac has Ædes defertas reliquerunt. Quod quum Reverendissimus in Christo Pater Joannes Alcock, 28^{vus}. antistes Eliensis, persentisceret, novam rerum faciem hîc inducere meditatus est. Is enim vir admirandæ sanctitatis, magnæ fidei, summæque imprimis gratiæ apud Regem Henricum Septimum (qui hanc ob causam eum omnibus suis fabricis ac structuris, ipsisque præcipue Richmondianis, velut Magistrum Rationarium præfecerat, atque è Magistro Rotulorum Summum Angliæ Cancellarium constituerat) à dicto Rege necnon à Papa Alexandro Sexto, Borgia, facultatem impetravit, qua Cœnobium istud desolatum in Collegium converteret, Julio 2do. Papa ad instantiam Henrici Septimi hanc commutationem nova ratihabitatione confirmante. Atque quidem istud perfecit anno Regni Henrici Septimi undecimo, an. Dom. 1496, ubi Præfectum unum, Socios 6, totidemque Scholares instituit in honorem Beatæ Mariæ Virginis ac Sanctorum Joannis Evangelistæ & Gloriosæ Virginis S. Radegundis. Quod Collegium, licet Jesu titulo jam innoscit, eadem Structuræ elegantia, qua Palatium suum Eliense,

ense, excitavit, inque perpetuam Præsulum Eliensium tutelam commisit, in quorum patronatu hic locus antea extiterat. Unde non ineptum, credo, erit illud recensere, quod Episcopi Elienses, quando huc accedebant, in Registro Eliensi dicantur in ædibus suis, & in domo Residentiæ suæ infra Collegium Jesu annis Dom. 1556. & 1557. remanere. Postea vero alii Literarum patroni suam beneficentiam erogarunt: nimirum Jacobus Stanley, 30^{mus}. Episcopus Eliensis, (frater natu minor Thomæ Stanley primi Comitis Derbiæ) qui Rectoriam de Shelford magna in Comitatu Cantabr. 22do. Henrici Septimi impropriavit in hujus Collegii usum. Thomas Thirlby Antistes Eliensis, qui Vicarias de Fordham, Gildenmorden, Wichford, Hengilton, Swasey, & Cumberton in Comit. Cantab. huic Collegio concessit: Mr. Roberts, Mr. Thorne, Dr. Andrews, Mr. Gaynsford, Mr. Foliambe, Thomas Sutton de Ballham in Comit. Cantab. inter Angliæ Armigeros Crassus alter nominandus, Mr. Vaughan & alii. Istos inter sit piaculi instar non meminisse Richardi Reade de Bore-place in Cantio Militis, qui primo Socius Collegii Regalis, ac postea Summus Communium Placitorum Dominus Justitiarius per amplam illam Officinam Cerevisiarum juxta pontem Cantabricum ex Australi parte Collegii S. Magdalenzæ, non contemnendum Aucuarium, huic Musarum Sacrario largitus est, atque moriens Guiljelmi Capon Præfecti & Mri. Bland ejus Executorum fidei commisit, ut quatuor annua librarum stipendia Publicis Philosophiæ ac Dialecticæ Prælectoribus quotannis singulatim persolverentur. Nimirum ex istis incunabulis statim in Theatrum prodierunt Galfredus Down's Theologus eximius, Joannes Baleus in pago de S. Cove haud tribus à Sowldia in Suffolcia miliaribus natus, Sodorenfis, vulgo Insulæ-Manniæ, Præsul, Evangelicus Centuriarum Scriptor, ipseque potissimum ante alios nominandus Thomas Cranmerus, Collegii Socius, è Comitatu Notinghamiensi prodiens, qui illustre aliquando Academiæ jubar hoc titulo exortus est, quod per totum Christianum orbem in Celeberrimis Theologorum Gymnasiis Henricianum illud à Catharina divortium invictissimum contra Pontificios Christi Pugil, favente viri tum causa, tum doctrina, facile propugnaret. Unde illico ad Cantuariensem Primatum à Rege Henrico 8vo. evocatur: cujus mite ingenium adeoque columbinum pectus, injuriarum non reminiscens, quis non admiratur? Ille vero inter medias flammæ Marianas in curru igneo, tanquam alter Elias, in Abrahami sinum sanctissimus Coelicola transfertur. Ita prædictorum Benefactorum ac aliorum quorundam bonitate in tantum exercebant hujus Collegii prædia, facultates, resque pecuniaria, ut nunc numeremus unum Præfectum,

Præfectum, Socios sexdecim, Scholares viginti duos, qui Collegii impensis vivunt.

Custodes Collegii Jesu.

1. **G**uilielmus Chubbes, natus in villa de Whitby in Comit. Eboracensi, Aulæ Penbrochianæ Præses, S. Theol. Dr. 1491. Præfectus primus à fundatore ordinatus. Floruit Custos 14to. Henr. 7^{mi}. & nonnulla dedit suis Penbrochianis. Edidit Introductionem Logices & Declarationem Scoti in Secund.

2. Joannes Eccleston, S. Theol. Dr. 1506, Custos 22do. Henrici Septimi, Acamedix Procancelarius 1507, 1514, 1515, quo anno, mense Februarii, mortuus est, tunc Cancellarius Joannis Alcock Episcopi Eliensis.

3. Thomas Alcock, LL. Dr, Archidiaconus Eliensis, constitutus fuit Mr. hujus Collegii in loco Joannis Eccleston an. Dom. 1515, sed istud Custodis officium resignabat Junii 14to; nam admissus erat Custos in mense Februario, & resignabat in mense Junii.

4. Guilielmus Capon, S. Theol. Dr. 1517, Præfectus 3^{tio}. Henrici 8^{vi}. Ille, nisi meæ notulæ mihi imponant, Rector de Shelford magna in Com. Cantabr. illam Rectoriam in manus Jacobi Stanley, Episcopi Eliensis, resignabat ea conditione, ut dictus Jacobus eam huic Collegio appropriaret, id quod præstitit. Hic Guilielmus erat unus Executorum Richardi Reade prædicti, Summi Communium Placitorum Justitarii, atque Officium Custodis resignabat 1546. 1mo. Edwardi 6^{ti}.

5. Joannes Royston, S. Theol. Dr, & Benefactor, fuit Præfectus 1mo. Edwardi Sexti 1546, Rector de Hilderham. Thomas Godericke Episcopus Eliens. advocationem hujus Collegiæ Præfecturæ concesserat Domino Thomæ Audley Militi, Summo Angliæ Cancellario 1538, cujus vi & jure Thomas Barber Generosus, illius Executor, præsentabat hunc Joannem Royston ad Magisterium 1546, Novemb. 10mo. Hic Joannes fuit primum Socius istius Collegii, sed Sodalitium ita dimiserat, ut Episcopus per viam lapsus sufficeret ei Joannem Ramesey in Artibus Magistrum 16to. Decemb. Iste Joannes Royston fundabat postea Sodalitium, quod, quantum colligo, Richardus Armistead primus tenuit, & Gabriel Bristoo (ad Penbrochianos mox remotus) secundus successit, an. 1554.

6. Edwardus Peirpoint, S. Theol. Dr, Præfectus sub Edwardo 6to. & Maria Regina.

7. Joannes Fuller, Præfectus sub Maria Regina, LL. Dr. 1558. & Benefactor, Præbendarius Eliensis, Thomæ Thirlby

Episcopi Eliensis Vicarius Generalis, Rectorque de Hildersham in Com. Cantabr.

8. Thomas Redman S. Theol. Dr, Præfectus 1mo. Elizabethæ.

9. Thomas Gascoigne LL. Dr. 1560, Præfectus 3^{io}. Elizabethæ.

10. Joannes Lakin LL. Dr. 1560, Præfectus 5to. Elizabethæ.

11. Thomas Ithel Cambro-britannus, LL. Dr. 1563, Præbendarius Eliensis, diocesis Eliensis Cancellarius sub Richardo Cox Præsule, Præfectus 5to. Elizabethæ, Rector Ecclesiæ Donativæ de Emneth in Norf.

12. Joannes Bell, S. Theol. Dr, Capellanus Richardi Cox Episcopi Eliensis, Academiæ Procurator 1558. Præfectus 21mo. Elizabethæ, Procancellarius 1582. è Præbendario Eliensi inclaruit Decanus ejusdem Ecclesiæ Cathedralis, Rector de Fulburne Sancti Vigarii, & Ditton in Com. Cantab.

13. Joannes Duport (filius Thomæ Duport de Shepshede in Comitatu Leicestrensi Armigeri) Collegii Socius, Procurator, S. Theol. Dr, Præfectus 32do. Elizabethæ, Rector de Bosworth in dicto Comitatu & Vicarius de Fulham, Præbendarius Ecclesiæ Paulinæ & Eliensis, Procancellarius 1593, 1594, 1605.

14. Rogerus Andrews Londinensis (Frater germanus Lanceloti Andrewes Antistitis nuper Eliensis, ac jam Wintoniensis) Aulæ Penbrochianæ quondam Socius, Vicarius olim de Chigwell in Est. S. Theol. Dr, Præbendarius Eliensis, Cicestrensis, & Southwellensis, Cancellarius Ecclesiæ Cicestrensis. Vicarius de Cowfold in Suff. & Rector Ecclesiæ Donativæ de Emneth in Norf. Præfectus hujusce Collegii agnoscitur 1618.

Collegium Christi 1505.

11. **C**UM Rex Henricus Sextus de Collegio suo Regali fundando cogitasset, ejusque fines & limites propagare studeret, Hospitium quoddam juxta Aulam Clarensem, Domum Dei dictum, quod Guilielmus Bingham Rector Ecclesiæ S. Joannis Zachariæ Londini an. Dom. 1442. ædificarat in Grammaticorum gratiam cum uno Procuratore, Sociis quatuor & Scholaribus huc transtulit, & ædes quasdam Monachorum de Tiltey & Denney, extra portam Barnwellensem sitas, istuc studendi ergo confluentium, hisce Grammaticis commutationis jure assignavit, Domumque Dei appellavit. Hujusce Domus sive Collegii Custos & Scholares præsentabant ad Fendrayton in Com. Cantabr. titulo Collegii Domus Dei,

Dei, atque prior ille locus Domus Dei cessit in spatia Collegii nunc Regalis. Iſtam ſexagenario Studentium numero ob ſedes permutatas auxiſſet Rex Henricus Sextus, niſi fu- neſtum illud inter Eboracenſium & Lancaſtrenſium familias bellum, diro Marte totam Angliam tum concutiente, in tam Religioſo inſtituto præpediſſet. Quo vero quiſque ſciat, quantum ſemper in delitiis fuerit hujus loci Genius, ecce pientiffima Princeps Domina Margareta Comitiffa Richmon- diæ & Derbiæ (filia & heres Joannis Beaufort primi Ducis Somerſettenſis, uxor Edmundi de Hadham Comitſ Rich- mondiæ, fratris uterini Henrici Sexti, mater prudentiſſimi Regis Henrici Septimi, adeoque ortu magna, viro major, ſed maxima prole) hiſce ædibus Diva Tutelaris effuſit. Illa enim, obtenta prius venia à filio Rege Henrico 7mo, ſpem in rem perduxit, & quod Henricus ſextus propoſuit, diſpoſuit, deque propriis Dominiis & Prædiis Collegium adeo benigne ditavit, ut ejus folius redditus Magiſtrum unum, Socios 12, Scholares 47. ſatis opipare refocillent, qui omnes tandem à Julio 2do, Papa, hoc Collegium ſic extructum, ejus autoritate ſtabilitum impetrarunt. Sed benignitas Domini Regis Ed- wardi Sexti unum Socium & tres Scholares; Magiſtri Bun- ting tres Scholares; Edmundi Grindal Archiantiffitis Can- tuarienſis, Walteri Mildmay Equitis Aurati, Scaccarii Can- cellarii, Divæ Elizabethæ à Conſiliis, Mri. Riſley, Dri. Pa- tenſon, Mri. Rawlin, Mri. Culverwell aliqua neceſſaria ad- jecerit. Quorum munificentia ita comparatum eſt, ut Præ- ſectus unus, Socii 13, Scholares 55, præter duodecim mi- noris penſionis Studentes, ac quotidianos Officiarios ex publicis Collegii facultatibus commeatum depromant.

Cuſtodes Collegii Chriſti.

1. Joannes Suckling, Academiæ Procurator 1501.
2. Richardus Wyat, Academiæ Procurator 1502.
3. Thomas Tomplon, S. Theol. Dr, Academiæ Procancellarius 1510, 1511.
4. Thomas Watſon, S. Theol. Dr, Academiæ Procancellarius 1531, 1532.
5. Henricus Lockwood, S. Theol. Dr. 1531.
6. Richardus Wilks, Academiæ Procurator 1534, Mr. Hof- pitalis S. Joannis & Mariæ Magdalenæ in Civitate Elienſi, S. Theol. Baccalaureus & Præbendarius Elienſis.
7. Cuthbertus Scott, S. Theol. Dr. 1547, Procancellarius 1555. & 1556, Epifcopus poſtea Ceſtrenſis, qui dum ad huc eſſet hujus Collegii Præſectus, fuit Epifcopus: ſed ab Eliza- betha regina exauthoratus, Lovanium petiit.

G g 2

8. Guili-

8. Guilielmus Taylor.
 9. Edmundus Hawford, S. Theol. Dr. 1564, Procancell. eodem anno.
 10. Edwardus Barwell, primo Socius, S. Theol. Dr, Præbendarius Eliensis, Rector de Toft in Com. Cantab.
 11. Valentinus Cary, ex eadem, qua Barones Hunfdonia, profapia editus, natus apud Barwick in Com. Northumbr. Joannensis primo, dein hujus Collegii, ac postea Joannensis denuo Socius, S. Theol. Dr, Ecclesiæ Paulinæ Decanus, Procancellarius 1612, qui jam est Rector de Toft in Com. Cantabr. quum prius fuisset Vicarius de Epping in Essexia.

Collegium S. Joannis Evangelistæ 1508.

12. **P**rimum huic loco splendorem dedit Nigellus, 2us Episcopus Eliensis & Regis Henrici Primi Thesaurarius; qui circa an. Dom. 1134, & penultimo ejusdem Regis, quando statim sub Matilde Augusta & Stephano Rege orbis noster Britannicus infestis signis concurreret, Hospitium Prioris & Fratrum Regularium ordinis S. Joannis Evangelistæ, secundum Regulam atque institutum S. Augustini, in Judaismo, loco nempe sic dicto ob Judæos ibidem undique incolentes, excitavit, & annuis 140. librarum redditibus locupletavit. Quin etiam, præter Eultachii 5^{ti} Episcopi Eliensis donationem, qui Ecclesiam de Horningsey in Com. Cantab. istis Regularibus impropriatam dedit tempore Richardi Primi, incalcentes Regum radii istam Religiosorum domum adeo fovērunt, ut plurimas multas, seu, ut Leguleii loquuntur, forisfacturas de victualium pretio & ratione à Judicibus irrogatas huic Hospitali concesserint. In hoc Hospitium literarium Hugo de Northwold, abbas primum Burgi S. Edmundi in Suff. quum esset 8^{vus}. Antistes Eliensis, Henrico 3^{tio}. tum regnante, circa an. Dom. 1240. introduxit Fratres Seculares ejusdem Ordinis, non tam precibus, quam literis Academicis vacantes. Sed quia cum supradictis Regularibus parum conveniebant, Hugo de Balsham decimus Præsul Eliensis hos fratres Seculares ad Domum suam Divi Petri augendam transfudit. Fratres vero Regulares cum suo Priore (quibus dictus Hugo de Balsham an. Dom. 1283. Ruddi * Hospitium, ubi nunc est Diversorium sub insigni Castelli à parte Occidentali Collegii Emanuelis) in hisce antiquis sedibus, quas Papa Innocentius 4^{tus}, anno Pontificatus 9no, diplomate an. Dom. 1250. stabilivit, remanserunt usque ad terminum Imperii Henrici Septimi. Tunc enim temporis ad tantam ruinam, (antiqui Registri verba audis) inopiam, paucitatemque re-

* Sic.

ductus

ductus erat hic Prioratus, ut ex florenti quondam copiosoque numero ipse Prior cum duobus tantummodo Fratribus superfu-
 erint: bonaque mobilia ac immobilia ita consumpta atque extenuata fuerunt, ut ex 140. libris annui census, quibus à prædicto Nigello dotati essent, triginta tantum reliquæ extiterint. Sed Diva Margareta Comitissa Richmondæ (prædicta Fundatrix Collegii Christi) salutare Sydus hic exorietur, quæ postquam illud Collegium posuisset, secundum hoc illustrissimum pietatis suæ monumentum hoc in loco erigebat, quem ex privato publicum, ex Hospitio Collegium, ex lateritio (si Musas attendis) marmoreum æternumque reddidit. Illa enim indulgentissima Musarum mater amplissimum hoc Collegium in pristinum honorem S. Joannis Evangelistæ an Dom. 1508. fundavit, adeoque opimis terris, maneriis, fundisque accumulavit, ut Præfectus unus, Socii 50, totidemque Scholares pro Domina Margareta Deo quotidie gratias agant. Atque licet immaturo fato cum summo etiam Academicorum damno prærepta fuerit, antequam tanti ædificii primordia vix jecerit: illos tamen testamenti sui Executores constituit, scilicet Richardum Fox Episcopum Wintoniensem & Aulæ Penbrochianæ Custodem, Joannem Fisher Præfulem Rossensem, (qui, ut obiter adnotem, Sanctimonialium Cœnobium apud Higeam in Cantio suppressit & huic Collegio dedit) Carolum Somerset Baronem Herbert de Gower in Comitatu Glamorganæ, postea Comitem Wigornæ, Thomam Lovell Ordinis Georgiani Equitem, Henricum Marney de Laer-Marney in Essexia, & Joannem St. John de Bletis in Comitatu Bedford Milites celeberrimos: Robertum Shirton Aulæ Penbr: Socium, & hic Custodem, Hugonem Ashton Archidiaconum Eboracensem, & Henricum Hornby Clericum, qui quidem omnes tantum abfuerunt, ut fidem sibi concreditam non liberarint, ut potius Collegium longe pulcherrimum condiderint, illud in omnibus ejus terris infeoffarint, in aliis fidei sibi commissæ responderint, ac Alanum Percy, filium juniorem Henrici Percy 4^{ti}. Comitæ Northumbriæ, Magistrum ordinarint, ratificante secundum eorum libellos supplices Papa Julio 2do, 1510, circa primum annum Regni Henrici 8^{vi}, ut dissoluto extinctoque Prioratu prædicto Collegium hoc extruerent. Quum vero Priores & Fratres Cœnobiorum de Bromhall & Higeam Henricus 8^{vus}. expulisset, eorumque prædia fisco Regio adjudicasset, Magister & Socii an. Dom. 1524. & 15to. Henrici 8^{vi}. à dicto Rege & Clemente 7mo. tum Papante, istos Prioratus cum pertinentiis huic Collegio transferri ac in perpetuum confirmari impetrarunt. Nec minimum momenti huic rei literariæ accessit, dum Joannes Morton Archiepiscopus Cantua-

Cantuariensis quatuor Scholariatus, Domina Catharina Willoughby Ducissa Suffolciæ (cujus liberi Henricus & Carolus Brandon Duces Suffolciæ hujus Collegii Socio-Commensales floruerunt) annum Stipendium sex librarum plus minus donaverit: Domina Mildreda Cecill (filia Antonii Cooke de Giddy-hall apud Rumford in Essex Equitis Aurati, uxor Guilielmi Cecill Baronis Burghley, Summi Angliæ Thesaurarii) annum redditum triginta librarum, ad sex Scholares victitandos assignaverit: Domina Elizabetha Talbot Comitissa Salopiæ (filia & coheres Joannis Hardwick de Hardwick in Com. Derbiæ Armigeri, mater per maritum priorem Will: Cavendish Militem, Caroli Cavendish Equitis Aurati, & Guilielmi Baronis Cavendish de Hardwick, Comitisque nuper per Divum Jacobum Devonienſis, vidua Georgii Talbot sexti Comitissæ Salopiæ) sua insigni ad novam structuram illustrandam munificentia beaverit: Domina Anna Rokeſley, Dr. Felton, Hugo Ashton Archidiaconus Eboracenſis prædictus, qui summæ pietatis vir hîc in exteriori Capella, in tumulto undique ornato intra parietem requiescit: Rogerus Laxton Præpositus Ætonenſis, Robertus Duckett, Thomas Lane, Henricus Billingsley Miles, Francisca Jermin, plurimique alii Proceres, Equites, Doctores & Cives manus suas opitulatorias admovent. Quorum omnium liberalitate non solum Præfectus unus, Socii 54, Scholares 84, numerentur; sed etiam ipsa Collegii fabrica ad tantam elegantiam devenit, ut vix agnoscas æmulum.

In margine Manuscripti hæc verba, "Lego de Fulcone Bridges Mro. Collegii S^{ti} Joannis Cantab. qui fuit frater junior Joannis Bridges Majoris Londinenſis 1520.

Custodes Collegii S^{ti} Joannis Evangelistæ.

1. **A** Lanus Percy, Clericus, S. Theol. Dr, (filius natus minor Henrici Percy 4^{ti} Comitissæ Northumbriæ, frater Æleonoræ Ducissæ Buckinghamiæ, uxoris Edwardi Stafford 3ⁱⁱ Ducis Buckinghamiæ) fuit primus Præfectus per Dominæ Margaretæ executores designatus, & in interiori Capella sub marmore ære supraducto intumulatur.

2. Robertus Shirton, Aulæ Penbr. Socius, S. Theol. Dr. 1512, eodemque an. Dom. Custos, unus Executorum Dominæ Margaretæ Comitissæ Richmondiæ Fundatricis, Decanus non solum Ecclesiæ Collegiatæ de Stoke-Clare in Suff. sed & Capellæ Thomæ Rotheram Archiepiscopi Eboracenſis, & Cardinalis. Ab hujus Collegii Magistratu eligitur in Præfecturam Aulæ Penbr. 1515. & Benefactor istic agnoscitur.

3. Nicholaus Medcalfe, è Medcalforum de Nappa in Comitatu

mitatu Richmondiae familia totius Angliae numerosissima propagatus, S. Theol. Dr, electus Custos 1515, & Benefactor.

4. Georgius Grey, S. Theol. Dr. 1537, Procancellarius 1539, Episcopus Cestrensis 1551.

5. Joannes Taylor, Academiae Procurator 1532, S. Theol. Dr. 1538, Mr. 1539, Episcopus Lincolnienfis 1552. Hic Joannes a Magistratu Collegii dejectus fuit per Mariam Reginam, contra quem Socii appellabant ad Thomam Godericke Episcopum 32^{dum}. Eliensem, Visitatorem suum, April. 5to. 1542, qui sub initio Maii adfuit in Collegio, & lites composuit.

6. Guilielmus Bill S. Theol. Dr. 1547. & Magister, Procancellarius 1549, electus postea Praefectus Collegii Trinitatis.

7. Thomas Leaver in Comitatu Lancastrensi natus, S. Theol. Baccalaureus, electus Custos 1552, Magister Domus Shirburnensis in Episcopatu Dunelmensi. Sed Maria regnante in Helvetiam se contulit, ubi cives Aroniae illum pro Primario Pastore suscipiebant & suspiciebant. Verum sub Elizabetha regina rediens apud Ware in Comitatu Hartfordiae obiit, à Londino Dunelmum versus proficiscens.

8. Thomas Watson, S. Theol. Dr, electus Praefectus 1554. Decanus Dunelmensis, Episcopus Lincolnienfis 1557, sed ab Elizabetha detrusus.

9. Georgius Bullock, Academiae Procurator 1550, electus Mr. 1557, eodem etiam Anno S. Theol. Dr, composuitque Concordantiam insignem Bulloci nomine insignitam.

10. Jacobus Pilkington (filius 3^{tius}. Jacobi Pilkington de Rivington in agro Lancastrensi Armigeri,) S. Theol. Dr, electus Custos 1558, Episcopus Dunelmensis 1560. Ille ut erat doctissimus Theologus, Salomonis Ecclesiasten, utramque Divi Petri epistolam, ac Paulum ad Galatas exposuit.

11. Leonardus Pilkington, praedicti Jacobi Frater, S. Theol. Dr, Professor Regius, electus Praefectus 1561, Praebendarius Dunelmensis.

12. Richardus Longworth, S. Theol. Dr. 1567, Mr. 1563, Procancellarius 1568.

13. Nicolaus Shepheard, Academiae Procurator 1566, S. Theol. Baccalaureus, Collegii Trinitatis Praefes, Custos 1569.

14. Joannes Still, Collegii Christi Socius, S. Theol. Dr, electus Mr. 1572, postea Custos Collegii Trinitatis, Procancellarius 1575, 1592, quo anno consecratus erat Antistes Bathowellenfis.

15. Richardus Howland natus apud Newport-pondes in Essexia, Domus Divi Petri Socius, quo tempore per Petrenses suos praesentabatur ad Rectoriam de Stratherne 1569. defuncto Radulpho Aynsworth, Collegii Magdalenae Custos, hujusce Collegii Praefectus 1576, Procancellarius 1577, 1583, Praeful tandem Petroburgenfis.

16. Gui-

16. Guilielmus Whitacres, Collegii Trinitatis Socius, Professor Regius, S. Theol. Dr, Mr. 1586.

17. Richardus Clayton natus apud Layland in Com. Lanc. hîc Socius, S. Theol. Dr, è Magistro Magdalenſi conſtitutus fuit Cuſtos hujus Collegii 1595, Procancellarius 1605, Archidiaconus Lincolnîæ ac Decanus Petroburgenſis.

18. Oënus Gwyn Cambrobritannus, ex equeſtri familia prognatus, Collegii Socius, S. Theol. Dr, electus fuit Præfectus an. Dom. 1612, Procancellarius 1616, Rector de

Collegium S. Mariæ Magdalene 1519.

13. **H**IC locus tum primum ſacer emicuiſſe videtur, quum celeberrima illa Monafteria Ordinis Benedictini, Elienſe, Ramienſe, & Waldenſe, tria hîc ædificia, ubi antea S. Ægidii Prioratus eſloruit, ſuo inſtituto ſatis commoda, pecuniis propriis compararunt, ut ſuorum Monachorum, ſicut Benedictus 11^{mus}, P.P. 1300. per diploma conceſſit, eſſent receptaculum, (unde Monachorum angulus etiamnum appellatur) qui huc pro more illius Seculi, ſicut olim Monachi Croylandenſes, ad ſacros literarum fontes imbibendos convenerant. Sacratior vero eſſe cœpit, poſtquam Edwardus Stafford 3^{tus}, Dux Buckinghamiæ, Comes Staffordiæ, Herefordiæ, & Northamptoniæ, Dominus Brechiniæ & Holderneſſiæ, Ordinis Georgiani Sodalis, & Henrico 7mo. à Conſiliis, Heros longe Honoratiſſimus, hæc tria ædificia pretio indicto acquiſiverit, in Academicorum gratiam conſtruxerit, Aulamque Buckinghamienſem dixerit an. Dom. 1519. & anno Regni Regis Henrici Octavi undecimo. Poſthac Thomas Baro Audley de Walden, Summus Angliæ Cancellarius, Regi Henrico Octavo à Conſiliis, Ordinis Gartherii Eques, hujus Aulæ patrocinium ac Fundationem autoritate tum Regia, tum Parliamentaria munitus accepit, Collegiumque S. Mariæ Magdalene an. Dom. 1542. nominavit, necnon terras ac tenementa, parcellas Prioratus S. Trinitatis Londini, dedit: quod ſcilicet Magdalene nomen (Anglice MAUDLEY-N) fundatoris nomen continet, duabus à fronte & à tergo literis adjectis. Atque hoc unicum eſt Gymnaſium Tranſcantanum, id eſt, à Cantæ fluminis ripa Boreali ſitum: circa quem locum priſcæ Urbis Cantabricæ veſtigia libenter agnoſcemus, ſi monumenta indies eſſoſſa, oſſa, inquam, quæ vidi, quaſi Gigantea, & Romanorum nummos magna copia ibidem inventos ſerio contemplemur. Sed hujus Mæcenatis mors inopinata in tantum Collegii incommodum redundavit, ut niſi Socios quatuor, unumque

unumque Bibliotistam, reliquerit. Verum Dominus Rex Henricus Octavus duos alios Socios addidit, & Collegii ærario viginti libras annuas in perpetuum largitus est. Tandem autem (ut præteream Thomam Parkinson Rectorem de Wyvelingham in Com. Cantab. dignum quidem, qui laudis suæ inter Benefactores buccinatorem inveniatur) an. Dom. 1582. Christophorus Wrey Miles, & Angliæ Justitiarius Capitalis opus illud impositum suis ædificiis cum Vestibulo perpulchro absolvit, atque Collegio terras donavit ad tres Socios, & quatuor Scholares sustinendos. Quibus præcedentibus, vidua ejus, Domina Anna Wrey duos Scholares, Edmundus Grindal Archiepiscopus Cantuarienf. unum, Mr. Roberts Norfolciensis tres largiti sunt. Nuper autem Mr. Spenloffe Lincolnienfis terras annualis valoris 40^{li}. librarum huic Musæo assignavit ad unum Socium, duos Scholares, unumque Alfordiæ in Com. Linc. Concionatorem alendos. Unde hodie hic sustentantur Mr. unus, Socii 10, Scholares 14. Cujus Collegii felicitati Maximus hic accedit honoris cumulus, quod Domina Margareta Ducissa Norfolciæ (filia & heres præfati Thomæ Baronis Audley de Walden) uxor 2da. Illustrissimi Principis Thomæ Howard 4^{ti}. Ducis Norfolciæ illi pepererit Inclutissimum illum Heroem, Thomam Comitem Suffolciæ, Baronem Howard Honoris de Walden, Divo Jacobo à Consiliis, unum Commissionariorum pro Mareschallia Angliæ, Ordinis Periscelidis Sodem, Academiæ Cantabrigienfis Cancellarium Clementissimum, ac Comitatus Cantabr. & Dorset: Dominum Locum-tenentem, in cujus patronatu vere hereditario & honorario hoc Collegium, velut in portu placidissimo, tuto conquiescit.

Custodes Collegii S. Mariæ Magdalena.

1. **R**obertus Evans, in Artibus Mr, Custos 1544.
2. Richardus Carr in Artibus Mr, postea Dr, electus Præfectus 1553. Fuit Aulæ Penbr. Socius, primus Græcæ linguæ Professor Regius, qui nonnullas Demosthenis particulas Latinas fecit.
3. Rogerus Kelke, in Com. Lincoln. ex clara ibidem stirpe natus, apud Ipswicensis in Suffolcia Prædicator nominatissimus (at tempore Mariano apud transmarinas regiones degens) S. Theol Dr. 1564, Procancellarius 1567, & 1572, Rector de Teversham in Com. Cantab. cui in Rectoria successit Joannes Whitgift (Archiepiscopus postea Cantuariensis) 1572.
4. Richardus Howland natus apud Newport in Essexia, Domus Divi Petri Socius, electus Mr. 1575. demum electus

Vol. 5.

H h

Præfectus

Præfectus Collegii S. Joannis Evangelistæ, S. Theol. Dr, tandemque Episcopus Petroburgensis.

5. Degorius Nicols, S. Theol. Dr. Mr. 1577.

6. Thomas Nevile Cantuariensis, Aulæ Penbrochianæ Socius, Procurator 1580, electus Mr. 1581, Procancellarius 1588, Rector de Dunnington in Insula Eliensi, & postea de Tevertham, S. Theol. Dr, Præbendarius Eliensis, Mr. Collegii Trinitatis, Decanus Cantuariensis.

7. Richardus Clayton, natus apud Layland in Com. Lanc. Colleg. S. Joannis Socius, S. Theol. Dr, Mr. 1592. postea Præfectus Collegii S. Joannis Evangelistæ, Archidiaconus Lincolnæ & Decanus Petroburgensis.

8. Joannes Palmer Londinensis, Coll. S. Joannis Evangelistæ Socius, S. Theol. Dr, Mr. 1594, Archidiaconus Eliensis & Decanus Petroburgensis.

9. Barnabas Goche, in Com. Linc. natus, L. Dr, hîc primum Socius, eligitur Cultos 1603, Procancellarius 1611, Academiæ Commissarius, Cancellarius Exon. & Wigorn. necnon Advocatus Curiae de Arcubus.

Collegium S. & Individuæ Trinitatis 1546.

14. **A**D decimum quartum nunc devenimus Collegium S. & Individuæ Trinitatis nomine insignitum, cujus Originem restat percensere, ut creverit, ut adoleverit, ut ad istam decoris pervenerit celsitudinem. Hoc enim in loco (præter sex illa Gregorii, Ovingi, S. Margaretæ, Gerardi, S. Catharinæ, & Tegularii, Studentium Artistarum & Juristarum, quondam Hospitia perantiqua) tria alia præcipue, tanquam majorum gentium, Gymnasia floruerunt. Horum primum fuit S. Michaëlis Archangeli Domus sive Collegium, quæ ab Henrico de Stanton Presbytero, Canonico Ecclesiarum B. Petri Eborac. & S. Andrea Wellensis, Rectore de East-dearham & Northcreake in Norf. Cancellario Scaccarii Domini Regis Edwardi Secundi (sicut patet ex ejus testamento) an. Dom. 1324. 5to. Calend. Octobr. eodem Rege regnante fuit fundata, plurimisque Joannis Ilney possessionibus adaucta. Dicebatur hoc sæpissime, & plane fuit (si quod aliud nunc dierum) justum Collégium. Henricus de Stanton obiit 1337, 11mo. Edwardi 3ⁱⁱⁱ, illiusque Domus satis laute dotabatur, cujus Socii suos Ordines Academicos in Scholis Publicis assequuti sunt sub titulo Collegii S. Michaëlis, ut testantur Academiæ nostræ Archiva.

Domus sive
Collegium
S. Micha-
elis,

Magistri

Magistri Domus five Collegii S. Michaelis.

1. **M**R. Rogerus Burton, S. Theologiæ Baccalaureus.
2. Mr. Roos.
3. Mr. Thomas Kenningham.
4. Mr. Joannes Rimpham.
5. Mr. Rich. Langley, Academia Cancellarius.
6. Mr. Guilielmus Sotham.
7. Mr. Guilielmus Colvile, Academia Cancellarius.
8. Mr. Henricus Cranby.
9. Mr. Joannes Otteringham.
10. Mr. Guilielmus Ascough, Academia Cancellarius.
11. Mr. Edwardus Storie, Aulæ Penbrochianæ Socius, Episcopus Carleolensis, hujus Domus Præfecturam tenuit per annos novem cum Episcopatu Carleolensi, quo tempore fuit semel Academia Cancellarius, ac postea fuit Præsul Cice-
strensis 1477.
12. Mr. Joannes Yotton, S. Theol. Dr, Decanus Lichfeildia.
13. Mr. Joannes Foothead, S. Theol. Baccalaureus.
14. Mr. Thomas Slackhouse.
15. Mr. Nicholas Willan, S. Theol. Dr.
16. Mr. Franciscus Mallet, S. Theol. Dr, ac Reginae Ma-
riae ante regnum adeptum à Sacellis, Erasmi Paraphrasin super
Joannis Evangelium in linguam vernaculam transfudit. Erat
ultimus Mr. Domus Michaelis.

Secundum hîc Gymnasium fuit Aula Regia, & quasi secu-
lum illud aſylis literariis ædificandis curreret, ita sex prioribus ^{2.} Aula Regia.
Collegiis præcedentibus inter centum annorum curriculum
hæc Aula successit, quam licet Edwardus 2us. extruere in-
ceperit, & Studentes salariis aluerit, tamen potentissimus Rex
Edwardus 3^{ius}. ejusdem filius, postquam victricibus armis
Galliam peragrasset, Musis consecravit an. Dom. 1376. &
anno Regni sui 51mo. lautissimis prædiis, tam Mercurio quam
Marti sacratu, ornavit, cujus Aulæ Socii gradus Academicos
adibant sub Collegii titulo. Quanquam revera anno Regni
sui 8vo. 1343. hujusce Aulæ fundamenta quædam posuerit;
quam ut stabiliret, ad P. P. Benedictum 12^{mum}. his verbis circa
foundationis tempus scripserit: "Numerum 32. Scholarium
"ap^{er}torum ad proficiendum in studio in Universitate Canta-
"brigienſi, quæ in ore militantis Ecclesiæ multos protulit
"palmites fructuosos, ordinavimus, & fundavimus de novo,
"quem per unum Custodem providum disposuimus guber-
"nari; pro quorum sustentatione possessiones certas cum
"jure Patronatus Ecclesiæ S. Petri Northamptoniæ, Lincoln.
H h 2 "Diocel.

"Dieceſ. iſtis dedimus intuitu charitatis, & plures dare pro-
ponimus." Nec Mr. & Socii ſuo tempore deſuerunt, qui
1440, 18vo. Henrici Sexti, ipſo Rege intercedente, à Papa
Eugenio 4to. impetrarunt annexionem Reſtoriz de Cheſter-
ton prope Cantabrigiam, quæ jure Pontificio fuit antea Ver-
cellenſi Monaſterio appropriata; ac licet Guilielmo Epifcopo
Mediolanenſi per P. P. Martinum ſum. commendata fuerit,
tamen per prædictum Eugenium à Guilielmo erat extorta,
poſtquam ob ejus animum Baſilienſi Concilio, quum Ferrariam
jam tranſlatum eſſet, nimis attentum, & errore Amadei, pri-
mi Ducis Sabaudiz, electi Papæ, titulo Felicis 5^{ti}, imbutum,
ab Epifcopatu Mediolanenſi amorus eſſet. In hac Aula Socii
ætate proveſtiores commorabantur, tanta gravitate, tantoque
conſilio pollentes, ut Collegium hoc, quaſi Univerſitatis O-
raculum, tunc temporis haberetur. Atque ut opus plane Re-
gium prodiret, hæc Aula tam magnifica ſtructura excitaba-
tur, ut Regi Richardo Secundo, quum ad Comitiam Parlamen-
taria Cantabrigiz habita accederet, excipiendo ſufficeret.

Magiſtri Aula Regiz.

1. **M**R. Thomas Powis.
2. Mr. Thomas Hetherſet, Academiz Cancellarius.
3. Mr. Radulphus Selbie.
4. Mr. Richardus Dearham Dr, Academiz Cancellarius.
5. Mr. Joannes Stone, Secretarius Regi Henrico 5to.
6. Mr. Richardus Holmes.
7. Mr. Robertus Fitz-hugh Dr, Academiz Cancellarius.
8. Mr. Richardus Cawdrey Dr, Academiz Cancellarius.
9. Mr. Robertus Aſcough, Academiz Cancellarius.
10. Mr. Richardus Liſtroke.
11. Mr. Henricus Booft.
12. Mr. Richardus le Scroope (filius natu minor Richardi
Baronis le Scroope de Bolton in Com. Richm. Summi An-
gliz Cancellarii, & frater junior Guilielmi le Scroope Comit-
is Wiltoniz, Summiſque Angliz Theſaurarii ſub Richardo 2do.)
LL. Dr, in ipſa Pontificis Curia advocatus non infimus, poſtea
Epifcopus Coventrienſis & Lichfeildenſis, Aula Regiz Præ-
fectus, ac tandem Archipræſul Eboracenſis. Ille ad ſuos Dice-
ceſanos ſcripſit ſuper Epiſtolas quotidianas, atque Inveſtivam
in Regem Henricum 4um. Demum cum Roberto quodam
Plimptono Equite audaci, atque aliis conjuratoribus, populum
Eboracenſem & Dunelmensem, adjunctis etiam Scotis, ad
deſectionem ſolicitabat, ſed ſuz proditiſionis meritam accepit
mortis pœnam. Nam ob hoc perduellionis crimen prope
muros Urbis Eboracenſis dictus Rex illum decollari præce-
pit

pit 8vo. Junii 1405, quem tamen Pontificii fingeant mox claruisse miraculis, ac Regem percussisse lepra, egregie mentientes.

13. Mr. Godfredus Blyth, Episcopus Coventr. & Lichfeildæ.

Tertium fuit Hospitium Phiswici, ubi jam Australe Collegii latus procurrit, sic dictum à Guilielmo Phiswico Academiæ Clavario, sive Bedello Armigero, qui has suas ædes privatas Aulæ de Gonevile dedit, Collegiolumque instituit, an. Dom. 1393, tanquam dictæ Aulæ appendicem, Scholaribus ejus redundantibus instituendis sacrum. De hoc Hospitio vide plura in Collegio de Gonevile & Caius.

3.
Hospitium
Phiswici.

Scilicet ex hisce tribus literariis S. Michaelis, Aulæ Regiæ, & Phiswici Sacriis Augustissimus felicissimæ memoriæ Rex Henricus Octavus, vere Octavius, hoc suum splendidissimum Collegium composuit, Sanctæ & Individuæ Trinitati consecravir, tantisque redditibus, terris, privilegiis & Regalitatibus præter possessiones antiquas cumulavit, ut annum censum 1300. librarum munificentissimus reliquerit, ex quibus Præfectus unus, Socii 60, Scholares 40, decem Oratores ab Eleemosynis viventes, Dominum Regem Henricum Octavum, solum Patronum conclament: hac tamen sibi suisque Successoribus semper reservata prærogativa Regia, ut Custodis electio penes Regum Angliæ beneplacitum (sicut in Aula Regia antiquitus solet) designaretur. Quod quidem eximium patris sui exemplum filia ejus Domina Maria Regina iisdem vestigiis pergebat premere, & Collegium hoc paternum non solum Sacello elegantissimo honoravit, sed annuali redditu 338. librarum ex opimis prædiis redundante, quo Discipuli 20, Choristæ 10, eorum Mr. unus, Sacellani quatuor, pauperes Scholares 13, & Subsizatores duo alerentur, tanto patre digna auxerit. Usque adeo de Ecclesiæ accessorio sic olim verissime præcinuit Esaias: "Reges erunt Nutritii tui, & Reginæ Nutrices tuæ." Huic successit Thomas Allen, Ecclesiæ Parochialis de Steven-haugh in Com. Hartf. Rector, qui duos Discipulos addidit cum sustentatione trium Scholarium Grammaticalium, quatuorque pauperum, ac terras 75. librarum per annum. Inter hos commemorandam sese offert Francisca Jermin, soror Roberti Jermin de Rushbrooke in Suff. Militis, filia Ambrosii Jermin Equitis, quæ unum Scholarem, cum annuo redditu 7tem. librarum & decem solidorum, contulit. Istis adjiciendi sunt Reverendissimus Joannes Whitgift, Archiantistes Cantuariensis, ibidem olim Præfectus; Illustrissimus Robertus Devereux, 2^{dus}. Comes Essexiæ, hujus Collegii Commensalis, ac florentissimus Academiæ Cancellarius,

Coll. Trinit.

larius, alique Magnates plurimi. In horum numero tu (Clarissime Edwarde Stanhop, filius 4^{tus}. Michaëlis Stanhop de Shelford in Com. Notingh. Armigeri, nepos potentissimæ illius Annæ, Ducissæ Somersettensis, uxoris Edwardi Seymour, Ducis Somerset :) efflorescens Eques Auratus, Juris Civilis Dr, Vicarius Generalis, Dioces. Londin. Cancellarius, & hîc olim Socius recensendus occurris, qui 900. ad minimum libras ad Bibliothecam instruendam & Bibliothecarium sustentandum, montis istius Heliconis, loci tui Nutritii, memor, largitus es. Hoc Musæum, ut Musarum filii amœnius habitarent, nunc reconcinnatum & quasi de novo conditum affurgit, curante Thoma Nevile, ejusdem nuper Præfecto & Ecclesiæ Cantuariensis Decano dignissimo : qui ex Nevillorum familia, illa quidem prius non solum Anglo-Saxonica, ideoque antiqua, sed & si qua alia, inter ceteras nobilissima (tot Procerum, nimirum unius Ducis & Marchionis, Comitum 14, Baronum 24, feracissima) oriundus gentis suæ claritatem egregiis virtutibus adæquavit, & cujus munificentia hanc tantam suam magnificenciam istud Collegium debet, ut alteri in Orbe Christiano non cedat. Ipseque inprimis venerandus senex, vere *μεγαλο-σπινης*, vel maximo Philosopho judice, censendus est, quum in novis ædificiis Occidentem versus adeo speciose & spatiose excitandis senectutem suam exercuerit, ut super tria librarum millia in hac ejus Curia, non tam recte, quam honorifice, Nevillianæ dicta, erigenda impenderit. Vos interim (subsequentes Nepotuli) hujus Collegii decus & gloriam nunquam intermorituram posteris narrate, dum intra triennium Potentissimi illi Principes, Carolus Princeps Walliæ, & Fredericus 5^{tus}, Princeps Elector Palatinus Rheni Serenissima sua luce illud collustrarint, ipseque demum Divus Jacobus in his ædibus Curiam suam Regalem non solum bis eodem anno, scilicet mensibus Martii & Maii, sed & an. Dom. 1624, quam felicissime fixerit. Adeo post tot Occidentis priscorum Regum Soles, qui hanc Academiam inviserunt, (Deus bone!) quid hoc est, quod ex improvise nova Mæcenatum numina orbi nostro Cantabrigienfi colenda descendunt? Persolvuntur quotannis ex hujus Collegii ærario summa 120. librarum tribus Publicis, Regiisque Prælectoribus, nempe Theologico, Hebraico, & Græco, Augustissimo Fundatore Henrico Octavo unicuique 40ta. libras annuales designante. In hoc Collegio numerantur Præfectus unus, Socii 60, Scholares 62, indigentiores Scholares 13, Conductitii 4, Mr. Choristarum unus, Choristæ decem, Cantores sex, Oratores ab Eleemosynis spirantes 24, præter plurimos alios Collegii Officiarios.

Custodes

Custodes Collegii S. & Individuæ Trinitatis.

1. Joannes Redman, S. Theol. Dr. 1537, Mr. hujus Collegii 1546, Sacellanus Regi Henrico Octavo, & Præbendarius Westmonasteriensis obiit anno ætatis suæ 52, 1551, sepultus Westmonasterii.

2. Guilielmus Bill, S. Theolog. Dr. 1547, Procancellarius 1549, è Collegii S. Joannis Præfecto fit Collegii Trinitatis Mr. 1552, sed per Mariam Reginam à Magistratu isto dejectus.

3. Joannes Chrostopherfon patria Lancastrensis, alumnus Coll. S. Joannis, Socius 1mo. Aulæ Penbrochianæ, mox Collegii S. Joannis, Mariæ Reginæ Confessor, Mr. hinc 1554, Decanus Nordovicensis, tandem Episcopus Cicestrensis 1557. Vir ille undique doctissimus multos è Græcis libris Latinos fecit, ipsum inter alios Philonem Judæum & Eusebium; Collegii Benefactor recensetur; verum ab hujus Magistratu exautoratus erat per Divam Elizabetham.

4. Guilielmus Bill prædictus, per Reginam Elizabetham Præfectus restitutus, Decanus primus Westmonasteriensis, Præses Collegii Ætonensis, & dictæ Serenissimæ Reginæ Summus Eleemosynarius; Vir optime meritis de Collegio Westmon. Contulit enim vasa quædam argentea & 20. peristromata ad lectos Regiis ibidem alumnis inserviendos. Obiit 15to. Julii 1561, sepultus Westmonasterii.

5. Robertus Beaumont, Præbendarius Eliensis, S. Theol. Dr. Archidiaconus Bedfordiæ, Procanc. 1565, 1567.

6. Joannes Whitgift in Comitatu Lincoln. natus, Aulæ Penbroch. Scholaris, ibique Joannis Bradford martyris pietissimi pupillus, Socius Domus Divi Petri, à Sacellis primum Richardo Cox Episcopo Eliensi, S. Theol. Dr. 1567, Dominæ Margaretæ Professor Theologicus, Aulæ Penbrochianæ Custos, eligebatur hujus Collegii Præfectus 1567, Procancell. 1571, & 1574. Præbendarius Eliensis, Rector Tevershamiæ in Com. Cantabr. Decanus Lincolnæ, Episcopus Wigornia, Dominus Præses Walliæ, Archiepiscopus demum Cantuariensis, ac Reginæ, Regiæque postea Majestati à Sanctioribus Consiliis, cujus nominis immortalitati illud felicitatis suæ Corollarium adjiciatur, quod Divum Jacobum, Magnæ Britannia Monarcham, Reverendissimus Archipræsul inunxerit.

7. Joannes Still, Collegii Christi Socius, S. Theol. Dr, & Collegii S. Joannis Custos, Mr. hinc admissus est 1577, Rector de Hadleigh in Suff. Procancell. 1576, & 1592, quo anno consecratus fuit Episcopus Batho-Wellensis.

8. Thomas Nevile Cantuariensis, Aulæ Penbr. Socius, Academiæ Procurator 1580, è Magistro Collegii S. Mariæ Magda-

Magdalenz constituitur Custos Collegii Trinitatis, Præbendarius Eliensis, Rector de Teverham in Com. Cantabr. & de Charton in Com. Hanton. à Sacris Reginæ Elizabethæ & Divo Jacobo, Procancellarius 1588, Decanus Cantuariensis 1597. Obiit Martii 2do. 1615.

9. Joannes Richardson, natus apud Lynton in Com. Cantabr. Scholaris Aulæ Clarenfis, Socius Collegii Emmanuelis, S. Theol. Dr, Regius in Theologia aliquamdiu Professor, Rector de Upwell in Norfolcia, Commensalis Aulæ Trinitatis, è Custode Domus Divi Petri à Rege Jacobo designabatur Præfectus istius Collegii Trinitatis 1615, Procancell. 1618.

Collegium Emmanuelis.

15. **P**roximus fundati Collegii numerus nos in Prædicatorum vicum ducit, sic dictum à Coenobio Fratrum Prædicantium (Ordinis Dominicani) quos Nigros vocarunt, primum fundato & dotato circa an. Dom. 1280, per Dominam Aliciam Comitissam Oxoniæ, (filiam & heredem Gilberti Baronis Samford, Domini Camerarii hereditarii Reginis Angliæ, Domini de Hornead magna in Com. Hertf. & de Wooburne in Com. Bedf.) uxorem Roberti de Vere quinti Comitis Oxoniæ. Sed quum fatalis illa Monasteriorum perodus volveretur, exturbatis illis Nigris, qui niveam veritatem obfuscarunt, candidior successit Evangelizantium turba. Quo titulo quis obstat, quo minus applaudam publico Academiæ fato, quæ Dominum Walterum Mildmay, Equitem Auratum, Regii Scaccarii Cancellarium & Thesaurarium, Divæ Elizabethæ à Consiliis, inter Collegiorum fundatores agnoscit? Ille enim vir prudentissimus, & egregius literarum patronus, non tam in privata sua apud Apthorpe in Comitatu Northampt. quam in hac publica Musarum familia fundanda occupatus, hoc in loco Collegium Emmanuelis ad Immortalis Dei gloriam an. Dom. 1584, & anno Regni Divæ Elizabethæ 26to. erigebat de uno Magistro, tribus Sociis, & Scholaribus quatuor. Cui numero postea accreverunt undecim Sodalitia, partim ex ipsius Fundatoris, partim ex Roberti Jermin de Rushbrooke in Suff. Militis, Francisci Hastings Militis, Mri. Taylor, Mri. Skinner, Mri. Fuller, & aliorum Benefactorum liberalitate: necnon Scholarius quinquaginta, & inferioris ordinis decem, qui pauperes discipuli appellantur. Unde hoc Collegium hodierno die constat ex Magistro uno, Sociis 14, Scholaribus 50, Discipulis decem pauperioribus, præter servos ad quotidianum usum necessarios.

Custodes

Custodes Collegii Emmanuelis.

I. **L** Aurentius Chaderton, ex antiqua illa Chadertonorum in Comitatu Cestrensi gente prognatus, fuit Socius Collegii Christi, electus hujusce Collegii Præfectus per Fundatorem 1584, S. Theol. Dr. 1612, quo tempore Serenissimi Principes Carolus Princeps Walliæ & Fredericus 5us, Princeps Palatinus Rheni, Academiam nostram accederent.

Collegium Sidney-Suffex.

16. **U**ltimum Collegium tandem pertingimus: quod licet numero sit decimum sextum, septimum tamen est, quod intra centum annorum spatium in seculo hoc literario emicuit, eo ipso loci, in quo Cœnobium Fratrum Franciscanorum, vulgo Grey Fryers, per regem Edwardum primum positum floruit. Atque hoc inter cetera apud Cantabrigienses monasteria fuit nominatissimum, quod Comitum eorum anniversaria, & exercitia Academica in ejus templo propter capacitatem fuerunt olim celebrata. Postquam vero antiqui hujus Domus incolæ, accensa Evangelii face, è suis cavernulis tanquam tenebriones avolassent, Domina Francisca Sidney, eximie pietatis heroina, lætorem Musarum sobolem huc introduxit. Illa enim Comitissa Suffexiæ (filia Guilielmi Sidney creati Militis Banneretti apud Floddon, & Seneschalli Hospitii Regis Edwardi Sexti: Soror Henrici Sidney, Ordinis Georgiani Sodalis, & Domini Præidentis Walliæ: amita Domini Philippi Sidney, Equitis Aurati, qui fuit orbis literatioris amor, & Roberti Sidney Baronis Sidney, Vicecomitis Lisle, Comitisque Leicestrensis, Domini nuper Camerarii Serenissimæ Reginæ Annæ, vidua Thomæ Radcliffe 3ⁱⁱⁱ. Comitissæ Suffexiæ) sine prole moriens 1589, ultimo suo testamento 5000. libras legavit, quas in hoc Collegio fundando, Sidney-Suffex nunc nominato, impendi voluit. Hujus Executores fuerunt Illustrissimi illi Proceres, Henricus Grey, 5us. Comes Cantii, & Joannes Baro Harrington de Exton in Comitatu Rutl. qui tantæ fidei sibi depositæ satisfaciens istud Collegium extruxerunt, & redditibus dotarunt ad alendos, ex Fundatricis voluntate, Magistrum unum, Socios 10, Scholares 20. Hanc Foundationem munificentia sua multum auxerunt duo prædicti Magnates: Reverendus etiam in Christo Pater Jacobus Montague, Antistes non ita pridem Winton: Regiique Sacelli Decanus; qui è Nobilissima Monte-acutorum, Sarisburiensium Comitum, propagine egerminans, atque ex Equestri Harringtoniorum & Sidneiorum

rum profapia per matrem efflorescens, Primus hujusce Collegii Præfectus, & primarium decus, tanto generis sui splendori magnum Ecclesiæ ornamentum undequaque nuper respondit: illius item frater natu major, Edwardus Montague de Boughton in Com. Northampt. Eques Auratus, & Baro Joannes Harrington junior. Accessorios postea Benefactores habuit Joannem Hart, Equitem Londinensem, qui duos Socios & quatuor Scholares: Petrum Blundellum, qui duos Socios & duos Scholares: Joannem Freeston, qui unum Socium & duos Scholares: Dominumque Leonardum Smith, qui unum Socium & unum Scholarem in isto Collegio stipendiis idoneis sublevandos procurarunt.

Custodes Collegii Sidney-Sussex.

1. **J**acobus Montague (filius natu minor Edwardi Montague de Boughton in Com. Northampt. Militis, unius Justitiariorum Communis Banci, frater junior Henrici Montague Equitis Aurati, non ita pridem Domini Summi Angliæ Justitiarum) Collegii Christi Socio-Commensalis, per Fundatricis Executores eligitur hujus Collegii Custos. Unde statim Regali Divi Jacobi Sole lætificante, emerfit Regii Sacelli ac Wigorniae Decanus, Episcopus Batho-Wellensis, ac nuper omnium applausu Wintoniensem Præsulatum, Gartherii Prælati administravit, ipsi Divo Jacobo à sanctioribus Consiliis.

2. Franciscus Aldrich Cantianus, ex Aulæ Clarenfis alumno fit primo Socius, deinde Præfectus hujusce Collegii 2^{dus}, S. Theol. Dr.

3. Samuel Ward, in Episcopatu Dunelmensi è celebri parentela natus, Collegii Emmanuelis Socius, nunc viget Custos, S. Theol. Dr, Archidiaconus de Tawnton in Comitatu Somerssettenfi, Rector de Munden-Furnival in Comitatu Harti: Præbendarius Wellensis, qui ad Synodum Dordrechtanam Divi Jacobi imperio profectus, fidem Catholicam contra Barnavillum ipse vere Catholicus propugnavit.

EPIS-

EPISCOPI EX ACADEMIA CANTABRIGIENSI

Efflorescentes ab An. Dom. MD. ad An. MDCXXII.

QUI licet in nonnullis sedibus ante annum centenarium collocati essent, tamen quia ad alias Dioceses translati ibidem hoc anno, vel circiter mortui sunt, ideo illos in ista tabula recensemus. Inter hos occurrent illi, quos in Oxoniensis Sororis Gymnasii Socios & Custodes lubens agnosco: verum quia suum apud nos tyrocinium exercebant, atque lac maternum hic primo infuxerint, dabit mihi, spero, hanc veniam amor Sororius, si huic Catalogo inseram. In hac occasione mihi praeluxit Matthæus Parker Archiepiscopus Cantuariensis (neque enim pudet profiteri, per quem profecerim) qui ab an. Dom. 1500. ad ann. 1572. hos Episcopos sic nominatim collegit, ut apparet in memorabili ejus Appendice ad Florilegium Westmonasteriensem. Hujus vestigia cur non premam? atque in illius fidem in toto & in solido me tradam, hanc tabulam editurus, quum plurimorum istorum Antistitum fuerit propemodum contemporaneus, novitque veritatem seve posteritati transmittere? Hæc ille præclare, nisi quod illorum Collegia omiserit, quæ nos singulis, quatenus per auditum, disciplinæ sensum, hausimus, adfigere tentavimus. Sin qui hiatus apparent, exorandus es (Benevole Lector) ut amoris tui struem seu fasciculum in raptura figas, quia, quum auctiora dies dabit, iam ο Κρατὴρ ἡλίκη, perfectiora repenam & melius respiciam.

Idem tuus in Xristū

RI: PARKER.

Episcopatum Catalogus in Provincia Cantuariensi.

Cantuariensis.	Nordovicensis.
Londinensis.	Eliensis.
Wintoniensis.	Roffensis.
Coventr. & Lichf.	Cicestrensis.
Sarisburiensis.	Oxonienſis.
Batho-Wellensis.	Wigornienſis.
Lincolniensis.	Brittolliensis.
Petroburgensis.	Menevensis.
Exoniensis.	Bangorensis.
Glocestrensis.	Landavenſis.
Herefordensis.	Asaphensis.

Episcopatum Catalogus in Provincia Eboracensi.

Eboracensis.	Carleolensis.
Dunelmensis.	Mannensis.
Ceitrensis.	li 2

In

<i>In Provincia</i>	<i>Cantuariensi</i>			<i>Diaeces.</i>
Sedes	Nomina	Gradus	A. Dom.	Collegia.
Cantuariensis	Thomas Langton electus	LL. Dr.	1500	Aulæ Penbrochianæ Socius.
	Henricus Deane	Th. Dr.	1501	Collegii Jesu Soc.
	Thomas Cranmer	Th. Dr.	1533	
	Matthæus Parker	Th. Dr.	1557	Collegii Corporis Christi Soc. & Custos.
	Edmund. Grindall	Th. Dr.	1567	Aulæ Penbroch. Soc. & Custos.
	Joannes Whitgift	Th. Dr.	1583	Aulæ Penbr. Scholaris, Domus D. Petri Soc. Aulæ Penbr. & Trin. Custos.
	Richard. Bancroft	Th. Dr.	1604	Collegii Christi Scholaris, Colleg. Jesu Commenfalis.
	Thomas Savage	LL. Dr.	1496	Aulæ Penbr. Soc. & Custos.
Londinensis	Rich. Fitz-James	LL. Dr.	1506	
	Cuthbert. Tunstall	LL. Dr.	1522	
	Nicolaus Ridley	Th. Dr.	1549	
	Edmund. Grindall	Th. Dr.	1550	
	Joannes Elmer	Th. Dr.	1576	
	Richard. Fletcher	Th. Dr.	1594	
	Richard. Bancroft	Th. Dr.	1597	
	Richard. Vaughan	Th. Dr.	1604	
Wintoniensis	Georg. Montaine	Th. Dr.	16 . .	Coll. S. Joannis Soc.
	Thomas Langton	LL. Dr.	1493	Coll. Reginalis Soc.
	Richardus Fox	LL. Dr.	1501	Aulæ Penbr. Soc.
	Steph. Gardiner	LL. Dr.	1534	Aulæ Penbr. Soc. & Custos.
	Joannes Ponnet	Th. Dr.	1551	Aulæ Trinitatis Custos.
	Robertus Horne	Th. Dr.	1560	Coll. Reginalis So.
	Joannes Watfon	Th. Dr.	1580	Coll. S. Joannis alumnus.
	Guil. Wickham	Th. Dr.	1595	Coll. Regalis So.
Lincolniensis	Guilielmus Day	Th. Dr.	1595	Coll. Regalis So.
	Jacob. Montague	Th. Dr.	1616	Coll. Christi Commenfalis ,
	Lancelot. Andrews	Th. Dr.	1618	Coll. Sidney-Suffex Custos.
	Thom. Rotheram	LL. Dr.	1471	Aulæ Penbr. So. & Custos.
	Guilielmus Smith		1495	Coll. Regalis Soc. Aulæ Penbr. Custos.
	Joannes Longland	Th. Dr.	1521	Aulæ Penbr. Socius.
	Henric. Holbeach	Th. Dr.	1547	Coll. S. Joannis Custos.
	Joannes Taylor	Th. Dr.	1552	
	Thomas Watfon	Th. Dr.	1557	Coll. S. Joannis Custos.
	Nich Bullenham	Th. Dr.	1559	Coll. Regalis So.
	Guil. Wickham	Th. Dr.	1584	

<i>In Prov.</i>	<i>Canuariensis</i>			<i>Diaconus.</i>
<i>Sedes</i>	<i>Nomina</i>	<i>Gradus</i>	<i>A.Dom.</i>	<i>Collegia.</i>
Lincol- nienfis	Guil. Chaderton	Th. Dr.	1594	Coll. Christi So. Coll. Regi- nalis Custos.
	Guilielm. Barlowe	Th. Dr.	1608	Aulæ Trinitatis So.
	Richardus Neale	Th. Dr.	1613	Coll. S. Joannis alumnus.
	Georg. Montague	Th. Dr.	1617	Coll. Reginalis So.
	Joannes Williams	Th. Dr.		Coll. S. Joannis So. Academiæ Procurator, Magni Sigilli Cu- stos.
Sarisbu- rienfis	Thomas Langton	LL. Dr.	1485	Aulæ Penbr. So.
	Joannes Blith		1493	Cancellarius Cantabr. 1493.
	Henricus Deane	Th. Dr.	1500	
	Nichol. Shaxton	Th. Dr.	1535	Aulæ de Goneville So. & Præfes.
	Jo. Salcot a/c. Capon	LL. Dr.	1539	
	Edmundus Guest	Th. Dr.	1571	Coll. Regalis So.
	Joannes Coldwell	Med. Dr.	1591	Coll. S. Joannis alumnus.
	Martinus Fotherby	Th. Dr.	1619	Coll. Trinitatis So.
Wigor- nienfis	Joannes Alcock	LL. Dr.	1476	
	Hugo Latimer	Th. Dr.	1534	Coll. Christi So.
	Nicholaus Heath	Th. Dr.	1543	Aulæ Clarenfis So.
	Edwinus Sands	Th. Dr.	1559	Coll. S. Joannis So. Aulæ Ca- tharinæ Custos.
	Nich. Bullenghem	LL. Dr.	1570	
	Joannes Whitgift	Th. Dr.	1577	Aulæ Penbr. Scholaris, Domus D. Petri So. Aulæ Penbr. & [Coll. Trinit. Custos.
	Edmundus Freake	Th. Dr.	1584	
	Richardus Fletcher	Th. Dr.	1593	Coll. Corporis Christi So.
Roffenfis	Gervaf. Babington	Th. Dr.	1597	Coll. Trinitatis So.
	Thom. Rotheram	LL. Dr.	1467	Coll. Regalis So. Aulæ Penbr. [Custos.
	Joannes Alcock	LL. Dr.	1471	
	Thomas Savage	LL. Dr.	1492	
	Rich. Fitz-James	LL. Dr.	1 . .	
	Joannes Fisher	Th. Dr.	1504	Coll. Reginalis Custos.
	Joannes Hilsey	Th. Dr.	1536	
	Nicholaus Heath	Th. Dr.	1539	Aulæ Clarenfis So.
	Henric. Holbeach	Th. Dr.	1544	
	Nicholaus Ridley	Th. Dr.	1547	Aulæ Penbr. So. & Custos.
	Joannes Ponnet	Th. Dr.	1550	Coll. Reginalis So.
	Joannes Scory	Th. Bacc.	1551	Aulæ Penbr. alumnus.
	Edm. Allen electus	Th. Bacc.	1559	
	Edmundus Guest	Th. Dr.	1559	Coll. Regalis So.
	Edmundus Freake	Th. Dr.	1571	
	Joannes Yong	Th. Dr.	1577	Aulæ Penbr. So. & Custos.
	Guilielm. Barlowe	Th. Dr.	1605	Aulæ Trinitatis So.
	Richardus Neale	Th. Dr.	1608	Coll. S. Joannis alumnus.

<i>In Prov.</i>	<i>Canuariensis</i>			<i>Diocesis.</i>
<i>Sedes</i>	<i>Nomina</i>	<i>Gradus</i>	<i>A. Dom.</i>	<i>Collegia.</i>
Nordo- vicentis	Gulielmus Reppes	Th. Dr.	1536	Aulæ de Gonevile So:
	Thomas Thirlby	LL. Dr.	1550	
	Joannes Hopton	Th. Dr.	1553	
	Edmundus Freake	Th. Dr.	1576	
	Edmund. Scambler	Th. Bacc.	1584	Coll. Trinitatis So.
	Guil. Redman	Th. Bacc.	1594	Coll. Rginalis Præfes, Collegii
	Joannes Jegon	Th. Dr.	1602	Corporis Christi Custos.
	Joannes Overall	Th. Dr.	1618	Coll. Trinitatis So. Aulæ Ca- tharinæ Custos.
	Samuel Harfnet	Th. Dr.	1619	Aulæ Penbr. So. & Custos.
	Joannes Alcock	LL. Dr.	1486	
Elienfis	Rich. Redman	Th. Dr.	1501	
	Jacobus Stanley	Th. Dr.	1506	
	Nicholaus West	Th. Dr.	1515	Coll. Regalis So.
	Nich. Hawkins e- lectus	LL. Dr.	1534	Coll. Regalis So.
	Thom Godericke	Th. Dr.	1534	
	Thomas Thirlby	LL. Dr.	1554	
	Richardus Cox	Th. Dr.	1559	Coll. Regalis So. Ædis Corpo- ris Christi Oxon. So. & De- canus.
	Lancelot. Andrews	Th. Dr.	1609	Aulæ Penbr. So. & Custos.
	Nicholaus Felton	Th. Dr.	1618	Aulæ Penbr. So. & Custos.
	Carolus Booth	Th. Dr.	1516	Aulæ Penbr. alumnus.
Herefor- dentis	Edwardus Fox	Th. Dr.	1535	Coll. Regalis So. & Præpositus.
	Joannes Skip	Th. Dr.	1539	Aulæ de Gonevile Custos.
	Joannes Scory	Th. Bacc.	1559	Aulæ Penbr. alumnus.
	Robertus Bennet		1602	Coll. Trinitatis So:
Coven- trienfis & Lichf.	Gualterus Blith	LL. Dr.	1509	Coll. Regalis So.
	Rolandus Leigh	LL. Dr.	1524	
	Richard. Sampson	LL. Dr.	1542	
	Radulphus Baynes	Th. Dr.	1570	Coll. S. Joannis alumnus.
	Richardus Neale	Th. Dr.	1610	Coll. S. Joannis alumnus.
	Joannes Overall	Th. Dr.	1614	Coll. Trinitatis So: Aulæ Ca- tharinæ Custos.
	Thomas Morton	Th. Dr.	1618	Coll. S. Joannis So.
Cice- strenfis	Edwardus Story		1500	Aulæ Penbr. So. Domus S. Mi- [chaëlis Custos.
	Rich. Fitz-James	LL. Dr.	1504	
	Rich. Sampson	LL. Dr.	1536	
	Georgius Day	Th. Dr.	1543	Coll. Regalis So. & Præpositus.
	Joannes Scory	Th. Bacc.	1551	Aulæ Penbr. alumnus.
	Joannes Christo- pherfon	Th. Dr.	1557	Coll. S. Joannis So: Coll. Tri- nitatis Custos.

<i>In Prov.</i>	<i>Canuariensi</i>			<i>Diaconis.</i>
<i>Sedes</i>	<i>Nomina</i>	<i>Gradus</i>	<i>A. Dom.</i>	<i>Collegia</i>
Cicestrensis	Rich. Cnutes	Th. Dr.	1570	Coll. S. Joannis So.
	Anth. Watton	Th. Bacc.	1590	Coll. Christi So.
	Lancel. Andrews	Th. Dr.	1605	Aulæ Penbr. So. & Custos.
	Samuel Harfnet	Th. Dr.	1609	Aulæ Penbr. So. & Custos.
Batho-Wellensis	Richardus Fox	LL. Dr.	1491	Aulæ Penbr. So. & Custos.
	Oliverus King	LL. Dr.	1495	Coll. Regalis So.
	Joannes Clarke	Th. Dr.	1523	
	Guiliel. Knight	LL. Dr.	1541	
	Gilbertus Barley	Th. Bacc.	1559	
	Joannes Stiil	Th. Dr.	1592	Coll. Christi So. Coll. S. Joannis & Trinitatis Custos.
	Jacobus Montague	Th. Dr.	1608	Coll. Christi Communalis, Coll. Sidney-Sussex Custos.
Exoniensis	Richardus Fox	LL. Dr.	1486	Aulæ Penbr. So. & Custos.
	Oliverus King	LL. Dr.	1492	Coll. Regal: So.
	Rich. Redman	Th. Dr.	1495	
	Hugo Oldham	Th. Dr.	1504	
	Milo Coverdale	Th. Dr.	1551	
	Guilielmus Alley	Th. Dr.	1560	Coll. Regalis So.
	Gervaf. Babington	Th. Dr.	1594	Coll. Trinitatis So.
	Guiliel. Cotton		1598	Coll. Reginalis So:
Menevensis vel S. Davidis	Thomas Langton	LL. Dr.	1483	Aulæ Penbr. So.
	Edm. Vaughan		1509	
	Robertus Ferrar	Th. Bacc.	1549	
	Anthonius Rud	Th. Dr.	1594	Coll. Trinitatis So.
	Rich. Milburne	Th. Dr.	1615	Coll. Reginalis So.
Afaphenfis	Rich. Redman	Th. Dr.		
	Edm. Birkhead	Th. Dr.	1517	
	Henric. Standish	Th. Dr.	1519	
	Robertus Warton	Th. Bacc.	1536	
	Thomas Davis	LL. Dr.	1561	
	Guiliel. Morgan		1601	
Landa-venfis	Robertus Holgate	Th. Dr.	1537	
	Anth. Kitchen	Th. Bacc.	1545	
	Gervaf. Babington	Th. Dr.	1591	Coll. Trinitatis So.
	Guiliel. Morgan		1595	
	Theophilus Field	Th. Dr.	1619	Coll. Emmanuelis Scholaris, Aulæ Penbr. So.
Bangorenfis	Henricus Deane	Th. Dr.	1496	
	Joannes Salcot, alias Capon	Th. Dr.	1534	
	Joannes Bird	Th. Dr.	1539	
	Guilielmus Glynn	Th. Dr.	1555	Coll. Reginalis Custos.

<i>In Prov.</i>	<i>Cantuariensi</i>			<i>Diœces.</i>
<i>Sedes</i>	<i>Nomina</i>	<i>Gradus</i>	<i>A. Dom.</i>	<i>Collegia</i>
Bango- rensis	Nich. Robinson	Th. Dr.	1566	
	Hugo Billett	Th. Dr.	1585	Coll. S. Joannis So.
	Rich. Vaughan	Th. Dr.	1595	Coll. S. Joannis Soc.
Petrobur- genfis	Joannes Chambers		1541	
	Edm. Scambler	Th. Bacc.	1560	
	Rich. Howland	Th. Dr.	1584	Domus D. Petri So. Coll Mag- dalena, & S. Joannis Custos.
	Thomas Dove		1600	Aulæ Penbr. Scholaris, tan- quam So:
Gloce- strenfis	Richard. Cheney	Th. Bacc.	1562	
	Godfred. Golds- borough	Th. Dr.	1598	Coll. Trinitatis So:
Bristolli- enfis	Richard. Cheney	Th. Bacc.		
	Rich. Fletcher	Th. Dr.	1589	Coll. Corporis Christi So.
	Nicholaus Felton	Th. Dr.	1616	Aulæ Penbr. So. & Custos.
Westmo- nasteriens.	Thomas Thirlby	LL. Dr.	1540	
Oxoni- enfis	Joannes Bruges	Th. Dr.	1603	Aulæ Penbr. So.

<i>In Prov.</i>	<i>Eboracensi</i>			<i>Dioceses.</i>
<i>Sedes</i>	<i>Nomina</i>	<i>Gradus</i>	<i>A. Dom.</i>	<i>Collegia</i>
Eboracensis	Tho. Rotheram	LL. Dr.	1480	Coll. Regalis So. Aulæ Penbr. Custos.
	Thomas Savage	LL. Dr.	1500	
	Edwardus Lee	Th. Dr.	1531	
	Robertus Holgate	Th. Dr.	1544	Aulæ Clarenfis So.
	Nicholaus Heath	Th. Dr.	1553	
	Guiliel. Mayelect	LL. Dr.		
	Edm. Grindal	Th. Dr.	1570	Aulæ Penbr. So. & Custos.
	Edwinus Sands	Th. Dr.	1576	Coll. S. Joannis So. Aulæ Catharinæ Custos.
Dunelmensis	Matthæus Hutton	Th. Dr.	1594	Coll. Trin. So. Aulæ Penbr. Custos.
	Richardus Fox	LL. Dr.	1494	Aulæ Penbr. So. & Custos.
	Thomas Rowthall	LL. Dr.	1503	
	Cuthb. Tunstall	LL. Dr.	1529	
	Jac. Pilkington	Th. Dr.	1560	Coll. S. Joannis Custos.
	Matthæus Hutton	Th. Dr.	1589	Coll. Trinitatis So. Aulæ Penbr. Custos.
Carleolensis	Richardus Neale	Th. Dr.	1617	Coll. S. Joannis alumnus.
	Edwardus Story		1477	Aulæ Penbr. So. Domus S. Michaelis Custos.
	Roger. Leyburne	Th. Dr.	1503	
	Joannes Carleol.	LL. Dr.	1506	Aulæ Penbr. So. & Custos.
	Robertus Aldrich	Th. Dr.	1534	Coll. Reginalis So.
	Joannes May	Th. Dr.	1577	Aulæ Catharinæ Custos.
	Henr. Robinson	Th. Dr.	1598	Coll. Christi So.
Cestrenfis Snoden	Th. Dr.		
	Gualterus Blith	LL. Dr.	1501	Coll. Regalis So.
	Robertus Leigh	LL. Dr.		Coll. S. Joannis Custos.
	Joannes Bird	Th. Dr.	1541	
	Georgius Grey	Th. Dr.	1551	
	Cuthbertus Scott	Th. Dr.	1555	Coll. Christi Custos.
	Guil. Chaderton	Th. Dr.	1579	Coll. Christi So. Coll. Reginalis Custos.
	Hugo Billett	Th. Dr.	1595	Coll. S. Joannis So.
	Rich. Vaughan	Th. Dr.	1597	Coll. S. Joannis So.
	Georgius Floyd	Th. Dr.	1604	Coll. Jesu alumnus, Coll. Magdalenæ So.
	Thomas Morton	Th. Dr.	1615	Coll. S. Joannis So.
	Joan. Bridgman	Th. Dr.	1619	Domus S. Petri alumnus, Coll. Magdalenæ So.
Mannensis five Sordensis.	Joannes Bale			Coll. Jesu alumnus.
	Georgius Floyd	Th. Dr.		Coll. Jesu alumnus, Coll. Magdalenæ So.

F I N I S.

V I T A
GUILIELMI CHAPPEL
E P I S C O P I
Corcagiensis & Rossensis,
A seipso conscripta.

E Bibliotheca Viri Prænobilis D. PHILIPPI
SYDENHAMI de BRIMPTON DEVERCY
in agro SOMERSETENSI Baronetti edidit
THO. HEARNIUS, A. M. *Oxonienfis.*

Jac. Waræus de Præsulib. Hiberniæ, pag. 214.

"Guilielmus" Chappel, S. Theologiæ Baccalaureus, in Collegio Christi Cantabrigiæ educatus, Decanus Casseliensis, & Præpositus Collegii S. Trinitatis juxta Dublin. consecratus est episcopus Corcagiensis & Rossensis, Dublinii, in ecclesia S. *Patricii*, 11. Octobris 1638. Anno deinde 1641, orta rebellione, procellas temporis metuens, in Angliam se contulit, ac Derbiæ mortem obiit, anno ^b 1649," unde corpus Bilsthorpam deportatum in pago Nottinghamiensi, ibidem sepulturæ traditum est. Opes quas moriens reliquit in pios usus erogandas mandavit.

^a Ita legend. è pag. 225. non *Richardus*, ut male in excusis. ^b Ita calamo suo in Cod. nostro Bodleiano correxit cl. Fulmannus è Coll. Corporis Christi Oxonii. Antea 1648.

V I T A
 GUILIELMI CHAPPEL
 EPISCOPI
Corcagiensis & Rossensis.

Julii 30°. 1632.

POST mille quingentos & octies decem
 Annos, secundus orbi me dedit, luci dies
 Decimus Decembris, quintus hinc fonti Sacro.
 Hinc mergor ut nostro parocho mos erat,
 Hinc & renascor. O Jesu tibi gratiæ!

Annos duos natum adoriuntur pustulæ,
 Penissimeque exstinxerant. Non sic tamen
 Visum est Deo, à quo vitam habeo novâ hac vice:
 Exspecto tertiâ coronam gloriæ.

Ut revalui, patris domum bono meo
 Magno reliqui, acceptus Aviæ & Avunculo.
 Septennis operam literis cœpi dare.

Septendecim annos natus eo Cantabrigiam,
 Pembrokiam parens, avunculus domum
 Christi eligit, Christoque duce figo hinc pedem.
 Christus tuetur, & Scholarem me facit.
 Binos gradus suscipio. Verum quid agerem
 Incertus hæsi: monet abire tenuitas
 Parentum; at idem Christus hinc Spem mihi facit
 Sodalitii, & anno sequenti perficit.

Mihi fausta Julii dies penultima
 Aperuit angustum hunc locum pauperculo;
 Non clave munerum aut Potentum litteris,
 Sed (gratiæ Christo) Statutorum viâ.
 Ætatis annus hic erat vigessimus
 Et quintus, annusque Domini Jesu mei
 Post mille sextiesque centum septimus.
 Ex illo, iis quæ ad utramque vitam sunt opus
 Circumfluo, qua officia, qua beneficia.

Supreme

VITA GUIL. CHAPPEL

Supreme iudex, corda renescque intuens,
 Pectora nosti solus, eaque singula
 Quidve boni omisi, quidve patravi mali;
 Nedum quid egi bene latet oculum tuum.
 Ignosce servo, ignosce inutilissimo!
 Lava, Lavare multiplica animam meam
 Unigeniti sanguine, Misericordissime!
 Quin & bene quid egi Tuam per gratiam,
 Quod heu! parum est, id ut aestimes in Filio
 Humillime peto, meque totum ut operias
 In ipso, in ipso solo, in ipso perpetim!

Linguas malevolorum, hæresin crepantium;
 Et nescio quid monstri ali in sinu meo,
 Nosti, Domine, quam non meruerim. Haud imputes
 Iphis calumniam suam aut inscitiam!

Jam quindecim annos corpus ægrum vix traho,
 Estque Jubilæus hic annus ætatis meæ.
 Clange, Domine, tubâ, eripe famulum ab animæ hostibus,
 Mundo, Diabolo, carne, necnon corporis!
 Aut, si tibi visum, benignus accipe
 Animam meam; melior enim haud sum patribus.
 Utcunque (quod toties precatus sum die
 Et nocte, quod & usque precor) haud unquam finas,
 Ut vive vivam, five moriar, scandalo
 Sim veritati, cœlitus mihi datæ!

Ecclesiam serva Catholicam, hanc Anglicam,
 Fatumque, Papatumque, Schismaque remove!
 Amen. Jube hæc ut sint, eruntque. Amen! Amen!

viz. 1633.

Anno secundo Braius ad me literas
 Dat nomine Domini sui, qui Episcopus
 Londinensis tunc erat. Casselliar
 Offert Decanatum: regeo mihi celebrem
 Minime placere locum, minime & Hiberniam:
 Me matris amplexus senis & Avunculi,
 Nataleque solum jam petere filicernium,
 Privata ubi in parocciâ, secessui
 Litem pio, pacique mihi charissimis.
 Ille instat, urgetque fore Dominus ut suus
 Nec mihi faveret, nec meis in posterum. Hoc,
 Hoc vincor. O chara mihi pignora! Quid? Egon?
 Illis ut obsum, queis ne homo vix proderit?
 Quod restat ætatis futuræ breviculæ
 Illis negabo? Vicerint! Accipio. Eo.
 Augusti initio Hiberniam peto; Literas
 Nactus, Casselliam. Inauguror. Quid egerim

Passive

Passusve fuerim illic, Deus novit, egoque
Sensi, & loquetur, me tacente, Ecclesia.

Post quatuor menses recipio literas
Collegii Dubliniensis, quæ statum
Narrant dolendum, meque propositum fore
Id ut reformem. Deprecor acerbissime,
Ut qui probe nôrim, quam ineptus Curia
Essem; idque viribus quam impar onus meis,
Quantoque præjudicio onustus tunc eram.
Quanta undique odia in me excitavero miser,
Illic pedem si posuero? O zelus! furor!
O ignis infernalis! O Collegium!

Neque vulnera tua pati pote, neque remedia.
Maio sequente revertor ad charam Angliam,
Visurus an possem effugere Collegium.
Virtute Regis optimi, & merito suo
In sede prima reperio patronum meum,
Reperio Cancellarium Collegii.

Frustra laboro. Præpositus ut sim jubet.
Eo Cantabrigiam Socius, & post Comitiam
Rus, matrem ubi ultimus video. Cujus domo
Die eadem & hora, quibus ante acceperam,
Post ter novem annos, tunc fodalitium exuo,
Dulcissimum terrestrium beneficium.

Exinde tristis æquor itero Hibernicum,
Augusti initio deferor Dublinium.
Præpositus eligor: nec admittor tamen
Ad regimen. Ita quidam voluit. Injuriam
Ignoscat ipsi hanc Deus, & innumerabiles!
Nono sequentis Februarii die
(Tandem expiato crimine haud visendi eum
Quum rus abiret) recipior. Recolligo
Me: tum minime omisso esse oportebat animo,
Deum precor, ut & agere fortia & pati
Possim per ejus gratiam. Optimus annuit.

Exinde me Collegio totus dico
In ordinem ut redigam. Redigo per gratiam
Dei mei, cui laus & honor in seculum!
Quid non patior, hoc dum ago? Ruunt, facto agmine,
In me profana turba, Roma, Gevennaque.
Experior hinc illud Redemptoris; "odio
"Habebimini ab omnibus, & adducemini
"Ad præfides." Sed & hoc (tibi, Domine, gratia!)
"Dabo quid loquamini." Dedit certe Deus,
Opusque promovit reformandi pius.

Subinde

VITA GUIL. CHAPPEL

Subinde climactera nova vitæ meæ
 Famosa morte Heroum, ut heroica cluet,
 Incipit, & excutit reliquias dentium
 Ante putrium, monetque mortis fim memor.
 Istius anni sub fine tamen eligor
 Episcopus Corcagii & Ross-cervicæ,
 Et consecror Novembris undecimo die.
 Hoc Cantuariensis, hoc Wentworthius
 Heros voluit; hoc (tunc meus) Radcliffius.
 Utrumque frustra sæpe sæpeque deprecor.
 Hinc utique decollavit omnis spes mea
 Desideratæ solitudinis diu.
 Neque sic tamen abire licuit. Quin Rex jubet
 Collegio ut præsim. Obsequor. Et hic hæreo
 Distractus inter loca remota & litibus
 Referta, quas, corpus ut itinera, odit anima.
 Sollicito Cantuariensem literis,
 Sed frustra, ut his eripiar ex angustiis.
 Quumque mihi jam haud exuere liceat Episcopum,
 Peto Episcopatum tenuiorem in Anglia,
 Chara Anglia, cui sub Deo me debeo.
 Quid referet animi pendeo plenus metu.
 Heroicum transcendendo climactera inops,
 Pusillanimus, heroicum fatum haud timens;
 Corpus licet nôrim esse debilissimum,
 Mirumque quod duraverit ad usque hunc diem.
 Quoties remetior animo hoc septennium,
 Corripior admiratione & cantito:
 "Mirabilia sunt opera Tua, Domine Deus!
 "Panduntur utique in me inferorum januæ,
 "Operta ferver, aperta furit hostilitas.
 "Amicitia vera nequit obtinerier,
 "Aut falsa cum potentibus vitarier."
 Revolve decimum tertium Siracidæ,
 Hinc magna nomina fugio. Verum urgeor,
 Et vincor, hæc dicta *ὅς ἐστι τὸ πλὸν* cogitans
 Tenere, meque repperisse quem eximam.
 Fallor miser, plusque valuit adulatio
 Unius, obsequio meo fidissimo,
 Parique Tutoris merentis optime,
 Habitique pessime. Illud Poëtæ suggerit mens: "Heu
 "Terrasque crudeles, avaraque litora!" [fuge
 At enim lupum auribus teneo. Nisi ad Deum
 Ubique præsentem fuga est frustranea.
 Soli huic itaque committo vitam, rem, decus,
 Hunc iudicem, hunc appello litium arbitrum

Causæque

Causæque vindicem, & innocentiam meam.
Sane utque vadam, vado plane, artem Aulicam
Aliis relinquens, semper exosam mihi.

Præmissa quum puto, quamque nihili siem homulus,
Quantisque pressus mentis, animi, & corporis
Infirmitatibus; Quid est homo? Quis ego
Inter homines? (inquam) ut labores tot adeam,
Tantoque cum successu? Equidem horro est vanitas,
Vanissimaque ego vanitas: Tibi, Domine,
Sit laus, honor, gloria, potestas, dominium,
In secula! Mihi mea remitte debita!

Neque, Laude reverendissime, meritissima &
Laude spoliandus, sub Deo, & propter Deum:
Neque vos mihi fidelissimi & charissimi
Braie & Bakere scipio Senectæ meæ!
A patre misericordiarum in Filio
Per Spiritum vobis rependitor bona
Mensura, Coagitata super, & effluens!

Jamque intro periodum ultimam vitæ meæ,
Compleatur annus; alterum ut sperem haud finit
Corpus. Deus vero tot annos addidit
Præter spem, ut haud liceat penitus esse sine spe.
Utcunque fiet id, quæve me cunque maneat,
Ad huc molestiæ, labores, miseriæ;
Ipse Tibi me, Domine Deus, meaque omnia
Quæ sum, habeo, possum, Tibi dedi, do, dabo. Tua
Sunt, Tua & erunt. Dignare modo disponere
Pro misericordia tua, quæ maxima
Ad gloriam ejusdem, salutemque miseri,
Ut live vivam live moriar sum tuus,
In paceque sineque scandalo claudam ultimum
Diem; sepulturaque honesta haud caream! Amen!

Collegium exuo Julii vigesimo.
Domum peto. Valetudinarius hyemem
Ago. Parlamento fidem facio ad iter
Me esse inhabilem. Primatis in me odium interim &
Midenfis haud languet. (Subige, Deus, animos!)
Collegii male administrati arguor.
(Quod ipsi adegerant miserrimum in statum
Ego reparaveram.) Bicius urget Domum.
Sub Sessionis finem, ad arma serviens
Mittitur, adestque Martii nono die.
In mille libris obligamur ego & meus
Decanus & Præcentor, ad corpus meum
Dedendum ad arma servienti Maii
Sequentis undecimo. Advolo Dublinium;

VITA GUIL. CHAPPEL

Me dedo supplicoque Domui, ut liberer ;
 Obtineo decimo quarto : At ita ut ipse teneat
 Attendere, & parere censuræ Domus,
 Atque oblige ad hæc vices mille in minis,
 Mecumque Trinitatis & Clonfortii
 Decanus : ab illo excipior hospitio, ibique
 Moror. Tribusque septimanis transitis,
 Famosa tandem prodit accusatio
 Quatuordecim articulis referta ; scilicet
 Ut Cantuariensis essem Hibernicus.
 At summa recidit in duos ; perjurium
 Et malitiam in Hibernicos ; Hibernicos !
 Autoritas primatis, errare haud potis,
 Dictavit illum, astutiaque Midenis hunc,
 Ut mihi inimicos redderet Pontificios.
 Legit aggravatque Prolocutor acriter
 Eustatius, adque vota Sacram urget Domum.
 Pauci reclamant. Urget iterum, isti silent.
 Regni gravamen voveor à reliquis. Manu
 Eustatius addit (obloquente nemine,
 Me sic voveri) ut scilicet me prægraver
 Judicibus, antequam habeo cui respondeam.
 Ascendit accusatio Baronum ad Domum,
 Defensionis tempus assignatur, at
 Breve, quod tamen Midenis haud probat quia
 Tempus : fore etenim futile responsum, idque se
 Scire, omniaque vera esse, quæ allegata sunt.
 Responsum adorno, trado Domui, traditur
 Plebi ; legi nolunt ; nimis longum fore.
 Committitur ; Replicam datura est Sessio
 Futura proximo Novembre. Peto Domum
 Sub fine Julii. Repeto Dublinium
 Octobre, mense quo palam fit impia &
 Stupenda Conjuratio. Macguirius
 Prehenditur. Nihilominus Rebellio
 Erumpit, horrendisque grassatur modis.
 Baronum & equitum pauci adesse sustinent,
 Janique mensem Sessioni destinant :
 Reliqui aut agere amant, aut pati indigna metuunt.
 Periculum urbi instat : fuga sibi consulunt
 Plures. Decanus hospes & amicus fugam
 Parat ; Licentiam petimus ; ille obtinet,
 Rejicior ego. Parsonsus alter Judicium
 Generque Darysus, tuti in Arce mavelint
 Perire me, quam consulere vitæ. Attamen
 Petitio mea æquissima fuit, [“ ut quum iter

“Terrestre

"Terrestre latronum oblitum esset millibus,
 "Nec navis ad Momoniam qua reveherer,
 "Liceret appellere aliquem portum Angliæ,
 "Meque inde conferre ad Diœcesin meam,
 "Non defuturum Sessioni proximæ;"]
 Sed rejicior. Hæreo diu in Dublinio.
 Clauduntur ambo, in arce, Justitarii
 Status. [*Sacri scil. Scaccharii, Regniq. Consilarii.*]
 Ad huc morati, jam fugam arripiunt citi.
 Præmiserantque familiam & cistas suas
 Parsonsus & Darylus. Fameque & barbarus
 Hostis propinquat. Tunc ratis domino offero
 Largam pecuniam, ut liceat attingere
 Corcagium aut Kinsaliam. Surdo cano.
 Vigesimo sexto Decembris, tertia
 Post prandium hora, aduncas solvimus anchoras,
 Circaque idem tempus diei proximæ
 Milfordiæ portum ingredimur hilari animo.
 Pericla itineris istius quis exprimat?
 Ter gurgis immanis aperuit os horridum,
 Tantumque non absorbit nos, & ratem.
 Toties Jehova, totius mundi Arbiter,
 Supposuit ingentem manum omnipotentia
 Coruscant, & increpuit frementem gurgitem.
 Sic è tenebris lux mihi oritur, & lupis
 Hibernicis eripior, & fundo maris.
 Tibi sempiternæ gratiæ, ô æterne Rex,
 Paterque misericordiarum, à Spiritu
 Sanctissimo, per unigenitum filium!
 Milfordia Pembrokiæ eo, ibique maneo
 Primo & secundo Januarii die.
 Deinde peto Tenbiam oppidorum pessimum.
 Detineor inclementia æris hic diu,
 Tandem à malevola detegor Stonesia;
 Accerfor à Majore, trador carceri
 Vigesimo quinto die sub vespere,
 Quoniam Roberti me vocari voluerim,
 (Quod nomen exstitit patris charissimi)
 Hibernicaque licentia destituerer.
 Post septimanas septem adfit à Comitibus
 Burgesius Pembrokiæ dominus Hugo
 Owens Baronettus; jubet is ut liberer.
 In mille libris obligor nihil mali
 Hinc exstiturum Tenbiæ Majorculo;
 Decimoque sexto Martii liberor. Iter
 Maturo mane proximo Bristolliam

Versus. Relictus interim Corcagii
 Frithus ratem paraverat, seque meaque
 Omnia mari credit, etiam lectissimos
 Libros, Minheddæ ah! portu aqua falsa obrutos,
 Neque redimendos falsiore lacryma.
 Quod potuit egit, mihique metuens Tenebiam
 Petit, abeunti haud obvius, reditu occupat.
 Bristollia jam proximis fama advolat,
 Me ad Comitia accersendum. Utut mendax erat,
 Haud censui spernendam. Iter convertimus,
 Natale qua recta patet ad solum via.
 Vires & annos addidit Deus optimus,
 Fortique deduxit manu quo volumus.
 Tibi Gratia, O Deus pater amantissimus!
 Tu redde centuplum Baronetto inclyto
 Et Archidiacono Roberto Ruddio.
 Quin & relicta Cestriae cistellula
 Charis referta pignoribus, inciderat heu!
 Monachi rapacis in manus, tamen integram hanc
 Idem Deus mihi restituit, usus opera
 Frithi & Mainwaringi amici secula.

FINIS.

LUDOVICI SAVOTI,
GALLIARUM

REGIS MEDICI,

De raris & communibus Imperato-
rum Romanorum nummis judicium,

Interprete & Abbreviatore

PATRICIO JUNIO.

E Collectaneis SMITHIANIS

Penes Editorem.

Accedunt ex iisdem Collectaneis Epistolæ ali-
quot doctissimi LANGBAINII, una cum Ex-
cerptis pauculis è Cod. antiquo Bodleiano.

E. Collectaneis MSS. quæ mihi moriens legavit
Vir eruditissimus THOMAS SMITHUS, S.T.P.
Amicus integerrimus. Vol. IX. p. 43.

Dr. Langbaine to Mr. Selden.

SIR,

I Give yow many thanks for imparting so much (as I earnestly desired to know) of that Scotch Copy of Chaucer, and am glad to hear, that Georgius Syncellus is at last arriv'd. The reason, why I insert in my last that passage concerning the judgement of Cambridge in the case of Fryer Russel, was not any concurrence or approbation of my own, as to the *jus divinum*: but in regard yow had in yowr History of tythes printed the like letters of this Univerfity, I conceiv'd, yow might not be unwilling to know, (as matter of fact) what Cambridge had done at the same time, and upon the same occasion. I might add upon the same account, what I have mett with in our old Registers, that when that controverfie was so carried, the Univerfity requir'd by a special statute of Proceeders here an abjuration of the opinion of Russel; which statute and oath was afterwards in Edw. 6th's time exprefsly abrogated.

I am very sorry to hear of the death of Mr. Patrick Young, in whom I have not onely lost a friend, whom I highly valued, but the publick more. It is not unknown to yowrself, that he had for many years been a gatherer (especially out of Greek MSS.) and had transcrib'd many things not fitt to be lost. He had almost promised me to settle himself here at Oxford, and to set about the printing of the rest, after he had finish'd his LXX. and it grieves me to thinke,

— *tot congestos noctesque diesque labores*
Hauferit una dies.

He has told me some times, that his Various Lectiōs and Notes upon the LXX. would rise to as great a bulk, as the Text it self. I beseech yow, Sir, by the love of Learning to be a means, that they may not all dye with him.

I send now the product of two weeks, the sheets K and L of Euty chius, with my service.

Yowr most humble servant
Ger. Langbaine.

Queen's Coll. Oxon.
11. Oct. 1653.

LUDOVICI SAVOTI

De raris & communibus Impp. Romanorum
Nummis judicium.

JULII CÆSARIS. Nummi aurei sunt rari, & ærei minores: mediocres, qui ab averſa caput habent Augusti, grandioribus sunt rariores.

AUGUSTI. Grandiores ærei sunt rari; mediocres communes; minores autem, exceptis iis, qui ab averſa parte templum habent cum inscrip. ROMA ET AVGVSTO, vel aquilam, sunt rari. Nummi etiam Triumvirorum Monetariorum quorundam ærei sunt rari, scil.

Julius

Augustus

- † P. QVINCTILI. SEX. F. VARVS.
- † C. SENTIVS C. F. SATVRNINVS.
- † M. FVRIVS P. F. CAMILLVS.
- T. STATILIVS T. F. TAVRVS.
- † C. CALVISIVS C. F. SABINVS.
- L. DOMITIVS AHENOBARBVS.
- † P. CORNELIVS P. F. SCIPIO.
- † P. LENTVLVS CN. F. SCIPIO.
- † M. SANQVINIVS Q. F.
- † M. LICINIVS CRASSVS.
- † C. CANINIVS REBILVS.
- † SEX. ÆLIVS CATVS.
- † P. CORNELIVS DOLABELLA.
- † C. SILIVS P. F.
- † M. SANGVINIVS Q. F.
- † P. VINICIVS M. F.
- L. MVNATIVS L. F. PLANCVS.
- † M. SERVILIVS GEMINVS.
- T. STATILIVS TAVRVS.
- * S. APPVLEIVS S. F.
- * VOLVSVS VALER. MESSALA.
- L. CORNELIVS SVLLA.

Ex his, qui stella notantur, sunt omnium rarissimi, & quæ cruce, reliquis sunt rariores.

LIVIE,

Livia

LIVIA, SEU JULIAE, CONJUGIS AUGUSTI. Nummi ex quavis materia sunt rari; argenteus autem, qui ab una parte inscrip. habet, LIVIA AVGVSTA, & ab altera, DIANA LVCIFERA, rarissimus est.

Tiberius

TIBERII. Grandiores, qui caput Tiberii insculptum habent, sunt admodum rari.

Drusus fil.

DRUSI CAESARIS, TIBERII EX AGRIPPINA F. Grandiores aerei communes sunt, mediocres non reperiuntur, argentei aureis sunt rariores.

Drusus, Pater.

DRUSI GERMANICI, FRATRIS TIBERII IMP. Nummi aurei & argentei, praecipue aurei, sunt rari; aerei mediocres communes sunt; grandiores non reperiuntur, contra quam in superiore Druso.

Antonia

ANTONIAE, DRUSI GERMANICI UXORIS. Aurei & argentei nummi rari sunt, aerei autem communes.

Germanicus

GERMANICI, DRUSI GERMANICI F. Aurei & argentei rari admodum sunt; aerei mediocres communes sunt; grandiores pauci vel nulli reperiuntur.

Agrippina

AGRIPPINAE, CONJUGIS GERMANICI. Aurei & argentei sunt rari, aerei autem mediocres & minores admodum rari sunt.

Caligula

CAII CALIGULAE. Aurei & argentei sunt rari, & minores ex aere. Inter argenteos, qui in corona civica inscriptionem hanc habet, S. P. Q. R. PP. OB. CS. rarus est; qui vero inscribitur, DIVVS AVG. PATER PATRIAE, rarissimus est.

Claudius

TIBERII CLAUDI. Nummi hujus omnes ex quavis materia communes sunt, praeterquam minores aerei.

Agrippina

AGRIPPINAE, CLAUDII CONJUGIS. Nummi hujus Agrippinae aequae rari sunt ac superioris.

Britannicus

BRITANNICI, CLAUDII EX VALERIA MESSALINA, QUAM TERTIO LOCO DUXERAT UXOREM, FILII. Nummi omnes formae & materiae cujuscunque rarissimi sunt.

Nero

NERONIS. Nummi cujuscunque formae & materiae communes sunt; qui autem inscriptionem hanc habet, SACERDOS COOP. IN OMN. CONL. SUPRA NVM. EX SC. ex auro vel argento, rarus admodum est.

Octavia

OCTAVIAE ET POPPAE, UXORUM NERONIS. Nummi utriusque rarissimi sunt; pauci praeter Graecos reperiuntur, & quidem aerei mediocris formae.

Poppaea

CLODII MACRI. Nummi cujuscunque materiae & magnitudinis rarissimi sunt.

*Macer**Galba*

GALBAE. Nummi aurei rari sunt, reliqui communes.

Otho

OTHONIS. Nummi aurei rari, argentei pauci, & aerei omnium aliorum Imperatorum rarissimi sunt.

Vitellius

VITELLII. Nummi argentei sunt rari, aurei rariores, aerei vero rarissimi.

Vespasianus

VESPASIANI. Nummi cujuscunque materiae & formae communes sunt.

sunt. Argenteus cum inscrip. IMP. CÆSAR VESPASIANVS, & ab altera parte, PACIS EVENTVM. & æreus cum inscrip. IMP. CÆS. VESPASIAN. AVG. COS. III. & ab altera parte, TVTELLA AVG. SC. uterque rarus est.

DOMITILLÆ, UXORIS ET FILIÆ VESPASIANI. Nummi cujufvis materiæ sunt rari. Sed argentei reliquis rariores.

TITI. Nummi ex quavis materia communes sunt. Rari tamen sunt, qui has inscriptiones habent: BONVS EVENTVS AVGVSTI.—SECVRITAS PROVINCIIARVM.—SECVRITAS ORBIS TERRARVM.

JULIÆ, FILIÆ TITI. Nummi ex quavis materia sunt rari, argentei vero æreis, & aurei argenteis rariores sunt: ærei autem non nisi mediocres reperiuntur.

DOMITIANI. Nummi ex quavis materia sunt communes, rari tamen sunt cum his inscriptionibus, IOVI DOMITORI ORBIS TERRARVM CENS. PPP. &, IOVI IVVENI TRIVMPHATORI.

DOMITIÆ, UXORIS DOMITIANI. Nummi ex quavis materia rari; ex auro tamen rariores sunt, quam ex argento & ære.

NERVÆ. Nummi cujufvis materiæ sunt communes; rariores tamen sunt aurei, quam reliqui: & qui in corona laurea inscriptiones habent, sunt rari, vel inscriptionem hanc, DIVVS AVGVSTVS PATER.

TRAJANI. Nummi cujufvis materiæ & magnitudinis sunt communes.

PLOTINÆ, UXORIS TRAJANI. Nummi cujufvis materiæ rari sunt; ærei non nisi grandiores reperiuntur.

MARCIANÆ, SORORIS TRAJANI. Nummi cujufvis materiæ & magnitudinis admodum rari sunt.

MATIDIÆ, MARCIANÆ FILIÆ. Nummi omnes eximie raritatis.

HADRIANI. Nummi cujufvis materiæ communes sunt; rari autem sunt cum his inscriptionibus, RELIQUA VETĒRA HS. NOVIES MILL. ABOLITA SC.—MEMORIA AVGVST. PERPETVA.—SAECVLVM AVREVM. &, ANNO & cet. NATALI VRBIS CIRCVM CONDIDIT.

SABINÆ, UXORIS HADRIANI. Nummi cujufvis materiæ communes sunt.

ANTINOI, EXIMIÆ PULCHRITUDINIS PUERI AB HADRIANO IN DELICHS HABITI. Nummi cujufvis materiæ & magnitudinis rari sunt; aurei & argentei rari vel nulli reperiuntur, & Græcas inscriptiones omnes habent.

L. ÆLII. Nummi aurei rari sunt, & ænei majores.

LUCILLÆ, UXORIS L. ÆLII. Nummi nulli reperiuntur.

ANTONINI PII. Nummi cujufvis materiæ communes sunt;

Vol. 5. M m rariores

Titella
Domitilla

Titus

Julia

Domitianus

Domitia

Nerva

Trajanus

Plotina

Marciana

Matidia

Hadrianus

Sabina

Antinous

Ælius

Lucilla

Antoninus Pius

rariores tamen sunt, qui has inscriptiones habent: AMPLIATORI CIVIVM.— GENIO SENATVS SC.—ROMVLO AVGVSTO. &, FORTVNA OBSEQVENS.

Faustina

FAUSTINÆ, UXORIS ANTONINI PII. Nummi cuiusvis materiæ communes sunt; qui tamen capite velato sunt, reliquis rariores sunt.

Antoninus Philo-

sophus

Faustina

ANTONINI PHILOSOPHI. Nummi cuiusvis materiæ communes sunt.

FAUSTINÆ, UXORIS ANTONINI PHILOSOPHI. Nummi cuiusvis materiæ communes sunt; qui tamen inscriptionem hanc habent, MATRI CASTRORVM, rariores sunt.

Cassius

AVIDII CASSII. Nummi cuiusvis materiæ admodum rari sunt.

Veneris

Lucilla

Commodus

L. VERI. Nummi cuiusvis materiæ communes sunt.

LUCILLÆ, UXORIS L. VERI. Nummi communes sunt.

COMMODI. Nummi aurei rari sunt, argentei & ærei communes sunt, præter eos, qui has inscriptiones habent, FOR- TVNÆ MANENTI.— OPTIME MAXIME C. V. PP.— PATER SENATVS.— IOVI EX SVPERIS.— GENIO AVG. FELICI.— IOVI OPTIMO MAXIMO SPONSORI REL. AVG.— IOVI DEFENS. SALVTIS AVG.—HERC. COMMODIANO.—ÆL. AVRE. COMM. AVG. P.FEL. &, I. O. M. SPONSOR. SEC. AVG.

Crispina

CRISPINÆ, UXORIS COMMODI. Nummi argentei & ænei communes sunt; aurei autem rari, præcipue qui hanc inscriptionem habent, DEI GENITALIBVS.

Pertinax

HELVII PERTINACIS. Nummi aurei & argentei rari sunt; ærei autem cuiusvis magnitudinis rarissimi, præcipue cum hac inscriptione, DIS. CVSTODIB.

Julianus

DIDII JULIANI. Nummi aurei, argentei, & ærei mediocres & minores rari admodum sunt.

Scantilla

MANLIÆ SCANTILLÆ, UXORIS DIDII. Nummi cuiusvis materiæ admodum rari sunt, præcipue ærei mediocris magnitudinis.

Clara

DIDLE CLARÆ, FILIÆ DIDII. Nummi cuiusvis materiæ, præcipue ærei mediocris magnitudinis, rari sunt admodum.

Niger

PESCENNI NIGRI. Nummi cuiusvis materiæ, si excipias Othonis, omnium Imperatorum sunt rarissimi; ut plurimum ærei, qui reperiuntur, Græcam inscriptionem habent, & argentei Latinam.

Albinus

ALBINI. Nummi aurei admodum rari sunt; argentei vero & ærei non adeo rari; & ærei mediocres grandioribus longe rariores sunt.

Severus

SEPT. SEVERI. Nummi aurei rari sunt; argentei vero & ærei communes, præter eos, qui inscriptiones has habent, I. VICTO. IMP.—DIVI M. PII F.—FIDEI EXERCITVS GALL. LVG.—INDVLGENTIA IN ITALIAM. &, IOVI IMPERATORI.

JULIÆ

JULIÆ DOMNÆ, UXORIS SEPTIMI SEVERI. Nummi cuiusvis materiæ communes sunt, præter eos, qui inscriptiones has habent, MATRI CASTRORVM. — MATER. &, DIVA IVLIA AVGVSTA.

Domna

ANTONINI CARACALLÆ. Nummi cuiusvis materiæ communes sunt; rariores tamen aurei, quam reliqui, & qui inscriptiones has habent, DESTINATO IMPERATORE. &, SÆCVLARIA SACRA.

Caracalla

PLAUTILLÆ, CARACALLÆ UXORIS. Nummi argentei communes sunt, aurei vero & ærei rari, qui non nisi mediocris magnitudinis reperiuntur.

Plautilla

GETÆ. Nummi argentei communes sunt; aurei vero & ærei rariores.

Geta

MACRINI. Nummi argentei communes sunt; aurei vero & ærei rari, & grandiores ærei mediocribus, præcipue ii, qui barbam habent prolixam, rariores sunt.

Maecr

NONIÆ CELSÆ, UXORIS MACRINI. Nummi nulli reperiuntur.

Celsa

DIADUMENIANI. Nummi cuiusvis materiæ sunt rari; aurei tamen argenteis & æreis, & ærei argenteis sunt rariores, & inter æreos grandiores & minores mediocribus rariores sunt.

Diadumenianus

ELAGABALI. Nummi cuiusvis materiæ communes sunt; qui tamen inscriptiones has habent, SACERDOS DEI SOLIS ELAGAB. &, SOLI ELAGAB. rari sunt, & præcipue ærei.

Elagabala

JULIÆ PAULÆ, UXORIS ELAGABALI. Nummi aurei & ærei rari sunt.

Paula

JULIÆ AQUILIÆ SEVERÆ, SECUNDÆ UXORIS ELAGABALI. Nummi cuiusvis materiæ rari sunt; argentei aureis & æreis communiores sunt, aurei vero rarissimi.

Aquilla

ANNIÆ FAUSTINÆ, TERTIÆ UXORIS ELAGABALI. Nummi cuiusvis materiæ & magnitudinis rarissimi sunt.

Faustina

JULIÆ MOESIÆ, SORORIS JULIÆ DOMNÆ, & AVIÆ ELAGABALI. Nummi aurei sunt rari; argentei vero & ærei communes.

Moesia

JULIÆ SOEMIÆ, FILIÆ MOESIÆ MATRISQUE ELAGABALI. Nummi rari sunt, & præcipue aurei.

Soemia

JULIÆ MAMMÆÆ, ITIDEM MOESIÆ FILIÆ, ET MATRIS ALEXANDRI SEVERI. Nummi cuiusvis materiæ communes sunt.

Mammaea

ALEXANDRI SEVERI. Nummi cuiusvis materiæ communes sunt; rari vero sunt, qui inscriptiones has habent, MONETA RESTITVTA. — RESTITVTOR MON. — PERPETVITATI AVGG. — IMP. PATER PERPETVVS. — ÆTERNITATIBVS.

Severus

SULPITIÆ MEMMIÆ, FILIÆ MAMMÆÆ. Nummi nulli reperiuntur.

Memmia

- Maximinus* MAXIMINI. Nummi argentei & ærei communes sunt; aurei vero rariores.
- Paulina* PAULINÆ, UXORIS MAXIMINI. Nummi aurei & argentei rari sunt, prout ærei etiam mediocres & minores.
- Maximus* MAXIMI. Nummi aurei & argentei rari sunt; ærei autem communes.
- Gordianus* GORDIANI AFRICANI PRIMI. Nummi cujusvis materiæ sunt rari; ærei aureis & argenteis sunt rariores, & grandiores tantum reperiuntur.
- GORDIANI AFRICANI SECUNDI. Nummi eadem ratione, qua superioris, rari sunt.
- Balbinus* BALBINI. Nummi aurei argenteis & æreis sunt rariores, & inter æreos mediocres & minores grandioribus sunt rariores.
- Pupienus* CLODII PUPIENI. Nummi pari ratione ac Balbini rari sunt.
- Gordianus* GORDIANI TERTII. Nummi cujusvis materiæ communes sunt.
- Sabina* FURLE SABINÆ TRANQUILLINÆ, TERTIÆ UXORIS GORDIANI. Nummi cujusvis materiæ sunt rari; aurei vero & argentei æreis sunt rariores, neque reperiuntur præter eos, qui inscriptiones Græcas habent.
- Marcius* M. MARCHI. Nummi nulli reperiuntur.
- Hostilianus* SEVERI HOSTILIANI. Nummi nulli reperiuntur.
- Philippus* PHILIPPI PATRIS. Nummi cujusvis materiæ communes sunt.
- Octavia* MARCIÆ OTACILLÆ, UXORIS PHILIPPI PATRIS. Nummi cujusvis materiæ sunt pariter communes.
- Philippus* PHILIPPI FILII. Nummi cujusvis materiæ communes sunt.
- Decius* TRAJANI DECI. Nummi aurei sunt rari; argentei vero & ærei communes.
- Orbiana* BARBIÆ ORBIANÆ, UXORIS DECI. Nummi aurei rarissimi sunt, argentei etiam & ærei rariores.
- Herennius* HERENNII HETRUSCI. Nummi aurei rarissimi sunt; argenteis ærei sunt rariores, & inter æreos, qui mediocres sunt.
- Valens* VALENTIS HOSTILIANI. Nummi cujusvis materiæ sunt rari, præcipue aurei; ærei mediocres grandioribus sunt rariores.
- Licinianus* PERENNÆ LICINIANI. Nummi nulli reperiuntur.
- Gallus* TREBONIANI GALLI. Nummi aurei sunt rari, reliqui communes.
- Severa* HOSTILIÆ SEVERÆ, TREBONIANI GALLI UXORIS. Nummi nulli reperiuntur.
- Volusianus* VOLUSIANI. Nummi aurei sunt rari, reliqui communes.
- Hetruscilla* HERENNIAE HETRUSCILLÆ, TRAJANI DECI * FILIÆ, ET VOLUSIANI UXORIS. Nummi aurei sunt rari, reliqui communes.

* Ita & Occo aliique; sed male, norante Mediobarbo, qui è singulari & elegante Græco regis Galliarum nummo, Trajani Decii uxorem (in locum e-reptæ Barbæ) non filiam fuisse colligit. Inde etiam verisimile putat, ipsius filium, Herennium Hetruscum, nomen fuisse sortitum ab Herennia Hetruscilla. H.

Imp. Romanorum Nummis judicium.

ÆMILIANI. Nummi cujusvis materiæ sunt rari; argentei vero aureis & æreis communiores sunt, & inter æreos mediocres grandioribus præferuntur.

LICINII VALERIANI. Nummi aurei sunt rari, & qui inscriptionem hanc habent, **RESTITVT. GEN. HVMANI.**

MARINIANÆ, UXORIS LICINII VALERIANI. Nummi aurei & ærei grandiores rari sunt; argentei vero communes.

GALLIENI. Nummi cujusvis materiæ communes sunt.

SALONINÆ, UXORIS GALLIENI. Nummi aurei sunt rari; reliqui vero communes.

SALONINI VALERIANI. Nummi cujusvis materiæ rari sunt; aurei vero præcipue & ærei grandiores.

SALONINI GALLIENI. Nummi cujusvis materiæ rari admodum sunt.

LICINII VALERIANI, FILII SALONINI VALERIANI. Nummi cujusvis materiæ sunt rari; aurei vero præcipue & ærei grandiores.

Triginta Tyrannorum cujusvis materiæ nummi sunt rari, si excipias nummos Postumi Patris, & utriusque Victorini ac Tetrici, qui communes sunt.

Cyriades.

D. Lælius Ingenuus.

Odenatus.

Herodes.

M. Acilius Aureolus.

M. Fulvius Macrianus.

Q. Fulvius Macrianus.

Cn. Fulvius Quietus.

Ser. Anicius Balista.

P. Valerius Valens.

L. Calpurnius Piso.

T. Cestius Alexius Æmilianus.

M. Cassius Latienus Postumus.

C. Junius Cassius Postumus.

Q. Nonius Regilianus.

Sex. Julius Saturninus.

C. Annius Trebellianus.

T. Cornelius Celsus.

Ap. Claudius Censorinus.

Herennius.

Timolaus.

Vaballathus.

Mæonius.

A. Pomponius Ælianus.

M. Aureolus Victorinus.

L. Aureolus Victorinus.

P. Pivesus Tetricus.

C. Pivesus Tetricus.

Zenobia.

Victorina, seu Victoria.

Nummi utriusque Postumi rari sunt, qui has inscriptiones habent, **MINERV. FAVTR. — HERCVLI ARGIVO. — CASTOR. — DIVO POSTVMO. — &, POSTVMVS DIVVS PATER.**

CLAUDII GOTHICI. Nummi aurei & ærei grandiores & mediocres, præcipue vero grandiores, rari sunt, & qui inscriptiones has habent, **VICTORIA GOTHICA, & DIVO CLAVDIO GOTH.**

QUINTILLI. Nummi aurei, argentei, & ærei sunt admodum rari.

277

Emilianus

Valerianus

mariniana

Gallienus

Salonina

Saloninus Valerianus

Gallienus

Licinius

30 Tyranni

Postumus

Claudius Gothicus

Quintillus

AURE-

- Aurelianus* AURELIANI. Nummi aurei sunt rari; argentei vero & ærei grandiores aureis sunt rariores.
- Severina* SEVERINÆ, UXORIS AURELIANI. Nummi aurei sunt rari, & argentei aureis rariores.
- Firmus* FIRMUS. Nummi cujusvis materiæ sunt rari.
- Saturninus* SATURNINI. Nummi similiter cujusvis materiæ sunt rari.
- Tacitus* TACITI. Nummi aurei sunt rari, & argentei aureis rariores.
- Florianus* FLORIANI. Nummi cujusvis materiæ, si excipias minores æreos, rari sunt.
- Probus* PROBI. Nummi cujusvis materiæ sunt rari, si excipias minores æreos, argentei aureis sunt rariores.
- Carus* CARI. Nummi pariter rari sunt, ac Probi, nisi quod minores ærei non sint adeo communes, prout ejus sunt: rari sunt, qui has inscriptiones habent, DEO ET DOMINO NOSTRO CARO. — DIVO CARO PERSICO. — & DIVO CARO PARTHICO.
- Carinus* CARINI. Nummi non minus rari sunt, quam Cari.
- Numerianus* NUMERIANI. Nummi æque rari sunt, ac Cari & Carini: qui inscriptionem hanc habent, rari sunt, UNDIQUE VICTORES.
- Diocletianus* DIOCLETIANI. Nummi aurei & argentei sunt rari; aurei vero argenteis rariores; ærei præter grandiores communes sunt.
- 6 Tyranni* Sex Tyrannorum sub Diocletiano, Æliani, Amandi, Carausii, Alekti, M. Aurelii Juliani, & Achillei nummi cujusvis materiæ sunt rari.
- Maximinus* M. AUREL. VALER. MAXIMIANI, HERCULEI DICTI. Nummi aurei & argentei sunt rari, ærei grandiores sunt rarissimi; mediocres vero & minores communes. Qui inscriptiones sequentes habent, sunt rari, HERCVLI DEBELLATORI. — GAUDETE ROMANI. & ÆTERNA MEMORIA, cum templo, in cujus apice est aquila.
- Eutropia* EUTROPIÆ, MAXIMIANI HERCULEI UXORIS. Nummi cujusvis materiæ rarissimi sunt.
- Chlorus* CONSTANTII CHLORI. Nummi aurei & ærei, si excipias grandiores, communes sunt; qui inscriptiones has habent, rari sunt, IMP. MAXENTIVS DIVO CONSTANTIO COGNAT. & DIVO CONSTANTIO PIO PRINC.
- Helena* HELENÆ, UXORIS PRIMÆ CONSTANTII. Nummi aurei, argentei, & ærei minores rari sunt.
- Theodora* THEODORÆ, UXORIS SECUNDÆ CONSTANTII. Nummi aurei, argentei, & ærei minores similiter rari sunt.
- Maximianus* C. GAL. VALER. MAXIMIANI. Nummi aurei & ærei præter grandiores communes sunt; qui inscriptionem hanc habent, rari sunt, FORTI FORTVNÆ.

GALERIÆ VALERIÆ, UXORIS MAXIMIANI. Nummi aurei, argentei, & ærei grandiores rari sunt.

ALEXANDRI. Nummi cujusvis materiæ & magnitudinis rari sunt.

MAXIMINI. Nummi aurei, argentei, & ærei grandiores rari sunt, & qui inscriptiones has habent, BEL. PART. & BONO GENIO PII IMPERATORIS.

VALERII SEVERI. Nummi cujusvis materiæ rari sunt, & ærei grandiores mediocribus longe rariores.

CONSTANTINI MAGNI. Nummi cujusvis materiæ communes sunt; ærei vero grandiores, & qui sequentes inscriptiones habent, rari sunt: PERPETVA VIRTVS. — SAPIENTIA PRINCIPIS PROVIDENTISSIMI. — BONO GENIO PII IMPERATORIS. — GAUDIVM ROMANORVM. — VICTORIA GOTHICA. — FELICITAS PERPETVA AVGEAT REM DOMINORVM NOSTRORVM. — CONSTANTINIANA DAFNE. &, LIBERATORI VRBIS. — FVNDATORI QVIETIS. æreus etiam nummus minor, qui ab averſa parte labarum habet, rarus est.

FAUSTÆ, SECUNDÆ UXORIS CONSTANTINI. Nummi aurei, argentei, & minores ærei rari sunt.

MARTINIANI. Nummi cujusvis materiæ & magnitudinis rari sunt.

CRISPI, CONSTANTINI M. EX MINERVINA F. Nummi argentei aureis sunt rariores, grandiores ærei rari admodum sunt; qui inscriptionem hanc habent, rari sunt, VBIQVE VICTORES.

MAXENTII. Nummi aurei, argentei, & ærei grandiores rari sunt.

MAGNÆ URBICÆ, MAXENTII UXORIS. Nummi aurei, argentei, & ærei grandiores rari sunt.

ROMULI. Nummi aurei & argentei admodum rari sunt; ærei grandiores & mediocres reperiuntur, sed non adeo communiter, ac superiorum Imperatorum.

LICINIANI LICINII, SENIORIS. Nummi aurei, argentei, & ærei grandiores rari sunt.

CONSTANTIÆ, UXORIS LICINII PATRIS. Nummi cujusvis materiæ & magnitudinis rari admodum sunt.

LICINII JUNIORIS. Nummi aurei, argentei, & ærei grandiores rari sunt.

DELMATHI. Nummi cujusvis materiæ rarissimi sunt.

CONSTANTINI JUNIORIS. Nummi cujusvis materiæ, præter grandiores æreos, communes sunt.

CONSTANTIS. Nummi cujusvis materiæ, præter grandiores æreos, communes sunt: qui inscriptiones has habent, rari sunt: VRBS ROMA BEATA. & OB VICTORIAM TRIVMFALEM.

Valeria

Alexander

Maximinus

Severus

Constantinus

Fausta

Martinianus

Crispus

Maxentius

Magna Urbica

Romulus

Licinius

Constantia

Licinius

Delmatus

Constantinus

Constant

- Nepotianus* NEPOTIANI. Nummi cujusvis materiæ rarissimi sunt.
- Nigrinus* NIGRINIANI. Nummi cujusvis materiæ rarissimi sunt.
- J. Jul. Constantinus* F. JULII CONSTANTII. Nummi cujusvis materiæ, præter grandiores æreos, communes sunt; rari sunt, qui inscriptiones has habent, VICTOR OMNIUM GENTIVM. — HOC SIGNO VICTOR ERIS. &, SAPIENTIÆ NO-
STRI PRINCIPIS.
- Eusebia & Faustina* EUSEBIÆ ET FAUSTINÆ, PRIMÆ ET SECUNDÆ UXORUM F. JULII CONSTANTII. Nummi cujusvis materiæ rarissimi sunt.
- Magnentius* MAGNENTII. Nummi aurei, argentei, & ærei grandiores rari sunt.
- Decentius* DECENTII. Nummi Magnentii nummis sunt rariores.
- Gallus* CONSTANTII GALLI, CONSTANTINÆ, (GALLI UXORIS,) DESIDERII, VETRATIONIS, NEPOTIANI, ET SILVANI. Nummi cujusvis materiæ adeo rari sunt, ut vix quidem reperiantur.
- Julianus* JULIANI. Nummi cujusvis materiæ præter grandiores æreos communes sunt; rari sunt, qui inscriptiones has habent: VOTA PVBLICA. & DEO SERAPI.
- Helena* HELENÆ, FILIÆ CONSTANTINI MAGNI. Nummi cujusvis materiæ rari admodum sunt.
- Jovianus* JOVIANI. Nummi aurei, argentei, & ærei grandiores rari sunt.
- Valentinianus* VALENTINIANI PRIMI. Nummi cujusvis materiæ, præter æreos grandiores, communes sunt.
- Severa & Justina* SEVERÆ ET JUSTINÆ, PRIMÆ ET SECUNDÆ UXORUM VALENTINIANI. Nummi cujusvis materiæ rarissimi sunt.
- Procopius* PROCOPII. Nummi cujusvis materiæ rarissimi sunt.
- Valens* VALENTIS. Nummi, præter æreos grandiores, communes sunt.
- Dominica* DOMINICÆ, VALENTIS UXORIS. Nummi cujusvis materiæ & magnitudinis rarissimi sunt.
- Andragathus* ANDRAGATHI. Nummi cujusvis materiæ & magnitudinis rarissimi sunt.
- Gratianus* GRATIANI. Nummi cujusvis materiæ, præter æreos grandiores, communes sunt, rari vero, qui inscriptionem hanc habent, GLORIA NOVI SECVLI.
- Constantia* CONSTANTIÆ, GRATIANI UXORIS. Nummi cujusvis materiæ rarissimi sunt.
- Valentinianus* VALENTINIANI SECUNDI, SIVE JUNIORIS. Nummi cujusvis materiæ, præter æreos grandiores, communes sunt.
- Maximus* MAGNI MAXIMI. Nummi cujusvis materiæ rariores, & præcipue ærei grandiores.
- Victor* VICTORIS. Nummi pariter, ac Maximi, rari sunt; rarissimi vero, qui hanc inscriptionem habent, BONO REIP. NATI.

THEODOSII MAGNI. Nummi cujusvis materiæ, præter æreos grandiores, communes sunt; rari autem sunt, qui hanc inscriptionem habent, GLORIA ORBIS TERRARVM.

FLACCILLÆ ET GALLÆ, UXORUM THEODOSII M. Nummi cujusvis materiæ rari sunt.

EUGENII. Nummi cujusvis materiæ rari sunt.

ARCADII. Nummi, præter æreos grandiores, communes sunt.

HONORII. Nummi, præter æreos grandiores, pariter communes sunt.

ÆLIÆ EUDOXIÆ, UXORIS ARCADII. Nummi cujusvis materiæ rarissimi sunt.

THEODOSII JUNIORIS. Nummi cujusvis materiæ, præter æreos grandiores, communes sunt.

ÆLIÆ EUDOXIÆ, (UXORIS THEODOSII JUNIORIS,) PRISCI ATTALI, JOVINI, JOVINIANI, ET JOHANNIS. Nummi cujusvis materiæ rarissimi sunt, neque facile reperiuntur, præter aureos.

VALENTINIANI TERTII. Nummi cujusvis materiæ, præter æreos grandiores, communes sunt.

MARTIANI, PETRONII MAXIMI, ET MÆCILII AVITI. Nummi cujusvis materiæ rarissimi sunt.

LEONIS PRIMI. Nummi cujusvis materiæ rari sunt; ærei vero aureis & argenteis sunt communiore.

MAJORIANI, LIBII SEVERI, ET ANTHEMII. Nummi cujusvis materiæ rarissimi sunt, ærei aureis & argenteis, & argentei aureis sunt rariores.

LEONIS SECUNDI. Nummi cujusvis materiæ rari sunt; ærei vero aureis & argenteis sunt communiore.

GLYCERII, JULII NEPOTIS, BASILISCI, ET ANGUSTULI. Nummi cujusvis materiæ rarissimi sunt.

ZENONIS. Nummi ærei sunt rarissimi, argentei aureis sunt rariores.

ANASTASII DICORI. Nummi argentei aureis & æreis sunt rariores.

ARIADNES ET LUPICIÆ, ANASTASII DICORI UXORUM. Nummi cujusvis materiæ rarissimi sunt.

ANICII JUSTINI. Nummi argentei aureis, & aurei æreis sunt rariores.

JUSTINIANI. Nummi cujusvis materiæ sunt communes.

THEODORÆ (JUSTINIANI UXORIS) ET THEODOHATI. Nummi cujusvis materiæ sunt rarissimi.

JUSTINI SECUNDI. Nummi cujusvis materiæ sunt communes.

TIBERII CONSTANTINI, ET TIBERII MAURITII. Nummi argentei aureis, & aurei æreis, si excipias grandiores, rariores sunt.

Theodosius

Flaccilla &

Galla

Eugenius

Arcadius

Honorius

Eudoxia

Theodosius

Eudoxia

Valentinianus

Martianus

Leo

Majorianus

Leo

Glycerius

Leo

Anastasia &

Lupicia

Anastasia

Justinus

Justinianus

Theodora

Justinus

Constantinus

Foca
Leontia

FOCÆ. Nummi argentei & ærei, qui caput Focæ habent, rarissimi sunt; aurei argenteis sunt communiores.

LEONTIÆ, FOCÆ UXORIS. Nummi cujusvis materiæ rarissimi sunt.

Heraclius

HERACLIJ. Nummi cujusvis materiæ rari sunt; argentei vero aureis & æreis, si excipias grandiores, rariores sunt.

Hucusque Savoti de Imperatorum nummis judicium.

Præter Epistolam, quam exhibui, superiorem, exstant in eodem volumine Smithiano aliæ Epistolæ cl. Langbainii, quæ quum sint eruditæ, & auctoris nomine dignæ, multaque contineant à re antiquaria & historica non aliena, & has etiam statui mihi esse describendas jurisque publici faciendas. Itaque his de causis subnexui. Neque dubito quin tu, lector benevole, æquè bonique sis consulturus. Cunctæ vero (decem scilicet numero) ad cl. Seldenum itidem erant scriptæ.

I.

Dr. Langbaine to Mr. Selden. p. 17.

Most Hon^d. Sir,

NOtwithstanding those common endearments, by which yow have purchased so great an interest in this disconsolate Univerfity, and those multiplied favours, which yow have been pleased to heap upon myself, the meanest of yowr servants, I could have been content to hugg myself in the tacit recordation of both, had not that kind remembrance, which I received from yow by Mr. Palmer, some few minutes since, seconded by the present opportunity of safe conveyance by Mr. Patr. Young, invited, or indeed extorted from me this acknowledgement, which is no more mine, than the voyce of the publick, so far as discretion will permit us to make it publick: that however the condition of this place be now so desperate, that *salus ipsa servare non potest*, yet are we all abundantly fatished in yowr unwearied care and passionate endeavours for our preservation. We know and confesse,

— si Pergama dextra

Defendi poterant, etiam hac defensa fuissent.

Whether it be our unworthiness, as it is our unhappyness, to fall at last, others may better judge: but of this we are confident, that (next under God's) it must be imputed to yowr
extraor-

extraordinary providence, that we have stood thus long: yow have been the only *belli mora*, and

Quicquid apud nostræ cessatum est mœnia Trojæ,

Hectoris (I cannot add, *Æneæque*, for yow had no second) *manu victoria Graiùm*

Hæsit. -----

By yowr good acts and prudent manage, our six months have been spun into two years, and it has been thus far verified upon us by yowr means, *nec copti potuere capi*. But now the decretory day is come, *Fuimus*. That tempest, which so long hover'd, has now fallen so heavy upon our heads, that all our pilots have forsaken the helm, and let the ship drive. The Pro-Vice-Chancellors, Proctors, and other Officers and Ministers of the Univerſity have withdrawn themselves. I might add much (but I fear this may be too much) of this kind, as the sense of the most and best in this place, who fly so high upon the point of loyalty and privilege, as if they were ambitious of suffering. For my selfe, (and tho' I have little correspondence with particulars, I believe I am not singular) I could be well enough contented to sit down with a Confessour's place, and not envy my betters the glory of this martyrdom. I cannot think, that we are bound by any obligation of law or conscience from acknowledging my Lord of Pembroke for our Chancellour. But for the new design'd Proctors and Heads of Houses (Christ-Church excepted) we do not see, (with submission be it spoken) why those Colleges, to whom the right of election regularly belongs, may not challenge it by vertue of the articles, by which the rights of all and every of them is promised to be saved. And tho' we know the practise of former times is no rule for the present, nor the actions of Kings any laws of Parliaments; yet we cannot choose but observe the difference. Heretofore, when upon occasion Princes have sometimes depos'd the Proctors, sometimes prefer'd Heads of Houses to Bishopricks; yet they alwaies left the election of their Successors free, according to the respective Statutes of the Univerſity and Colleges, and did not otherwise interpose, (tho' it was thought a point of their prerogative) than at most by letters of recommendation, which were many times not obey'd, and that with impunity. But whatsoever yow please to command, we must now obey; and it will perhaps not at all offend our most eager Adversaries, if we choose to do it, rather by sufferance than compliance, which is already the resolution of a good many; and perhaps his Turn is not farr of, who, tho' he would not be overhasty to offer the Sacrifice of fools by a peremptory opposition to an extraordinary and irresistible

power, so long as nothing is commanded, which he conceives in it's own nature simply unlawfull; yet he hopes he shall never prostitute his innocency to purchase the short enjoyment of a slight preferment, which he values for nothing more, than the opportunity it affords him of freedom in his studies, and thereby (if yow shall at any time do him the honour to command him) of putting himselfe in a capacity to be reputed,

Sir,

Yowr most humble and most bounden servant

Gerard Langbaine.

Queen's-Coll. Oxon.

20. March 1647.

II.

To the same. p. 19.

SIR,

I Am desired by the Delegacy of this place to give you notice, that as soon as a Convocation can be call'd (perhaps to morrow) it is intended to send letters from the Univerfity either to both Houses, or to the Speakers, with others to the Oxford Committee, and particularly to your self, to intreat that some provision may be inserted in the Ordinance now passing concerning Deans and Chapters, whereby the Right of the Univerfity to fuch Prebends as have been annexed by ancient grants to the Professours and places may be conserv'd.

Of this kind are,

1. A Prebend in Christ-Ch. Oxon. annexed to the Regius Professour in Divinity by K. James 26to. Aug. anno regni 3to.
2. A lay Prebend at Shipton belonging to the Ch. of Sarum, annexed to the Professour of Civil Law by K. James 20mo. Martii 15to. Jacobi.
3. A Prebend in the Ch. of Worcester, annex'd to the L. Margaret's Lecture by K. Charles 5to. Julii anno regni 3to.
4. A Prebend in Christ-Ch. Oxon. annex'd to the Hebrew Reader by K. Charles 19°. Junii anno regni 6to.
5. A Prebend in Christ-Ch. annex'd to the Univerfity O-rator's place by King Charles 21°. Decembris 11mo. Caroli.

The Originals of these grants, under the broad Seals of K. James and K. Charles, are by this Bearer Mr. Blagrove to be brought to you, which it was thought fit to dispatch before hand, not knowing how soon there may be use of them.

Besides these latter Augmentations made to the Professours, their ancient Salary of 40*l.* per annum was at first charg'd upon the Dean and Chap. of Westminster; but afterwards

wards W. Benson Dean, and the Chap. of Westminster by their deed dat. 24to. Julii anno Regni Hen. 8^{vi}. 38°. made over to the King Lands of the said Church to the yearly value of 400*l*. on condition the K. shou'd free them, the D. and Chapt. from the perpetuall maintenance of ten Lecturers (viz. five in Oxon. and five in Cambridge) one of Divinity, Civil Law, Physick, Hebrew and Greek, in each Univerfity. This the King did in this Univerfity by charging the D. and Chapt. of Christ-Ch. in Oxford of his last foundation with the payment of those yearly Salaries to the Professours.

This Univerfity have right to present to a Chantry in the free Chappel at Windfore. Mr. Twine (in Apolog. Antiqu. Oxon. l. 3. p. 320.) relates, that when the D. and Chapt. of Windfore refus'd to admit the Univerfities Clerk Christ. Yonge, upon a tryal thereupon had 1568. (which must be about 10mo. Elizabethæ) judgment was given for the Univerfity.

I have not yet seen any Records of that Judgment; but if it be thought fit not to continue that title to the Univerfity, yet some allowance may be made for it by Commutation to the maintenance of any Actuary to be perpetually employed to transcribe such rarities for the use of the Library, whereof we cannot obtain the Originals. But this is only my private fancy and stole upon me unawares.

I neither dare nor need to advise any thing about the manner of passing the Salvo in the Ordinance, whether with speciall mention of all the particulars &c. then I fear whether somewhat may not be omitted that may concern either the Univerfity or particular Colleges, tho' at present I remember no more.

While I am writing I receiv'd a note from some of the new Prebends of Christ-Ch. desiring that you wou'd please to procure that there may be a speciall reservation for the Lands &c. of that Ch. in the Ordinance. They intend to make a particular application to you for that House, but by reason of their Dean's absence (whom they expect this night) they cannot yet conveniently do it.

I did observe upon the perusall of our ordinary Gazettes about a fortnight since, that there was some controversie berwixt my Ld. of Cherbury's yonger Son and Mr. Whitaker the Stationer, about the right of imprinting my Lord's Hist. of Hen. 8. and that it was referred by the Lords to the Lord North to determine. Truly, Sr, I see not but that the Univerfity may put in a claim, and perhaps the best, my Ld. Cherbury in his life time having left the most corrected Copy to the Univerfity Library, where it yet remains.

When

*L. Herberts History
of Hen. 8. —*

When I say most corrected, I have this Inducement to persuade me. He left it to be kept under lock and key, and Mr. Whitaker has since employed his Son in Law Mr. Bowman a Stationer of this Towne, to procure some collation or transcript to be made out of our Copy, I mean some part of it.

I am not to mingle my private Relations with the business of the publick, otherwise (if the time would permit) I shou'd presume to say somewhat more than barely to thank you for your many kind remembrances, and desire to continue in your good Graces, and beg that honour from you that you would employ in any services

Your most addicted

Qu. Coll. Octobr.

Ger. Langbaine.

30th. 1648.

III.

To the same. p. 23.

Most honoured Sr.

IN pursuance of those Injunctions (for such to me are all which you call requests) which your last of the sixth instant layd upon me, I have made Search into such Greek Manuscripts as our publick Library affords of the 1. Epistle of John, which are not many. We are better stored with Gospels than Epistles. Of these latter we have onely three Copies, and one of them defective at the end, and so wanting some of those Canonically Epistles. The other two read that place chap. 5. thus: *Ὁν θεὸς εἶπεν εἰ μὴ περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ, τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα, καὶ ἔτι οἱ θεοὶ εἰσι* without any vestigium of that, which usually passeth for the 7th. verse. You know what Beza has noted upon the place; to which I may add, that in the interlineary of Raphelengius in 8°. 1612. those words, *εἰς τὸ ἵν' εἰσι*, make the close as of the 7th. verse, and are totally wanting as in the 8th. with which agrees the Geneva Edition in 4to. 1620. But I suppose it was not your purpose to enquire after the varieties of Editions, but MSS. and whether you meant only Greek, or Latin too, I cannot tell, and therefore doe yet forbear to trouble you with the severall lections in our Latin Copies; some having nothing of the 7th. verse, some putting it in the margin, some placing it after what we ordinarily account for the eighth, and those that have both varying diversly: which if it may be usefull to you any way, I shall, upon the first notice, more methodically digest and more particularly certifye.

I have herewith sent you so many of those Authors lives you writ for as are to be found in Leland, which was given

to

1. Epist. Johan. v. 7.

to our Library not by Mr. Allen, but by Mr. William Burton of Leiceſterſhire: he that is the Author of the Deſcription of that County. The book was the Author's Originall, and this tranſcript is by John Hall, which I have this morning collated.

I conceive you deſired theſe in order to the Edition of thoſe Hiſtorians by Mr. Bee; and am ſorry you have altered your reſolution of adding Wick of Olney and Roſſe of Warwick: nor do I meet with Turgot of Durham in your Catalogue: all which I ſhould be glad to ſee publiſhed, becauſe each of them has ſomewhat ſingular concerning this Univerſity.

I remember you once were minded too of adding the Proviſiones Oxon. (wanting in the Additamenta of Matthew Paris) which I could ſupply from hence out of ſome excerpts wee have of the Chronicle of Hide, and Favent's Roll of the Parliament 11°. Ric. 2^{di}. and if you think fitt, an extract might be taken of all the Hiſtoricall paſſages in Dr. Gaſcoigne's Diſtionarium Theologicum, which do (in my opinion) as well deſerve to be publiſhed as the reſt of that great work does ſcarce (but for them) deſerve the reading, being otherwiſe but as a Common place book out of the Fathers and other ordinary Eccleſiaſticall Authors.

Touching Ailredus Rievalleniſis wee have ſeverall pieces of him, and ſome hiſtoricall, as beſides that de Regibus Anglo-
rum (which I ſuppoſe is the piece you onely now ſet forth: for the life of Edward the Confeſſor is extant already) that de miraculis Haguſtaldeniſis Eccleſiæ of no great value, and that de bello Standardi, or the life of Walter Eſpee is in Bennet Colledge Cambridge. Wee have likewiſe of the ſame Author one piece not mentioned in the Catalogue of his works either by Bale, or Leland, or Pits, or any other that I remember, titled De vinculo Perfectionis. When Jacob Merlo Horſtius was to ſett out Bernard's works at Colon, about ten years ſince there paſſed ſeverall Letters betwixt him and me upon that occaſion: and I furniſhed him with ſome Supplements to Bernard, and the tranſcript of the Epiſtles of Gilbertus de Hoylandia, and gave him notice (for he certified me his purpoſe was to publiſh what he could meet with of Guericus Gillebertus and Ailredus Rievalleniſis, as being Bernard's Schollers) that beſides what our Countreyman Gibbons had already ſet forth of this laſt, wee had two pieces not yet extant, that De institutione Inclufarum, and De vinculo Perfectionis; which (as he directed) I ſent to Bleaw at Amſterdam (by James Lydius the Miniſter of Dort, and Chapleine to the Dutch Ambaſſadours then here) in the beginning

Ailredus Rievalleniſis

ginning of 45. to be by him transmitted to Kinkius the printer at Colon: but could never yet learne what became of them. But all this is nothing to your purpose. I pray you to pardon the impertinency of

Your most affectionate friend and servant

Queen's-Coll:
November 17th. 1651.

Gerard Langbaine.

I received two dayes since a Letter from Mr. Byshe about Johannes Antiochenus, which he tells me is now ready for the presse. I shall this day in part, and perhaps more fully hereafter, give him my sense, but submit it to your Judgement: and to that purpose I presume to direct him to you.

To his honoured friend John Selden Esquire
at his Lodgings in White Fryers, These.

IV.

To the same. p. 27.

Most Hond. Sir,

HAVING the opportunity of this bearer, Mr. Patrick Young, I presume to trouble yow: (as I have done so often with impunity that I begin to think I may do it lawfully.) Mr. Pocock intends shortly to publish some pieces of Maimonides in Arabick, with his translation. For my self, I have engaged a matter of a score of our ablest men in that kind, to undertake a thorough Survey of our Publick Library, intending to make a perfect Catalogue of all the books according to their severall Subjects in severall kinds; and when that's done to incorporate in it all the Authors in any of our private College Libraries, which are wanting in the Publick, so as he that desires to know, may see at one view, what we have upon any subject. Dr. James made some beginning in this kind; but none yet has ventur'd either to perfect his or begin anew. His Successor Mr. Rouse, I fear, and so doe his Physicians, will not be long liv'd. Sir Thomas Bodley requires a single man for the place; and my thoughts have run much upon Mr. Young. If the election be left to the Univerſity, I presume, he might with ease (if he would be willing to accept of it) obtain the place. But I find him not inclinable. However, Sir, I thought fitt to give yow thus much notice, as of a thing, in which yow are not unconcern'd: (for I cannot think but yow passionately affect the prosperity of all good letters, and the choice of a fitt man for that place will have no small influence that way.) If the Committee do take upon them to dispose of it, I could heartily

heartily wish, Mr. Young might be thought upon, tho' himself will not appear for it. If not he, I know not, but by all I have heard Mr. Bunkley may do as real service in the place, as Mr. Hartlib. And if an English-man be as fitt, what reason there may be to preferre a stranger, I am some what to seek. Sir, I wish yow all health and happinesse. I am

Yowr most humble servant

Queen's-Coll. Oxon.

Ger: Langbaine.

16. March 1651.

V.

To the same. p. 53.

Sir,

Y Our last direction, wherein you instance in the names of Abel and Caine's wives, gives me occasion to impart, what has fallen in my way to observe, tho' it be below you to take notice of it, out of a MS. or two in the Public Library. I met there with a Greeke copy, in which were some historical excerpts *ἐκ τῶν κρονικῶν Γεωργίου*. Thinking, what George this might bee, I presently found, tho' hee had many things common, it was not Cedrenus: and I have not yet seen Syncellus. Then remembring, that I had read in Rader's preface to the Chronic. Alexandrinum, that Georgius Pisidas had wrote a Chronicle ab orbe condito, as that is, and therein had made mention of Adam's two daughters, Azura and Suam, as this did, but with some variations, I enclined to believe, that these excerpts were gathered out of him, 'til I afterwards met with another Chronicle (but imperfect and without any name) with whom I find those excerpts to agree ad verbum: and perceiving the Author in his preface to promise to deduce his Chronicle *ἕως τῆς παλαιότητος Μιχαὴλ ἢ Θεοφίλου*, and concluding that preface thus, *ὡς ἀπὸ τοῦ δι τῶν ἐκπιεζομένων φιλοφύων & φιλολόγων ὑπερδύχιοτά μου Διδ. τὸ κύριον. & ταπεινὸν & ὑπερλίαν ἀμφοτεράων &c.* and considering that Leo Allatius in his *Apes Romanæ de viris illustribus* p. 177. had long since promised the edition of the Chronicle of Georgius abbas Hamartolus from the beginning of the world 'til the end of Michael, the son of Theophilus, I thence presumed to conclude both those excerpts in the one, and the imperfect Chronicle in the other copy, must be of the same Author.

Qu. Coll. June 21. 1652.

VI.

To the same. p. 31.

Most Hon^d. Sir,

I Immediately upon my return hither, upon the 7th. present, I sent up Ovid de vetula, which I presume yow have received

Vol. 5.

O O

ceived

Georgius Pisidas

ceived from Mr. Robinson, together with my letters wherein was an account of that place of Holcot which yow desired. I forgott to mention that the Author by him quoted under the name of Willielmus de Nangis, is by Vossius (as I take it) called Willielmus de Nangiaco. I sent at the same time out of a later MS. copy so much as was in Albumazar in the chapter de virgine. Somewhat to the same purpose as yow were speaking concerning those traditional conceits of the ancients, seems to be this piece, which I have mett with in one of our Greek MSS. The title of the whole is, *Χρησμοὶ καὶ Θεολογία Ἑλλήνων φιλοσόφων* in which are severall short fragments, pretended to be of Hermes, Plato, and several other Greek Philosophers, (all which I account spurious) relating to the birth, incarnation, passion &c. of Christ, and to the doctrine of the Trinity. Among them one with this title, *Ἐρώτησις Ἰάσωνος βασιλέως τῶν Αἰθιοπῶν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Ἀπολλωνίου*.

Προφίτευσεν ἡμῖν, προφίτεται Τίται, φοῖτο Ἀπὸλλων. Τίς ἔστι δέμος ἕτος, ἢ πῶς ἔσται;

Καὶ ἰδὼν χρησμοὺς ἐν τῷ μετρίῳ ἔτους,

* *Εἰ παρ- τρεῖς ἴσα μῦθοι ὑψιμέδοντα θύον· ὃ δὲ λόγος ἀφθίτος· * ἐν ἀδελφῇ ἱγκυμὸς*
θῆναι in ἔσται. ὃς ἄσπιρ τίθει πυρίφορον μῖστον κόσμον· Αἰδραμὼν χρησμοὶ ἀπαύει
marg. ab ξωρησὺς πατρὶ ἀσπασάξει δάρον· αὐτῆς ἔσται δέμος ἕτος. Μαρία δὲ τῶ
ead. manu. ἰσμοὶ αὐτῆς. Pardon me for troubling yow with this fable.
 God almighty blefs yow. I am

Yowr most humble servant

Ger: Langbaine.

Queen's-Coll. Oxon.

21. Feb: 1652.

VII.

To the same. p. 33.

Ever Hon'd. Sir,

Since yow are pleased to admit, I am content to use the liberty now and then to trouble yow with some petty observations, not out of any hopes or ambition to instruct yow in any thing, (as yow are pleas'd to speak;) I am not so much a stranger to yowr vast abilities and my own infirmities: but of a sincere desire to testifie my readinesse to serve yow. I cannot tell, whether it may be any thing to yowr purpose to note, what yowr learned Friend Nic. Fabricius observ'd of Abraxas, which is related by Gassendus in his life. Lib. 1. pag. 35.

To what yow have learn'dly discours'd of *κωμωδία* and *κωμωσά* &c. give me leave to desire yow to take into yowr consideration those words of Aristides the Orator upon Serapis (pag. 98. edit. in 8vo. 1604.) *καὶ καλῶν ὡς αὐτὸν κωμωσά* &c.
 That

That he was a diligent enquirer after Egyptian antiquities, and had severall conferences with the Priests, is cleare by severall passages in his Niliaca (or Egyptiaca,) the conclusion of which (as much besides) does confirm (if there were any need) what yow have sufficiently prov'd from others as good Authors.

With the like boldness, (which I referr to your De Diis Syris pag. 239.) I presume to mind yow of a place in Ammonius's comment on Aristotle *ἀπὸ ἱερογλυφικῶν* (edit. Ven. in 8vo. anno 1545. fol. 30.) where he labours to give a philosophical reason for the diversity of genders in the imposition of names, and why the moon is *ἀρσενόγυνος*.

Pag. 258, if yow please to substitute Westmoreland for Cumbria. Lowther is in that county. Your rare discovery of Succoth Benoth, with the explication of that passage in Jeremy's epistle, did put me in mind of our old English custome of Hocking, and I thought it would not offend yow to look upon what I here send yow transcribed out of a book of John Lawarne, Monke of Worcester, of his own hand. The book contains severall pieces, some Sermons of his, some Lectures, upon the Sentences, upon the Bible, his Exercise at Oxford for his degrees in Divinity where he proceeded Dr. 9. Apr. 1448.

Tho' it needs not, yet yow may please ad pag. 326. to take in the testimony of Porphyry, concerning the placing of their Images in the Heathen temples (and their Shekinah) in his de antro Nympharum in Odyssæa, where (in the first page of the sheete) he makes the question, why the Poët in that place should assigne the north gate to men, and the south to the gods, and did not rather in that case make use of the east and west, *ὡς αὖ οὐδὲν πείσεται* &c. God almighty blefs yow. I am
Your most humble servant

Queen's-Coll. Oxon.

Ger: Langbaine.

2d. May 1653.

VIII.

To the same. p. 35.

Hond. Sir,

UPON occasion of the businesse of Tythes now under consideration, some, whom it more nearly concerns, have been pleased to enquire of me, what might be said, as to the civil right of them, to whom I was not able to give any better direction, than by sending them to your History. Happily it may seem strange to them; yet I am not out of hopes, but that work, (like Pelias hasta) which was lookt upon as a piece, that struck deepest against the divine, will afford the strongest arguments for the civil right; and if

that be made the issue, I do not despair of the cause. The Vice-Chancellour writes to me to look into a MS. of Mr. Rily's sent to our publick Library by my Lord of Canterbury, being a collection of such records, as concern'd the interests of the Clergy, and to certifie, whether that affords any thing of present use. I am confident he has been misinform'd, and that the book he means was never sent nor intended for this place, but was left by the Archbishop in the Library at Lambeth. When that was design'd and given to Cambridge, I was told, that book was missing; but if it were extant, I do not know what might be expected from it. It is a matter of more difficulty to me to imagine, what argument (as the law now stands) can be brought against the Ministers title and propriety, than for it; but of this we shall hear (I doubt not) soon enough. I am, Sir,

Yowr most humble servant

Queen's-Coll. Oxon.

Ger: Langbaine.

22. Aug. 1653.

IX.

To the same. p. 37.

Ever Hond. Sir,

I Shall only in this performe, (I may not say make good) what I promis'd in my last, say somewhat, tho' little to the purpose, of those things mention'd in yowr's of the 7th, 12th. and (which I receiv'd yesterday) 16th. instant.

Touching the abolition or continuance of the Judiciall law either to the Jews or Christians, I do not remember to have seen any peculiar tract; but concerning the thing it self, if another man had ask'd the question, I should have thought it no hard matter to have return'd somewhat towards his satisfaction, and that out of the common road, by remitting him to what yow have published in that way: to whose incomparable works, I believe, many others, besides my-selfe, are indebted for the most and best part of what they can pretend to of Jewilh Learning. But since it is absurd to return yow nothing more, (better I cannot) then a pig of yowr own sow, I am encourag'd (since yow give me the liberty) to vent my conjectures. With submission to yowr Judgment, I should think these two propositions no paradoxes:

1. That the Judiciall law of Moses, as such, (abstracting from what in it is of the law of nature and nations &c.) was never binding to Christians, as Christians.

2. That to the Jews, as Jews, it never ceas'd to be so, save only by accident, as countermanded by the civil sanctions of those

those Princes and States, in whose dominions their lot of residence has fallen, since their final dispersion: with what variety and temperament, both in the Roman Empire and other nations, no man knows better than yourself.

I find in St. Austin (epistola 49.) out of Porphyry, of their law in general affirm'd: "Prorepsit in fines Italos post Caium Cæsarem, aut certe illo imperante." Those severall laws in both Codes, concerning sometimes the restraint, sometimes the toleration of it, I need not mention. For matter of fact, I know not, whether it be worth the while to take notice of that passage in Theodorus (or rather Diodorus) Tarsensis, (apud Photium in Bibl. Cod. 223. ex lib. 6. de fato) who gives this testimony of the Jewish nation, that as formerly, so since their universall dispersion till that time, (about 400. years after Christ) they never apostatiz'd from their ancient laws. And tho' that were a time, when the Jews (if ever) were in most flagrant favour with the Emperours; yet that the Christians of those days did not conceive themselves oblig'd by the Jewish Judicials, may be collected from that return of Basil to (as I suppose) the same Diodorus, Bishop of Tarsus, touching the case of a man's marrying the sister of his deceased wife (Basil Ep. 197. & vid. Balsamon in eandem) where he waves the authority of the Mosaisal law with οὐκ ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λέγει. &c.

We have in our Publick Library amongst the Greek MSS. given by Sir Tho. Roe, a great volume containing, inter alia, several Collections of laws both Civil and Ecclesiastical, many of those already extant in the Basilica and Jus Græco-Romanum, with others (for ought I know,) not yet in print: in which book betwixt some Novells of Basilus and some others of Leo Impp. comes in a piece of about fix leaves in quantity with this title in rubrick: Ἐκλογή ἐν ἐπιτομῇ τῶ παρὰ τοῦ Θεοῦ Διῶ. Μανυσίας δδόντος νόμου ἱεὺς Ἰσραηλῆταις. The first title thus: περὶ κλημάτων καὶ δικαιοσύνης ἐν τῷ Ἐξόδῳ καὶ φ. κθ. The beginning thus: Οὐ παρὰ τὴν ἀρχαίαν μεταίτασιν, ἡ συγκατάθεσις μὲν τοῦ Θεοῦ ἀδίκῃ γενιάδι μωσέως ἡδίκησιν. &c. In the margin over right against the title, there is this note in the rubrick, of the same hand with the rest, πῶς συμπελάσσει ταῦτα πάντα πῶς εἰς ἡμᾶς νομοθετημένοις; by which, as it is apparent at the time of the transcript, it was otherwise, so it may be doubted, whether in the first design of the Collector those laws were not supposed to concern the Christians of those times, as rules of life. The method of the Collection is not much unlike that in the Collatio legum Mosaisarum & Romanarum, set out by Pithæus, of which, I think, you make Licinius Rufinus to have been the Author. The whole volume was writ above 300. years since,

by

by one Constantinus Sapiens. For so I read in the close of the book, and did sometimes belong to the Monastery of Ἐσάπ'λε in insula Chalce.

I cannot tell whether any of latter times, Caroloftadius and the Anabaptists excepted, have maintain'd the Jewish Judicials to be universally and indispensably binding to Christians. How our ordinary method is to have stated the controversy, I know is below yow to take notice of.

*Of Pōs the founder of
Rome.*

In the solving of that question in your 2^d. letter, concerning that passage in Photius's Epistles of ῥōs, the founder of the Romish name and nation, I fear I shall do yow but little service. I read over that whole book in MS. several years before it came forth in print, and took some notes thence, but none to this purpose. When upon the receipt of your's I review'd the place, and found the Translatour complain of the scribe's negligence, I had recourse to the original MS. where tho' I found the complaint not altogether causeless, yet to the matter in question that recherche was useless. Only it serv'd to excuse the Author from that παραλογισμὸς in the narration: for where the printed copy reads ἱσμήν &c. ἀνυγμῶν, the MS. hath it λίγος ἀνυγμῶν so as there is no need to justify the Solœcisme by other parallels, such as Hoefcheliuſ in the beginning of his notes upon Photius's Bibl. hath observ'd both in him and other Authors. Besides, this did a little more confirm me in the opinion that this tale of ῥōs came to Photius only by hearsay, and that he had it not from any written story: for so λίγος λίγος here, and οἱ ταῦτα λίγους after, seem to imply. And that he must have it from some Jew, seems most credible, because he says, the Reporters of it were such, as set light by all the Greek relations (and many of those are consonant to the Roman stories) concerning that matter. But yow will say, "jam dic, Pontice, de tribus capellis." Truly, Sir, tho' I give no great faith to any of them, yet I shall venture to set down my conjectures, which (bating that circumstance of the tribe of Benjamin) tho' they come not home, yet may look towards the mark.

1. What if the Relater mistook ῥōs for ῥῶμα? You know the resemblance of the Π to the Π clausum (or finale) is so great, as hath impos'd upon the Readers, and given occasion to mistakes in greater matters. And if it be admitted here, it will (I think) be no hard matter to fetch in some one, either of those men or women, Rhomus or Rhoma in Festus and elsewhere, from whence Rome is said to have had it's first denomination.

2. But if ῥōs were the word, then since Tzetzes (chil. XI. hist. 393.) makes ταυρογλοφίς and ῥωτογλοφίς, and so ταῦρος and

and ἰῶς, to be synonyma, will not that of Helanicus in Dionys. Halicarn. δὲ τὰς τῶν ἰομενίων τῶν τῶν ἰταλίων [ἰταλίων] or that Etymon in Festus, "Italia dicta, quod magnos italos, i. e. boves, habeat," thus far fit with this tale in Photius of Rhos his coming into Italy?

3. Or rather, may not that ῥατίνος in the same Author (Dion. Halic. L. 1.) from whom he affirms the Tuscans to have call'd themselves, without any great violence be capable of application to this ἰῶς?

I am loath to omit a conceit, which our common friend Mr. Pocock suggested. this it was. As rosso in Italian signifies red, so (he says) it is ordinary with the Jews and Arabs to call the Romans Edomites with an epithet (but he did not remember the word) signifying rufus, yellow, or red hair'd. If this make nothing to ἰῶς, will it not fit with what yow have elsewhere observ'd out of Petrus Riga of the golden beards of those, that worshipp'd the calf, or direct to some conjecture of the ground of the common practice of the painters in representing Judas the traytor (as they do constantly) with a red head? But I have already too much abus'd yowr time and patience in this point.

To yowr 3^d. letter. 1. for Zonaras's Epistles, I never before heard of any such book, and am confident enough it is not to be found here. Then for the title of *μυλωνοφορεῖ* in Gruter, I make some doubt, whether the word do signifie a dignity or no. We have not those Epistles of Bembus, whence that inscription was taken; but the escapes in it may be corrected by that other copy of it, express'd from the originall in brass by Pignorius in his explicatio mensæ Iliacæ (fol. 32. b.) and having not yet met with any thing on which to build a certainty, I adventure from the consideration of the subject matter of the inscription it selfe to make the conjecture.

Seeing the dedication of the Pastophorion, there spoken of, was intended to the honour of Isis, and those other, there mention'd, her cognate Gods of Egypt, I should think, that Theophilus the founder was a Fellow of the College; or to give yow my sense in the words of Apuleius (Miletia 11ma.) one, "è coetu Pastophorûm, quod sacrosancti collegii nomen est;" one that bore a part in those solemnities: and that *μυλωνοφορεῖ* was intended to expresse his particular office, viz. in the pompe and procession of the Goddess; he bore her black pall. For yow know, that the Priests, who in those "sacra potentissimorum Deûm proferebant insignes exuvias," (as the same Author speaks) were called Pastophori; and such as call them so, "quod ferrent pallium Veneris, cui nomen Pastos,"

Pastophorion

Pastos," say but the same thing; since Isis and Venus (by the known πολυανμία among the Gods) are the same person. And seeing in the description of Isis there is assign'd to her "palla nigerrima (Apul. ibid.) splendescens atro nitore;" hence it is, that I conceiv'd, to avoid that *κακίμφοτος*, or tautology, which the inscription had been guilty of, had it run thus, *Θεοφίλῃ Θεόφιλε Ἀποχρῶς πασφόρος τῶν κρηάσιν ἔ πασφορίῃ* &c. he chose rather in the first place to substitute *μυλωνηφόρος*, as a word more particularly denoting the colour of the pall, which in those pompes it was his peculiar office to carry.

The consideration of this and the neighbouring places in Apuleius reminded me of that in Synesius concerning the Egyptian *καμψύρα*, which yow have so well vindicated from former misinterpretation, whether it might not be capable of some farther illustration from hence. The *κνώπια* there are so like the "cista secretorum capax" here, and some other particulars so much of kin, as made me think, whether the *καμψύ* and *καμψύρα* were not all one with the *Παστοφори*, Priests, and *Παστοφориον*, that part of the temple, where they lodg'd and kept their solemn feasts; and the *καμψύς*, if not those feasts, then the antecedent processions or initiations: as also whether the *Γραμματεὺς* in Apuleius and Lucian (de sacrificiis) do not referre to that third rank of Priests, whom (as yow have observ'd) Synesius stiles *ζαγέρης*: and whether in that place of Lucian, *σοφιστῶν* be not put for *καμψύων* by mistake: for both agree in the number of three sorts, and the Prophets make one in both. Sir, yow see the effects of yowr known affections towards me &c. I am

Yowr most humble and sincerely devoted servant

Ger: Langbaine.

Queen's-Coll. Oxon.

19. Sept. 1653.

X.

To the same. p. 45.

Most Hon^d. Sir,

Ταυροκατάσκη

I Return yow hearty thanks for imparting that new discovery of the *ταυροκατάσκη*. Tho' I have not mett or remembred any thing in Antiquity to confirme it, the thing it selfe speaks as much, as will put the conjecture out of doubt; and it may probably relate to that yow mention of Hesychius's *ταυρίηδα*, which I would rather read *ταυροείηδα*. For that yow know is the most usuall termination of the names of such games. I did not before dream, that our minstrells about Tame-worth had a precedent of that age, and so near of kin, for their bull-catching. 'Tis true, the probleme might
suit

suit very well for the fire's side in a winter night; but I am sorry I have occasion to say that I fear we must be forc'd ere long to bid good night to our Noctes Atticæ. I was not so much troubled to hear of that fellow, who lately in London maintain'd in publick that learning is a sin, as to see some men (who would be accounted none of the meanest amongst our selves here at home) under pretence of piety go about to banish it the University. I cannot make any better construction of a late order, made by those, whom we call Visitors, upon occasion of an election last week at All-Souls Coll: to this effect, that for the future no Scholar be chosen into any place in any College, unlesse he bring a testimony under the hands of four persons at the least, (not electours) known to these Visitours to be truly godly men, that he who stands for such a place is himselfe truly Godly: and by arrogating to themselves this power, they sit Judges of all mens consciences, and have rejected some, against whom they had no other exceptions (being certified by such, to whom their conversations were best known, to be unblameable, and statuteably elected after due examination and approbation of their sufficiency by that society) meerly upon this account, that the persons, who testified in their behalfe, are not known to these Visitours to be regenerate. I intend (God willing) ere long to have an election in our College, and have profess'd, that I will not submit to this order. How I shall speed in it, I do not pretend to foresee; but if I be baffled, I shall hardly be silent. Sir, excuse this passion of

Yowr most humble servant

Ger. Langbaine.

Qu. Coll. Oxon.
8. Novr. 1653.

Quod de *Hoc-tide*, sive de virorum ac feminarum ligatione (unde vocis originem, mea sententia, recte deducit ^a illustris Spelmannus) in superioribus ^b scripsit cl. Langbainius, intelligendum est de litteris quibusdam Joannis Carpenter Episcopi Wigorniensis; quæ quidem litteræ exstant in Codice quodam Bodleiano, manu propria Joannis Lawerne, monachi Wigorniensis, S. Th. Doctoris, Collegique Glocestrensis in Academia Oxoniensi quondam alumni, scripto. Omnia præ-

^a Gloss. voc. *Hoc-day*, *Hoke-day*, sive *Hoc-tuesday*. ^b Pag. 291.

ter materiam sordent. Folia nimirum lacera sunt & exesa, & quicquid hoc in libro (quem protographum fuisse conjicimus) comprehenditur, adeo ineleganter scriptum est, ut non sine summa difficultate legi possit. Cunctorum pene in eo contentorum auctor ipse fuit Lawerne, qui floruit A. D. MCCCXLVIII. Pleraque sunt argumenti Theologici; nonnulla tamen à re nostra historica non abludunt, è quibus est epistola antedicta, aliaque paucula, quæ speciminis loco subjicienda duxi, ut eo rectius ad posterorum memoriam perveniant. Cetera vero non exscribo, sed Antiquitatum studiosorum diligentia relinquenda censeo.

Joannis, episcopi Wigorniensis, litteræ, in quibus mandat Magistro Joanni Lawerne, elemosynario ecclesiæ cathedralis Wigorn. ac omnibus & singulis rectoribus, vicariis, &c. infra Diocesi, quatenus moneant, ut subditi utriusque sexus à ligationibus & ludis inhonestis in diebus, communiter vocatis Hob-days, cessent sub pena Excommunicationis &c. Dat. 6. Aprilis 1450.

Fol. 163. b.

Johannes, permissione divina Wigorniensis episcopus, dilectis nobis in Christo filiis Magistro Johanni Lawarne Sacre Theologiæ professori, Elemosinario ecclesiæ nostræ Cathedralis Wygorniensis, necnon universis & singulis rectoribus, vicariis, ac capellanis, curatis quibuscunque per nostram Diocesim constitutis, salutem, gratiam & benedictionem. Replevit amaritudine interiora mentis nostræ exortus moestitiæ rumor de pestifera corruptela homines utriusque sexus ad residivationem reductiva, quam nullum vestrum, quod dolenter referimus, latere putamus, qualiter uno certo die * heu usitato, hoc solempni festo paschatis transacto, mulieres homines, alioque die homines mulieres ligare, ac cetera media utinam non inhonesta vel deteriora facere moliantur & exercere, lucrum ecclesiæ fingentes, set dampnum animæ sub fucato colore lucrantes: quorum occasione plura oriuntur scandala, adulteriaque, & alia crimina committuntur enormia in dei manifestam offensam, committentiumque animarum periculum valde grave, & aliorum perniciosum exemplum. Nos igitur volentes, quatenus nobis concesserit Altissimus, huic morbo cancoroso & fictæ perfectioni de oportuno provideri remedio, ne sub hujusmodi simulatæ devotionis effigie turpia graviora de cetero committantur, vobis conjunctim & divi-

* F. Hoc vocitato.

fim

sim committimus & mandamus firmiter sub pœna inobedi-
entiae & contemptus injungentes, quatinus omnes & singulos
nostros utriusque sexus subditos in genere peremptorie mo-
neatis, quos nos eciam tenore præsencium sic monemus, ut
ab hujusmodi ligationibus & ludis inhonestis diebus hætenus
usitatis, vocaris communiter **Hok-daves**, ut prædicitur, ces-
sent & desistant sub pœna Excommunicationis majoris in con-
travenientes, vel non parentes hujusmodi monitionibus nostris
absque favore, verum eciam cum juris rigore acriter fulmi-
nandæ. Vobis insuper mandamus sub pœna juris, quatinus
præmissa statim post receptionem præsencium in sermonibus
& ecclesiis vestris prædictis tempore divinorum cum major
affuerit populi multitudo ibidem publice intimetis, ac de
nominibus & cognominibus delinquentium post monitionem
vestram, ymmo verius nostram, eis legitime factam in præ-
missis nos vel præidentem consistorii nostri Wygorniensis
aliquo die consistoriali citra festum Pentecostes proxime fu-
turum per vestras literas patentes autentice sigillatas, seu alias
personaliter viva voce distincte Wigorniae certificetis. Dat.
sub sigillo nostro ad causas in castro nostro de Hertylbury
sexto die mensis Aprilis anno Domini millesimo cccc^{mo}. quin-
quagesimo, & nostræ consecrationis anno septimo.

Litteræ episcopi Wygorn. excommunicationem denunciantes Fol. 30. b.
contra eos qui parcum prioris Wygorn. fregerunt anno 1450.

Johannes permissione divina Wygorn. episcopus dilectis Sententia
episcopi
pro parke
de Hallow.
nobis in Christo filiis magistro Johanni Lawerne, Sacræ Theo-
logiæ Doctori, monacho ecclesiæ nostræ cath. Wygorn. ac
universis & singulis Rectoribus, Vicariis, Capellanis, Curatis,
per nostram Civitatem ubilibet constitutis, salutem, gratiam,
& benedictionem. Querelam religiosorum virorum prioris
& conventus ecclesiæ nostræ Cathedralis prædictæ gravem
recepimus, continentem, quod quidam iniquitatis filii, quo-
rum nomina & personæ ignorantur, animarum suarum salutis
immemores, quandam indaginem illorum religiosorum viro-
rum, vulgariter dictam a **Parke**, intraverunt, & plures da-
mas atque alias bestias ferinas interfecerunt, & furtive ab
eadem asportaverunt, ac etiam non modicos pisces à quodam
* stangno illorum religiosorum virorum, infra eandem situato,
furtive & nequiter ceperunt & asportaverunt in dictorum
religiosorum virorum præjudicium non modicum & grava-
men, aliorumque exemplum perniciosum. Ipique viri re-
ligiosi supplicarunt nobis de remedio oportuno eisdem pro-
videri in hac parte. Nos vero considerantes eorum petiti-
onem fore justam & juri consonam, atque nolentes talia faci-
nora aut crimina inter subditos nostros remanere impunita,

* Sic.

P p 2

vobis

vobis conjunctim & divisim committimus & mandamus firmiter injungentes, quatinus omnes & singulos hujusmodi enormia committentes in genere moneatis, prout nos tenore præsentium sic monemus, quod infra 12. dierum spacium, quorum quatuor pro primo, & quatuor pro secundo, ac alios quatuor pro tertio & peremptorio termino, pro hujusmodi transgressionibus sic, ut præfertur, commissis, bene & fideliter eisdem religiosiis viris satisfaciant, aut cum eisdem componant. Et si præfatis monitionibus vestris, quin verius nostris, infra dictum duodecim dierum terminum non paruerint, ex tunc ipsos omnes, & singulos, sic, ut præfertur, delinquentes in majoris excommunicationis sententiam incidisse; quam nos tenore præsentium contra eosdem ferimus & promulgamus ex tunc, prout ex nunc, & ex tunc diebus dominicis & festivis in ecclesiis vestris intra missarum solemnia, cum major affuerit populi multitudo in eisdem, publice & solempniter candelis accensis, campanis pulsatis, & cum cruce erecta denunciatis, seu sic ipsos excommunicatos denunciari faciatis. Et quid feceritis in præmissis nos, cum per partem dictorum religiosorum virorum congrue fueritis requisiti, debite & autentice certificetis. Dat. sub sigillo nostro in palacio nostro Wygorn. decimo die mensis Februarii anno Domini M^o. CCCCL^o. & nostræ consecrationis anno septimo.

Fol. 31. a.

Sententia
excommu-
nicationis
in Anglice.*The Sentence of Excommunication in old English.*

By the auctorite of god Almygte, and ovr lady Sent Mary, and of al the halewen of heven, of Angelis, Archangelis, patriarkes, prophetes, Apostolis, Ewangelistes, martires, confessores, virgins, and also by the powere of all holy Chirche that oure lord Jhesu Crist guaffe to Sent Petor, prince of the Apostolis, and to hurre Successores in God, and by auctorite of thys present mawdement, directeg to me, vel to us, we denowncce al tho evell and cursed doers opynle here a cursyd, the whyche we yn generall thus hafe specyfygh un to gowe, and all tho that menteyne them yn tho defawtes, owther holde, or cowncell do. So that they be depertygt fullech fro God and hole chirche, and no merite of cristes hole passion, no of no Sacramentes that be do yn hole chirche, nor parte of prayres or good dedes amonge criston pepill, but that they wouele be of god a cursed, scilepeng, wakyng, stondeng, segttyng, goyng, eteng, fasteng, and yn all othere werkes, but gesse they hafe grace off God fort come to good amendment here yn hurre lyfe, fort dwell in the endeles paynes of helle for ever withowten ende. Fiat, fiat. Amen.

Formula,

Formula, qua J. Lawerne venerabili Congregationi supplicavit, ut exercitia quædam Academica sibi sufficerent ad incipiendum in S. Theologia.

Fol. 36. a.

Supplicat venerabili congregationi regencium & non regencium dompnus Johannes Lawerne monachus, & Sacræ Theologiæ Bachilarius, quatinus octo argumenta & octo responsiones in scholis Theologiæ, quarum major pars sit ordinaria, vel minime concursiva, lectura libri Sententiarum, sermo examinatorius, introitus Bibliæ possint sibi stare ad effectum quod possit incipere in facultate Sacræ Theologiæ; sic quod in loco sui convivii solvat in die inceptionis suæ Universitati viginti libras. Ista gratia conceditur à congregatione præfata anno Domini mill^o. cccc^{mo}. xxxviii^{vo}. eidem Johanni sub ista conditione quod dicat sermonem præter formam in ecclesia beatæ virginis post susceptionem gradus, & sub hac forma registratur in universitate nostra Oxoniensi.

Gratia Johannis Lawerne ad apicem doctoratus Oxon.

Hac gratia concessa, exercitia tandem præstitit, & anno 1448. gradu, quem ambiit, insignitus erat, ut ex rotula ista manca & imperfecta ad calcem codicis intelligimus: "Memorandum, quod J. Lawerne & Ysaac Ledbury Bachⁱ. facultatis Sacræ Theologiæ inceperunt Oxoniæ conjunctim in eadem facultate anno Domini m^o. cccc^o. xl^o. octavo, nono die mensis Aprilis, in die viz. Martis. etiam præfatus M. Jo. Lawerne literam habuit testimoniale gradus suscepti per Universitatem sibi concessam, & tot etiam dies gratiæ subscriptos " quodque salva conscientia potuit se absentare libere ab Universitate in sc^o anno suo secundo regenciæ, viz. à festo Sancti Georgii martiris usque ad festum " ac quiete à regencia sua Oxonⁱ. cessavit."

Ejusdem Johannis Lawerne protestatio facta ante lecturam libri Sententiarum.

Fol. 119. a.

Ego frater Johannes Lawerne, Sacræ Theologiæ Bachalaureus, & ecclesiæ Wygorn: monachus, per venerabilem patrem meum & dominum, Dominum Johannem Carpenter, ejusdem ecclesiæ patrem & pastorem, ad legendum librum Sententiarum expositive deputatus, & vi^o. die Octobris anno Domini m^{mo}. cccc^{mo}. xl^o. v^o. ipse lecturam incipiens in præsentia venerabilis patris mei & domini prædicti, & ejusdem loci conventus, ac aliorum quamplurium scolarium, protestor, me nolle docere aut dicere [reliqua desiderantur, sed supplevi è fol. 99. b. ubi non dissimilis occurrit protestatio fratris Johannis de Perstone junioris, monachi item Wigorniensis, ad legendum similiter Sententias per Priorem suum Dominum

num *Johannem de Evesham deputati anno 1300.*] pertinaciterque defendere quicquam in hac lectione vel in aliqua ipsius parte, quod sit contra determinationem sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ, aut quovis modo videtur sonare contra bonos mores. Et si me contingat ex ignorantia, ex non advertentia, aut lapsu linguæ, aut alio quovis defectu meo dicere aliquid tale, id revoco nunc pro semper, & me submitto correctioni ecclesiæ, & cujusunque ecclesiasticæ personæ quæ me habet corrigere in hac parte. [*Atque hoc ex antiquo more Universitatis Oxon. in qua incepturi in disputationibus & actibus hujusmodi protestationem præmittere solebant.*]

Fol. 38. b.

Versus subscripti in circuitu lapidis sive tumbæ M^{ri}. Thomæ Ledbury, prioris quondam hujus loci [viz. Wigorn.]

Quis jacet hîc? Thomas. Quod cognomen fuit ejus?
Ledburi. Qualis honor? Doctor fideique magister,
Ac prior ecclesiæ. Qui mores? Sobrius in se,
Providus & solidus, humilis, stabilisque, benignus.
Et quod virtutes jam dictas præterit omnes
Spe rectusque fide, fuit inflammatus ab igne
Illius ardoris quem misit spiritus almus,
In terrasque suam voluit diffundere flammam.
Annis quot rexit? Septenis. Quot sibi vixit?
X. lex, & semel V. Quos perstitit in monachatu?
X. quinis tantum. Mansit in Jubilæum
Ut requies detur. Tunc vult lex, sicque precetur.

Versus subsequentes ad pedes ymagine.

1443.

M. semel, X. querno, C. quater fuit, I. quoque terno,
Terdena mensis bis dempta luce Decembris
Decessit prior hic, Doctor fidei jacet istic.
Ut jacet hic jaceat, ut rexit sic requiescat.
Sicque sibi pausæ, pax pacifico sine fine
Fiat, ut hoc Amen sit semper in ore precamen.

Frere John Bredon, Frere Minor of the Covent of Coventry, his recantation of his preching and speaking against the custome of the Cathedrall Church of Coventry, which used to have the apparail of way of every person deceased: whose corps was first to be brought into that Church. This recantation, it seems, was enjoynd him by the L^{ds}. in Parliament anno 1446.

Fol. 89. 2.

Het ys not unknowen, that where the prior and the covent of the cherch cathedral of oure Lady Sengt Mary of the Citye of Coventre, persones and proprietaries of the perych chyrches of the same, and theire predeceffours have hadde, posseded, and used to hafe as yn ryghth of the seyd chyrch of tyme

tyme that no mynde of man ys the contrarie, that what persoun dye withyn thys seyde cyte, suburbes and homeletes of the same hath ben fyrst browgt to the seyde cathedral churche with apparail of way, there to abyde till the masse and other observance to cristen pepel perteynyng be complete, and the corps there of then to be beryed outhur at the same cathedral churche, or elles at on of the perych cherchis or chircherde where the persoun of the ded corps was conversant, or there where yn his lyfe he chafe his sepulture, the seyde apparail of way remayneng with the seide cathedral churche to use of the same : whych tytel and possessioun is good als wel bi the lawe spirituall, as by the lawe temperalle : Y fryre Jon Bredon, frere menor of the covent of thys same cyte, yn the tyme of the holy advent of oure lord laste passed in the peryche churches of thys same cite a yenis the seyde custome and tytel, as oure Soveren lord the kyng and the lordes spirituall and temperal ben acerted, openly precheyd and affermed that al maner offeringes own to be ywen al onely to them that ministrern the Sacramentes. To the perissouns also that neyther the pope, ne all the world may compelle any man to ofre any thyng yn the seyde cathedral churche. Also that neyther the Pope ne al the world may make but that a fre man in his laste wyll may dispose the lyghtes perteynyng to hys corps where so ever he wyll. And so that I inducyng the perissouns of the seide pericherches to execute my purpose bad that they schulde boldely bare the lyghtes of the corpses fro that tyme forward to here perissch churches or whether thei elles wolde, not withstandyng any contrarie use, promytting my selfe to defende them that so dide, seyng that yn Engeland was not so a bownde a Cite as ys the Cite of Coventre is yn keping and observyng the seyde custome and promytting my selfe to make this same Cite fre ; so that the seide Prior and covent shuld not prevayle to have the seide custome, whiche seyng mygth cause the pepel to turne theire hertes fro the prior and covent, and fro observyng the seyde lawful custome. And also that I seide, that yn Engeland was not so covetous a place as was the priory of Coventre. Also that I in pugnyth the seide custom by a nother on lawful mene, seide and affermygth that any custom how long so ever het be, thow het be of a C. yeres, if het be yn prejudice of commine wele, hyt ys unlawful : and that the seide custome is yn prejudice of commune good, by cause hit ys prejudiciall to the perissch churches of the holy Trynite and Seint Michell of Coventre, and therefore that is unlawful. Also that I seide, that al only thei that ministrern the Sacramentes, and ministrern abowte the corpses,

corpes, as Vicars and perischprestes, schulde have the Obven-
ciouns and profetes of the corpes, and not the monke of the
Priory, whych mai not minifstre the Sacramentes. Also that
I in my billes that I made to be sette upp over the chirch
darres in this seide Cite promysed to delyver the pepel of
this same Cite fro the thraldom of Pharao the which fowhteg
a yenis the seide cathedrall chirche, and the lawful Custom
of the same. In all these premiseg by the lordes spirituell
and temperall by the commawdement of our Soveran lorde
the kyng duely examined ys fowndoun mater upp on the
which mygth sue grete ynconvenientes a yenis the lawes of
god and of the chirch, and also prejudiciall to the seide Prior
and Covent. Wherfore I the same Frere iffe I mainteyn or
justifie the seide onlawful Opinions or any of them, or who
so ever so do, ben worthi to be fore punished and chastis-
shed by the lawe of the chirche. And therfore als ferre as I
have such matiers or opinions affermed, prechegd, or
thawght, I the same frere revoke and renounce theym, and
iche of theym, prayng and exortyngh yow that ye gisse
neither feithe ne credens to theym, ne execute theym yn
any wise. Wherfore I now wele a vised and meved ther to
yn conscience exhorte and pray gow to kepe and observe
the seide laudabyl custom yn puttyng away and eschewyng
hurte and offense of conscience, and also a voydeng po-
nischement. And to alle theym that don contrarie to the
same custom, for as much as hit is a custom commendabul,
and so owyng to be kepte and observed to encrese of
mede by pleasure made to almyghty god, who grawnte gowe
and me to lyffe yn this world astur juste lawes and lawful
customes vertuosely, so that we may deserve to *rejoyse he-
venly recompense everlastyng. Amen.

Explicit revocatio J. Bredon fratris Minorum in iudicio
contra priorem & conventum Conventrix, & contra
plures alios ecclesiasticos, anno Domini Millmo.
ccccmo. XLVI^{to}.

* F. receyve.

Finis primæ Partis Appendicis ad Lelandi Coll.

n-
he
at
ch
of
gt
om
all
de
he
of
or
or
ho
ti-
s I
or
nd
ffe
yn
to
ve
ng
o-
he
ul,
of
we
ful
ne-

cio
tra
no.